

Atusi **Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ** **nhimiromhuri na rob'ui'ééré** **Ībaihâ wasu'uzé**

Ã Ībaihâ na Rucasi hã ma tô âma rob'ui'ééré. Zezusihi mreme wapari'wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani hã za we te te ĩtême ĩsi'ra za'ra zéb zô, ĩsimipari za'ra na hã ma tô âma rob'ui'ééré. Zezusi hã ti'ai âma oto 're morĩ õ di.

Capituru 1 âma hã Rucasi ma tô wasu'u, Zezusi hã hãwa u apâ ĩmorĩzém na hã. Capituru 2 âma ma tô duré wasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani hã ĩsazei'wa norĩ pê'ê mono bâ oto âma 're ĩsôrôwa za'ra mono na hã. Capituru 3 hawimhã ĩbaihâ 'rãsutu u hã ma tô wama rowasu'u za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ nhimiromhurizém na hã, daro mono bâ Zezusihi wasu'uwê hã te te dama 're wasu'u za'ra mono ré, marĩ hã sada 're ĩhâimana za'ra mono zém na hã.

Cristuhu wasu'uwê na hã Zeruzarê 're, ma tô zudezu norĩ ma âma rowasu'u na'rata za'ra ni. Taha pari, ma tô samaritanu norĩ nhipti'ai u hã âma ropé ni. Ta hawimhã zudezu'õ norĩ u, ma tô duré te te ropé oto, Zezusi hã zudezu norĩ u si we morĩ õ wa.

¹⁻² Tezopiru, wa hã Rucasi, ĩnhimi'ui'ééré 'rata na wa tô aima rob'ui'ééré pa, Zezusi 're ĩmorĩzém na. Ti'ai âma 're morĩ ré hã ma tô te te 're da'apawapto. Ma tô duré te te dama 're arowahutu. ĩsãna'rata hawimhã, ĩ'rãsutu u wa tô aima âma rob'ui'ééré.

Hâiwa u ĩmorĩzé wasu'u na wa tô duré aima rob'ui'ééré pa.

Tawamhã hâiwa u morĩ õ ré, ma tô tizadawa wasu'u'wa norĩ ma rob'ru za'ra, te te sima ĩwê za'ra zéb uwaibaba, sô ĩhârâ za'ra norĩ ma. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani ré, 're morĩ wa, ma tô ĩsadawa para tâma rob'ru za'ra, te te duré âma 're dapawaptob za'ra mono da, duré ĩwasu'uwê te te dama 're wasu'u za'ra mono da, ĩsine. Âhãna wa za duré aima rob'ui'ééré, hâiwa u morĩ za'u si, te te 're ĩpawaptob za'ra mono zé wasu'u na hã.

Zezusi hã tizadawa wasu'u'wa norĩ ma, nasi ĩsihâi'rézé wasu'u

³ Zezusi hã dâ'â nherê, hâiwa'utu wamhã, tihâiba na u'âsi te nasi tâma sihâi'rê za'ra, tizadawa wasu'u'wa norĩ ma hã. Nasi ĩtême ĩsihâi'rê za'ra zém na hã, 40 na ma tô bâdâ hã âma ne. Tô sena, Zezusi hã hâiba ré za oto apâ 're ĩmorĩ na te te âma waihu'u za'ra da, te nasi ĩtême sihâi'rê za'ra, taré newa, te te siwi âma wawã tô za'ra da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'uwê mono zém na ma tô duré tâma rowasu'u za'ra. ⁴ Tawamhã nimahã bâtâ na ĩ'rata sãmra za'ra ré, te tâma roti za'ra, Zeruzarê âma simipari sina a'â hâimana za'ra da. Âne te tâma roti za'ra, Zezusi hã:

— ĩmama, te te aima ĩropisutu za'ra wa'aba zéb zô asimipari za'ra wa'aba za a'â. Te te ĩropisutuzé hã wa tô aima wasu'u za'ra wa'wa. ⁵ Zuwã Batita hã ma tô â uptabi na si te te 're da'ahâiba ubu, â dawabzuri te te dama 're ab'manharĩ mono wamhã. Ânei õ di za oto, a norĩ wa'wa hã. Ai'âma 're ronomro za'ra wa'aba mono õ ré, te za oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Tipê'êzani na te te 're

aihâiba ubu za'ra wa'wa, ãré 're anomro u'âsi aba mono da. — Æne te tãma nharĩ za'ra.

⁶ Tawamhã siré si'ubumroi ré, te siwi sadanha, ãsada wasu'u'wa norĩ hã:

— Wanhíb'apito, e tawamhã, ãhãna te za wama asi'apito za'ra, Izarazéhé nhihu du norĩ ma hã warob 're duré wama 're roti mono da, wahi'rada Dawi hã te te dama 're ãroti mono ne hã, romanu norĩ te te 're wawada'uri za'ra mono tã da. — Æne te siwi sadanha.

⁷ Tawamhã Zezusi te asa tãma nharĩ za'ra:

— Ìmama ma si waihu'u pese di. Taha si ma tã bådã hã sima pisutu pese, te te dama ãma ã'uwa imramizéb da hã. A norĩ wa'wa hã bådã hã waihu'u za'ra wa'aba da, Ìmama te te aima pisutu za'ra wa'aba ã di, te te dama ãma ã'uwa imramizéb da hã. ⁸ Tane nherẽ, te za Tipẽ'êzani hã we aima sãmri za'ra wa'wa. Tawapsi, te za tiwaihu'u pese na asiptete za'ra wa'wa, dama 're ãzadawa wasu'u za'ra wa'aba mono da. Tawamhã te za tã dama 're ãzadawa wasu'u za'ra wa'aba mo, Zeruzarẽ na 'ri nãhã ãmo nhisi ãma. Zudeza na danhipti'a nãhã ãmo nhisi ãma te za duré dama 're ãzadawa wasu'u za'ra wa'aba mo, daza'rui mono bã, Samariza na danhipti'a nãhã ãmo nhisi ãma zama. Uburẽ daza'rui mono bã romhã na zama te za oto dama 're ãzadawa wasu'u za'ra wa'aba mo. — Æne te tãma roti za'ra.

Zezusi hã hãwa u ãmorĩzẽ wasu'u

⁹⁻¹⁰ Tawamhã tizadawa wasu'u'wa norĩ ma, te te tãma roti za'ra pari, ma tã Ìmama hã tiwi ãri za'ra, ãsã za'ra, hãwa u morĩ da oto, Zezusi hã. Morĩ ré, te te siwi sawẽrẽ za'ra. Tawamhã hãwa'a 'rowi ma tã tiwi tizẽbrẽ za'ra oto. Te te siwi sãmri za'ra ã di

oto. Tawamhã hâimo te te siwi sawêrê mono ré, aibâ norĩ hã ma tô sa'rese âna aima'wara zahuré, ãsababab za'ra, uza hâirã ré. ¹¹ Tawamhã âne te tãma nharĩ za'ra:

— Darireza âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ, e marĩ da, te aimasap sina, hâimo âma ãsawêrê za'ra wa'aba mo. Zezusi hã 'Re ãhâimana u'âsi mono, hâiwa u te te aiwi ã'âri za'ra wa'wa hã, ta hã te za wei apâ mo. Hâiwa u âma morĩ ré, ma tô ãsawêrê za'ra wa'aba mo. Hâiwa u âma aiwi ãmorĩ aba ne, te za wei apâ mo. — Âne ma tô tãma rowasu'u za'ra, hâiwa hawi romhuri'wa norĩ hã.

Zeruzarê âma Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ, nasi ãsi'rã'õtôzé wasu'u

¹² Tawamhã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã te oto apâ ai'aba'rê, Oriwera na êtê 'rãihâ nhisi hawi, Zeruzarê na 'ri nho'ômo nhisi u. Ta hawimhã, Zeruzarê u hã misi na ti'ai pibuzé hã. ¹³ Ma tô oto aihutu, Zeruzarê u. Sihutu wamhã, 're ãdanhimi'wara mono zéb u te oto ai'aba'rê. Hâimo te sai'uri za'ra, tisi'ubumrozéb u sisisi da, 'ri nhisi u. ãsadowa wasu'u'wa norĩ hã âne ãsisi za'ra hã: Pedru hã, duré Zuwã hã, duré Ti'adu hã, duré Âdéré hã, duré Piripi hã, duré Tome hã, duré Batoromezu, duré Mateusi, duré Apezuhu 'ra Ti'adu na ãsisi hã, duré Sima hã zeroti norĩ me aré 're ãmorĩ hã, duré Zudasi Ti'aduhu 'ra hã. Ta norĩ hã ma tô hâimo sai'uri za'ra. ¹⁴ Tawamhã awê sidâpâsi te nasi si'rã'õtô, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, mreme zusi da nasi, Zezusihi no norĩ me, duré ãna zama Mariza na ãsisi hã aimawi pi'ô norĩ me zama.

Mati'asi hã Zudasihi nhowa're're, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te ãpisutuzé wasu'u

15 Tawamhã bådâ hã siwaptom na ãma ne pari, ma tô ãsazei'wa norĩ hã si'rã'õtõ, 120 na ãhãiba za'ra hã. Tawamhã Pedru hã ma tô wahudu hãwi, te te tãma rowasu'u za'ra da. ãne te tãma rowasu'u za'ra:

16-20 — Wasiré Zezusihi zazei'wa norĩ, ãwapari za'ra wa'aba. Zudasihĩ wasu'u na wa za aĩma rowasu'u za'ra wa'wa. Duréihã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono pê'ẽzani hã ma tô Zudasi hã waihu'u siro, romhã ré. Taha wa, Dawihĩ ma, ma tô tinha, dama roti'wai ma, te te ãwaihu'u sirõmo zém na te te ãma rob'ui'ére da. Tawamhã Dawi hã ma tô Zudasihĩ ãma rob'ui'ére siro, poto õ ré. ãne ãbaihã na ãma ãrob'ui'ére hã: “ãsõrõwa ãma hã 'ri baba di za oto. 'Ri baba na te za oto 're sa. Nĩ'wa hã ãwa 're sãmra mono õ di za oto.” ãne Zudasihĩ dã'ázé wasu'u na ma tô wama rob'ui'ére.

— Rob'ui'ére na ãwasu'u hã ma tô sina uwaimra Zudasi hã, tidã'ázé wasu'u hã te te sina waihu'u ãna. Siwi ãwẽ'õ'wa norĩ hã ma tô te te sô simro, Zezusihi zô. ãsiré 're wanomro mono nherẽ, wasiré romhuri, Zezusi te te tãma pisutu nherẽ, ma tô te te sô danhimro, te te dama hãiba nhomri da. Te te dama hãiba nhomri parip si, ma tô sima uipra ti'a hã, Zezusi te te dama ãsõmrizé wa'ãbã na. Tawamhã tame ma tô dãrã, tinhipti'ai 're, Zudasi hã. Ma tô waptãrã, ti'ai wa. Waptã'ã wamhã, ma tô nomohaipo'o. Nomosipo'o wamhã, uburé ãsãna ma tiwi asa'wa. ãne ma tô Zudasi hã sina uwaimra, za ãdã'ázé wasu'u na rob'ui'ére zarina.

— Tawamhã ãwasu'u hã 'ri baba, ma tô te te ropé, Zeruzarẽ ãma. Taha wa, Asédama na ma tô ãsipti'a hã da te 're sisi za'ra, dasimremezém na. Wamreme na ãma ãsaprĩzé hã, dawapru za'warizém na darom nhisi hã.

— Duré âne 'Re ãhâimana u'âsi mono, te te ãwaihu'u sirõmo zéb zarina ma tô rob'ui'ééré siro, Dawi hã Zudasihî wasu'u na: “Romhuri hã, ãtei õ di oto. Ni'wa te hã za oto, ãsõwa're'remhã.” ãne ma tô âma rob'ui'ééré siro, Dawi hã.

²¹⁻²² — Taha wa, wa norĩ hã wa za aibã hã wasiwi 'maipisutu ni, Zezusi apã ãhãwa'utuzém na wasiré te te dama 're rowasu'u mono da, Zudasihî nhowa're're. Zuwã Batita, â dawabzuri hã te te dama 're ã'ab'manharĩ mono zém hawi, ti'ai âma 're morĩ ré, Wanhîb'apito Zezusihi siré 're ãwanomro mono norĩ zô, wa za wanhopré ni, duré hãwa u morĩ ré, wasiré wa te ã'madã'ã za'ra norĩ zô. — ãne te dama rowasu'u, Pedru hã.

²³ Tawamhã aibã maparane ma tô ãsisi na pisutu zahuré ni, Zuzé Zusitu na ãsisi hã, duré ãhãiba amo hã, Mati'asi na ãsisi hã. Zuzé Zusitu hã, Basaba na ãsisi amo hã. ²⁴⁻²⁵ Taha pari, te oto tiwi rowaptêrê za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono wi, âne:

— Wanhîb'apito, a hã aima dawaihu'u pese di. Taha wa, ma'ãpé wei wama waihu'u za'ra na. E niha aibã hã te asima ãwê, ãpisutu da hã, wasiré Zezusihi zadawa wasu'u'wa da hã. Zezusihi ma, te te 're ãromhuri mono zéb da hã Zudasi hã ma tô tirê. Taha wa, a hã tãma ãpisutuzéb u, ma tô mo. E 'wa hã te za ãpisu, Zudasihî nhowa're're, wasiré ãsadawa wasu'u'wa da hã. — ãne ma tô tiwi rowaptêrê za'ra.

²⁶ Tawamhã 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te te ãpisudu hã te te waihu'u za'ra da, ma tô marĩ hã sima me za'ra, te te siwi âma uwaimrami da. Tawamhã ma tô siwi âma uwaimra oto. Mati'asi hã ma tô oto siwi waihu'u za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te ãpisutu na hã, Zudasihî nhowa're'reb

da hã. Tawamhã Mati'asi hã aibã 11 na ãsawawa wasu'u'wa da hã, Zezusi te te ãpisutu za'ra norĩ me, te za oto 're mo. Taha wa, 12 na ãhãiba za'ra hã oto apã, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã.

2

'Re ãhãimana u'ãsi mono hã Tipẽ'ẽzani we te te dama ãsõmrizé wasu'u

¹⁻⁵ Tawamhã zudezu norĩ hã ma tô 're si-hutu Zeruzarẽ u, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa 'madã'ã'wa norĩ hã, tisiré norĩ u. Daro mono bã ma tô 're dasihutu, Pẽtecoti na bãtã nhisi u, 're danho ahã za'ra mono wẽ te, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're dawata za'ra mono da.

Tawamhã Pẽtecoti na bãtã nhisi na Zezusihi zazei'wa norĩ hã ma tô sina ubumro. Siré si'ubumroi ré, awa'awi ma tô marĩ hã wapari za'ra, hãwa hawimhã. Rowa'u'u wawẽ pupu'u ne hã 'ri 're wa'wa mono bã ma tô marĩ hã wapari za'ra, aihĩni. Unhama ro'o ne hã ma tô marĩ hã sina sãmri za'ra. ãhãiba mono bã ma tô te te ropé, ãtẽme, unhama ro'o ne hã. Tawamhã ã'rãĩ mono bã, ma tô simasa. 'Re ãhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani hã ma tô ãtẽme tiwisi za'ra, ãsazei'wa norĩ u. ãhãiba mono bã, ma tô ãpẽ'ẽ 're sisisi, ãpẽ'ẽzani hã. Taha na si ma tô oto damreme mono bã dama rowasu'u za'ra, timreme nai õ nherẽ, ãpẽ'ẽzani te te tãma ãwaihu'u za'ra zéb zarina.

⁶ Tawamhã Zeruzarẽ u 're ãdasi'rã'õtõ mono norĩ hã ropupu hã da te wapari za'ra wamhã, da'ahã na ma tô ãtẽme dasito, Pedru norĩ u. ãdasito mono hã, damreme mono bã da te wapari za'ra wamhã, ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni, ãmreme za'ra na hã.

⁷⁻⁸ Tawamhã ãne te dasima rowasu'u za'ra ni:

— Pra. E niha, wa bété wamreme mono bâ wapari za'ra ni, ô norĩ hã, Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma 're hâimana za'ra mono nherẽ. E niha, ma tô bété ô norĩ hã wamreme hã waihu'u za'ra. — ãne te dasima rowasu'u za'ra ni.

⁹ Taha pari, te duré dasima nharĩ za'ra ni, âne:

— Wa norĩ hã darob amoi hawimhã wa we aihutu ni, Patiza na danhipti'a nho'ômo nhisi hawimhã, duré Mediza na danhipti'a nho'ômo nhisi hawimhã, duré Erã na danhipti'a nho'ômo nhisi hawimhã, duré Mesapotamiza na danhipti'a nho'ômo nhisi hawimhã, duré Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi hawimhã, duré Capadosiza na danhipti'a nho'ômo nhisi hawimhã, duré Pôtu na danhipti'a nho'ômo nhisi hawimhã, duré Azi'a na danhipti'a nho'ômo nhisi hawimhã, ¹⁰⁻¹¹ duré Prizi'a na danhipti'a nho'ômo nhisi hawimhã, duré Pãpiriza na danhipti'a nho'ômo nhisi hawimhã, duré Ezitu na romnhisi hawimhã, duré Ribiza na danhipti'a nho'ômo nhisi hawimhã, tame Sireni na 'ri nhisi 'rata daza'rui hawimhã. Nima norĩ hã Roma na 'ri nho'ômo nhisi hawimhã ma tô we aihutu. Duré nima norĩ hã Cereta na romnhisi hawi ma tô we aihutu. Duré nima norĩ hã Arabiza na danhipti'a nho'ômo nhisi hawi, ma tô we aihutu. Nima norĩ hã zudezu norĩ hã. Duré nima norĩ hã zudezu'ô norĩ, 'Re ãhâimana u'âsi mono âma 're ãdawata za'ra mono norĩ hã. E niha bété, wa wapari za'ra ni, wamreme mono bâ, aibã norĩ hã te te wama ãrowasu'u za'ra na hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono, tiwaihu'u pese na te te dama 're ã'ab'manharĩ wẽ uptabi mono wasu'u na hã. — ãne te dasima nharĩ za'ra ni.

¹² Tawamhã damreme mono bâ da te wapari za'ra wamhã, ma tô âma tatob'uzu za'ra ni. Da te

ãma rosa'rata waihu'u za'ra ò di. Taha wa, te ãne ãma tasisadanharĩ za'ra ni:

— E niha te te wama ãrowasu'u za'ra zém na wa za wasina rosa'rata za'ra ni. Wa te waihu'u za'ra ò di, wa te ãwaihu'u za'ra zéb da hã. — ãne te dasima nharĩ za'ra ni.

¹³ Tawamhã ni'wam norĩ si ma tô Pedru norĩ ãma tiwa'ẽ za'ra. Taha wa, te ãne sima rowasu'u za'ra:

— Oro ò norĩ hã wamreme mono bâ, te te waihu'u za'ra za, ma uwa 'rãi wa'u ãsé na si'uihã idi'iti za'ra. — ãne te sima rowasu'u za'ra.

Pedru te te dama ãrowasu'uzé wasu'u

¹⁴ Tawamhã Pedru hã ma tô hãwi za. ãsiré Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã ma tô duré ãsiré hãwi aimasa, 11 na ãhãiba za'ra hã. Tawamhã mreme 'rãihã na te dama rowasu'u Pedru hã, da te wapari za'ra da. ãne te dama tinha:

— Wasiré zudezu norĩ, ãwapari pese za'ra wa'aba za, duré uburé Zeruzarẽ ãma 're ai'ubumroi wa'aba mono norĩ zama, ãnhimirowasu'u hã waihu'u za'ra wa'aba da.

¹⁵ A norĩ wa'wa hã te ãsiré ãsimasam norĩ ãma ãrosa'rata wasété za'ra wa'wa. Uwa 'rãi wa'u ãsé na wasi'uihã idi'iti za'ra newa, te wa'ãma ãrosa'rata wasété za'ra wa'wa. Mare di. ãnei ò di. Rob'rãi wa'u zé na wa'uihã idi'iti za'ra ò di. Zahadu bâdã we sô're za'a ò di. ãne ré, da te 're áhuri mono ò di, rob'rãi wa'u ãsé hã. ¹⁶ Áhãna ãsadawa wasu'u 'rata 'wai mreme hã ma tô wama ãma uwaimra oto, 'Re ãhãimana u'âsi mono hã. Zuwéhé mreme hã ma tô wama ãma uwaimra, ãsadawa wasu'u 'rata 'wai mreme hã. Taha wa, te ãne wa'ãma asôpré wa'wa. Taha wa, te duré ãne ãwawapari za'ra wa'wa. Duréihã, 'Re ãhãimana u'âsi mono mreme

hã ma tô wahi'rata norĩ ma, te te 're awaihu'u, Zuwé hã. Āne 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme hã:

17 “Rob'rāsutu u ti'a si'utōrĩ ò ré, wa za Īpē'ēzani hã te dama 're anhomri, daro mono bâ. Tawamhã asihudu za'ra wa'wa hã, aibâ norĩ hã pi'ō norĩ zama te za te te 're ĩzadawa wasu'u za'ra. Īhi norĩ ma, sôtō 'rowi te te 're ĩrosawērē za'ra mono na wa za tãma 're ĩsiwaihu'u za'ra, ĩnhimiroti na. Duré, ĩpréduptém norĩ ma zama 're sôtō za'ra mono ò nherē, sôtō 'rowim ne te te 're ĩrosawērē za'ra mono ne, wa za tãma 're ĩsiwaihu'u za'ra, ĩnhimiroti na.

18 Īma romhuri'wa norĩ ma, wa za te tãma 're anhomri, Īpē'ēzani hã aibâ norĩ ma, pi'ō norĩ ma zama. Tawamhã te za te te dama 're ĩzadawa wasu'u za'ra.

19 Hãiwa na wa za marĩ dama ĩwaihu'u'ō hã 'manha, âma ĩdatob'uzu za'ra zéb da hã. Ti'ai âma zama wa za duré marĩ hã dama ĩwaihu'u'ō hã 'manha. Dawapru te za puru. Duré uzâ te za âro. Tawamhã ĩsizé sa'ētē na watobro wamhã, te za rob'utō.

20 Bâdâ te te rob'uiwē ò di za. Te za tirobra. A'amo zama te za titōmo wapru. Āne wa za 'manha, uburé Danhib'apito nhibâdâ hã ĩwa waptã'ã ò ré, ĩpire uptabi hã.

21 Tawamhã te dapawaptob da, da te ĩwi waptērē za'ra wapsi, wa za tô sena da'anho'reptu.”

Āne Zuwé hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme hã wahi'rata norĩ ma, te te 're awaihu'u. — Āne ma tô Pedru hã Zuwéhé nhimirowasu'u na dama rob'rãzarôtō.

22 Tawamhã Pedru hã ma tô duré âma uzusi, tinhimirowasu'u na, âne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, ĩwapari pese za'ra wa'aba za. Zezusi hã Nazaré âma aré 're ĩsãmra mono hã, ta hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para, ma tô te te 're da'apawapto, danho'a. Marĩ ĩwẽ hã dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã ma tô te te dama 're ab'manharĩ. Tô sena, õ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para, te te dama 're ĩ'ab'manharĩ mono zém na da te 're waihu'u za'ra mono da, ma tô Timama waihu'u pese zarina marĩ ĩwẽ hã te te dama 're ab'manharĩ. Ai'rata 're hâimana za'ra wa'aba mono wa, ma tô âne na hã asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'wa. ²³ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô tiwaihu'u pese na waihu'u siro romhâ ré, Zezusihi dâ'âzé hã. Te te ĩwaihu'u sirõmo zéb uwaibaba, duré te te sima ĩwêzéb uwaibaba, ma tô aima pisutu za'ra wa'wa, Zezusi hã dama 'ru za'ra wa'aba da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti waihu'u'õ'wa norĩ ma, ai'upana za'ra wa'aba, te te siwi wĩrĩ da. Taha wa, ma tô siwi sasõ, wedepo'o nhonhi'rãmi na. Taha na ma siwi tĩwĩ. ²⁴ Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô hãwa'utu, ab're hawi watobro da, dâ'â uptabi nherẽ. Ma tô duré pawapto, dâ'â u'âsi nomro tõi da. ĩdâ'âzé tãma wapure wa, dâ'â u'âsi nomro waihu'u õ di, Zezusi hã. ²⁵ Taha wa, wahi'rada Dawi hã ma tô Zezusi wasu'u duréihã, âne:

“Wanhib'apito, te za ĩ'rata 're asãmra u'âsi mo.
Taha wa, ĩpahi õ di za.

²⁶ Taha wa, ĩto sina, wa 're ĩhâimana, ĩpẽ'ẽ 'remhã. ĩmreme toi u'âsi na, wa 're ĩmreme. ĩhâiba ré 're ĩmorĩ u'âsi dai õ nherẽ, ĩpahi âna wa za asõ ĩsina 're ĩnhimipari u'âsi.

²⁷ ĩdâ'â nherẽ, ĩrẽme õ di za, adâ 're ĩhâimana za'ra mono zéb âma hã. Wa hã te aima 're

romhuri wē u'âsi mono wa, ĩdâ'â wamhã,
ĩhâiba 'roi ò di za. Taha wa, wa hã ĩdâ'âzé
hã te pipa ò di za.

28 'Re ĩmorĩ wē u'âsi da, ma tô ĩma ĩwaihu. Taha wa,
ĩto sina wa za 're mo, asõ'a 're ĩmorĩ wa."

Ãne ma tô Dawi hã wahi'rata norĩ ma, Zezusi
wasu'u siro. — Ãne ma tô Pedru hã dama sadawa
'rãzarõtõ.

29 Taha pari, te duré dama tinha, âne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, ĩwapari pese
za'ra wa'aba za. Wahi'rada Dawi hã wa za aima
wasu'u za'ra wa'wa oto sõ'awi. Tô sena, ma tô
dârâ, Dawi hã. Dâ'â wamhã, êtē zahâpâ wa, ab're
're, ma tô dasiwi sērē ni. Da te ĩsērēzé hã wama
waihu'u pese za'ra di, âhãna hã. 30 Ta hã, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa, te
're hâimana. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma
tô tãma ropisutu, ĩsihudu hã ĩsine dama si'apito da,
zahadu wapsi, ĩuirĩ na te te dama 're aroti mono
da. 31-32 Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te
tãma ĩwaihu'uzéb zarina, ma tô wasu'u siro Dawi
hã, Danho'reptui'wa da, te te ĩpisudu hã apâ za
ĩhâiwa'utuzém na hã, âne:

"Dâ'â nherē, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te rēme ò di
za. ĩhâiba hã 'roi ò di za."

Ãne ma tô Dawi hã wahi'rata norĩ ma rowasu'u
za'ra, apâ za ĩhâiwa'utuzém na hã. 'Re ĩhâimana
u'âsi mono hã ma tô Zezusi hã hâiwa'utu. Apâ te
te hâiwa'utu wamhã, wa norĩ hã wa tô sabu za'ra
ni. Taha wa, wa wa te dama 're wasu'u za'ra,
ĩhâiwa'utuzém na hã. 33 'Re ĩhâimana u'âsi mono
hã ma tô sitēme ti'â apâ, ĩsimire niwĩ oto 're sãmra
u'âsi mono da. Tawamhã Tipē'ēzani hã ma tô ti'ra
ma tisõ, te te tãma âma ĩropisutu siro hã, te te sima

're ĩda'awě mono zéb uwaibaba, te te dama 're anhomri mono da. Āhāna, Zezusi hā ma tō wama sōmri za'ra, Tipē'ēzani hā. Taha wa, ma tō āne wa'āma asōpré wa'wa. Ma tō duré āne ĩwawapari za'ra wa'wa, aimreme mono bâ wa'aba. ³⁴ Dawi hā dā'ā wamhā, hāiba wahuré morĩ ō di, hāiwa u hā. Cristuhu si ma tō hāiba wahuré mo, hāiwa u apā. Taha wa, āne ma tō duré wahi'rata norĩ ma Cristu wasu'u wě, Dawi hā:

“Re ĩhāimana u'āsi mono te roti, ĩnhib'apito ma:
 ‘We aimorĩ, ĩ'rata 're asāmra mono da,
 ĩnhimire niwĩ. ³⁵ Zahadu, wa za aipawapto.
 Siwi aiwē'ō'wa norĩ ma, asiptete di za. Taha
 wa, a hā tō sena Danhib'apito uptabi na te
 te siwi aiwaihu'u wa, te za aima 're 'rã po
 za'ra. Asisiti te za duré 're ĩ'azatōrĩ mo.’ ”

Āne ma tō Dawi hā wahi'rata norĩ ma waihu'u, 'Re ĩhāimana u'āsi mono mreme hā. ³⁶ Taha wa, wa hā wa aima rowasu'u za'ra wa'wa, waihu'u pese za'ra wa'aba da, duré uburé wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ te te waihu'u pese za'ra da. Zezusi hā da te dasiwi sasōmri da, dama ĩ'ru za'ra wa'wa hā, ta hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te ĩpisudu, uburé Danhib'apito da hā, duré Danho'reptui'wa da hā. Ma'āpé āhā wasu'u hā tō sena na waihu'u pese za'ra wa'aba. — Āne ma tō dama rowasu'u, Pedru hā.

³⁷ Tawamhā Pedruhu mreme, da te wapari za'ra wamhā, ma tō tapē'ēwara za'ra ni. Taha wa, te āne tāma nharĩ za'ra ni, Pedru norĩ ma, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ ma hā:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, e niha za, tawamhā. E marĩ, wa za 'manharĩ za'ra ni. — Āne te tāma nharĩ za'ra ni asa.

38 Tawamhã Pedru te duré asa dama tinha:

— Aiwasété wi, te za aipizari za'ra wa'wa, rême pese za'ra wa'aba da, Zezusihi nhimiroti na si oto 're anomro aba mono da. Zezu Cristuhu zazei uptabi 'wa na asiwasu'u za'ra wa'aba sina, te za â dawabzuri hã ã'manharĩ za'ra wa'wa. Aihâiba mono bâ te za âne ã'manharĩ za'ra wa'wa, aiwasédé hã te te aima pari za'ra wa'aba da, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. Tawamhã Tipẽ'êzani hã te za aima sômri za'ra wa'wa. 39 ãne ma tô aima ropisutu sirômo za'ra wa'wa, te te aima 're sômri za'ra wa'aba mono da, asihudu norĩ ma zama. Wasiré'ô norĩ ma zama ma tô tâma ropisutu sirômo za'ra. Wanhib'apito, 'Re ãhâimana u'âsi mono, za sitême sô 're ãhârâ za'ra mono norĩ ma, ma tô ropisutu sirômo za'ra, Tipẽ'êzani na hã.

40 — Taha wa, wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ 're ãhâimana wasété za'ra mono zém na 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô di za. ãhâna tiwi aipizari za'ra wa'aba, 're ãdanomro wê mono zém niwĩ oto 're anomro aba mono da, asisô'reptu za'ra wa'aba da, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te te dasiré aiwê'ô pese za'ra wa'aba tã da. — ãne ma tô dama rowasu'u pese, Pedru hã. Simiroti za'êtê uptabi di.

41 Tawamhã da'ahâ na ma tô Zezusi hã saze za'ra ni, Pedru te te dama ãsadowa wasu'uzém na hã. Taha wa, ma oto â dawabzuri hã 'manharĩ za'ra ni, 3 miu na dahâiba hã. Tawamhã Zezusihi zazei na'rata 'wa norĩ me, ma tô oto sitême atob za'ra. Tawamhã ahâ uptabi di oto, ãsazei'wa norĩ hã.

Ãsaze na'rata 'wa norĩ 're ãhâimana za'ra mono zé wasu'u

⁴² Tawamhã Zezusihi zazei'wa norĩ hã ãsawawa wasu'u'wa norĩ nhimirowahudu hã te te 're wapari pese za'ra. Te te rême za'ra ã di. Ma tô 're sisawi pese za'ra. Ma tô 're si'rã'õtõ, tisa da, duré 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, 're mreme zusi mono da. ⁴³ Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã marĩ ãwẽ hã ahã na ma tô te te dama 're 'manharĩ za'ra, dama ã'manharĩ waihu'u'õ hã. Taha wa, ma tô ãma 're datob'uzu za'ra.

⁴⁴ Tawamhã ãsazei'wa norĩ hã te oto siré 're hãimana za'ra, aihĩni. Tinhibrom na tite da si, te te ãma 're rosa'rata za'ra mono ã di oto. ⁴⁵ Ni'wam norĩ hã ma tô tinhipti'a hã te te dama 're wede za'ra, duré tinhibroã zama, ãwa'ãbã zõ. Tawamhã ãwa'ã hã ma tô te te sima 're po'o za'ra, marĩ zõ tiwi 're ãro'wanhi'riti za'ra mono zéb zarina. ⁴⁶ Awẽ sidãpãsi ma tô duré 're si'rã'õtõ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zé 'ri 'wawi wa'ra 're, 're mreme zusi mono da, tãma. Tinhorõwa mono bã, ma tô duré 're si'rã'õtõ, ã'u'ëtẽ wapu na siré 're saihuri mono da. Sima 're sõprub za'ra mono wa, ma tô to sina tisa na siré 're saihuri. ⁴⁷ 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma te duré siré ãma 're wata za'ra, uburé ãsõprubzém na hã. Tawamhã aihĩni, ma tô ãsazei'wa norĩ hã wẽsãmri za'ra ni. Tawamhã awẽ sidãpãsi, ma tô ãsazetẽ'wa sidãpã dasina tahã'ã ni, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã rowaseté hawi te te 're ã'anho'reptui mono norĩ hã.

3

Pedru hã ãhi'rẽ te te ãpesezẽ wasu'u

¹ Tawamhã nimahã bãtã na ma tô Pedru norĩ hã dame tineb zahuré, Zuwãhã me, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zéb u hã. Bãdã sipi'rai wi, te dame tineb zahuré, 'Re ãhãimana

u'âsi mono âma 're îdawata za'ra mono zé bâtâ na. ² Tame te aibâ hã nhamra, îpotozém hawi îmorĩ'õ hã. Î'madâ'â ze na 'ridawa nhisi u te ta hã nasi dasiwi mrami ni, rob'uiprazém na te te 're da'awari mono da, 're danhisisi mono sidâpâsi. ³ Tawamhã Pedru norĩ hã 'ri 'wawi wa'ra u zasi zahuré õ ré, îhi'rê hã ma tô sãmri zahuré. Te te sãmri zahuré wamhã, te nasi 'mahârâ zahuré, marĩ te te tâma sômri zahuré da. ⁴ Tawamhã Pedru norĩ hã ma tô 'madâ'â pese zahuré, Zuwãhã me. Tawamhã Pedru te tâma tinha:

— Wei wa'madâ'â. — ãne te tâma tinha.

⁵ Tawamhã ma tô 'madâ'â zahuré, marĩ te te tâma sômri zahuré da newa. ⁶ Tawamhã Pedru te duré tâma tinha:

— Wa hã ãnhimarĩ õ di. Rob'uiprazé hã robaba di, ãte hã. Tane nherê, 'Re îhâimana u'âsi mono te te ãma îsômri na wa za aipawapto. Zezu Cristu, Nazaré âma aré 're îsãmra mono zadawa para, wa za aima tinha: Aiwahutu, aipara na 're aimorĩ da oto. — ãne te tâma tinha, Pedru hã.

⁷ Taha pari, Pedru hã ma tô pa'â îsimire niwĩ, îhi'rê hã te te wahutu da. Te te wahutu wamhã, awa'awi ma tô parahaptete, îpara'õtõ zama. ⁸ Tawamhã ma tô darõno. Hãwi te oto za. Tame ma timorĩ na sãna'rata oto. Tawamhã Pedru norĩ me, ma tô siré asisi, 'Re îhâimana u'âsi mono âma 're îdawata za'ra mono zé 'ri 'wawi wa'ra u. Tawamhã morĩ sina te sarõtõ, rowê te. 'Re îhâimana u'âsi mono âma te duré tiwata. ⁹ Tawamhã aihĩni ma tô 'madâ'â za'ra ni, aibâ hã sarõtõ mono ré hã, duré 'Re îhâimana u'âsi mono âma wata ré hã. ¹⁰ Morĩ wê wa, ma tô duré âma tatob'uzu za'ra ni. Tawamhã ãne te dasima nharĩ za'ra ni:

— Oro ò hã ìhi'ré hã sãmra sina, rob'uiprazém na te te nasi da'awari za, morĩ wě di oto. Ì'madâ'â ze na 'ridawa nhisi âma 're ìsãmra mono aré. — Àne te dasima nharĩ za'ra ni, morĩ wě wa oto.

'Re ìhâimana u'âsi mono nhorõwa âma, Pedru te te dama ìrowasu'uzé wasu'u

¹¹ Tawamhã aibã hã ma tô Pedru norĩ hã te te 're patété zahuré, Zuwãhã me, Saromahã nhisi na 'ri zahâpã nhisi âma. Te te 're patété zahuré mono ré, da te 'madâ'â za'ra wa, ma tô aihĩni ìtême dasisa're. Tawamhã ma tô âma tatob'uzu za'ra ni. ¹² Tawamhã Pedru te te da'madâ'â wamhã, te dama tinha, âne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, e marĩ wa, ma wa'âma atob'uzu za'ra wa'wa. Wasi'uihã na ìhi'ré hã wa te morĩ wě newa, te wei wa'âma asôpré wa'wa. Wasi'uihã na wa te pese ò di, wa norĩ hã. 'Re wane wě wa, wa te pese newa, te wei ìwa'madâ'â za'ra wa'wa. Mare di. Àne wab ò di. ¹³ 'Re ìhâimana u'âsi mono, wahi'rata norĩ nhib'apito, Abra'ãhã nhib'apito, duré Izatihi nhib'apito, duré Zacoho nhib'apito. Ta hã ma tô Zezusi hã wěsã, tãma ìromhuri wě 'wa hã. Tane nherê, Zezusi hã ma tô asiwi ìwě'õ za'ra wa'wa. Ma tô asiwi ìsômri 'wa, Piratuhu ma. Taha nho'a, ma tô asiwi ìwě'õ za'ra wa'wa, te te sima wě nherê Piratu hã, morĩ da apã, dazazém hawi. ¹⁴ Zezusi hã 're morĩ wě uptabi nherê, ma tô asiwi ìwě'õ za'ra wa'wa. Rob'manharĩ wasété'wa si ma tô asima ìwě za'ra wa'wa, dazazém hawi da te dasiwi wazere da, Zezusihi upana. ¹⁵ Dahâimana wě zéb da, dapě'ewě hã za te te dama 're ì'anhomri mono 'wa hã, aima za'ra wa'aba, da te dasiwi wĩrĩ da, ma tô dama ì'ru za'ra wa'wa. Tazahã 'Re ìhâimana u'âsi

mono, ma tô apâ hâiwa'utu, dâ'â uptabi nherẽ. Wa norĩ hã Zezusi apâ hâiwa'utu wa, wa te ãsabu za'ra hã wa tô wa te dama 're wasu'u za'ra. ¹⁶ Zezusi hã tiwaihu'u pese na ma tô ãhi'rẽ hã pese, ãmreme te te sazei wa. Taha wa, ma tô aptete oto. Ma tô ã'madâ'â za'ra wa'wa. Ma tô ãwaihu'u za'ra wa'wa oto. Tô sena te te sazei wa, morĩ wẽ di oto wanho'a.

¹⁷ — Wasirẽ Izarazéhẽ nhihudu norĩ, ãwapari pese za'ra wa'aba za. Wa hã wa tô aiwaihu'u za'ra wa'wa. Asiwĩ waihu'u aba ãna, ma tô dama ã'ru za'ra wa'wa, Zezusi hã. Aima ãpire za'ra wa'aba norĩ zama te te siwĩ waihu'u ãna, ma tô ta norĩ zama dama 'ru za'ra, Zezusi hã da te dasiwĩ wĩrĩ da. ¹⁸ Taha zarina, ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono hã timreme hã ãma uwaimra, duréihã ãsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã wahi'rata norĩ ma, te te ãma 're ã'waihu'u sirõmo mono zéb zarina, Cristu hã za te te ãrobzépatazém na hã, Danho'reptui'wa da, te te ãpisudu hã. ¹⁹⁻²⁰ Taha wa, te za aiwasédé hã 're ãrẽme za'ra wa'aba mo, 'Re ãhâimana u'âsi mono u 're aipizari za'ra wa'aba mono da, aiwasédé hã te te aima 're pari za'ra wa'aba mono da. Tawamhã 'Re ãhâimana u'âsi mono, te za te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, aipẽ'ẽ 're, asiptete u'âsi ãma 're anomro aba mono da. Zezusi hã te za we apâ satõ, Danho'reptui'wa da, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te te aima ãpisutu za'ra wa'wa hã. ²¹ Tane nherẽ, te za hâiwa ãma 're hâimana a'â, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te te a'â ropese da, duréihã ãsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ, wahi'rata norĩ ma, te te 're ã'waihu'u mono zéb zarina. ²² Duréihã, Mozési ma tô wahi'rata norĩ ma rowasu'u siro, ãne: “Uburé Danhib'apito uptabi, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ma tô ãpisutu, tizadawa wasu'u'wa da, Asib'apito

za'ra wa'wa hã. ãne ni'wa hã asiré wa'wa hã te za
 ãza'u si aima pisutu za'ra wa'wa, 'Re ãhâimana u'âsi
 mono hã, ãsine te te aima 're sadawa wasu'u za'ra
 wa'aba mono da. Tawamhã te za ãsimirowasu'u
 na 're ãwapari pese za'ra wa'aba mo. ²³ Ni'wa hã
 ãmreme te te wapari õ wamhã, te za dasiwi wẽ'õ
 ni. 'Re ãhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ nhiti, te
 za satõrĩ ni. 'Re ãhâimana u'âsi mono zama te za
 siwi wẽ'õ pese.” ãne ma tô rowasu'u, Mozési hã.
²⁴ Duréihã uburé 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa
 wasu'u 'rata 'wa norĩ hã ma tô ãne na te te tãma
 're ã'apisutu mono zéb uwaibaba, te te dama ãma
 're rowasu'u za'ra. Samuwé hã uimrehẽne ma tô
 ãsadawa wasu'u na ãma sãna'rata, wahi'rata norĩ ma.
 Taha za'u si ma tô duré ãsadawa wasu'u'wa sidâpâsi
 te te dama ãma 're rowasu'u sirõmo za'ra. Uburé
 ma tô duré ã nimosi ãromhâimanazém na zama, te
 te dama 're rowasu'u sirõmo za'ra. ²⁵ A norĩ wa'wa
 hã, wasiré wahi'rata norĩ nhihudu te 're aihâimana
 za'ra wa'aba mo. Taha wa, wahi'rata norĩ ma,
 'Re ãhâimana u'âsi mono te te 're ã'apisutu mono
 zé hã te duré wama 're hâimana za'ra. Abra'ãhã
 ma, uimrehẽne ma tô tãma ropisutu 'rata. ãne ma
 tô tãma ropisutu: “Romhutu'õpsi te za ni'wa hã
 asihudu hã te te 're da'apawapto, daro mono bâ
 rowẽ na 're danomro mono da.” ãne ma tô taha
 ma ropisutu na'rata.

²⁶ — Taha wa, ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono hã
 tinhimiropisudu hã ãma uwaimra. Ti'ra hã ma tô
 we atẽme uimrehẽne satõrĩ za'ra wa'wa, te te 're
 aipawapto za'ra wa'aba mono da. Te te tãma 're
 ãromhuri mono da hã te te pisutu wamhã, ma tô we
 atẽme satõrĩ za'ra wa'wa, 're anomro wasété aba
 mono zé hã 're rẽme za'ra wa'aba mono da, rowẽ
 na ãma 're anomro aba mono da. — ãne ma tô

Pedru hã dama rowasu'u.

4

*Pedru norĩ hã Zuwãhã me dama roti'wa norĩ
nho're ĩsima'warazé wasu'u*

¹ Tawamhã Pedru norĩ hã Zuwãhã me, zahadu te te dama rowasu'u zahuré ré, ma tô sasedoti norĩ hã aihutu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb 'madâ'â'wa norĩ nhib'apito me, sadusezu norĩ zama. Sadusezu norĩ hã apâ dahâiwa'utuzé wasu'u wẽ'õ'wa norĩ.

² Ta norĩ hã ma tô sada ab'ru za'ra, Pedru norĩ zada, apâ 're ĩdahâiwa'utu za'ra mono zém na te te dama rowasu'u zahuré wa. Āne ma tô dama rowasu'u zahuré: “Dadâ'â nherẽ, te za apâ te te 're da'ahâiwa'utu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, Zezusi te te ĩhâiwa'utu ne.” Āne na te te dama rowasu'u zahuré 'ru te, ma tô sada tizahi za'ra. ³ Tawamhã ma tô dasiwi mrami zahuré ni. Hâiwahã pesere wa, ma a'â siwi tiza, dazazéb 're, awẽpsi te te siwi sani zahuré da, ĩwasété na te te dama rowasu'u zahuré ré ne, te te tãma nharĩ za'ra da. ⁴ Tane nherẽ, da'ahã na ma tô saze za'ra ni, Zezusihi wasu'uwẽ hã da te ĩwapari za'ra norĩ hã. ĩsazei'wa norĩ hã ahã uptabi di oto. Aibã norĩ za'rata si hã 5 miu na ĩhâiba za'ra hã.

⁵ Tawamhã ma tô da'ãma ti'awẽ za'ra. Da'ãma awẽ za'ra wamhã, ma tô si'rã'õtõ, Zeruzarẽ âma sasedoti ĩpire norĩ hã. Zudezu norĩ ma, roti'wa norĩ hã ma tô ĩme si'rã'õtõ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ me zama. ⁶ Anasi norĩ hã ma tô duré datême aimasisi zahuré, Caipasihĩ me. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ĩpire uptabi Anasi hã, sasedoti ĩpire uptabi. Duré

ni'wam norĩ hã ma tô dame aimasisi zahuré, Zuwã hã Aresãdirihi me. Anasihi sisãnawã zahuré, ta norĩ hã. Duré Anasihi sisãnawã hãiba amo norĩ hã ma tô ãsiré ubumro, Zeruzarẽ ãma dama ãpire za'ra norĩ hã. ⁷Tawamhã dama ãpire norĩ hã ma tô dama 'ru zahuré, Pedru norĩ hã da te sani zahuré da, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã, ãsõ'reb za'ra da te dasiwi simizusi zahuré da.

Tawamhã ma tô sadanharĩ zahuré ni, ãne:

— E niha ma tô bété ãne ã'manharĩ 'wa. E 'wa sadawa para, ma bété a norĩ wa'wa hã ãhi'rẽ hã ãpese 'wa. — ãne te sadanharĩ zahuré ni.

⁸⁻⁹Tawamhã 'Re ãhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani na ma tô Pedru hã aptete, dama pahi tõ da, te te dama rowasu'u wẽ da. Taha wa, te ãne tãma rowasu'u za'ra, dama ãpire norĩ ma hã:

— Dama ãpire norĩ, ãne te ãwazadanharĩ za'ra wa'wa: “E niha, ma tô bété ãne hã ã'manharĩ 'wa. E 'wa sadawa para, ma tô bété a norĩ wa'wa hã ãhi'rẽ hã ãpese 'wa.” ãne ma tô ãwazadanharĩ za'ra wa'wa. Taha wa, wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. ¹⁰Tawamhã a norĩ wa'wa hã te za ãwaihu'u pese za'ra wa'wa, aihãiba mono bã wa'aba. Uburé wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ zama te za duré waihu'u pese za'ra. Zezu Cristuhu zadawa para, wa tô pese ni, ãhi'rẽ hã. Zezusi hã Nazaré ãma aré 're ãsãmra mono hã asiwi wĩrĩ aba da, ma tô dama ã'ru za'ra wa'wa. Tawamhã ma tô dasiwi sasõmri ni, wedepo'o nhonhi'rãmi na. Ma tô dârã. Dã'ã nherẽ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, ma tô apã hãiwa'utu. Taha zadawa para, te aibã ãhi'rẽ hã ãme za, rowẽ na. Ma tô tipesse oto. ¹¹Durẽihã ma tô Zezusihi wasu'u na wahi'rata norĩ ma rob'ui'éré

siro, 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã. Êtẽ na ma tô ãma simiré'é, ãne:

“Êne hã wẽ nherẽ, ma tô 'ri'wa norĩ hã siwi wẽ'õ za'ra, taré nomro da. Tane nherẽ, te te siwi wẽ'õ nherẽ, taré nomro õ di, êne hã. Ni'wa hã ma tô ti'â, 'ri uparizéb da hã, wẽ uptabi wa.”

Ãne ma tô Zezusihi wasu'u na wahi'rata norĩ ma rob'ui'ére siro, ãbaihã na hã.

— A norĩ wa'wa hã êtẽ wẽ'õ'wa norĩ ne hã. Duré Zezusi hã êtẽ ne hã. ¹² Tane nherẽ, Zezusihi si Danho'reptui'wa hã. Ni'wa hã, aimawi hã 'Re ãhâimana u'âsi mono te te dama pisutu õ di, ti'ai ãma te te 're ãda'anho'reptui mono da hã. Taha wa, Zezusihi si uburé Danho'reptui'wa hã. — Ãne te dama ãpire za'ra norĩ ma rowasu'u, Pedru hã.

¹³ Pedru norĩ hã mreme pahi zahuré õ di. Te te datõmo pipa zahuré õ di. Taha wa, zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã ma tô ãma titob'uzu za'ra. Rowahutu'wa da, te te dame 're romnhoré zahuré mono õ nherẽ, mreme pahi zahuré õ di. Tawamhã ma tô ãma tipo're pu'u za'ra oto, Zezusihi siré 're ãneb zahuré na, ti'ai ãma 're morĩ ré hã. ¹⁴ Aibã ãhi'ré hã, Pedru norĩ te te ãpese zahuré hã te ãsiré tizab zahuré, danho're. Taha wa, dama ãpire za'ra norĩ hã asa te te tãma nharĩ waihu'u za'ra õ di oto. ¹⁵ Tawamhã ma tô tãma rob'ru za'ra, dasi'rã'õtõzém hawi pusi da. Pusi za'u si, ma tô ãma sisadawa pibu za'ra, dama roti'wa norĩ hã. ¹⁶ Ãne te sisadanharĩ za'ra:

— E marĩ, wa za 'manharĩ za'ra ni, aibã norĩ ma hã. Tô sena, marĩ hã dama ã'manharĩ waihu'u'õ hã ma tô 'manharĩ zahuré, danho'a. ãhi'ré hã ma tô pese zahuré. Aihĩni Zeruzarẽ ãma 're ãdahâimana

za'ra mono hã ma tô wapari za'ra ni, ãhi'r  wasu'u hã. Taha wa, wa norĩ hã ĩwasu'u, wa te dawĩ 're ud  waihu'u za'ra mono   di za. ¹⁷ Tane nher , ĩwasu'u hã daza'rui mono b  te te rop  t  da, wa za t ma amh z pa za'ra ni, te te dama 're rowasu'u zahur  mono t  da oto, Zezusi 're ĩmorĩz m na hã. —  ne ma t   ma sisaze za'ra, dama ĩpire za'ra norĩ hã.

¹⁸ Tawamhã ma t  s  tih r  za'ra, ap  ĩt m b za'ra neb zahur  da. ĩt m b za'ra zasi zahur  wamh , ma t  sadawa uwati zahur  ni, Zezusihi h ımanaz m na te te dama 're rowasu'u zahur  mono t  da, dur  ĩsadawa para te te dama 're rowahutu zahur  mono t  da. ¹⁹⁻²⁰ Tawamh  Pedru norĩ h  te asa t ma nharĩ za'ra, Zuw h  me:

— E ma h  b t , 'Re ĩh ımana u' si mono ma, ĩw . E ĩmreme, wa za wapari ni. E aimreme za'ra wa'wa, wa za wapari ni b t . 'Re ĩh ımana u' si mono mreme si, wa za wapari ni. Ma' p , asima  ma rosa'rata za'ra wa'aba, waihu'u za'ra wa'aba da. Wa norĩ h  wa za wa te dama 're rowasu'u u' si za'ra, ubur  wa te 're ĩ'mad   za'ra mono z m na h , wa te 're ĩwapari za'ra mono z m na zama. Wa te dawĩ 're ud  waihu'u za'ra mono   di za. —  ne te asa t ma nharĩ za'ra, Pedru h .

²¹⁻²² Aib  ĩhi'r  h  pese   r  h , 40 na ma t   ma tiwahu. Taha wa, aih ni 'Re ĩh ımana u' si mono  ma te tawata za'ra ni, aib  ĩhi'r  h  morĩ w  wa oto. Taha wa, da te dasiwi ah ri da, te te dama 'ru waihu'u za'ra   di, zudezu norĩ ma roti'wa norĩ h . Taha wa, te tar  dur  t ma amh z pa zahur  ni, Pedru norĩ ma, Zuw h  me, te te dama rowasu'u zahur  t  da oto, Zezusihi wasu'u na. Taha parimh , ma t  t ma rob'ru zahur  ni, neb zahur  da oto.

Zezusihi zazei'wa norĩ hã ãmreme zusi zé wasu'u

²³ Tawamhã Pedru norĩ hã zudezu norĩ ma, ãpire za'ra norĩ hawi pusi wamhã, ma tô tineb zahuré, tisiré ãsazei'wa norĩ u, Zuwãhã me. Tawamhã ma tô tâma rowasu'u za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ãpire norĩ mreme na, dama ãpire za'ra norĩ mreme na zama. ²⁴ ãne hã da te wapari za'ra wamhã, aihĩni ma tô dasiré ãma tawata za'ra ni, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma. Te oto tiwi rowaptẽrẽ za'ra ni, ãne:

— 'Re ãhãimana u'ãsi mono, a hã Wanhĩb'apito uptabi. A hã Ropoto na'rata 'wa. Uburé, ma tô marĩ hã ã'apoto mo, hãiwa hã, duré ti'a hã, duré âporé hã. Uburé ãwa 're ãdanomro mono da hã ma tô duré ãpo. ²⁵ A hã ma tô Aipẽ'ẽzani hã Dawihi ma ãsõ, wahi'rata ma, aima romhuri'wai ma, aimreme hã wahi'rata norĩ ma, te te 're wasu'u mono da. ãne ma tô tâma rowasu'u za'ra Dawi hã, wahi'rata norĩ ma:

“E marĩ wa, zudezu'õ norĩ hã ma tô sada ti-zahi pese za'ra, daro mono bâ. E marĩ wa, ãsimirosa'rata za'ra hã tô senai õ di. ²⁶ Roti'wa norĩ hã te sada aimasa. ãsadawa para da'uwati'wa norĩ me, ma sada atob za'ra, Wanhĩb'apito 'Re ãhãimana u'ãsi mono zada, duré Danho'reptui'wa da, te te ãpisutu zada.”

ãne te tâma rowasu'u za'ra, Dawi hã.

²⁷ — ãhãna, tô sena Zeruzarẽ ãma ma tô tasi'rã'õtõ ni, aima romhuri wẽ 'wa zada, Zezusihi zada, Danho'reptui'wa da ãpisutu zada. Erodi norĩ hã ma tô sitẽme ubumro, Põsi'u Piratuhu me. Ta norĩ hã zudezu'õ norĩ me duré Izarazéhé nhihudu norĩ me, ma tô sada si'rã'õtõ, te te siwi wĩrĩ da.

28 A hã romhâ ré, âma ãropisutuzéb zarina ma tô si'uihâ na âma siwi uwaimra tô, te te waihu'u za'ra õ nherê, Erodi norĩ hã. 29 ãhâna dama ãpire za'ra norĩ hã te duré wama amhâzépa za'ra. Wa norĩ hã aima romhuri'wa norĩ. Wei wapawaptob za'ra na, ai'umnhasi sina aimreme hã wa te dama 're wasu'u za'ra mono da, wapahi âna. 30 Zesusihi zadawa para, wa te 're dapeze za'ra mono da, wei wapawaptob za'ra na. Zesusi hã aima romhuri wê 'wa, taha zadawa para, marĩ ãwê hã dama ã'manharĩ waihu'u'õ hã wa te dama 're 'manharĩ za'ra mono da, wei wapawaptob za'ra na. — ãne ma tô tâma mreme zu, ãsazei'wa norĩ hã.

31 Tawamhã 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, mreme zusi pari, 'ri ma tô ãré sãsã'ã za'ra. Tawamhã 'Re ãhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani na ma tô aptete za'ra, ãpẽ'ẽ mono bâ. Pahi âna, ma tô dama sadawa wasu'u za'ra oto, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã.

ãsazei'wa norĩ hã, sõprum na 're ãhâimana za'ra mono zé wasu'u

32 Tawamhã ãsazei'wa norĩ hã uburé, ma tô sisaze za'ra, tinhimirosa'rata za'ra na hã. Ni'wam norĩ hã tinhibro te te sima 're sawi za'ra mono õ di, tite da si. Uburé, ma tô ãsibrob'õ norĩ udâna te te 're po'o za'ra. 33 Mreme prédup sina, ma tô Zesusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã te te dama 're rowasu'u za'ra, Wanhíb'apito Zesusi apã ãhâiwa'utuzé wasu'u na. Duré 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ma tô Zesusihi zazei'wa norĩ ma 're sõprub za'ra, ãwê na si. 34-35 Tawamhã 'ri tede'wa norĩ hã duré ti'a tede'wa norĩ hã ma tô tinhorõwa hã duré tinhipti'a hã te te dama 're wede za'ra, ãwa'âbâ zô. Tawamhã ãwa'â hã ma tô te te 're sõmri za'ra, Zesusihi zadawa wasu'u'wa norĩ ma.

Tawamhã, ãsazei'wai mono bâ marĩ zô tiwi 're ãro'wanhi'riti za'ra mono zéb zarina, ma tô te te tãma 're po'o za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã. Taha wa, ni'wa hã simarĩ ãna 're hãimana mono õ di oto.

³⁶⁻³⁷ Tawamhã aibã hã Zuzé na ãsisi hã ma tô tinhipti'a hã dama wede, ãwa'ãbã zô. Roti wẽ 'wa, ta hã. Taha wa, Banabé na ma tô siwi sisi, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã. (Banabéhé nhisi hã dama rowẽ zani'wa, te wasu'u, ãsisi hã.) Réwihi nhihudu, ta hã. Sipri na rob'rê za'iti nhisi ãma ãpotozé hã. Tinhipti'a hã te te dama wede wamhã, ãwa'ã, ma tô uburé ti'ã, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ u.

5

Ananizaha wasu'u, Sapiraha me

¹ Aibã hã Ananiza na ãsisi hã tinhipti'a hã ma tô ãwa'ãbã zô dama wede zahuré timro me, Sapiraha me. ² Tawamhã ti'ai wa'ã hã ma tô sima po'o zahuré, pi'uriwi. ãrãsutu si ma tô Ananiza hã ti'ã uburé newa, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ u, wahuré newa. ³ Tawamhã Pedru te tãma tinha:

— Ananiza, e marĩ da, ma tô Satanasihĩ nhimi-wada'uri zarina ãmanha. Taha wa, ma tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono pẽ'êzani ma, asadawa nhipe. Asipti'ai wa'ã hã pi'uriwi ma tô asima ãpo'o 'wa. ⁴ Asipti'a, da te aiwi uipra õ ré hã, ate hã. Duré, da te aiwi uipra wamhã, ãwa'ãbã zama ate hã. E marĩ da, ma tô bété wama asadawa nhipe. E wama si ma tô asadawa nhipe. Mare di. 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma zama ma tô asadawa nhipe. — ãne te tãma tinha, Pedru hã.

5-6 Tawamhã Pedruhu mreme te te wapari wi, ma tô waptârã ti'ai wa, Ananiza hã. Waptâ'ã wamhã, ma tô dêrã. Tawamhã îpréduptém norĩ hã ma tô sô tiwahutu za'ra. Ma tô siwi ubu. Taha pari, ma tô siwi ti'â, te te siwi sêrê da. Tawamhã taha wasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, aihĩni ma tô tapê'êwara za'ra ni.

⁷ Tawamhã ĩsa'u si, te duré ĩmro hã mo, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ u. Timro dâ'âzé te te waihu'u âna, ma âzé, 'ri para u. ⁸ Sébré wamhã, Pedru te 'mahâ:

— We ĩma wasu'u na. E niha ma tô asipti'ai wa'wa hã dama ĩwede 'wa. E ôhõ na si ĩwa'â hã tô. — Āne te sadanha, Pedru hã.

Tawamhã asa te tãma rowasu'u:

— Ĩhe, tô ôhõ na si ĩwa'â hã. — Āne te tãma wasu'u.

⁹ Tawamhã Pedru te tãma tinha, âne:

— Te asima ĩrosa'rata wasété 'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani hã tô sena ĩwaihu'u pese zô pibui wa'aba da. E marĩ da, ma bété âne hã ĩ'manharĩ 'wa. Ôhõta, wapari. Aimro nherê'wa norĩ hã te we para'rasi za'ra. Ta norĩ hã te za siwi ai'â. — Āne te tãma tinha, Pedru hã.

¹⁰ Tawamhã awa'awi ma duré waptârã, pi'õ hã, Pedruhu papara. Ma tô duré dêrã. ĩpréduptém norĩ hã ma tô duré apâ asisi. Ma tô duré sabu za'ra, pi'õ ĩdâ hã. Ta hã ma tô duré siwi tisê, ab're 're ĩmro zu. ¹¹ Tawamhã uburé pese, ma tô tapê'êwara za'ra ni oto, ĩsazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ hã. Duré ĩwasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, aihĩni ma tô tapahi za'ra ni.

*Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã dama
ĩwaihu'u'õ te te dama 're ĩmanharĩ za'ra mono zé
wasu'u*

¹² Tawamhã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã, marĩ ĩwẽ hã ahã na ma tô te te dama 're 'manharĩ za'ra, dama ĩmanharĩ waihu'u'õ hã. Duré ĩsazei'wa norĩ hã ma tô 're si'rã'õtõ u'âsi aihĩni, Saromahã nhisi na 'ri zahâbâ, da te 're ĩsisi za'ra mono u hã. ¹³ Tawamhã ĩsazei'õ'wa norĩ hã, ĩsazei'wa norĩ me 're hâimana za'ra mono da, te te sima 're rosa'rata za'ra mono nherẽ, pahi za'ra di oto. Tazahã te oto ĩsazei'wa norĩ hã da te 're wêsâmri za'ra, 're hâimana wẽ za'ra mono wa. ¹⁴ Taha wa, ma tô da'ahã uptabi na saze za'ra ni, Wanhĩb'apito niwĩ 're danomro mono da oto. Aibã hã ahã uptabi na ma tô saze za'ra, pi'õ zama. Taha wa, ĩsazei'wa norĩ hã ma tô sina hã. ¹⁵ ãne hã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã te te dama 're 'manharĩ za'ra mono wa, ma tô ĩhâzé ré norĩ hã da te 're sa'ra, 'ri nhi'riti wa, 're simi'wara mono da, ĩsa'warizé wa, duré wetenhamri wa. Pedru hã ĩwa'wai baba za'ra te te ro'razâri wa, ĩ'awã hã te te hâiba upsibi za'ra da, te tame 're simi'wara, te te pese za'ra da. ¹⁶ Zeruzarẽ 'rata 'ri wa'õtõ mono hawi, ma tô da'ahã na dasito, Zeruzarẽ u. ĩhâzé ré norĩ hã ma tô dasiré 'wasari ni. Duré wa'uburé ré 're ĩhâimana za'ra mono norĩ zama, ma tô 'wasari ni, dasiré. Tawamhã aihĩni ma tô tapese za'ra ni oto.

*Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã dama ĩpire
za'ra norĩ nho're ĩsimasabzé wasu'u*

¹⁷ Tawamhã sasedoti ĩpire uptabi hã, duré uburé ĩsiré sadusezu norĩ me, ma tô ta norĩ hã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã ãma sô'ru za'ra. Tawamhã ma tô sima ãma roti za'ra, niha te te tãma rob'manharĩ za'ra da. ¹⁸ Taha wa, ma

tô dama 'ru za'ra, da te dasiwi waibu da, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã. Tawamhã dazazéb 're, ma tô dasiwi séme ni. ¹⁹ Tawamhã barana Wanhíb'apito ma, hãíwa âma romhuri'wa hã ma tô ítême si'ra za'ra, te te tãma 'ridawa za'ra da. Te te tãma 'ridawa za'ra wamhã, ma tô sani za'ra, rob u. ãne te tãma nharĩ za'ra:

²⁰ — Mo oto ai'aba'réri wa'aba, 'Re ãhâimana u'âsi mono âma 're ãdawata za'ra mono zéb u, 're ãdanomro mono zép tém na dama rowasu'u za'ra wa'aba da. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

²¹ Tawamhã, ãne hã te te wapari za'ra wamhã, bâdâ 'rãiwatobro wi, ma tô asisi, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhorõwa âma 'ri 'wawi wa'ra u. Tame ma tô rowahutu na dama âma sãna'rata za'ra.

Tawamhã sasedoti ãpire uptabi hã, ãsiré 're ãnomro mono norĩ zama ma tô zudezu norĩ ma ãpire za'ra norĩ zô da'mazatõ, Zeruzarê âma 're ãsi'ubumroi mono norĩ zô. Tawamhã ma tô ítême ubumro uburé. Tawamhã dazazéb u ma tô Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ zô tihârâ za'ra, da te ítême simroi mono da. ²² Tawamhã 'Re ãhâimana u'âsi mono nhorõwa 'madâ'â'wa norĩ hã ma tô sô ai'aba'ré, dazazéb u. Sô sisisi wamhã, 'ri 're baba di. Taha wa, te apâ ai'aba'ré ubana, dama roti'wa norĩ u. ²³ ítême sihutu wamhã, te ãne tãma rowasu'u za'ra:

— Pra. E niha bâ. Dazazé hã, baba di. 'Ridawa nhitop tete uptabi nherê, duré dazazé 'madâ'â'wa norĩ hã 'ridawa âma simasam nherê, wa te 'ridawa za'ra wamhã, 'ri 're baba di. Ni'wai õ di. Robaba na wa sô rob'madâ'â za'ra ni. — ãne te tãma rowasu'u za'ra.

²⁴ Tawamhã 'Re ãhâimana u'âsi mono âma 're ãdawata za'ra mono zé 'madâ'â'wa norĩ nhíb'apito hã, duré sasedoti ãpire norĩ hã ãne hã te te wapari

za'ra wamhã, te te waihu'u za'ra ã di oto. Taha wa, ma tô sô amrami za'ra, tinhimirosa'rata na, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ zô. ²⁵ Taha ré, ni'wa hã te wei mo, aibâ hã. Ta hã ma tô tâma rowasu'u za'ra, âne:

— Īwapari pese za'ra wa'aba. Aibâ norĩ hã dazazéb 're, ĩséme 'wa hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb âma 'ri 'wawi wa'ra 're, te dama rowahutu za'ra. — Âne te tâma rowasu'u za'ra.

²⁶ Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zé 'madâ'â'wa norĩ hã ma tô sô ai'aba'ré tinhib'apito norĩ me, apâ te te simroi mono da. ĩsimroi mono 'wa norĩ hã êtẽ na da te hã za'ra mono õ'umnhasite, ma tô pawasisi âna te te simro. ²⁷ Te te simroi mono wamhã, te tâma nharĩ za'ra, dama roti'wa norĩ nho're simasab da. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa ĩpire uptabi hã te tâma nharĩ za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ ma:

²⁸ — Wa tô aré aiwi sawi za'ra wa'aba ni, Zezusihi nhimiroti na dama 're rowahutu tã za'ra wa'aba mono da. Tazahã dama 're wasu'u za'ra wa'aba mono wa, ĩwasu'u hã ma tô te te ropé 'ri pâ, âme Zeruzarẽ âma hã. Taha wa, ma tô da te dasima 're wawasu'u za'ra. Wa norĩ hã, u, Zezusihi wĩrĩ'wa. — Âne te tâma nharĩ za'ra.

²⁹ Tawamhã Pedru norĩ hã te asa tâma nharĩ za'ra, tisiré Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ me:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme si wa za wa te 're 'madâ'â pese za'ra. Aimawi mreme hã wa te 're 'madâ'â za'ra mono ã di za. ³⁰ 'Re ĩhâimana u'âsi mono, wahi'rata norĩ nhib'apito hã ma tô hãwa'utu Zezusi hã, asadawa para wa'aba, da te dasiwi ĩwĩrĩ hã. Wedepo'o nhonhi'rãmi na asiwi

ĩsasõmri 'wa hã ma tô hãiwu'utu. ³¹ Ta hã ma tô 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã ti'â apâ, ĩsimire niwĩ 're sãmra u'âsi mono da oto, dama ĩpire na 're hãimana mono da, duré tiwaihu'u pese zarina te te 're da'anho'reptui mono da. Taha wa, te za te te 're wapawaptob za'ra, wasiré Izarazéhé nhihudu mono bâ, wawasédé hã wa te 're rême za'ra mono wa, te te wama 're apari mono da. ³² Wa norĩ hã wa tô âne na hã watõmo na 'madâ'â za'ra ni. Taha wa, wa za wa te dama 're wasu'u u'âsi za'ra. 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã da te 're wapari za'ra mono wamhã, te za Tipẽ'ẽzani hã te te dama 're anhomri. Taha zama te za duré âne uburé te te dama 're awaihu'u, Zezusihi wasu'uwẽ hã. — Âne te tãma nharĩ za'ra, Pedru norĩ hã.

³³ Tawamhã dama roti'wa norĩ hã âne te te wapari za'ra wamhã, ma tô sada tizahi za'ra. Taha wa, ma tô sima âma roti za'ra, te te dama 'ru za'ra da, da te dasiwi simro da. ³⁴ Tane nherẽ, aibã ĩwẽ hã Damarizé na ĩsisi hã ma tô hãiwu za. Ta hã parisezu norĩ niwĩ te 're mo, dama ĩwazé pe hã. 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti na dama rowahutu'wa, te 're hãimana. Tawamhã ta hã ma tô oto dama 'ru za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã da te sani za'ra da, dama ĩpire norĩ nhiti si'ubumro da, syry na.

³⁵ Taha pari, ma tô dama roti'wa norĩ ma tinha, âne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, ĩwapari pese za'ra wa'aba, âma asõpré wa'aba da, aibã norĩ âma. E marĩ te za tãma ĩ'manharĩ za'ra wa'wa. Âma rosa'rata pese za'ra wa'aba. ³⁶ Aibã hã Te'udasi na ĩsisi hã duréihã, waihu'u pese newa, ma tô dama ĩpire na dama siwasu'u. Tawamhã aibã ahã na ma

tô ĩsiré 're nomro, 400 na ĩhâiba hã. Tane nherẽ, da te wĩrĩ wamhã, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã ma tô te te ropé. Robaba di oto. ³⁷ Te'udasihĩ uirĩ na si ma tô duré Zudasi hã datẽme wi, Darireza âma aré 're ĩsãmra mono hã. Romanu norĩ nhĩb'apito hã dahâiba za'rada hã te te waihu'u da, danhisi mono bâ da te tãma ubumro za'ra ré, ma tô Zudasi hã datẽme wi. Tawamhã da'ahâ na ma tô duré ĩsiré 're danomro, Te'udasihĩ ne. ĩsine, ma tô duré wĩrĩ nĩ, Zudasi hã. Tawamhã ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã ma tô duré te te ropé. ³⁸⁻³⁹ Taha wa, âhãna hã wa te hâiba upi za'ra wa'aba tõi, Pedru norĩ hã. Tô'ã. Ta norĩ hã si'uihã na te te 're rowahutu za'ra mono wamhã, ĩsimirowahutu za'ra hã te za ĩsarina 're si'utõrĩ za'ra. Tazahã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para te te 're rowahutu za'ra mono wamhã, tiwi uprosi waihu'u za'ra wa'aba õ di za, ĩsimirowahutu za'ra hã. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã 'wapé za'ra wa'aba õ'umnhasite, te za aibã norĩ ma ĩwaprosi waré za'ra wa'wa, si'aba'rẽ da. — ãne te dama roti'wa norĩ ma roti, Damarizé hã.

Tawamhã ĩsimiroti hã ma tô saze za'ra. ⁴⁰ Tawamhã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ zõi ma tô sitẽme tihârã za'ra apã. Ma tô dama hãiba 'ru za'ra, taré da te dasiwi hã za'ra da. Taha pari, ma tô duré sadawa uwati za'ra, te te duré dama 're rowasu'u tõi za'ra mono da, Zezusihi wasu'u na hã. Taha parip si, ma tô tãma rob'ru za'ra, apã si'aba'rẽ da. ⁴¹ Tawamhã ma tô dawĩ wairé, dama roti'wa norĩ hawĩ. Da te hã za'ra nherẽ, to za'ra di, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã. ĩsazei'wai wa, Zezusihi ne te te 're robzépata za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te tãma ĩpisutu za'ra zém na hã ma tô sina waihu'u za'ra. Taha

wa, tãma rowẽ za'ra di. ⁴² Tawamhã awẽ sidâpâsi ma tô te te dama 're rowahutu za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zéb ãma 'ri 'wawi wa'ra 're. 'Ri baba, ma tô duré te te dama 're rowasu'u za'ra, Zezusihi wasu'uwẽ na. Zezusi hã tô sena, Danho'reptui'wa da, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te wama ãpisutu na ma tô duré te te dama 're rowasu'u za'ra.

6

Aibã norĩ hã 7 na ãhâiba za'ra hã dapawapto'wa da, da te dasiwi ãpisutu za'ra zé wasu'u

¹ Tawamhã ahã uptabi na ma tô zudezu norĩ hã saze za'ra, deredu norĩ mreme na 're ãmreme zusi mono norĩ hã, duré ebreusi norĩ mreme na 're ãmreme zusi mono norĩ zama. Tawamhã deredu norĩ mreme na 're ãmreme zusi mono norĩ hã ma tô aïwapsari za'ra, dazari'wa norĩ hã deredu norĩ ãmrotô norĩ ãma 're po're simrami u'âsi za'ra mono wa. Awẽ sidâpâsi, ãsazei'wa norĩ hã ro te te sima 're waibui mono wamhã, te ãma 're po're simrami u'âsi za'ra. Taha wa, ma tô dama nharĩ za'ra, aibã norĩ hã deredu norĩ mreme na 're ãmreme zusi mono norĩ hã. ² Tawamhã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã, 12 na ãhâiba za'ra hã ma tô sô tihârã za'ra, tisiré ãsazei'wa norĩ zô. Hãiba mono bâ ãtẽme si'aba'rẽ da, te sô tihârã za'ra. ãtẽme sihutu wamhã, te tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Wasiré Zezusihi zazei'wa norĩ, e 'Re ãhâimana u'âsi mono wasu'uwẽ hã wa za dawi wasu'u zazâri za'ra ni, taha upana wa te 're ãdazari za'ra mono da si. Mare di. Wa te dama ãma 're rowasu'u za'ra mono ô wamhã, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te te wama 're arowaré mono ô di za. ³ Ma'ãpé, sô asôpré wa'aba mono, aibã 7 na ãhâiba norĩ zô.

Aibâ norĩ hã da te ãwẽsãmri za'ra zô, te za sô asôpré wa'wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono pê'ẽzani na si 're ãnomro mono norĩ zô, hãwa hawi dahâimanazém na rowaihu'u ré 're ãhâimana za'ra mono norĩ zô. Ta norĩ ma, wa za romhuri hã pisutu za'ra ni, awẽ sidâpâsi te te 're dazari za'ra mono da. ⁴Tawamhã wa norĩ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, wa za 're wamreme zusi u'âsi. ãmreme na wa za wa te 're dapawaptob u'âsi za'ra. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

⁵ Tawamhã ãsimiroti za'ra hã aihĩni ma tô saze za'ra, ãsazei'wa norĩ hã. Taha wa, ma tô aibâ norĩ zô rob'madâ'â za'ra. Tawamhã ma tô sãmri za'ra, Esitéwã hã. Ta hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono ãma te te ãsasômri. ãpẽ'ẽzani na si te 're hâimana. Tawamhã ma tô duré sãmri za'ra Piripi hã, duré Procoru hã, duré Nicano hã, duré Timo hã, duré Pamenasi hã, duré Nicorazu hã. ãtizotiza na 'ri nho'ômo nhisi ãma 're ãsãmra mono aré, Nicorazu hã. Zudezu'ô aré, ma tô sizudezu, 'Re ãhâimana u'âsi mono ãma oto dame 're wata mono da. ⁶Tawamhã ã norĩ hã ma tô oto te te simro, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ u, tinhib'rada te te ãma sa'ra za'ra da, ãrã nhisiwi, ãma mreme zusi da. ãne Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã ma tô romhuri hã tãma pisutu za'ra.

⁷ Tawamhã 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã ma tô duré te te ropé, 'ri baba. Zezusihi nhirã zarina 're ãnomro mono norĩ hã ma tô sina hã, Zeruzarẽ ãma hã. Sasedoti norĩ hã ahã na ma tô duré Zezusi hã saze za'ra oto.

Esitéwã, da te dasiwi ã'arizé wasu'u

⁸ 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ma tô Esitéwã hã te te 're pawapto pese, tiwaihu'u pese na.

Taha wa, ĩwaihu'u pese na si te 're hâimana, Esitéwã hã. Taha zarina ma tô marĩ ĩwê hã te te dama 're ab'manharĩ, dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã, danho'a. ⁹Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã zudezu norĩ hã ma tô sada 're hâimana za'ra, ĩmreme te te 're wê'õ za'ra mono wa. Ta norĩ hã darob amoi hawi, Zeruzarẽ u 're ĩsihutu mono aré, Sireni na 'ri nho'õmo nhisi hawi, duré Aresãdiriza na 'ri nho'õmo nhisi hawi, duré Sirisiza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi, duré Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi. Ta norĩ hã ma tô 're si'rã'õt'õ u'âsi, rowahutuzéb u dasi'uihã na 're ĩdahâimana za'ra mono zém na rowahutuzém nhisi u hã. Tawamhã ta norĩ hã, Esitéwãhã mreme te te siwi wê'õ za'ra wa, te nasi aimawi na tãma nharĩ za'ra. ¹⁰Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono p'êzani hã ma tô tite hã rowaihu'u pese zé hã tãma tisõ, Esitéwãhã ma, mreme waihu'u pese da. Taha wa, aibã norĩ ma, te te asa tãma ãma wa'rãmi za'ra wamhã, ma tô nasi mreme nhihãri za'ra. ¹¹Taha wa, ta norĩ hã ma tô ni'wam norĩ hã sada wada'uri za'ra pi'uriwi, Esitéwã te te siwi wasu'u wasété za'ra da, dama. Rob'uiprazé ma tô tãma sômri za'ra, sada simasab da. ãne te tãma roti za'ra:

— ãne te za Esitéwã hã dama ĩwasu'u za'ra wa'wa: “Esitéwã hã wa tô wapari za'ra ni. Mozési hã te te dama 're wasu'u wasété. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma, te te duré 're wasété.” ãne te za dama ĩwasu'u wasété za'ra wa'wa, Esitéwã hã. — ãne ma tô aibã norĩ hã sada wada'uri za'ra.

¹²Taha wa, ma tô ãne hã dama wasu'u wasété za'ra, Esitéwã hã. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ ma zama, ma tô ãne wasu'u wasété za'ra, dama roti'wa norĩ ma zama. Aihĩni

sada danhiti'rui wairébé da, ma tô âne dama wasu'u wasété za'ra. Tawamhã ma tô oto sô ai'aba'ré, Esitéwãhã zô. Taha wa, ma tô siwi ti'â. Te te siwi âri wamhã, ma tô siwi saprô, zudezu norĩ ma, ĩpire za'ra norĩ u. ¹³ Tawamhã, Esitéwãhã mreme te te siwi ĩwẽ'ô za'ra norĩ zô, ma tô sô tihârâ za'ra, taré te te siwi ĩwasu'u wasété 'wa norĩ zô, Esitéwã te te tãma wasu'u wasété za'ra da. Âne te dama ĩpire za'ra norĩ ma, Esitéwã hã taré wasu'u za'ra:

— Ô hã aibâ hã, rowasu'u wasédé hã te te sazâri ô di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zém na hã. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti wẽ wa'râmi, ma tô te te dama 're rowasu'u wasété u'âsi. ¹⁴ Wa norĩ hã wa tô wapari za'ra ni, ĩmreme hã. Zezusi hã Nazaré âma aré 're ĩsâmra mono hã te za, u, 'ri hã uprosi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zé hã. Duré, roti hã Mozési te te aré wama ĩsômri hã 're ĩwahâimana za'ra mono zéb da hã te za, u, wawi âma saprĩ. — Âne ma tô Esitéwãhã wasu'u wasété za'ra taré.

¹⁵ Tawamhã zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã, duré aihĩni ĩsi'ubumrozéb âma ĩhâimana za'ra norĩ hã te âma tinhopré, Esitéwãhã ubu âma hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, hâiwa âma romhuri'wai ubu ne, Esitéwãhã ubu hã.

7

Dama ĩpire norĩ nho're, Esitéwã dama ĩsiwasu'uzé wasu'u

¹ Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa ĩpire uptabi hã te tãma tinha, Esitéwãhã ma:

— E tô sena aiwasu'u hã.

2-3 Tawamhã Esitéwã ma tô tãma rob'rãzarõtõ za'ra, dahi'rata norĩ wasu'u na hã, ãne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, wamama norĩ zama, ãwapari za'ra wa'aba. 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã, rowa'a na 're ãsãmra mono hã duréihã ma tô Abra'ãhã ma sihãiré, wahi'rata ma. Mesapotamiza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're sãmra mono ré, ma tô ãtẽme wi, zahadu Harã na 'ri nho'õmo nhisi u morĩ õ ré. ãne te tãma tinha: “Ma'ãpé airom nhiti aiwatobro, asisãnawã norĩ nhiti aimorĩ da. Airop téb u wa za asaprõ, tamomo 're aihãimana mono da oto.” ãne ma tô tãma roti.

⁴ Taha wa, tisiré cadeza norĩ nhipti'ai hawi ma tô watobro. Harã na 'ri nho'õmo nhisi ãma te oto 're sãmra, Abra'ã hã. Tame, ãmama hã ma tô tiwi dârâ. Tiwi dã'ã parip si, ma tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã saprõ, ãroptéb u, Abra'ã hã. Taha wa, te oto a norĩ wa'wa hã ãwa 're aihãimana za'ra wa'aba mo, ãsipti'ai ãma. ⁵ Tane nherẽ, we te te saprõni nherẽ, te te tãma sãmri uptabi õ di, ti'a hã ãte da hã. Taha wa, te ãne hã tãma tinha: “Tõ sena, ti'a, wa za aima tisõ, ate da, asihudu sidãpãsi, asihudu norĩ te da.” ãne ma tô tãma ropisutu, Abra'ãhã ma, 'ra õ ré. ⁶ Te duré tãma tinha: “Apto'oré hã asihudu norĩ hã te za dasiré 're si'ubumro, darob amoi ãma tinhipti'ai ãmai õ nherẽ, tisiré'õ norĩ siré. Tawamhã ti'a tede'wa norĩ nhimiwada'uri zarina si te za 're hãimana za'ra, te te tãma 're romhuri pese za'ra mono da taré, wa'ãbã ãna. Si'uihã na si'ãma 're hãimana waihu'u za'ra mono õ di za. Da te 're ãhã za'ra mono zé hã te za duré te te 're sãpata za'ra. ãne te te 're robzãpata za'ra mono ré hã, te za ãma tiwahub ahã za'ra, 400 na. ⁷ Tawamhã wa za te 're 'ruiwa'ãbã za'ra. Marĩ, wa za asa te 're

ab'manharĩ, daza'ru tede'wa norĩ ma hã asihudu norĩ wi, 're robzei'õ za'ra mono wa. Taha parip si, asihudu norĩ hã te za wei wairé apâ. Tawamhã âme te za ĩ'âma 're dawata za'ra oto." ãne te tãma ropisutu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

⁸ — Te duré tãma roti, ãne: "Te za 're asisihâiwata nhihâri za'ra wa'aba mo, ĩzazei'wa na aipibui pese aba zéb da hã." ãne ma tô tãma roti. Taha wa, Izati hã waptâ'ã wamhã, ma tô sihâiwata nhizâ, ĩmama hã, Abra'ã hã. 8 na âma mara wapsi, ma tô sihâiwata nhizâ. Izati hã ma duré ti'ra hã sihâiwata nhizâ, Zaco hã. Zaco hã ĩsarina ma duré ti'ra hã te te 're anhihâiwata nhihâri, poto sidâpâsi, 12 na ĩhâiba norĩ hã. Ta norĩ hã Zacoho 'ra norĩ hã, wahi'rata na'rata uptabi. — ãne te Esitéwã hã rob'rãzarõtõ, dama ĩpire za'ra norĩ ma.

⁹ Tawamhã Esitéwã hã ma tô duré tinhimirob'rãzarõtõ na tãma âma uzusi za'ra, ãne:

— Ta norĩ hã wahi'rata norĩ hã ma tô tinoire hã dama wede za'ra, Zuzé na ĩsisi hã. ĩhâimanazém na te te siwi 're 'ruiwapari za'ra mono wa, ma tô dama wede za'ra. Taha wa, ĩ'uipra'wa norĩ hã ma tô siwi saprõni za'ra, Ezitu u, tame danhimi-wada'uri zarina si te te dama 're romhuri mono da, pawa'âbâ âna. Tane nherê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô ĩsiré 're hâimana u'âsi. ¹⁰ Taha wa, te te ĩrobzépata mono zéb sidâpâsi ma tô nasi pawapto, tiwi robzei'õ tã da. Tawamhã apito Para'oho ma, sihâi're wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma tô tiwaihu'u pe hã tãma tisõ, ĩhâimana wẽ zéb da hã. Taha wa, apito Para'o hã ma tô wẽsã, Zuzé hã. Taha zarina ma tô tãma pisutu, Ezitu âma roti'wa da oto, ĩsadawa para. ĩsibro hã duré ĩsõrõwa zama te te tãma 're 'madâ'â mono da

zama, ma tô duré pisutu. ¹¹ Tawamhã nimahã wahum na dasa hã poto ã di, Ezitu âma hã duré wahi'rada 're îhâimana za'ra mono zéb âma hã, Cana'ã na romnhisi âma hã. Taha zarina, ma tô oto mra hã da te 're sépata za'ra. Marî ã di, te te 're îhuri mono da hã, wahi'rata norî hã. ¹² Tawamhã wahi'rada Zaco hã ma tô dasai wasu'u hã wapa, Ezitu âma buru nho wasu'u hã, tamep si da te 're îsa'wari mono na hã. Taha wa, ma tô ti'ra norî hã wahi'rata norî hã satõrî za'ra, Ezitu u si'aba'rê da, mra hã te te 'mai'uipra za'ra da. Tawamhã îmorî'rata na si'aba'rêi wamhã, ma tô aihutu apâ, timama u. Mra hã ma tô te te âwisi. ¹³ Taha parip si, ma tô duré sô ai'aba'rê, Ezitu u, maparane âma. Tawamhã Zuzé hã ma tô tâma siwasu'u za'ra oto, tidub'rata norî ma. Tawamhã apito Para'o hã ma tô wapa, Zuzéhé sisânawã norî wasu'u hã. Taha wa, ma tô oto waihu'u za'ra, îsisânawã za'ra na hã. ¹⁴ Taha wa, ma tô Zuzé hã timama zô hã, Zacoho zô, aihîni pese îtême si'aba'rê da, îmro norî hã î'ra norî zama, duré uburé îsiré 're îdahâimana za'ra mono norî zama. Âne dahâiba za'ra hã, 75 na. ¹⁵⁻¹⁶ Tawamhã Zaco norî hã te oto zâmo, Ezitu u, tame 're si'ubumroi mono da oto. Tame ma oto Zaco hã dêrâ. Tame ma tô duré î'ra norî hã 're dê'â za'ra. Tawamhã îmama hã tiwi dê'â za'ra wamhã, îhi hã ma tô siwi ti'â apâ, îrob u, Sitê na danhipti'a nho'ômo nhisi u, tame te te siwi séme da. Ti'a hã Abra'ã hã dê'â ã ré, Hamohô nhihudu norî wi, te te sisada î'uipra sirômo âma, ma siwi sé, îhi hã. 'Re dê'â za'ra mono sidâpâsi, ma tô wahi'rata norî hi zama apâ da te 're 'wasari tamomo, Zacoho 'ra norî hi hã, tame da te 're séme mono da, êtê zahâpâ wa, ab're're.

17 — Tawamhã 'Re ãhâimana u'âsi mono hã Abra'ãhã ma, te te ãropisutuzé hã te te tãma ãma ã'uwaimramizéb u hã, romhuture di oto. ãsihudu norĩ hã wahi'rata norĩ hã ma tô oto sina hã, Ezitu ãma. Da'ahã uptabi di oto. 18 Tawamhã roti'wa aimawi hã ma tô oto ãzé, si'apito da, Ezitu ãma, Zuzéhé waihu'u'õ'wa hã. 19 Tawamhã tizadawa nhipse na si ma tô wahi'rata norĩ ma 're hâimana ta hã. Ma tô te te tãma 're rob'manharĩ wasété u'âsi za'ra. Ma tô damama norĩ ma roti za'ra, rowi te te 're sa'ra za'ra mono da, ai'uté hã, 're dã'ã za'ra mono da. 20 Taha ré, ma tô Mozési hã podo, ai'utépré ãwē uptabi hã. A'amo si'ubdatõ ma tô ãma ai'utõ, ãmama norĩ te te ã'madã'ã zahuré zém na hã, 'ri para. 21 Tawamhã 'ri nhiti ma tô ãna hã tihi. Taha wa, apito Para'oho 'ra sipi'õ hã ma tô ãma ti'ra, Mozésihi ãma. Ti'ra uptabi newa, ma tô prédu. 22 Taha wa, Ezitu ãma danhimirowaihu hã ma tô uburé dawí waihu'u, Mozési hã. Oto prédu wamhã, te te waihu'u pese wa, uburé te te rob'manharĩ wē di. ãsimiroti hã wē wa, dama mreme pire di. — ãne te dama ãpire za'ra norĩ ma, rob'rãzarõtõ, Esitéwã hã, dahi'rata wasu'u na hã.

23 ãne te duré tãma rob'rãzarõtõ za'ra:

— Tawamhã Mozési hã 40 na ãma wahu wamhã, ma tô sima rosa'rata, tisiré norĩ hã te te waimrami mono da, Izarazéhé nhihudu norĩ hã. 24 Tawamhã te te ab'madã'ã mono wamhã, ma tô 'maihãiba pibu tisiré hã, ezipsiu hã te te 're pré'é mono ré hã. Taha wa, ma tô ãtēme mo, ãma sisaprĩ da. Tawamhã te te 're pré'é mono 'ru te, ma tô tĩwĩ, ã'azãri'wa hã, tisiré hã te te 'ruiwa'ãbã da. 25 Mozési hã ma tô tisiré norĩ ãma rosa'rata, ãne: “ãsiré norĩ hã ãté te za siwi ãwaihu'u, 'Re ãhâimana u'âsi

mono te te tãma ãpisutu za'ra zém na Ezitu hawi te dawi ubumroi mono da.” ãne te tisiré norĩ ãma rosa'rata. Tane nherê, te te siwi waihu'u ô di, ãsiré norĩ hã. ²⁶ Tawamhã awêm na hã ma tô duré mo, tisiré norĩ u. Morĩ wamhã, te duré ãsiré norĩ hã ãsô'a si'wapé zahuré, maparane. Taha wa, ma timreme hã tãma 'marôwĩrĩ zahuré, ãne: “Tô'ã. Asi'wapéi wa'aba tô. Oro asiré 're anomro aba mono za, te asi'wapéi wa'wa.” ãne ma tô timreme hã tãma 'marôwĩrĩ zahuré.

²⁷ — Tawamhã ãma ãsãna'rata'wa hã ma tô Mozésihi mreme hã wê'ô. Taha wa, ma tô mreme sina sa'rê, ãne: “E 'wa sadawa para we aimorĩ bâ, wanhib'apito da, duré wama rowairébé'wa da hã. ²⁸ E ãzama te za ãwĩ, ezipsiu hã ãwĩrĩ ne, ahãmhã.” ãne te tãma tinha, Mozésihi ma. ²⁹ Tawamhã ãmreme hã te te wapari wamhã, ma tô Ezitu hawi aimani Mozési hã, Midi'ã na romnhisi u, tame 're hãimana mono da oto. Tame ma timro. ã'ra maparane oto, aibã norĩ hã.

³⁰ — Midi'ã ãma 're sãmra mono ré hã, ma tô ãma tiwahu, 40 na. Tawamhã nimahã bâtã na ma tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma romhuri'wa hã ãtême sihãiré, hãiwa hawimhã. Sina'i na êtê 'rãihã nhisi 'rata, ma tô ãtême sihãiré, a'ubuni u, wede zapore ro'o wa'wa. ³¹ Tawamhã Mozési ma tô ãma titob'uzu, te te sãmri wa. Taha wa, ma tô ãtême ai'rê, 'rãwi te te sabu da. Tawamhã 'Re ãhãimana u'ãsi mono mreme ma tô wapa. ãne te tãma tinha: ³² “Wa hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono, aihĩ'rata norĩ nhĩb'apito, Abra'ãhã nhĩb'apito, duré Izatihi nhĩb'apito, duré Zacoho nhĩb'apito.” ãne ma tô tãma si'mahã, Mozésihi ma. Tawamhã Mozési hã ãmreme te te wapari wamhã, te tãma rêrê,

pipa te. Tāma pahi wa, te te 'madâ'â waihu'u
 ã di. ³³ Tawamhã Wanhîb'apito te duré tãma
 tinha: “Înho'a asabzé hã wẽ uptabi di, ti'a hã.
 Aima îpire uptabi wa, îma asiséb zarina te za
 aipara'uza hã îsani. ³⁴ Wa hã wa tô înhîb'a'uwẽ
 norĩ hã te 're 'madâ'â za'ra. Romhuri pire na te
 te 're rob'ma'wamarĩ mono wa, te robzei'õ u'âsi
 're hâimana za'ra, Ezitu âma hã. Taha wa, ma tô
 romhuri pire te, 're 'wab'êtẽ u'âsi za'ra. Î'wab'êtẽ
 za'ra hã wa tô te 're wapari u'âsi za'ra. Taha wa, wa
 we oto îtẽme si'ra za'ra, te sô'reptu za'ra da, Ezitu
 hawi. A hã wa za oto asatõ, Ezitu u apâ aimorĩ da.”
 Æne ma tô tãma rob'ru, Mozésihi ma.

³⁵ — Tawamhã te oto mo apâ, Mozési hã Ezitu
 u, tisiré norĩ te te sô'reptu za'ra da. Tane nherẽ,
 Izarazéhé nhihudu norĩ hã ma tô aré siwi watawa,
 âne: “E 'wa sadawa para we aimorĩ bâ, wan-
 hîb'apito da, duré wama rowairébé'wa da.” Æne
 ma tô aré siwi wẽ'õ. Tane nherẽ, 'Re îhâimana u'âsi
 mono hã ma tô apâ îtẽme satõrĩ za'ra, Mozési hã.
 Tawamhã hâiwa âma 'Re îhâimana u'âsi mono ma
 romhuri'wa hã, wedezapore ro'o wa'wa sô îsâmra
 hã ma tô Mozési hã pawapto, Ezitu hawi te te
 danhimroi mono da apâ, danhipti'ai u. ³⁶ Taha
 wa, ma tô Mozési hã te te danhimro tô, Ezitu hawi.
 Duré Ezitu âma zahadu 're sãmra mono ré, ma tô
 marĩ hã dama î'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama
 're ab'manharĩ. Â pré na â poré nhisi âma, ma
 duré dama rob'manha, îwaihu'u'õ na. A'ubuni wi
 siwa'ru 're danomro mono ré, ma duré marĩ dama
 î'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're ab'manharĩ,
 40 na da'âma wahub za'ra ré. ³⁷ Ta hã ma tô tisiré
 Izarazéhé nhihudu norĩ ma rowasu'u, âne: “Re

ĩhâimana u'âsi mono hã te za ni'wa hã asiré wa'wa hã we aima pisutu za'ra wa'wa, ĩsine, te te aima 're ĩsadawa wasu'u za'ra wa'aba mono 'wa da hã.” Āne te tãma rowasu'u za'ra, Mozési hã. — Āne ma tō Esitéwã hã dahi'rata wasu'u na tãma rob'rãzarõtō za'ra, dama ĩpire za'ra norĩ ma.

³⁸ Āne te duré tãma rob'rãzarõtō za'ra:

— Izarazéhé nhihudu norĩ hã a'ubuni wi 're nomro mono ré, ma tō Mozési hã dasiré 're mo, wahi'rata norĩ siré. Nimahã bâtâ na siré si'rã'õtō wamhã, ma tō hãiwa âma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã tãma rowasu'u, Mozésihi ma, Sina'i na êtê 'rãihã nhisi âma. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipisutu zarina, robzei u'âsi ĩ'rata 're ĩdanomro u'âsi mono zé wasu'u hã ma tō tãma tisō, Mozésihi ma, ta hã te te wama 're anhomri mono da, ĩsipai u. ³⁹ Tazahã wahi'rata norĩ hã te te wapari ze za'ra ò di, Mozésihi mreme hã. Ezitu u apã ĩsi'aba'ré da si, ma tō tinhimirosa'rata na sisaze za'ra. ⁴⁰ Taha wa, te Arãhã ma nharĩ za'ra, âne: “Ma'âpé, marĩ hã romhãiba hã wama 'ma'manharĩ za'ra na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ne ĩwaihu'upe hã, te te ĩwanhimroi mono da hã.” Āne ma tō tiwi waptêrê za'ra, romhãiba hã te te 'manharĩ za'ra da. Te duré âne tãma nharĩ za'ra: “Mozési hã ma wawi aimani, Ezitu hawi we ĩwanhimroi mono 'wa hã. Wa te sa'rese za'ra ò di oto.” Āne te wahi'rata norĩ hã tãma nharĩ za'ra, Arãhã ma. ⁴¹ Taha wa, tame ma tō powawê 'ra hãiba ne hã tãma 'manharĩ za'ra, âma 're ĩwata za'ra mono zéb da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono upana. Tawamhã ma tinhimizama hã oto siwi simro, tinhimirob'manharĩ âma wata za'ra da. Aimawi te te sima rob'manharĩ za'ra wê te, ma tō duré dasa hã siwi 'manha. ⁴² Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tō tiwi aipĩ'ra

za'ra, aimawi na si si'uihâ na za 're wata za'ra mono da, ĩ'upana. Bâtâ âma ĩ'upana 're wata za'ra mono da, ma tô duré tiwi aipi'ra za'ra, duré a'amoĩ âma, duré wasi âma zama. Taha na ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hâ âma rob'ui'ééré, duréihâ ĩmreme na:

“Izarazéhé nhihudu norĩ, e ĩ'âma si 're aiwata za'ra wa'aba mono da, ma tô ĩnhimipodo hâ asiwi 're ĩsimroi wa'aba mo, a'ubuni wi 're anomro aba mono ré hâ. Mare di. ĩ'upana aimawi âma si 're aiwata za'ra wa'aba mono da, ma tô âne hâ 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo. Âne 're anomro aba mono ré, ma tô 40 na ai'âma tiwahub za'ra wa'wa.

⁴³ ĩ'upana âma 're aiwata za'ra wa'aba mono da, ma tô romhâiba hâ asima ĩ'manharĩ za'ra wa'wa, waihu'u pese newa, Morotĩ ĩhâiba'õ na romhâiba 'manharĩ nhisi âma. Duré Rêpâ na wasi nhisi âma ma tô 're aiwata za'ra wa'aba mo, waihu'u pese newa ĩhâiba'õ âma hâ. Ta hâ ma tô asiwi 're ĩmrami aba mo, âma 're aiwata za'ra wa'aba mono da, a'ubuni wi. Taha wa, wa za oto airom nhiti asatõrĩ za'ra wa'wa, Babironiza na 'ri nho'õmo nhisi nhipai u ai'aba'rúi wa'aba da.”

Âne ma tô wahi'rata norĩ ma rowasu'u, ĩsadawa wasu'u'wa nhimi'ui'ééré na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme zarina. Timreme, ma tô wahi'rata norĩ âma uwaimra. — Âne te Esitéwâ hâ zahadu dama ĩpire norĩ ma rob'râzarõtõ za'ra, dahi'rata norĩ wasu'u na hâ.

⁴⁴⁻⁴⁵ Te duré tâma rob'râzarõtõ za'ra, âne:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ ma tô tâma pisutu, Mozésihi ma, wahi'rata norĩ hâ te te siwi ĩ'ri mono

zéb da hã, a'ubuni wi. Tawamhã Mozésihi ma, te te ĩpisutuzéb zarina ma tô da te dasiwi simizusi romhã 'manharĩ na 'ri hã, dasiré ĩwa simasisi mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, ma tô 'rizé hã te te siwi 'wapé siré, danhimizahâri sidâpâsi te te siwi simizusi mono da. Tawamhã ta norĩ uirĩ na si ma tô wahi'rata norĩ hã siwi âwisi, tirop téb u sihutu wamhã, Zuzuwéhé siré. Sihutu wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô wahi'rata norĩ hã pawaptob za'ra, dasi'wapé na. Ma tô te te tâma dazate za'ra, tame 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã. Tawamhã wahi'rata norĩ hã ma tô asisi oto, tirop téb u. Sisisi wamhã, ma tô siwi tisã 'ri hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ĩwa 're ĩsâmra mono zéb da hã. Tame te oto 're sab u'âsi, Dawi za ĩpotozéb u hã. ⁴⁶⁻⁴⁷ Tawamhã Dawi hã ma tô tiprédu. Prédu wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô wêsã. Taha wa, Dawi hã ma tô tiwi waptê, 'ri ĩté hã te te tâma sãrĩ da, ĩwa 're ĩsâmra mono zéb da hã. Āne te tiwi waptê: “E te za ĩma ĩ'ru, 'ri té, te aima sãrĩ da. A hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Zacoho nhib'apito. Taha wa, wa ĩsima wê, 'ri hã te aima sãrĩ da.” Āne ma tô tiwi waptê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi. Tane nherê, Dawi hã te te tâma 'ri ô di. Ĩ'ra si, ma tô tâma 'ri, Saroma hã tipoto'wa uirĩ na si.

⁴⁸ — E tawamhã 'ri hã da te dasiwi ĩsãrĩ 'rep si te 're sãmra u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Mare di. 'Ri 'rep si 're sãmra mono ô di. Āne ma tô duréihã âma rob'ui'éré, ĩsadowa wasu'u 'rata 'wa hã:

“Wanhib'apito, ma tô āne ĩma siwaihu'u: ⁴⁹⁻⁵⁰ Wa hã hãiwa nhipai āma, Apito. Ti'ai āma zama, Apito. Ĩwaihu'u pese wa, wa hã uburé

Apito. Īwétési uburé marĩ hã te 'manharĩ waihu'u pese di. E niha te za tawamhã ĩnhorõwa hã ĩma ĩ'ri za'ra wa'wa, ĩwa 're ĩnhamra u'âsi mono zéb da hã. Mare di. 'Re ĩnhamra u'âsi mono zéb da hã ĩma 'ri waihu'u za'ra wa'aba õ di za."

Ãne ma tô Wanhĩb'apito mreme hã wama wasu'u, ĩsadawa wasu'u'wa hã. — Ãne ma tô Esitéwã hã dama ĩpire za'ra norĩ ma rob'rãzarõno hã 'rãsutu za'ra, dahi'rata norĩ wasu'u na hã.

Esitéwãhã dâ'ázé wasu'u

⁵¹ Tawamhã Esitéwã hã te duré tãma nharĩ za'ra, dama ĩpire za'ra norĩ ma:

— A norĩ wa'wa hã aipo're za'ra wa'aba õ di. Aipẽ'ẽ tete za'ra wa'aba di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã aipo'reptõ newa, 're wapari za'ra wa'aba mono õ di. Aihĩ'rata norĩ wa'wa hã 're ĩhâimana za'ra mono zém ne, te 're aihâimana za'ra wa'aba mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã te asiwi 're ĩwẽ'õ za'ra wa'aba mo, aihĩ'rata norĩ wa'aba ne hã. ⁵² Aihĩ'rata norĩ wa'wa hã ma tô sada 're sib'ru za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ zada. 'Re ĩmorĩ wẽ uptabi hã za we ĩwisi wana, ma tô aré te te dama 're wasu'u za'ra, ĩsadawa wasu'u'wa norĩ hã. Tane nherẽ, ma tô aihĩ'rata norĩ wa'wa hã te te 're simro, ta norĩ hã. Aihĩ'rata norĩ wa'wa hã ãne te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono ne, ma tô duré a norĩ wa'aba zama dama ĩsa'ré za'ra wa'wa, 're ĩmorĩ wẽ uptabi hã da te dasiwi wĩrĩ da. ⁵³ 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, hãwa ãma romhuri'wa norĩ, ĩsimiroti hã te te aima 're sômri za'ra wa'aba mono nherẽ, ĩsimiroti na 're wapari za'ra wa'aba mono õ di. —

Ãne te tãma nharĩ za'ra, dama ĩpire za'ra norĩ ma, Esitéwã hã.

⁵⁴ Tawamhã zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã Esitéwãhã mreme te te wapari za'ra wamhã, ma tô sadawa 'ru za'ra. Taha wa, te 'wasitete za'ra, Esitéwãhã ãma. ⁵⁵ Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani na ma tô aptete, Esitéwã hã. Taha wa, hâimo ma tô 'mazawẽ. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâiba na rowa'a za'ẽne hã ma tô 'madâ. Zezusi hã ma duré tisã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimire niwĩ te za. ⁵⁶ Tawamhã Esitéwã te 'mahâ, ãne:

— 'Madâ'â za'ra wa'aba. Ôhõta hâiwa, ma we 'ridawa. Ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã wa tô sabu. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimire niwĩ te za. — Ãne te tãma 'mahârâ za'ra.

⁵⁷ Taha wa, tinhib'rata na ma tô tiwi sipo're nhidâ za'ra, dama roti'wa norĩ hã. Asa tãma 're sipari za'ra mono sina, ma tô sô rere, te te siwi âri da. ⁵⁸ Sa'êtẽ te siwi 'mapra, 'ri nho'õmo babarãi u, êtẽ na te te siwi wĩrĩ da. Tawamhã ti'uza ĩsisiwimhã, ma tô sada sani za'ra, Esitéwãhã 'ruiwapari'wa norĩ hã te te nasi siwi ahâri pibui pese da. Saru na aibâ ĩpréduptém nhisi 'rata, ma tô ti'uza hã sa'ra za'ra, ta hã te te sa 'madâ'â za'ra da. ⁵⁹ Tawamhã êtẽ na te te nasi siwi ahâri ré, ma tô Esitéwã hã mre, Zezusihi ma. Ãne ma tô sina 'mahâ:

— Wanhíb'apito Zezusi, ĩpẽ'êzani te za ĩwi ĩ'â, ãma atẽme ĩmorĩ da.

⁶⁰ Tawamhã hi'rãtitõ ma tô nhamra, Esitéwã hã. Mreme 'rãihã na ma tô duré tãma mre, ãne:

— Wanhíb'apito, tiwasédé te te ĩ'ãma 'manharĩ za'ra nherẽ, tãma pisutu za'ra õ di za, rowasédé hã.

Tawamhã mreme pari, ma tô dârâ oto, Esitéwã hã.

8

Saru hã ãsazei'wa norĩ ãma te te ãrowasutu na'rata zé wasu'u

¹⁻³ Esitéwã hã da te ãwĩrĩzém na hã ma tô Saru hã dapa'uze.

Tawamhã aibã norĩ hã ma tô Esitéwã siwi tisẽ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa 'madã'ã pese 'wa norĩ hã. Te te siwi sêrẽ wamhã, te ãma ti'ry'ry, wawai 'rãihã na. Tawamhã Esitéwã dã'ã parimhã, bãtã na ma tô awa'awi sada tazahi za'ra ni, ãsazei'wa norĩ zada. Taha wa, ãsazei'wa norĩ hã Zeruzarẽ ãma 're ãsi'ubumroi mono zô, ma tô rowasédé hã sô tiwatobro na'rata za'ra, sada dazahi za'ra wa. Saru hã Zesusihi zazei'wa norĩ ãma ma tô rowasutu, ãsazei'wa hãimanazé hã si'utõrĩ da. 'Ri baba te nasi zasi, ãsazei'wa norĩ zô. Tawamhã rob u te te nasi da'anhamra, aibã hã duré pi'õ zama. Taha pari, te nasi te te dã'ãma arobãdã, te te nasi dã'a'maza dã, dazazéb 're. Taha wa, ãsazei'wa norĩ hã ma tô te te siwi ropé, Zeruzarẽ hawi. Ta hawimhã Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi u ma tô te te ropé, duré Samariza na danhipti'a nho'õmo nhisi u zama, daza'rui mono bã. Zesusihi zadawa wasu'u'wa norĩ si te zahadu 're si'ubumro, Zeruzarẽ ãma hã.

Samariza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, Piripi hã ãwasu'uwẽ na te te dãma ãrowasu'u za'ra zé wasu'u

⁴ Tawamhã daro mono bã, ãsazei'wa norĩ te te ãropéi mono hã sihutu sidãpãsi, ma tô te te dãma 're rowasu'u za'ra, Cristuhu wasu'uwẽ na.

⁵ Tawamhã Piripi hã Samariza na danhipti'a nho'õmo nhisi u, ma tô mo. Tame ma tô Cristu hã te te dãma 're wasu'u, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãpisudu hã, Danho'reptui'wa da. ⁶ Marĩ ãwẽ

hã dama ã'manharĩ waihu'u'õ hã ma tô te te dama 're ab'manharĩ. Piripihĩ mreme hã da te wapari za'ra wamhã, aihĩni ma tô ãmreme na 're danhopré, marĩ ãwẽ hã te te 're ã'ab'manharĩ mono hã da te sabu za'ra wamhã. ⁷Wa'uburé ré're ãhãimana za'ra mono norĩ hã ahã na ma tô apese. Sadari sina te nasi wairé, wa'uburé hã. ãmorĩ waihu'u'õ hã ahã na ma duré pese za'ra, Piripihĩ hã. ãhi'ré zama ma tô ahã na apese. ⁸Taha wa, datoĩ uptabi za'ra di, 'ri nho'õmo ãma 're ãdahãimana za'ra mono norĩ hã.

⁹Tame te aibã hã 're sãmra, Sima na ãsisi hã. Romhõsi pese 'wa, ta hã. Taha ãma ma tô aré 're tob'uzu za'ra, samaritanu norĩ hã. Sima hã ãwaihu'u pese newa, te dama 're siwasu'u u'ãsi, dama ãpire na. ¹⁰Aihĩni ma tô Simahã mreme na 're danhopré aré. ãne te da te dasima 're rowasu'u za'ra, õ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono newa:

— “Õhõ ma hã, aibã ma hã ãwaihu'upe te tãma tihãiba. 'Re ãhãimana u'ãsi mono mono waihu'u pe hã sa'ëtẽ na te tãma tihãiba.” — ãne te da te dasima 're wasu'u za'ra.

¹¹Wahub ahã na ma tô ãma 're datob'uzu za'ra, te te dama 're ã'aromhõsi mono zém na hã. Taha wa, te ãma 're danhopré pese. ¹²Tane nherẽ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zé wasu'u na, duré Zezu Cristuhu wasu'u na, Piripihĩ hã te te dama rowasu'u wamhã, ma tô saze za'ra ni. ãsimirowasu'u hã da te saze za'ra wamhã, ã dawabzuri ma tô 'manharĩ za'ra ni, aibã norĩ hã, duré pi'õ norĩ zama. ¹³Simahã zama ma tô saze. ã dawabzuri ma duré dame 'manha. Te te 'manharĩ parimhã, te oto Piripihĩ siré 're mo. Tawamhã te nasi ãma titob'uzu, dama ã'manharĩ waihu'u'õ hã te te nasi dama ab'manharĩ wa, Piripihĩ hã.

¹⁴ Tawamhã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã zahadu Zeruzarẽ ãma hâimana za'ra ré, ma tô samaritanu norĩ wasu'u hã wapari za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u, da te ãsaze za'ra zém na rowasu'u hã. Taha wa, ma tô Pedru norĩ hã siwi satõrĩ zahuré, Zuwãhã me. Samariza u datême neb zahuré da, ma tô satõrĩ zahuré ni.

¹⁵ Tawamhã ma tô datême aimasisi. Simasisi wi, ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono ma timreme zahuré, da'ãma, Tipẽ'ẽzani hã te te dama sômri da. ¹⁶ 'Re ãhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã zahadu datême wisi õ di, tamomomhã. Wanhíb'apito Zezusihi nhisi na si ma tô â dawabzuri hã 'manharĩ za'ra ni. ¹⁷ Tawamhã Pedru norĩ hã ma tô tinhíb'rata na da'a'rã upi zahuré. Te te ãma da'a'rã upi zahuré mono wamhã, 'Re ãhâimana u'âsi mono, ma tô Tipẽ'ẽzani hã dama sômri za'ra.

¹⁸ Tawamhã Sima hã ma tô sabu, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ, da'rã nhisiwi tinhíb'rada hã te te nomri zahuré mono ré hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono, Tipẽ'ẽzani te te dama ã'anhomri mono zé hã. Taha wa, ma tô sima wẽ, rob'uiprazé hã te te tãma sômri zahuré da. ¹⁹ ãne te tãma nharĩ zahuré:

— ã. Rob'uiprazé, wa za aima sômri 'wa, asine wa'aba, ãnhíb'rada hã da'rã nhisiwi te 're aza'ra mono da, aiwaihu'u pese 'wa hã we ãma sômri aba da, asine wa'aba te 're da'a'rã upi mono wamhã, 'Re ãhâimana u'âsi mono, Tipẽ'ẽzani te te dama 're anhomri mono da. — ãne te tãma nharĩ zahuré, Sima hã.

²⁰ Tawamhã Pedru te asa tãma tinha, ãne:

— E niha ma tô ãrosa'rata wasé, rob'uiprazém na asima uipra da, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã tiwaihu'u pe te te wama ãsômri hã. Mo oto aimorĩ

ropipa u, ate rob'uiprazéb ré. ²¹ 'Re ãhâimana u'âsi mono, ma tô aiwaihu'u, asima asimirosa'rata wasété na hã. Taha wa, a hã wanhimiromhuri zarina, romhuri waihu'u ô di za. Ta hã atei ô di. ²² Aiwasété wi aipi'ra na. Wanhib'apito ma, aimreme. Tãma asiwasu'u na asimirosa'rata wasédé hã te te aima pari da. ²³ Wa tô ãsina aiwaihu'u. Zahadu asimi'ru hã sa'ětē di. Zahadu te Satanas hã atété, aiwasété hawi aiwatobro tō da. — ãne te Simahã ma tinha, Pedru hã.

²⁴ Tawamhã Sima te asa tãma tinha:

— A norĩ wa'wa hã te za ããma aimreme 'wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, ropipa hã uburé ãma ãrowasu'u na te te ãma ãma uwaimrami tō da. — ãne te Sima hã asa tãma nharĩ zahuré, Pedru norĩ ma, Zuwãhã me.

²⁵ Tawamhã Pedru norĩ hã Wanhib'apito mreme na te te dama rowahutu zahuré pari, ma tô apã tineb zahuré, Zeruzarē u. Neb zahuré wamhã, te sipa zahuré, daza'rui mono bâ, Samariza na danhipti'a nho'ômo nhisi ãma, Zezusihi wasu'uwē na te te dama rowasu'u zahuré mono da.

Piripi hã aibã te te ãõpētēzé wasu'u, Etizopizaha nhihudu hã

²⁶⁻²⁸ Tawamhã aibã hã ma tô mo, Zeruzarē u. Etizopiza na darom nhisi ãma Cãdasi na pi'ô siroti'wa nhisi ma, rob'madã'ã'wa hã. Etizopiza ãma dama pire di, ta hã. 'Re ãhâimana u'âsi mono ãma wata da, ma tô mo. ãma wata pari, te oto mo apã tirob u, awaru na wedewara zapore na. Morĩ sina te te romnhoré, 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa nhimi'ui'éré na, Iza'izaha nhimi'ui'éré na.

Tawamhã hâiwa âma Wanhîb'apito ma, romhuri'wa hã ma tô Pirîpihi ma rob'ru, âne:

— Aiwahutu, pi'reba aimorî da, Daza na 'ri nho'ômo nhisi u bâdâdi tum na aimorî da, Zeruzarê hawi. — Âne te tâma tinha.

Taha wa, te Samariza hawi oto mo Pirîpi hã, Daza u bâdâdi na morî da. Tawamhã morî ré, ma tô tisã aibâ hã, Zeruzarê hawi apâ îmorî hã.

²⁹ Tawamhã 'Re îhâimana u'âsi mono pê'êzani hã ma tô tâma tinha Pirîpihi ma, îtême si'rê da, Îsababa morî da, awaru na wedewara zapore zababa.

³⁰ Tawamhã ma tô îtême sina rotété, Pirîpi hã. Tawamhã ma tô te te wapari, te te romn-horé mono ré, aibâ hã. 'Re îhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa nhimi'ui'ére hã te te sôré, Iza'izaha nhimi'ui'ére hã. Tawamhã Pirîpi te âma 'mahâ, aibâ hã:

— E Îwasu'u hã ma tô îwaihu, î'ui'ére, Îsôré mono hã. — Âne te âma 'mahâ.

³¹ Tawamhã asa te tâma tinha:

— E 'wa te te îma waihu'u bâ, wa za waihu'u. — Âne te asa tâma tinha.

Tawamhã ma tô 'mahâ, îtême sarôtô da, awaru na wedewara zapore 're, siré neb da. ³² Rob'ui'ére te te Îsôré mono hã âne:

“Pone'ërebâ, da te wîrî da, da te dasiwi Îsaprôni ne, ma tô dasiwi saprôni ni, da te dasiwi wîrî da. Tawamhã dawî sisawi âna ma tô dama mo. Duré pone'ërebâ 'ra hã da te séré nhîhâri wamhã, Îsadari ô ne, ari'iwi ma tô tihâiba.

³³ Wê nherê, ma tô dasiwi wîrî ni, wasété newa. Ni'wa hã te te dawî sawi ô di, da te dasiwi wîrî tô da. Ti'ai âma 're morî ô di oto. 'Ra âna ma tô dêrâ. Sihudu ô di. Sihudu ô wamhã,

da te wasu'u waihu'u õ di, ãsihudu wasu'u hã.”

Ãne ãbaihã na rob'ui'ééré, aibã te te ãsõré mono hã.

³⁴ Tawamhã aibã te oto sadanha, Piripi hã:

— ãsadawa wasu'u 'rata 'wa hã e 'wa hã te wasu'u. E te siwasu'u. E aimawi hã te wasu'u. Ma'ãpé, ãma wasu'u na. — Ãne te sadanha.

³⁵ Tawamhã Piripi, rob'ui'ééré te te ãsõré mono zém na ma tô tâma rowasu'u na'rata. Zesusihi wasu'uwẽ hã ma tô tâma waihu'u, aibã ma.

³⁶ Tawamhã bâdâdi na neb zahuré ré, ma tô â u aimasisi zahuré. Tawamhã aibã hã ma tô â hã tâma 'mahã, Piripihĩ ma:

— Ãhãta â. E wanhimizahãri õ di za a'â, â dawabzuri hã ãma 'manharĩ da. — Ãne te aibã hã sina 'mahã.

³⁷ Taha wa, te Piripi hã asa sadanharĩ pese:

— E tô sena, ma tô ãsazei pe. Sazei pese wamhã, â dawabzuri te za tô ã'manha. — Ãne ma tô Piripi hã tâma tinha asa.

Tawamhã aibã, te duré tâma tinha:

— Tô sena wa saze, Zezu Cristu, 'Re ãhãimana u'âsi mono 'ra hã. — Ãne te tâma tinha.

³⁸ Taha wa, aibã hã ma tô tâma ãromhuri'wai ma tinha, awaru na wedewara zapore hã a'â simizazãri da. Taha wa, ma tô ãré mazazãri za'ra. Âi ba, ma tô oto si'ra zahuré. Tawamhã â dawabzuri, ma tô Piripi hã tâma 'manha, aibã ma. Tawamhã apã ma tô pu. ³⁹ Â hawi pusi wamhã, Wanhĩb'apito pẽ'ẽzani hã awa'awi ma tô Piripihĩ ãma aimani. Te te sãmri õ di oto, aibã hã. Tane nherẽ, ma tô rowẽ na tirob u hã wara apã, to sina. ⁴⁰ Tawamhã Piripi hã sisa'rese ãna

ma tô wi, Azotu na 'ri nho'ômo nhisi u hã. Si-waihu'u ô di. Tawamhã ta hawi te oto mo, Sézareza na 'ri nho'ômo nhisi u. Tamomo morĩ ré, 'ri nho'u hã te te anhopêtê mono sidâpâsi ma tô sipa, Zezusihi wasu'uwẽ hã te te dama wasu'u mono da. Tawamhã ma tô oto wi, Sézareza u.

9

*Saru hã tihâimanazém na te te ãsaprĩzé wasu'u
Atusi 22.6-16; 26.12-18*

¹ Tawamhã ãsazei'wa norĩ hã Zezusihi wasu'uwẽ na daro mono bâ te te siwĩ âma 're ropéi mono ré, te zahadu Saru hã te te tâma 're amhâzépa za'ra, ãsazei'wa norĩ ma. Wanhíb'apito Zezusihi nhirã za-rina 're nomro mono 'ru te, te te tâma 're amhâzépa za'ra, te te uprosi da. Tawamhã nimahã bâtâ na sasedoti ãpire uptabi u ma tô mo, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa hã ãpire uptabi u, rob'ui'ééré hã te te tiwi waptêrê da. ² Ta hã rob'ui'ééré hã Damasitu na 'ri nho'ômo nhisi u te te âri da, ma tô tiwi waptê, tame zudezu norĩ te, rowahutu'wa norĩ ma, te te sômri za'ra da, sasedoti ãpire zadawa para ãtême ãmorĩ za'ra na rob'ui'ééré hã. Tawamhã Wanhíb'apito 're ãhâimana mono zém na 're ãnomro mono norĩ hã, rob'ui'ééré'wa zadawa para te za Saru hã we te te simro, Zeruzarê u pawasisi ré, aibâ hã, pi'ô zama.

³ Tawamhã Damasitu u te te rosahutu wamhã, waptu na ma tô hâiwa hawi rowa'a za'êne hã tâma ai'ubuzi, Saruhu ma. ãhâiba nho'ômo, ma rob'uiwẽ. ⁴ Taha wa, ma tô waptârã, ti'ai wa. Ni'wai mreme hã ma tô wapa. ãne te 'mahâ:

— Saru. Saru. E marĩ wa, te ĩwi 're ĩrowasutu u'âsi mo. — Āne te 'mahâ.

⁵ Tawamhã Saru hã te asa 'mahâ:

— Apito, e 'wa hã, a hã. — Āne te sadanha.

Asa te duré tãma tinha:

— Wa hã Zezusi, wa ai'mahâ. Te ĩwi 're ĩrowasutu u'âsi mo. ⁶ Ma'ãpé āhãna aiwahutu, 'ri nho'ômo u aimorĩ da. Tame te za ni'wa hã aima roti, marĩ 'manharĩ da. — Āne te tãma tinha, Wanhĩb'apito hã.

⁷ Tawamhã aibâ ĩsiré ĩsi'aba're norĩ hã õne haré ma mazahãri za'ra. Ari'iwi te aimasa. Sadaihu'u āna ma tô ni'wa hã āma mreme wapari za'ra. Tane nherẽ, ni'wa hã te te āma sãmri za'ra õ di, ta norĩ hã. ⁸ Tawamhã Saru, ma tô wahudu oto. Wahutu wamhã, ma tô toporo. Tane nherẽ, te te rob'madâ'â waihu'u õ di. Tob a di. Taha wa, ĩsiré ĩsi'aba're norĩ hã ma tô te te siwi patété, te te siwi saprõni da, Damasitu u. ⁹ Tame bâdâ hã si'ubdatõ te āma ne, te te rob'madâ'â waihu'u āna hãimana ré hã. Marĩ na si'upari õ di. Sai āna te nasi da'wa. Te te hã'rêne õ di duré.

¹⁰ Tawamhã Damasitu āma aibâ hã te 're sãmra, Zezusihi nhirã zarina 're ĩmorĩ hã, Ananiza na aibâ nhisi hã. Tawamhã sõtõ õ nherẽ, sõtõ 'rowi te te ĩrosawẽrẽ ne, ma tô Wanhĩb'apito hã tãma sihãire.

Āne te 'mahâ:

— Ananiza.

Tawamhã asa ma sada'â:

— E marĩ, ĩnhĩb'apito.

Tawamhã Wanhĩb'apito te tãma tinha:

¹¹ — Aiwahutu, Zudasihĩ nhorõwa u aimorĩ da, “Awa'awi” 'ri nho'ômo nhi'riti nhisi āma ĩsõrõwa u. Tame te za aibâ zô asinha, Saru na aibâ nhisi zô, Tasu na 'ri nho'ômo nhisi āma ĩpoto zô. Āhãna

te we ĩma mre. ¹² Sõtõ õ nherẽ, sõtõ 'rowi te te ĩrosawẽrẽ ne, ma tô aiwaihu'u, ĩtẽme aiwisi õ ré. Te te rob'madâ'â hâ. Asib'rada ĩ'rãi âma hiri da, tõmo wẽ da, ĩtẽme ĩ'aimorĩzém na hã ma tô waihu'u siro. — Āne te Ananizaha ma tinha, Wanhib'apito hã.

¹³ Tawamhã Ananiza te asa tãma tinha:

— ĩnhib'apito, da'ahâ na ma tô ĩma wasu'u za'ra ni. Õ hã, u, Zeruzarẽ âma ma tô ĩwasédé hã te te âma 're ab'manharĩ, asazei'wa norĩ âma. ¹⁴ Āme te za oto, u, sasedoti ĩpire norĩ zadawa para dapawasisi za'ra, ai'âma 're ĩdawata za'ra mono norĩ hã apâ te te simroi mono da. — Āne te asa tãma tinha.

¹⁵ Tawamhã Wanhib'apito te asa tãma tinha:

— Mo oto ĩtẽme aimorĩ. Õ hã, Saru hã wa tô ĩsima pisutu, ĩzadawa wasu'u'wa da. Zudezu'õ norĩ ma, te za te te 're ĩzadawa wasu'u, duré dama roti'wa norĩ ma, duré ĩzarazéhé nhihudu norĩ ma zama. ¹⁶ Tawamhã, te te dama 're ĩzadawa wasu'u mono wamhã, te za oto te te 're robzépata. Uburé za te te 're ĩrobzépata mono zém na wa za tãma awaihu'u siro, Saruhu ma. — Āne te tãma tinha, Wanhib'apito hã.

¹⁷ Taha pari, ma tô mo Ananiza hã, Zudasihhi nhorõwa u. Tawamhã ma tô 'ri para u âzé. Sébré wamhã, ma tô tinhib'rada hã tino, ĩ'rã nhisiwi, Saruhu 'rãi âma. Āne te tãma tinha:

— ĩsisānawã Saru, Wanhib'apito hã ma tô we atẽme ĩzatõ, tô õ hã Zezusi hã, Damasitu u we aimorĩ ré, bâdâdi wa, aima ĩsihâi'ré hã. Ta hã ma tô we atẽme ĩzatõ, atõmo wẽ da, apâ rob'madâ'â hâ, duré ĩpẽ'êzani ré si 're aihâimana mono da, aipẽ'ê wẽ na si. — Āne te tãma tinha.

¹⁸ Tawamhã awa'awi pe'a hã ne hã ma tô ti-zarõtõ zahuré, ãtõmo hawi. Ma tô apã tãma tiromnho'a. Tõmo wẽ di oto. Tawamhã ma tô wahudu. Wahutu wamhã, â dawabzuri ma tô tãma 'manharĩ ni awa'awi. ¹⁹ Â dawabzuri te te 'manharĩ parip si, ma tô ai'upa. Taha wa, apã ma tô aptete oto.

Saru hã Damasitu ãma ãsãmrázé wasu'u

Tawamhã bâdã umro na ma tô ãma ne, Damasitu ãma ãsazei'wa norĩ 'rata sãmra ré, Saru hã. ²⁰ Tawamhã awa'awi ma tô ãwasu'uwẽ na dama ãma sãna'rata oto, rowahutuzé mono bâ, Zezusi hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono 'ra, 're ãhãimana mono na hã. ²¹ Da te wapari za'ra wamhã, aihĩni, ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni. Taha wa, te ãne dasima nharĩ za'ra ni:

— Oro õ hã Zezusihi zazei'wa te te 're 'mapãrĩ mono za, Zeruzarẽ ãma hã. Oro we wisi za duré ãwa, Zezusihi zazei'wa norĩ zõ, pawasisi ré apã te te simroi mono da, sasedoti ãpire norĩ u. — ãne te dasima nharĩ za'ra ni.

²² Saru hã te te rowasu'u waihu'u pese di. Simirowasu'u pire di duré. Tawamhã tinhimirowasu'u pire na ma tô te te ãma rosa'ré. Zezusi hã Danho'reptui'wa da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãpisutu wasu'u na ma tô mreme pire na tãma rowasu'u za'ra, zudezu norĩ ma. Tawamhã te te rowasu'u pire wa, zudezu norĩ hã te te sada'ãbã waihu'u za'ra õ di.

²³⁻²⁴ Tawamhã Damasitu ãma hãimana ré, bâdã ahã na ãma ne pari, ma tô zudezu norĩ hã sada si'rã'õtõ, Saruhu da. Tawamhã ma tô dama ãma rowairébé za'ra, te te siwi dama hãiba 'ru za'ra da, da te dasiwi wĩrĩ da. Taha wa, bâtã bâre ma

tô sô tinhopré, 'ri nho'ômo 'wawi wa'ra 'ridawa
ãma, te te siwi wĩrĩ da. Barana zama, te duré sô
rob'madâ'â za'ra. Tawamhã da te dasima ĩ'ru za'ra
zé wasu'u hã ma tô sina wapa, Saru hã. ²⁵ Taha wa,
nimahã mara na Saruhu siré 're ĩnomro mono norĩ
hã ma tô Saru hã si'õtô 're siwi ãma si'ra 'ri zadazâri
hawi, 'ri nho'ômo uirĩzém na'rata ãma 'ri mana u te
te siwi hiri da, dawĩ.

Saru hã Zeruzarẽ ãma ĩsãmrazé wasu'u

²⁶ Tawamhã Zeruzarẽ u te oto mo, Saru hã.
Tamomo oto wisi wamhã, Zezusihi nhirã za-
rina 're ĩnomro mono norĩ siré 're hâimana mono
neza. Tane nherẽ, ta norĩ hã te te pipa za'ra di.
Saru hã ĩsazei uptabi 'wa na tãma siwasu'u za'ra
wamhã, te te ãma saze za'ra ô di, ĩsiwasu'uzém na
hã. ²⁷ Tawamhã Banabé hã ma tô Saruhu ãma
aime. Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ u ma
tô saprô, te te tãma wasu'u za'ra da, bâdâdi wa
Wanhib'apito te te ĩsabuzém na hã. Duré Saruhu
ma, Wanhib'apito te te ĩrowasu'uzém na ma tô tãma
wasu'u za'ra. Damasitu ãma pahi ãna Zezusi te te
dama ĩwasu'uzém na, te duré tãma rowasu'u za'ra.
²⁸ Taha parip si, ma tô dasiré 're mo oto Saru hã,
Zeruzarẽ ãma ĩsazei'wa norĩ siré. Pahi ãna, ma tô
Wanhib'apito hã te te dama 're sadawa wasu'u,
Zeruzarẽ 're, 'ri wa'ôno 're ĩhâimana za'ra mono
'remhã. ²⁹ Zudezu norĩ, deredu norĩ mreme na
're ĩmreme zusi mono norĩ ma, ma tô duré te te 're
rowasu'u. Ta norĩ hã ma tô nasi asa tãma nharĩ
za'ra, ĩsimirowasu'u wa'râmi. Tawamhã ta norĩ hã
te te sima 'ru za'ra, te te siwi wĩrĩ da. ³⁰ Tawamhã
ĩsazei'wa norĩ hã da te dasima ĩ'ru za'ra zé hã te te
waihu'u za'ra wamhã, ma tô Saru hã siwi saprô,
Sézareza na 'ri nho'ômo nhisi u. Ta hawi ma tô duré
siwi satô, Tasu na 'ri nho'ômo nhisi u morĩ da.

³¹ Tawamhã ãsazei'wa norĩ ma, rowẽ di oto, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, durẽ Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, durẽ Samariza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma zama. Uburẽ tãma rowẽ za'ra di oto, sirẽ 're ãsi'rã'õtõ mono norĩ ma hã daro mono bã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani nhimipawaptobzẽm na ma tã ãsazei'wa norĩ hã 're hãimana nhiptete za'ra. Taha zarina, ma tã durẽ ãsazei'wa norĩ za'rada hã sina hãimo. Ta norĩ hã ma tã Wanhĩb'apito Zezusi hã te te 're wazẽ pese za'ra.

Pedru hã Rida ãma ãhi'rẽ te te ãpesezẽ wasu'u

³² Tawamhã Pedru hã ma tã 're mo, daza'rui mono bã. 'Re morĩ wamhã, nimahã bãtã na ma tã wi, Rida na 'ri nho'õmo nhisi u, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhĩb'a'uwẽ, tame 're ãhãimana za'ra mono norĩ hã te te waimrami mono da. ³³ Tame ma tã aĩbã hã sãpẽtẽ ãmorĩ'õ hã, Ene'asi na ãsisi hã. 8 na ma tã ãma tiwahu, waptãp si 're sa'wari mono rẽ hã. ³⁴ Tawamhã Pedru te tãma tinha:

— Ene'asi, Zezu Cristu ma tã aĩpese. Aiwahutu. Asa'warizẽ hã sa'ra pese. — ãne te tãma tinha.

Tawamhã awa'awi ma tã wahudu, Ene'asi hã.

³⁵ Tawamhã uburẽ Rida ãma 're ãdahãimana za'ra mono hã, durẽ Sarõ na romhãpã nhisi ãma 're ãdahãimana za'ra mono hã te 'madã'ã za'ra ni, ãhi'rẽ pesezẽ hã. Taha wa, ma tã aĩpizari za'ra ni, Wanhĩb'apito niwĩ oto 're danomro mono da.

Pedru hã Zopi ãma pi'õ te te ãhãiwa'utuzẽ wasu'u

³⁶ Tawamhã pi'õ hã Zezusihi nhirã zarina 're ãmorĩ hã te 're hãimana, Zopi na 'ri nho'õmo nhisi ãma. Tabita na pi'õ nhisi hã. Deredu norĩ nhiminhisizẽm na Docasi na ãsisi amo hã. ãsibrob'õ norĩ

ãma te 're siwãrĩ u'âsi, Docasi hã. Marĩ ãwẽ si te te dama 're ab'manharĩ u'âsi.

³⁷ Tawamhã Rida ãma Pedru hã zahadu sãmra ré, ma tô tihâzé, Docasi hã. Hâzé pire wa, ma tô dêrâ. Taha wa, ma tô dasiwi hãiba upsõ ni. Da te dasiwi hãiba upsõĩ pari, ma tô dasiwi hiri ni, 'ri 're wa'wa u hãimo. ³⁸ Tawamhã Pedru hã Rida ãma zahadu ãhãimana na ma tô ãwasu'u hã wapari za'ra, Zekusihi nhirã zarina 're ãnomro mono norĩ hã. Rida u hã, romhuture di, Zopi hawimhã. Taha wa, ãwasu'u te te wapari za'ra wamhã, ma tô aibã norĩ hã 'mazatõrĩ zahuré ni sô, te te tãma sadawa wasu'u zahuré da, Zopi u ãtẽme morĩ su'u za'ra da.

³⁹ Tawamhã Pedru te sima rowẽ, ãme morĩ zahuré da. Tawamhã tamomo wisi wi, ma tô siwi saprõ hãimo, 'ri 're wa'wa u. Tame, uburé pi'õĩ mrotõ norĩ hã ma tô siwi uirĩ Pedru hã, siwa'õ za'ra sina. 'Ry'ry sina, te nasi zazahã hã tãma wẽ za'ra, te te 'madã'ã za'ra da, hãiba ré ré te te dama 're ã'ahã're mono hã, Docasi hã. ⁴⁰ Taha wa, ma tô Pedru hã tãma rob'ru za'ra, aihĩni wairébé da. Wairébé za'u si, ma tô hi'rãtitõ nhamra, 'Re ãhãimana u'âsi mono ma, mreme da. Tawamhã ma tô aipi'ra, pi'õ ãdã'ã u. Te tãma tinha, ãne:

— Tabita, ai'utu. — ãne te 'mahã.

Tawamhã pi'õ hã ma tô toporo. Pedru te te 'madã'ã wamhã, ma tô udu.

⁴¹ Taha wa, Pedru hã ma tô pa'ã, te te pawaptob da, para na sab da hãiwi. Tawamhã, wahutu wamhã, Pedru ma tô dazõ hã, uburé Zekusihi zazei'wa norĩ zõ, duré ãmrotõ norĩ zõ zama, ãhãiwa'udu hã te te sabu za'ra da. Taha wa, ma tô sabu za'ra ãhãiwa'udu hã, tihãibazém na apã hãimana wa.

⁴² Tawamhã 'ri pâ ma tô pi'õi wasu'u hã te te ropé, Zopi ãma hã. Ìwasu'u da te wapari za'ra wamhã, da'ahâ na ma tô saze za'ra ni, Wanhîb'apito hã. ⁴³ Tawamhã Pedru hã bâtâ ahâ na ma tô tame tihâiba a'â, Zopi ãma. Sima na romhã su'u'wa nhisi nhorõwa ãma te nhamra.

10

Conerizu hã, Pedruhu zô ìhârâzé wasu'u

¹ Sézareza na 'ri nho'õmo nhisi ãma te aibã hã 're sãmra, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa hã, Conerizu na ìsisi hã. Ta hã romanu. Da'wapéi'wa norĩ hã, ìsimi'ubumro norĩ hã Itarianu na ìwaptêrê zara hã. Ta norĩ zama romanu. ² 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa 'madâ'â'wa te 're hâimana Conerizu hã, duré ìsôrõwa ãma ìsiré 're ìhâimana za'ra mono norĩ zama. Zudezu norĩ, ìsibrob'õ norĩ ãma ma tô 're siwãrĩ u'âsi ta hã, zudezu õ nherê. Te duré 're mreme u'âsi, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma. ³ Tawamhã nimahã bâtâ na bâdâ sipra wi, ma tô marĩ hã sabu, sôtõ õ nherê, sôtõ 'rowi te te ìrosawêrê ne. Hâiwa ãma 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa hã ma tô sabu. Ma tô we ìtême sina rotété. Taha wa, te oto 'mahâ:

— Conerizu. — ãne te 'mahâ.

⁴ Tawamhã tãma pê'êwara nherê, te te 'madâ'â pese sina, ma sada'â asa:

— E marĩ na te we ì'mahâ.

Tawamhã asa te tãma tinha, hâiwa ãma romhuri'wa hã:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô te te 're aiwapari ze, tiwi 're ìrowaptêrê mono zém na hã. Duré da'ãma 're aiwãrĩ pese mono na zama ma tô aiwaihu'u. Taha wa, te ai'ãma 're po're pu'u u'âsi.

⁵ Taha wa, te za ĩda'mazatõ, Zopi u Sima Pedru na aibâ nhisi zô. ⁶ Tinhipsara 'rata te a'â nhamra, romhâ su'u 'wai 'rata. ĩsõrõwa hã âporé zaihâ na te 're sa, 'ri hã. — Āne te tãma tinha.

⁷ Tawamhã āne na te te tãma rowasu'u pari, ma tô apâ mo ĩhawi, hãiwa āma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa hã.

Taha wa, te Conerizu hã sitēme sô tihârâ zahuré, ĩsõrõwa 're, tãma ĩromhuri'wa norĩ zô. Tizadawa zapari'wa zô zama te hã, da'wapéi'wa zô. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa 'madâ'â'wa, da'wapéi'wa hã. ⁸ Marĩ te te ĩ'madâ'ázém na te tãma rowasu'u za'ra. Taha parimhã, ma tô satõrĩ za'ra, Zopi u si'aba'rê da.

⁹ Tawamhã si'aba'rêi ré, ma tô tiwi ti'awê za'ra. Awê bâta na te duré ai'aba'rê, Zopi u. Tawamhã tamomo ma tô oto rosahutu za'ra.

Tawamhã ta norĩ hã, Conerizu te te ĩsatõrĩ za'ra norĩ hã ĩtēme sihutu õ ré, abzuma ma tô Pedru hã sai'u 'ri nhisi hâpâ u hâimo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, mreme da. ¹⁰ Tawamhã mra hã ma tô tĩwĩ. Sa neza. Tawamhã sô danhipi ré, ma tô duré marĩ hã sabu, sôtõ õ nherê, sôtõ 'rowi te te ĩrosawêrê ne. ¹¹ Hãiwa 'ridawa, ma tô sabu. Marĩ hã te we si'ra ti'ai u, zazahâ hã wawê ne hã. ĩhâ nhipti na ma we 'rã'õtõ. ¹² Abaze hã te ĩ're daba'wara, ĩnhize hã ĩnhi zei'õ zama siwazari, ti'ai baba di'i na te te sina 're ĩrobâdâ za'ra mono norĩ zama. Si zama te siwazari daba'wara. ¹³ Tawamhã Pedru, ma tô wapa, ni'wai mreme hã. Āne te 'mahâ:

— Pedru, aiwahutu, asima 'maiwĩrĩ da, asai hã.

— Āne te 'mahâ.

¹⁴ Tawamhã asa te tãma tinha:

— Īnhib'apito, mare uptabi di. Marĩ ĩwasétére hã te 're 'masi mono õ di, wahi'rada Mozési hã te te wawi ĩwẽ'õ hã.

¹⁵ Tawamhã tãma ĩrowasu'u'wa te duré tãma tinha:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono, marĩ hã ĩwẽ na te te aima wasu'u wamhã, wasété õ nherẽ, asiwi wẽ'õ õ di za.

¹⁶ Tô õhõ na si ma duré tãma ãma sahu, ma-parane. Taha pari, ma tô ti'â apâ, hâiwa u zazahâ hâi wawẽ ne hã.

¹⁷ Tawamhã Pedru te zahadu ãma rosa'rata, te te ĩ'madâ'âzém na hã marĩ te te tãma ĩwasu'u hã te te waihu'u õ wa. Te te ãma rosa'rata ré, Conerizu te te ĩsatõrĩ za'ra norĩ hã ma tô aihutu, 'ri nho'õmo u. Tawamhã Simahã nhorõwa zô ma tô dazadanharĩ za'ra. 'Ridawa, te aïmasa oto. ¹⁸ Tawamhã te sô da'mahârâ za'ra:

— E Sima Pedru hã te nhamra. — ãne te dazadanharĩ za'ra.

¹⁹ Zahadu te Pedru hã ãma rosa'rata, te te ĩ'madâ'âzém na. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô Tipẽ'êzani na tãma waihu'u, ãne:

— Õhõta, aibâ norĩ hã te we asô sinharĩ za'ra, si'ubdatõ ĩhâiba norĩ hã. ²⁰ Taha wa, ma'âpé ai-wahutu, ĩtême si'ra za'ra da. Ta norĩ hã zudezu'õ na 're hâimana za'ra mono nherẽ, tiwi aiwairĩ za'ra õ di za, wa hã te we atême ĩsatõrĩ za'ra na dâ'âsina. — ãne ma tô Pedruhu ma waihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'êzani hã.

²¹ Tawamhã Pedru, ma tô si'ra oto, aibâ norĩ u. Te tãma siwasu'u za'ra, ãne:

— Wa hã Sima Pedru na ĩnhisi hã. E marĩ da, te ĩzô asinharĩ za'ra wa'wa. — ãne te tãma siwasu'u za'ra.

²² Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:

— Da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa hã ma tô wei wazatõrĩ za'ra atême, Conerizu na ĩsisi hã. Ta hã aibã ĩwẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩwata u'âsi mono. Duré zudezu norĩ te te 're ĩ'awêsãmri mono. Hãiwa âma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã ma tô po're pu'u Conerizu hã, asô hârâ da, asimirowasu'u hã te te wapari da. — Āne ma tô tãma sadawa wasu'u za'ra, Pedruhu ma.

²³ Tawamhã Pedru te tãma rob'ru za'ra, 'ri para u sisisi da, sôtõ za'ra da a'â.

Tawamhã ma tô âma ti'awẽ za'ra. Awẽpsi, te ĩme timorĩ za'ra, aibã norĩ me. Zezusihi zazei'wa norĩ zama te duré umro na ĩsiré ai'aba'ré, Zopi âma 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã. ²⁴ Awẽpsi te za aihutu, Sézareza u hã. Tame Conerizu hã te zahadu sô mapa. Sô ĩhârâ za'ra norĩ hã te duré ĩsiré sô mapari za'ra, ĩsisânawã norĩ hã, duré ĩsiwadi norĩ zama.

Tawamhã Pedru norĩ hã ma tô aihutu. Sihutu wi, Pedru hã te 'ri tême mo. ²⁵ 'Ri para u sébré õ ré, ma tô sina uzusi 'ridawa u, Conerizu hã. Tawamhã Conerizu hã 'rã po sina, ma tô aime ĩpapara hi'rãtitõ, Pedruhu papara, tãma wapu wa, âma wata da. ²⁶ Tane nherẽ, Pedru hã ma tô wahutu. Āne te tãma tinha:

— Aiwahutu. Wa hã asine hã a'uwẽ. — Āne te tãma tinha, Pedru hã.

²⁷ Tawamhã te te sima rowasu'u zahuré sina, ma tô oto si'mazasi zahuré, 'ri para u. Da'ahã na ma tô sô tasi'rã'õtõ ni. ²⁸ Tawamhã Pedru hã te te da'madâ'â wamhã, te dama tinha, âne:

— A norĩ wa'wa hã ma tô ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa, 're ĩwahâimana za'ra mono zém na hã. Wa norĩ hã zudezu norĩ hã, zudezu'õ norĩ nhorõwa u 're wanhisisi waihu'u mono õ di. Wa norĩ hã

'Re ìhâimana u'âsi mono nhìb'a'uwě 're wahâimana za'ra mono wa, wa tiwi 're wasi'uwati pese za'ra, zudezu'ô norĩ wi. ãne 're ìwahâimana za'ra mono zé hã. Tane nherě, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô ìma waihu'u pese oto, ni'wa, ìwě na 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìma wasu'u wamhã, zudezu'ô nherě, te ìsiwi wě'ô tō da. ãne ma tô ìma waihu'u. ²⁹ Taha wa, ãma ìzô aihârâ za'ra wa'aba wa, awa'awi wa tô we atême ìmorĩ za'ra wa'wa, ìsiwairĩ ãna. Ma'ãpé, ìma rowasu'u za'ra wa'aba. E marĩ da, te ãma ìzô ìda'mazatõrĩ za'ra wa'wa, we ìmorĩ da, atême za'ra wa'aba. — ãne te dama tinha, Pedru hã.

³⁰ Tawamhã Conerizu te asa tãma rowasu'u oto, ãne:

— Bâdâ si'ubdatō ma tô ì'ãma ai'utō, aibâ ìtême ìwisizém na hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, ìmreme ré, ma tô ìtême wi, bâdâ sipra wi. Ti'uza hâirã na ma tô rob'uiwě, rowa'a nherě. ³¹ Tawamhã te ìma tinha, ãne: “Conerizu, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, 're aimreme mono ré, ma tô te te 're aiwapari ze. Duré da'ãma 're aiwãrĩ pese mono na ma tô aiwaihu'u. ³² Ma'ãpé da'mazatõrĩ, Zopi u. Sima Pedruhu zô aihârâ. Sima na romhã su'u'wa nhisi nhorõwa ãma te nasi da'wa. Â poré zaihã na te ìsõrõwa hã 're sa, 'ri hã.” ãne te ìma tinha. ³³ Taha wa, wa tô ìsi'aba'ré na ãma asô da'mazatõ, we aimorĩ da. Taha wa, ma tô we oto watême aiwi. Rowě di oto. ãhãna wa tô ãme wasi'rã'õtō ni, 'Re ìhâimana u'âsi mono nho'a, Wanhib'apito te te aima ìpisutuzéb zarina, wa te wapari za'ra da, ìsimiroti hã. — ãne te Conerizu hã tãma rowasu'u, Pedruhu ma.

Pedru hã Conerizu norĩ ma, te te ĩrowasu'uzé

³⁴⁻³⁵ Tawamhã Pedru hã timreme na ma oto ãma tãma sãna'rata za'ra, ãne:

— Tô ta, ãhãna wa tô waihu'u. Tô sena 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô si'ãma ropisutu, dawĩ 're sisawĩ tũ mono da, zudezu nherẽ, durẽ zudezu'ũ nherẽ. Daro mono bã, ĩwẽ si da te 're 'manharĩ za'ra mono da, ĩmreme, da te 're wapari za'ra mono wamhã, te za tô te te sima 're da'awẽ aiwapsi. Misi, ma tô te te da'ãma sima 're rosa'rata, dawĩ 're sisawĩ tũ mono da. ³⁶ 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã ma tô ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Tizadawa wasu'u hã ma tô wama waihu'u za'ra, wasirẽ Izarazéhé nhihudu norĩ ma. Zezu Cristu hã ma tô watẽme satõrĩ za'ra, te te wama rowasu'u za'ra da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma rowẽ na 're ĩdanomro mono zẽm na hã. Zezu Cristu hã, uburẽ Danhib'apito uptabi. Taha wasu'u ma tô ĩwaihu'u za'ra wa'wa. ³⁷ Wasirẽ Izarazéhé nhihudu norĩ nhĩpti'ai ãma 're ĩhâimana mono zẽm na hã ma tô durẽ ĩwaihu'u za'ra wa'wa, Zezu Cristu hã. Zuwã Batita hã ma tô dama rowasu'u, â dawabzuri hã da te 're 'manharĩ za'ra mono da. Taha parĩp si, wasirẽ Izarazéhé nhihudu norĩ nhĩpti'ai mono bã, ma tô 're mo, Zezu Cristu hã. Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're ĩmorĩzẽm na ma tô sãna'rata. ³⁸ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô Tipẽ'ẽzani hã tãma tisõ, Zezusihi ma, Nazarẽ ãma arẽ 're ĩsãmra mono ma. Tiwaihu'u pese zama ma tô tãma tisõ. Taha wa, wasirẽ Izarazéhé nhihudu norĩ nhĩpti'ai wa'wai baba, ma tô 're mo, marĩ ĩwẽ hã te te dama 're ab'manharĩ mono da, dama ĩ'manharĩ waihu'u'ũ hã. Durẽ, Wa'uburẽ nhimi-wada'uri nhĩptete zarina 're ĩhâimana siwamnari za'ra mono norĩ hã ma tô te te 're apese. ãne

ma tô ãwẽ hã te te dama 're ab'manharĩ, Ìmama hã ãsiré 're morĩ u'âsi wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. ãNe Zezu Cristu 're ãhâimana mono zém na ma tô ãwaihu'u za'ra wa'wa. ³⁹⁻⁴⁰ Wa norĩ hã Zeruzarẽ ãma duré daza'rui mono bâ, Izarazéhé nhihudu norĩ nhipti'ai ãma uburé Zezusi te te dama 're ã'ab'manharĩ wẽ mono na watõmo na wa te 're ã'madâ'â za'ra mono zéb zarina, wa tô wa te dama ãma 're rowasu'u za'ra. — ãNe te tãma rowasu'u za'ra, Pedru hã.

Te duré tãma rowasu'u za'ra:

— Ta hã, Zezu Cristu hã wedepo'o nhonhi'rãmi na da te dasiwi ãsasõmrizém na ma tô dasiwi wĩrĩ ni. Tane nherẽ, bãdâ maparane ãma si'utõrĩ õ ré, ma tô apã hãiwa'utu, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. Taha pari, ma tô tãma pisutu Zezusihi ma, wama sihãiré za'ra da. ⁴¹ Aihĩni, da te sabu za'ra õ di. Wa norĩ si wa tô wahãiba pisutu sabu za'ra ni. Romhã ré, ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono hã sima wawẽ za'ra, Zezusihi hãiwa'utuzém na wa te dama 're rowasu'u za'ra mono da. Taha wa, watẽmep si ma tô satõ, Zezusi hã hãiwa'utu parimhã. Wa tô ãsiré wasaihuri ni. Wa tô duré ãsiré ãhuri ni, apã hãiwa'utu parimhã. ⁴² Taha wa, ma tô wama pisutu za'ra, ãwasu'uwẽ na wa te dama 're rowasu'u za'ra mono da. Ma tô duré wapisutu za'ra, Zezusi hã 'Re ãhâimana u'âsi mono te te ãpisutu na, wa te dama 're wasu'u u'âsi za'ra mono da, dama rowairébé'wa da hã. Tawamhã dahãiba ré 're ãdahãimana za'ra mono norĩ ma, te za te te dama 're arowairébé, duré 're ãdadâ'â za'ra mono norĩ ma zama. ⁴³ Duréihã 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa sidãpãsi, ma tô Zezusi za te te dama 're ã'ab'manharĩ wẽ mono zém na wahi'rata norĩ ma, te te 're wasu'u sirõmo za'ra, ãne: “Õ hã da te dasina 're

umnhasi za'ra mono wamhã, dawasédé hã te za te te dama 're apari, te te da'ãma 're ab'madâ â mono tō da oto.” ãne ma tō wahi'rata norĩ ma, te te 're wasu'u za'ra, ĩsadawa wasu'u'wa norĩ hã. — ãne ma tō tãma rowasu'u za'ra, Pedru hã.

'Re ĩhâimana u'âsi mono hã zudezu'ō norĩ ma, Tipẽ'êzani te te tãma ĩsômri za'ra zé wasu'u

⁴⁴ Tawamhã Pedru hã zahadu te te tãma rowasu'u za'ra ré, ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Tipẽ'êzani hã tãma sômri za'ra, Pedruhu mreme wapari'wa norĩ ma hã. Taha wa, ĩpẽ'ê mono bâ ma tō sisisi, hãiwa hawimhã. ⁴⁵⁻⁴⁶ Tawamhã zudezu norĩ, Zezusihi zazei'wa 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã, Pedruhu siré, Zopi hawi ĩsi'aba're norĩ hã ma tō ãma titob'uzu za'ra, zudezu'ō norĩ ãma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Tipẽ'êzani hã ta norĩ ma zama, te te oto sômri za'ra wa. Taha wa, te zudezu'ō norĩ hã damreme amo na sima robzanhamri za'ra, timreme nai ò nherẽ. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma, te duré tiwata za'ra, ĩwaihu'u pese na. ãne hã te te wapari za'ra wamhã, te zudezu norĩ hã sima nharĩ za'ra, ãne:

— Oro ò norĩ hã zudezu'ō za, ma 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Tipẽ'êzani hã tãma sômri za'ra. — ãne te zudezu norĩ hã sima nharĩ za'ra.

Taha wa, te Pedru hã tãma nharĩ za'ra, ãne:

⁴⁷ — 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tō Tipẽ'êzani hã tãma sômri za'ra, te te wama ĩsômri za'ra ne hã. E 'wa hã te za tawamhã â hã tiwi sawi za'ra, â dawabzuri hã te te 'manharĩ tō za'ra da, ĩwa. Mare di. Te za tō 'manharĩ za'ra, ta norĩ hã. — ãne ma tō tãma nharĩ za'ra.

⁴⁸ Tawamhã ma tô tãma 'ru za'ra, Zezu Cristuhu nhisi na, ãsadowa para â dawabzuri hã te te 'manharĩ za'ra da, zudezu'õ norĩ hã. Tawamhã Pedru te siwi waptẽ, ã'rata sãmra za'ra da a'â.

11

Pedru hã zudezu'õ norĩ u timorĩzém na ãsiwasu'uzé

¹ Tawamhã ãsazei'wa norĩ hã, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're ãhãimana za'ra mono norĩ hã, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ me, ma tô wapari za'ra, ãne: “Zudezu'õ norĩ zama ma tô, u, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã saze za'ra, Zezusihi wasu'uwẽ hã.” ãne ma tô ãsazei'wa norĩ hã rowasu'u hã wapari za'ra, daza'rui mono bâ. ² Tawamhã Pedru hã ma tô apâ mo, Zeruzarẽ u. Wisi wamhã, ni'wam norĩ hã ma tô tãma nharĩ za'ra. Zudezu'õ norĩ ãma te ãne sima rosa'rata za'ra, ta norĩ hã: “Zezusi hã da te saze za'ra nherẽ, danhihãiwata nhihãri õ wamhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te 're da'anho'reptui mono õ di za.” ãne te sima rosa'rata za'ra. ³ Taha wa, ma tô tãma nharĩ za'ra, Pedruhu ma, ãne:

— Zudezu'õ norĩ ãma te nasi asõ, ãsihãiwata nhihãri'õ norĩ nhorõwa ãma. Ma tô duré nasi ãsiré asa za'ra. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

⁴ Tawamhã Pedru hã ma tô tãma siwasu'u za'ra, ãsãna'raťa hawi uburé ãma ãromhãimana mono zém na hã. ãne te tãma siwasu'u za'ra:

⁵ — Zopi ãma ãnhamra ré, wa tô marĩ hã 'madâ, ãnhotõ õ nherẽ, ãnhotõ 'rowi te ãrosawẽrẽ ne. 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, ãmreme ré, wa tô 'madâ. Zazahã hã wawẽ ne hã ma tô we ãtẽme si'ra, hãiwa hawi. ãhã nhipti wahuré na ma tô we ãma wasisi. Tawamhã ãnho're ma tô nomro. ⁶ ãremhã te

'madâ'â wa, wa tô ropodo hã ab'madâ, ïpoto mono bâ. Abaze hã siwazari, wa tô ab'madâ, ïsahi zama. Ti'ai baba di'i na te te sina 're ïrobâdâ za'ra mono norĩ zama, duré hãwi 're ïsisa'rei mono zama, si hã wa tô ab'madâ, siwazari. ⁷ Ni'wai mreme hã wa tô duré wapa. Te ïma tinha, âne: “Pedru, aiwahutu. Asima 'maiwĩrĩ da, asai hã.” Âne ma tô ïma tinha. ⁸ Tawamhã wa tô asa tãma tinha: “Ïnhib'apito, mare uptabi di. Marĩ hã ïwasétère hã te 're 'masi mono õ di, wahi'rada Mozési hã te te wawi ïwẽ'õ hã.” Âne wa tô asa tãma tinha. ⁹ Tawamhã hãwi hãwi te we duré ïma tinha, âne: “Re ïhâimana u'âsi mono, marĩ hã ïwẽ na te te aima wasu'u wamhã, wasété õ nherẽ, asiwi wẽ'õ õ di za.” ¹⁰ Tô õhõ na si si'ubdatõ ma tô ïma tinha. Tawamhã apã ma tô ti'â, hãwi u. ¹¹ Apã te te âri parip si, aibã norĩ hã si'ubdatõ ma tô ïzõ 'maihaihuu, ïza'warizéb u hã. Sézareza hãwi da te âma ïtème ïsatõrĩ za'ra hã ma tô ïzõ aihu. ¹² Tawamhã 'Re ïhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã ma tô ïma waihu'u, awa'awi ïme ïmorĩ za'ra da. Taha wa, wa tô ïme ïmorĩ za'ra. ïsazei'wa norĩ hã, Zopi hãwi ïsiré we ïsi'aba'ré norĩ hã 6 na ïhãiba hã, ta norĩ hã ma tô duré ïsiré ai'aba'ré, Sézareza u. Wasihutu wamhã, aibã hã ïzõ ïhârã nhorõwa u wa tô asisi ni, 'ri para u, Conerizuhu nhorõwa u. ¹³ Ta hã ma tô wama rowasu'u za'ra, hãwi âma 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa 'ri para u ïtème ïsihãiré na. ïtème wisi wamhã, ma tô âne tãma rowasu'u: “Ma'ápé, da'mazatõrĩ, Zopi u da'maimorĩ da, Sima Pedruhu zõ. ¹⁴ Ta hã te za Zezusihi wasu'uwẽ na aima rowasu'u za'ra wa'wa, taha zarina 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te te asõ'reptu za'ra wa'aba da, aihĩni asõrõwa âma 're ïsi'ubumroi mono norĩ zama.” Âne 'Re ïhâimana u'âsi

mono ma, romhuri'wa nhimirowasu'u hã, aibã ma.

¹⁵ — Tawamhã wa hã wa tô tãma rowasu'u na sãna'rata oto. Te rowasu'u ré, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô Tipê'êzani hã tãma sômri za'ra, ìsãna'rata hawi te te wama ìsômri za'ra ne hã. ¹⁶ Tawamhã Wanhîb'apito mreme na wa tô po're puru, ìwana te te wama ìrowasu'u za'ra hã, âne: “Zuwã Batita hã ma tô â uptabi na si te te 're da'ahâiba ubu, â dawabzuri te te dama 're ab'manharî mono wamhã. Tanei ô di za oto. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te za oto Tipê'êzani na te te 're aihâiba ubu za'ra wa'wa, ìré 're anomro u'âsi aba mono da.” Âne ma tô wama rowasu'u.

¹⁷ Wanhîb'apito Zezu Cristu, wa te 're saze za'ra mono wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô Tipê'êzani hã wama sômri za'ra. Misire ôhõ si we te te wama ìsômri za'ra ne, ma tô tãma sômri za'ra, ta norî ma. E marî, wa za tawamhã wa hã 'manha. E 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ì'manharî, wa za ìsiwi wê'ô. E wa za ìsiwi dawê'ô, 'Re ìhâimana u'âsi mono, te te sima dawê nherê. Mare di. Te dawê'ô ô di za. — Âne te tãma nharî za'ra, Pedru hã.

¹⁸ Âne hã te te wapari za'ra wamhã, asa te te tãma nharî waihu'u za'ra ô di oto. Taha wa, ma tô âma tiwata za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono âma. Tawamhã te oto sima rowasu'u za'ra, âne:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô zudezu'ô norî zama pisutu za'ra, tiwasété wi 're sipizari za'ra mono da, 'Re ìhâimana u'âsi mono siré, rowê na 're hâimana u'âsi za'ra mono da. — Âne te sima rowasu'u za'ra, zudezu norî, ìsazei'wa norî hã.

Âtizotiza âma Zezusihi zazei'wa norî 're ìhâimana za'ra mono zé wasu'u

¹⁹ Tawamhã Esitéwã da te dasiwi ïwĩrĩzéb zarina, ïsazei'wa norĩ ãma da te rowasété za'ra wa, ma tô da te ropé, ïsazei'wa norĩ hã Zeruzarẽ hawi. Penisiza na danhipti'a nho'õmo nhisi u, ma tô da te ropé, duré Sipri na danhipti'a nho'õmo nhisi u, duré Ãtizotiza na 'ri nho'õmo nhisi u zama. Si'aba'réri ré, zudezu norĩ ma si ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na rowasu'u za'ra, Zezusihi wasu'uwẽ na. Zudezu'õ norĩ ma, zahadu te te ãma rowasu'u za'ra õ di. ²⁰ Tane nherẽ, ïhâiba amo norĩ hã, Sipri na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma aré 're ïhâimana za'ra mono norĩ hã, duré Sireni ãma danhipti'a nho'õmo amoi ãma aré 're ïhâimana za'ra mono norĩ hã, ma tô ai'aba'réri, Ãtizotiza na 'ri nho'õmo nhisi u. Ta norĩ hã zudezu norĩ ma si, te te rowasu'u za'ra õ di, Wanhíb'apito Zezusihi wasu'uwẽ na hã. Zudezu'õ norĩ ma zama, ma tô ãma rowasu'u za'ra. ²¹ Tawamhã Wanhíb'apito hã ma tô õ norĩ hã pawaptob za'ra, tiwaihu'u pese na. Taha wa, da'ahâ na ma tô saze za'ra ni oto, Wanhíb'apito niwĩ 're dahâimana za'ra mono da oto.

²² Tawamhã taha wasu'u hã ma tô ïsazei'wa norĩ hã wapari za'ra, Zeruzarẽ ãma siré 're ïsi'rã'õtõ mono norĩ hã. Te te wapari za'ra wamhã, Banabé hã ma tô satõrĩ za'ra, Ãtizotiza u morĩ da. ²³ Tamomo wisi wamhã, ma tô waihu'u, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ïwẽ na dama 're ïsõpru mono zém na hã tame. Taha wa, toi uptabi di, Banabé hã. Tawamhã ma tô dama roti, ãne:

— Aihĩni, aipẽ'ẽ na sada 're asimi'ẽ za'ra wa'aba mono, Wanhíb'apito niwĩp si 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da. — ãne te dama roti, Ãtizotiza ãma hã. ²⁴ Banabé hã, aibâ

ĩwě. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'ězani na si 're ĩmorĩ u'â, ta hã. Wanhĩb'apito te te sina 're ĩ'umnhasi u'âsi mono, ta hã. Taha wa, ma tô Wanhĩb'apito zazei'wa hã dasina tahâ'â ni, Banabéhé nhimirowasu'u zarina.

²⁵ Banabé hã te oto mo Tasu u, Saruhu zô te te robzabu da. ²⁶ Tawamhã tamomo wisi wamhã, ma tô sôpětě. Ta hawi, ma tô apâ saprô, Ātizotiza u. Tame te aimasisi zahuré oto. Īsazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'rã'õtô mono norĩ 'rata te 're simasisi zahuré, te te dama 're rowahutu zahuré mono da. Misi ma tô âma tiwahub zahuré, te te 're da'apawaptob zahuré mono ré hã. Tame ma tô Cristuhu nhĩb'a'uwě na da te 're sisi na'rata za'ra, Zezusihi nhirã zarina 're ĩnomro mono norĩ hã, Ātizotiza âma hã.

²⁷ Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã, ni'wam norĩ hã te ai'aba'ré, Zeruzarē hawi, Ātizotiza u. ²⁸ Adabu na aibâ nhisi hã te ĩme timorĩ za'ra, tisiré ĩsada wa wasu'u'wa norĩ me. Tawamhã Ātizotiza u sihutu wamhã, Adabu hã ma tô hãwi za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'ězani te te tãma ĩwaihu'uzéb zarina, ma tô dama waihu'u siro romhã ré, amnho hã daro mono bâ za dawĩ ĩsi'utōrĩ mono na hã. (Roma âma danhib'apito Caradiu hã te te dama 're roti mono ré, ma tô âne hã tô da'âma tiromhãiba, amnho ô na hã.)

²⁹ Taha wa, Zezusihi zazei'wa norĩ hã ma tô sima roti za'ra, ĩsibro hã ĩhãiba mono bâ tãma 're ĩhâimana za'ra mono zéb zarina, te te po'o mono da, Zudeza âma ĩsazei'wa norĩ ma, te te tãma sômri za'ra da. ³⁰ Tawamhã ma tô te te tãma po'o. Tawamhã Banabé norĩ hã ma tô ĩré satōrĩ zahuré ni Zeruzarē

u, Saruhu me, tame da'madâ'â'wa norĩ ma, te te sômri zahuré da, ĩsibzari za'ra hã.

12

Pedru hã dazazém hawi 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩsô'reptuzé wasu'u

¹ Tawamhã apito Erodihi zadawa para ma tô ĩsazei'wa norĩ ma, da te tãma 're rob'manharĩ wasété za'ra. ² Taha wa, Zuwãhã dub'rada hã, Ti'adu hã ma tô dasiwi wĩrĩ ni, ĩsi'uwazi 'wa pa na, apito Erodihi zadawa para. ³ Tawamhã zudezu norĩ hã ma tô siwi wēsãmri za'ra, Ti'adu da te dasiwi ĩwĩrízé hã. Taha wa, Erodi hã ma tô Pedruhu zama dama ti'ru, da te dasiwi âri da, dazazéb 're, da te sêrê da. Ĩ'u'êtê duptoio' na dasa, da te 're ĩhuri mono zé bâtâ na ma tô siwi ti'â. ⁴ Te te siwi âri wamhã, ma tô siwi tisê, dazazéb 're. Pascowa na dato nhisi hã si'utõrĩ parip si, dama rowairébé'wa norĩ nho're sab da, ma tô a'â siwi tisê, dazazéb 're, dama rowairébé'wa norĩ hã da te ĩwĩrízéb da hã, te te siwi âma rowairébé da. Taha wa, da'wapéi'wa norĩ hã te nasi 'madâ'â za'ra siwa'rãmi. Maparane si'uiwa na si mararé te ĩtême ai'aba'ré. Abzuma zama te nasi siwa'rãmi ai'aba'ré, barana zama, mara wa'wab zama, te te nasi 'madâ'â za'ra da. Uburé hã 16 na ĩhãiba za'ra hã, da'wapéi'wa norĩ hã. ⁵ Pedru hã dazazéb 're, sãmra nherê, ĩsazei'wa norĩ hã te sa'êtê âma mreme zusi u'â, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, siré 're ĩsi'rã'õtô mono norĩ hã.

⁶ Pedru hã Erodi te te dama ĩ'ruzé hã romhuture di oto, dama rowairébé'wa nho're sab da hã oto. Awêpsi te za dasiwi wazere ni, danho'a te te siwi âma rowairébé da, niha wamhã, da te dasiwi wĩrĩ da. Tawamhã Pedru hã te oto

nhono, barana. Da'wapéi'wa norĩ wa'wa, ma-parane ĩsi'uwazi nhorõ rutu ré te nhono, pawasisi ré. 'Ridawa ĩ'madâ'â'wa norĩ hã te duré aima'wara zahuré. ⁷ Tawamhã hãwa ãma Wanhĩb'apito ma, romhuri'wa hã awa'awi ma tô ĩtẽme wi, mara wa'wa. Mara wa'wam nherẽ, dazazéb 'remhã oto robrã di, 'ri 're wa'wa ãma hã. Hãwa hawi romhuri'wa hã ma tô Pedru hã rési ĩsisé ãma, utu da. Te tãma tinha, ãne:

— Ai'aba'ré na aiwahutu. — ãne te tãma tinha.

Taha wa, ĩpawasisizé hã si'uihã na ma tô tãma asisina, ĩsi'uwazi nhorõ rudu hã.

⁸ Tawamhã hãwa hawi romhuri'wa hã te duré tãma tinha:

— Ai'uza hã ai'usisizém na asima wasisi. Aipara'uza zama asima za na. — ãne te duré tãma tinha.

Tawamhã Pedru, ma tô ãma saze, te te 'manharĩ da. Te duré tãma tinha:

— Ai'ubuzé ĩhãpa ré, we ĩzarina aimorĩ. — ãne ma tô duré tãma tinha.

⁹ Tawamhã sõtõ 'rowim newa, ma tô ĩsarina watobro Pedru hã, te te ĩrosawẽrẽ newa. Te te waihu'u õ di, tô sena 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma romhuri'wa, ĩtẽme ĩwisi na hã, hãwa hawi.

¹⁰ Tawamhã 'ridawa 'madâ'â'wa ĩmorĩ'rada hã ma tô sa're zahuré. Taha nhana're ĩsa hã ma duré sa're zahuré, Pedru norĩ hã. Tawamhã ma tô aimasisi zahuré oto, dazazé 'wawi wa'ra 'ridawa u si'uwazi 'manharĩ na 'ridawa nhito pese u. Tawamhã uihã na ma tô 'ridawa nhitobzé hã tãma aiwan-hizari zahuré. Õne haré ma tô oto tipusi zahuré. Bâdâdi na ma tô tineb zahuré. Tawamhã hãwa hawi romhuri'wa hã ma tô Pedruhu wi aimani,

awa'awi. ¹¹ Taha wa, Pedru hã ma tô 'râwi sina rosa'rata:

— E niha. Te rosawêrê newa. Tane nherê, tô sena ma tô Wanhîb'apito hã we ïtême satô, hãîwa hawi tâma ïromhuri'wa hã Erodîhi wi, te te ïnho'reptu da, zudezu norî te te sima ïwê za'ra zéb zarina, ïdâ'â tō da. — ãne ma tô sima tinha.

¹² Tawamhã, âma ïromhâimanazém na tô sena te te oto sina waihu'u wamhã, Marizaha nhorôwa u ma tô mo, Pedru hã. Zuwã Marcusîhi na, Mariza hã. Tame da'ahâ na ma tô tasi'rã'ôtô ni, âma damreme zusi da. Tamomo te oto mo, Pedru hã.

¹³ Wisi wi, ma tô 'ri 'wawi 'ridawa nhitobzé hã ta'a. Tawamhã dama romhuri'wa hã ma tô ïtême wahudu pi'ô hã, Rodi na ïsisi hã 'ridawa ta'a'wa, te te waihu'u da. ¹⁴ Tawamhã Pedruhu mreme te te waihu'u wamhã, ma tô tâma rowê watobro. Rowê te, si'aba're na apâ sipi'rai wa, ma tô 'ridawa na po're ha'â. Te te tâma 'ridawa âna, te tisiré norî ma te te wasu'u da, wara. ãne ma tô tâma wasu'u za'ra:

— Pedru hã te za, 'ridawa. — ãne te tâma wasu'u za'ra. ¹⁵ Taha wa, te pi'ôî ma nharî za'ra:

— Mare di. A hã asimiza'rese ô di.

Te duré asa tâma nharî za'ra:

— Tô sena te za, Pedru hã.

Tawamhã te oto nharî za'ra, âne:

— ãté Pedruhu 'madâ'â'wa te za, hãîwa hawi 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa hã.

¹⁶ ãne ré, te Pedru hã nasi 'ridawa ta'a. Taha wa, ma tô oto tâma 'ridawa za'ra. Te te sabu za'ra wamhã, uihâ na ma tô âma titob'uzu za'ra, tô sena na. ¹⁷ Tawamhã Pedru hã ma tô tinhib'rada hã tâma wê za'ra hâimo, ari'iwi si'ubumro da. Taha pari, ma tô tâma siwasu'u za'ra, Wanhîb'apito hã

dazazém hawi, te te ñwazere na. Te duré tãma nharĩ za'ra:

— Ti'aduhu ma, te za ñwasu'u za'ra wa'wa, duré ñsiré ñsazei'wa norĩ ma zama. — Ñne te tãma sihãiba 'ru za'ra. Taha pari, ma tô tiwĩ timorĩ za'ra ni-momo.

¹⁸ Tawamhã ãma awẽ wamhã, awẽ wi, da'wapéi'wa norĩ hã Pedru te te siwi sa'rese za'ra õ wa, ma tô tãma tipẽ'ẽwara za'ra, da'wapéi'wa norĩ hã. ¹⁹ Pedruhu zô sôpré pese da, ma tô Erodi hã tãma sô rob'ru za'ra. Sô sôpré pese nherẽ, te te siwi sãmri õ di. Taha wa, Erodi hã ma tô ñ'madâ'â'wa norĩ hã sadanharĩ pese za'ra, Pedruhu ãma. Taha pari, ma tô dama 'ru za'ra, da te simro da, dazazé 'madâ'â'wa norĩ hã.

Apito Erodihi dâ'âzé wasu'u

Tawamhã apito Erodi hã ma tô mo, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi, Sézareza na 'ri nho'õmo nhisi u, tame sãmra da a'â.

²⁰ Tawamhã apito Erodi hã ma tô sahi u'âsi dazada hãimana, Tiru na 'ri nho'õmo nhisi ãma 're ñdahãimana za'ra mono norĩ zada, duré Sido na 'ri nho'õmo nhisi ãma 're ñdahãimana za'ra mono norĩ zada zama. Taha wa, Tiru hawi ma tô da'madâ'â'wa norĩ hã ai'aba'ré, apito Erodihi u, Sido hawib zama. Erodi hã te te siwi sadaihu'u da, ma ñtême sito. Tawamhã Barasitu na Erodihi nhibro' madâ'â'wa nhisi u uimrehẽne, ma aihutu. Tawamhã te ãne tãma siwasu'u za'ra, Barasituhu ma:

— Ma'ãpé, wa'ãma aime za'ra na, Erodihi me apã wa te wasima ropese za'ra da, wasazé hã wa te duré wasima 're uipra za'ra mono da, ñsib'a'uwẽ

norĩ wi apâ. — Āne te tãma siwasu'u za'ra, Barasituhu ma. Tawamhã Barasitu hã ma tô âma saze za'ra, âma sime za'ra da. Taha pari, ma tô Erodihi u aihutu duré, te te sadawa pibu za'ra da duré ta hã, tisazé hã te te 're ĩ'uipra za'ra mono zéb da hã apâ. ²¹ Taha wa, Erodi hã bâdâ te te sima ĩpisutuzém na ma tô ti'uza wě ĩhâpa hã sima tisē. Danhib'apito 're ĩsimasisi mono zéb âma ma tô nhamra, tinhirotizéb âma, te te dama roti za'ra da. ²² Tawamhã te te dama roti za'ra pari, ma tô âne âma tawata za'ra ni, damreme 'râihâ na:

— Ōhō mreme hã, aibâ mreme ō di. Īhâiba'ō mreme, ĩwaihu'upese mreme. — Āne te âma tawata za'ra ni, ĩwaihu'upese newa.

²³ Tawamhã awa'awi ma tô hâiwa âma Wanhib'apito ma romhuri'wa hã azâ, ĩhâzé pire na, Erodi hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma si 're ĩdawata za'ra mono zé hã te te sima sawi wa, ma tô azâ. Marĩ hã ĩsâna wai'u ne hã âma sépu'u wa, ma tô dârâ, Erodi hã.

²⁴ Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã ma tô ropé, 'ri pâ. Sadawa wasu'u za'ētē di oto.

Banabé norĩ hã Saruhu me, Ātizotiza u apâ ĩnebzé wasu'u

²⁵ Tawamhã Banabé norĩ hã ma tô apâ tineb zahuré, Saruhu me, Ātizotiza na 'ri nho'ōmo nhisi u. Īsazei'wa norĩ nhibzari te te ĩ'wapé zahuré hã te te dama sōmri zahuré pari, ma tô apâ tineb zahuré, Zeruzarē hawi. Zuwã Marcusi hã te ĩsiré timorĩ zahuré.

13

Banabé norĩ hã tinhimiromhuri na te te ãsãna'rata zahuré zé wasu'u

¹ Tawamhã Âtizotiza ãma 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã duré dama rowahutu'wa norĩ hã te 're si'ubumro, ãsazei'wa norĩ wazari. ãne ãsisi za'ra hã: Banabé hã, duré Simi'ã hã, ãsisi amo hã Hãira na; duré Rusizu, Sireni ãma aré 're ãsãmra mono hã; duré Saru hã, duré Mana'ẽ hã, apito Erodihi siwadi aré, Mana'ẽ hã, Erodihi nhorõwa ãma siré prédub zahuré wa.

² Tawamhã nimahã bâta na ma tô ta norĩ hã saihuri ãna asimro a'â, Wanhîb'apito ãma wata za'ra da. Taha wa, ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã ãne tâma waihu'u za'ra:

— Banabé norĩ ma, wa tô romhuri hã pisutu zahuré, Saruhu me. Te te ãma 're romhuri zahuré mono da, wa tô ãsima pisutu zahuré, ta norĩ hã. Taha wa, te ãpisutu zahuré zéb zarina, te za oto tâma ãpisutu za'ra wa'wa, asiti wa'aba oto neb zahuré da. — ãne ma tô tâma waihu'u za'ra.

³ Tawamhã 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, te duré mreme zu, saihuri ãna. Tinhîb'rada ma tô ãrã ãma sa'ra za'ra, Banabé norĩ 'rã nhisiwi, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te tâma ãwaihu'u za'ra zéb zarina, te te tâma pisutu za'ra da, romhuri hã. Taha parip si, ma tô siwi satõrĩ zahuré, neb zahuré da oto.

Sipri ãma Banabé norĩ te te ãromhuri zahuré zé wasu'u

⁴ Tawamhã Banabé norĩ hã ma tô tineb zahuré, Saruhu me. 'Re ãhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani ré, ma tô tineb zahuré, Sere'usiza na 'ri nho'õmo nhisi u. Ta hawi, te duré tineb zahuré, Sipri na rob'ré za'iti nhisi u. Rowa'u'u na uba'renem na ma tô saprĩ

zahuré, dame. ⁵ Tawamhã ma tô aimasisi zahuré, Saramina na 'ri nho'ômo nhisi u. Tame ma tô tinhimromhuri na sãna'rata zahuré. Zudezu norĩ te, rowahutuzé mono bâ, ma tô tame 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã dama sadawa wasu'u zahuré. Zuwã Marcusi hã ma tô ãme timorĩ zahuré, romhuri na te te pawaptob zahuré da.

⁶⁻⁸ Sipri na rob're za'iti nhisi wa'wai baba, si'aba'rei wamhã, ma tô aihutu, Paposi na 'ri nho'ômo nhisi u. Tame abzé tede'wa hã ma tô sôpêtê za'ra, zudezu norĩ siré hã, Barezusi na ãsisi hã. Deredu norĩ nhiminhisi na hã Erima na ãsisi amo hã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa newa, te taré te te dama 're rowasu'u. Danhib'apito siwadi, Barezusi hã. Sézi'u Paru na danhib'apito nhisi hã. Ta hã, rosa'rata waihu'u pese 'wa. Tawamhã ma tô sô tihârâ zahuré, Banabé norĩ zô Saruhu me, te te wapari pese da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã. Tawamhã Erima hã abzé tede'wa hã ma tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã tiwi wê'ô zahuré, danhib'apito hã Zezusihi wasu'uwê te te saze tã da.

⁹ Tawamhã Saru, Paru na ãsisi amo hã ma tô aptete, 'Re ãhãimana u'ãsi mono pê'êzani na. Taha wa, abzé tede'wa te te 'madâ'â sina, ¹⁰ ma tô tãma tinha, ãne:

— Wa'uburé 'ra, a hã. Uburé ãwê nhitob'ru, a hã. Aihãimana nhipese di. ãwasété si, te asima 're ã'azawi pese mo. 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã wê nherê, te dawĩ ãma 're ã'azaprĩ u'ãsi mo, ãwasétére na. ¹¹ ãhãna, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te za aĩ'azâ. Tawamhã te za a'â atob'a. Bâtâ nhimirowa'a hã 'madâ'â ô di za a'â. — ãne te tãma tinha, Paru hã.

Tawamhã awa'awi, ma tô titõmozazu, Erima hã. Ma tô tiwi tirobra duré, tob'a wa. Taha wa, ma

tô te te nasi rob'upi dazô, ni'wa hã te te saprôni da. ¹² Tawamhã danhib'apito hã aibâ itob'a na te te 'madâ'â wamhã, ma tô saze, sena na Zezusihi wasu'uwê hã. Wanhîb'apito nhimiroti na ma duré titob'uzu.

Ātizotiza amoi āma Paru norĩ te te ĩromhuri zahuré zé wasu'u

¹³ Tawamhã Paru norĩ hã te ai'aba're, Paposi hawi, Pāpiriza na danhipti'a nho'ômo nhisi u. Rowa'u'u na uba'renem na te ai'aba're, dame. Tane nherê, Zuwã Marcusi, ĩme morĩ zahuré ô di. Ma rême zahuré, Zeruzarê u morĩ da apâ. Pāpiriza u sihutu wamhã, Peredi na 'ri nho'ômo nhisi u te ai'aba're, Paru norĩ hã. ¹⁴ Ta hawi, te duré ai'aba're, Pisidiza na danhipti'a nho'ômo nhisi u. Tawamhã ma tô aihutu, Ātizotiza na 'ri nho'ômo nhisi u. Sihutu wamhã, sabadu na ma tô asisi, zudezu norĩ te, rowahutuzéb u. Tame te asimro ni. ¹⁵ Tawamhã ma tô ni'wa hã dama sôré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ĩrob'ui'érézém na hã. ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimi'ui'éré hã te duré dama sôré. Te te sôré za'ra parimhã, rowahutuzéb āma 're da'anhimi'rui mono 'wa hã ma tô Paru norĩ hã āne 'mahârâ za'ra, te te dama rowasu'u za'ra da:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, asima wê za'ra wa'aba wamhã, te za wama ĩrowasu'u za'ra wa'wa, wama robze za'ra da. — Āne ma tô 'mahârâ za'ra.

¹⁶ Taha wa, Paru hã hâiwi ma tô za. Tinhîb'rada, ma tô dama wê, ari'iwi dasi'ubumro da. Tawamhã te dama tinha, āne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, ĩwapari za'ra wa'aba. Duré zudezu'ô norĩ, a norĩ wa'aba zama

wasiré ò nherẽ, 'Re ìhâimana u'âsi mono âma 're aiwata za'ra wa'aba mono norĩ hã, ìwapari za'ra wa'aba. ¹⁷ 'Re ìhâimana u'âsi mono hã Ìzarazéhé nhihudu norĩ nhib'apito hã ma tô wahi'rata norĩ hã sima pisutu za'ra, âma sib'a'uwẽ za'ra da. Ìsihudu sidâpâsi, ma tô te te 're apawapto, sitébré da, Ezitu âma tisiré'õ norĩ 'rata 're si'ubumroi mono ré hã. Ta hawi, ma tô sani za'ra, tiwaihu'u pese na. ¹⁸ A'ubuni wi, 're dahâimana za'ra mono ré, ma tô te te 're da'ab'madâ'â pese, âma 're daza-ihâ popo'o za'ra mono nherẽ. 40 na ma tô da'âma tiwahu, a'ubuni wi te te 're da'ab'madâ'â mono ré hã. ¹⁹ Cana'ã na romnhisi âma ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã da'uprosi. 7 na dapoto mono bâ ma da'uprosi, a'uwẽ norĩ hã, ìwa 're ìdasi'ubumroi mono hã. Tawamhã tinhib'a'uwẽ ma, ma tô sômri za'ra ti'a hã, Ìzarazéhé nhihudu norĩ ma. ²⁰ Ìwa dawì 're rob za'ra mono ré hã, 450 na ma tô âma tiwahub za'ra.

— Tawamhã dama ìmreme pire norĩ hã misi sidâpâsi ma tô dama pisutu za'ra, ìsadawa para dama rowairébé'wa 're hâimana za'ra mono da, Samuwé hã ìpotozéb u. Tawamhã ma tô podo, Samuwé hã. Prédu wamhã, ta hã ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te dama 're sadawa wasu'u. Ta hã ìsadawa wasu'u 'rata 'wa, Samuwé hã. ²¹ Tawamhã Ìzarazéhé nhihudu norĩ hã ma tô tiwì waptêrẽ za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono wì, ni'wa hã danhib'apito ne, te te 're ìda'uwati mono da hã, te te pisutu da. Taha wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô tãma hâiba nhomri za'ra, Sau hã da'uwati'wa da. Sauhu mama hã, Tisi na ìsisi hã. Bẽzamihĩ nhihudu ta hã, Tisi hã. Sau hã te te 're da'uwati mono ré hã 40 na ma tô âma tiwahu.

²² Tawamhã te te oto 're da'uwati mono tō da, ma tō waze, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. Ìsa'u hã ma tō Dawi hã dama hãiba nho, da'uwati'wa da oto. Ta hã ma tō duré wēsã oto. Ìne te te ìwēsâmrizé hã: “Dawi hã Zéséhé 'ra hã ìma wē di. Ìnhimiroti te te ãma uwaimrami da, te za te te 're ìwapari u'âsi.” Ìne ma tō Dawi hã wēsã, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. ²³ Dawihi nhihudu uwaibaba, ma tō 'Re ãhâimana u'âsi mono hã pisutu Zezusi hã, Izarazéhé nhihudu norĩ nho'reptui'wa da hã. Wahi'rata norĩ ma, te te ìropisutuzéb zarina, ma tō pisutu. ²⁴ Zezusi hã tinhimiomhuri na te te dama sãna'rata ò ré, ma tō Zuwã Batita hã te te dama 're rowahutu, wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ ma, dawasété wi 're dasipizari za'ra mono da, duré â dawabzuri hã da te 're 'manharĩ za'ra mono da. ²⁵ Tawamhã tinhimiomhuri te te ìsazârizéb u romhutu wapsi, te dama siwasu'u, ãne: “Cristuhu zô te 're asimipari za'ra wa'aba mo. Tawamhã te ìãma 're ìrosa'rata za'ra wa'aba mo, Cristuhu newa, Danho'reptui'wa da, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te ìpisutu newa. Tazahã, ta hã ò di, wa hã. Ìza'u si ìma ìpire hã te za wei mo. Wei wisi wapsi, wa hã tãma ìwapure di za. Tãma ìwapure wa, ìpara'uza wasisizé, te apâ tiwi wasihu waihu'u ò di za, ìnhisé wa.” Ìne te dama siwasu'u, Zuwã Batita hã. — Ìne ma tō Paru hã dama rob'rãzarõtō, dahi'rata nhihudu uwaibaba, Zezusi we ìmorizém na hã.

²⁶ Te duré dama tinha:

— Wasiré Abra'ãhã nhihudu norĩ, ìwapari za'ra wa'aba, duré zudezu'õ norĩ, 'Re ãhâimana u'âsi mono ãma 're aiwata za'ra wa'aba mono norĩ zama. Uburé wa'udâna ma tō ìwasu'uwē hã wei watēme satõrĩ za'ra, wahãiba mono bâ,

danho'reptuzé wasu'u hã. ²⁷ Zeruzarẽ âma 're ãsi'ubumroi mono hã, duré tame dama ãpire norĩ zama, Zezusi hã Danho'reptui'wa na te te waihu'u za'ra ô di. Sabadu sidâpâsi, 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimi'ui'éré hã da te dasima 're sôré za'ra mono nherẽ, ãwasu'u hã te te waihu'u za'ra ô di, ta norĩ hã. Taha wa, Zezusi hã dâ'â da, te te siwi âma roti wamhã, te te waihu'u za'ra âna, ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimirowasu'u hã siwi âma uwaimra, si'uihã na. ²⁸ Zezusi hã marĩ ãwasédé hã te te 'manharĩ ô nherẽ, ma tô ô norĩ hã siwi waptê, Piratuhu wi, da'wapéi'wa norĩ hã te te siwi wĩrĩ da, wasété ré ne. ²⁹ Tawamhã Zezusihi âma uburé 'Re ãhâimana u'âsi mono mreme ui'éré 'rada hã te te siwi âma uwaimrami parip si, ma tô siwi si'ra, wedepo'o nhonhi'rãmi hawi. Ma tô siwi tisê, êtê zahâpâ wa, ab're 're. ³⁰ Tane nherẽ, 'Re ãhâimana u'âsi mono, ma tô apâ hãiwa'utu, dâ'â uptabi nherẽ. ³¹ Tawamhã apâ hãiwa'utu pari, ma tô nasi dama sihâi'ré, bâtâ ahâ na, Zezusi hã. Darireza hawi, Zeruzarẽ u aré ãsiré ãsi'aba'ré norĩ ma, ma tô nasi sihâi'ré. Ta norĩ hã te oto te te dama 're wasu'u wê za'ra Zezusi hã, Izarazéhé nhihudu norĩ ma.

³² — Wa norĩ zama ãwasu'uwê hã wa te aima sômri za'ra wa'aba da, wa ai'rata wahâimana za'ra wa'aba ni. ³³ 'Re ãhâimana u'âsi mono, wahi'rata norĩ ma, te te ãropisudu hã ma tô wama âma uwaimrami za'ra oto, wasiré ãsihudu norĩ ma. Zezusi hã ma tô apâ hãiwa'udu. Apâ ãhãiwa'utuzé wasu'u na 'Re ãhâimana u'âsi mono âma danho're na rob'ui'éré, ãsãna'remhã, te wama wasu'u, âne:

“A hã ã'ra. ã bâtâ na aihãiwa'utuzé bâtâ na wa za Aimama na aima 're ãhâimana.”

34 — Duré âma rob'ui'ééré 'rata hâiba amo hã te duré wama wasu'u 'Re ãhâimana u'âsi mono, Zezusi dâ'â uptabi nherẽ, apâ za te te ãhâiwa'utuzém na, dâ'â u'âsi nomro tã da. 'Re ãhâimana u'âsi mono te tinha:

“Dawihi ma, tã sena marĩ ãwẽ na te tãma ãropisutuzém na wa za taha u'âbâ aima âma uwaimrami za'ra wa'wa.”

Ãne ãmreme na rob'ui'ééré hã. 35 ãhâiba amo na rob'ui'ééré ãsãna'remhã, te duré wama wasu'u:

“Te te aima 're ãromhuri wẽ u'âsi mono hã dâ'â wamhã, rẽme õ di za, hâiba 'ro tã da.”

Ãne te wama wasu'u. — Ãne te Paru hã dama rob'rãzarõtõ, rowasu'u 'rata na hã.

36 Te duré dama rowasu'u:

— Dawi hã ti'ai âma 're morĩ ré, ma tã 'Re ãhâimana u'âsi mono ma sina uwaimra, te te tãma ãpisutuzéb zarina. Te te sina tãma uwaimrami pari, ma tã dârâ, Dawi hã. ãhi'rata norĩ 'ru âma êtẽ zahâpâ wa ab're wa, ma dasiwi sêrẽ ni. Da te dasiwi sêrẽ wamhã, ãhâiba hã ma ti'ro.

37 Tane nherẽ, 'Re ãhâimana u'âsi mono apâ te te ãhâiwa'udu hã, 'roi õ di. Hâiba wẽ na ma tã apâ hâiwa'utu. 38-39 Wasiré norĩ, ma'âpé aihĩni ãwapari pese za'ra wa'aba, tã sena na waihu'u za'ra wa'aba da. Danho'reptuzé wasu'u hã wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Zezusi hã, dawasété pari'wa. Duréihã, Mozési hã ma tã wahi'rata norĩ ma âma rowasu'u za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti na. ãsimiroti zarina 're dahâimana za'ra mono nherẽ, dawasédé da te dasima 're pari waihu'u za'ra mono õ di, âma. Tane nherẽ, ãhãna Zezusi hã da te dasina 're umnhasi za'ra mono wamhã, dawasédé te te oto da'âma 're ã'ab'madâ'â mono õ zarina, te za oto te te 're da'awêsãmri.

40-41 Duréihã 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã ma tô âne na âma rob'ui'ére, 'Re ãhâimana u'âsi mono mreme na, âne:

“Re aihâimana za'ra wa'aba mono ré, wa za niha dama rob'manha, ãpipa na. Tawamhã za te dama ãrob'manharĩzém na te za âma 're asi-wawã za'ra wa'aba mo, ni'wa hã te te âma 're aipo're pu'u za'ra wa'aba mono nherẽ.

'Madâ'â za'ra wa'aba. A norĩ wa'wa hã ã'âma aiwa'ẽ za'ra wa'aba norĩ hã, te za tâma 're a'râmi za'ra wa'aba mo, ãnhimirob'manharĩ pipa ma. Tawamhã ãzadawa para te za ai'utõrĩ 'wa.”

Ãne 'Re ãhâimana u'âsi mono mreme hã. Ma'ãpé âma rosa'rata pese za'ra wa'aba za âne na hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimirob'manharĩ pipa zé hã asina uwaimrami za'ra wa'aba tô da. — Ãne te Paru hã dama rob'râzarõtõ.

⁴² Tawamhã Paru norĩ hã zudezu norĩ te, rowahutuzém hawi pusi zahuré wi, ma tô waptêrẽ zahuré ni, sabadu amo na te te dama rowasu'u na sahu zahuré da. ⁴³ Tawamhã rowahutuzém hawi dawairébé wamhã, da'ahã na te Paru norĩ siré ai'aba're ni, Banabéhé me, zudezu norĩ hã, duré zudezu'õ norĩ hã, zudezu norĩ hâimanazéb zarina 're ãhâimana za'ra mono norĩ zama. Tawamhã ma tô tâma roti za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimi-pawaptobzém na siptete sina âma 're hâimana u'âsi za'ra mono da.

⁴⁴ Tawamhã sabadu amo na aihĩni ma tô tasi'rã'õtõ ni, 'ri nho'õmo âma 're ãdasi'ubumroi mono hã, Wanhib'apito zadawa wasu'u hã da te wapari za'ra da. Da'umro di, da te ãwapari za'ra õ hã. ⁴⁵ Tane nherẽ, da'ahã na ãdasi'rã'õno hã zudezu norĩ hã te te da'madâ'â za'ra wamhã, ma tô âma

da'ruiwapari za'ra. Tawamhã Paruhu mreme hã ma tô dawî wê'ô za'ra, zudezu norî hã. Taha wa, timreme na ma tô nasi âma tâma wa'râmi za'ra, Paruhu mreme wa'râmi. Ma tô duré âma tiwa'ê za'ra. ⁴⁶ Tane nherê, pahi âna ma tô Paru norî hã tâma nharî za'ra, zudezu norî ma, âne:

— A norî wa'aba ma, uimrehêne wa tô aima rowasu'u za'ra wa'aba ni, 'Re îhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na hã. Tane hã tô, wê di. Tane nherê, taré newa, ma tô asiwi îwê'ô za'ra wa'wa, îwasu'uwê hã. Taha wa, îbâi ô di, hâiwa âma rowê âma 're îaihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono zêb da hã, 'Re îhâimana u'âsi mono 'rata. Taha wa, wa za airême za'ra wa'aba ni, zudezu'ô norî ma, wa te tâma 're rowasu'u za'ra mono da oto. ⁴⁷ Wanhib'apito hã ma tô âne na wama roti za'ra oto:

“A norî wa'wa hã wa tô aipisutu za'ra wa'wa, zudezu'ô norî ma, 're rob'uiwê za'ra wa'aba mono da, îwê na, taha zarina te 're îda'anho'reptui mono zém na daro mono bâ âma 're ropéi wa'aba mono da, dama.”

Âne te wama roti za'ra, Wanhib'apito hã. — Âne ma tô Paru norî hã tâma rowasu'u za'ra, Banabéhé me.

⁴⁸ Tawamhã zudezu'ô norî hã Paruhu mreme te te wapari za'ra wamhã, toi uptabi za'ra di. Wanhib'apito zadawa wasu'u na ma tô tiwata za'ra. 'Re îhâimana u'âsi mono hã, rowê na î'rata 're hâimana u'âsi za'ra mono da, te te sima îpisutu za'ra norî hã ma tô saze za'ra, Zezusi hã.

⁴⁹ Tawamhã Wanhib'apito zadawa wasu'u hã ma tô ropé, daza'rui mono bâ, tame danhipti'a nho'ômo âma 're îdahâimana za'ra mono norî u.

⁵⁰ Tane nherê, zudezu norî hã ma tô tame dama

ĩpire norĩ hã wada'uri wasété za'ra, Paru norĩ zada hãimana za'ra da. Pi'õ norĩ hã ĩmreme pire norĩ hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ãma 're ĩwata za'ra mono norĩ, zudezu'õ norĩ, ta norĩ zama ma tô wada'uri wasété za'ra, sada hãimana za'ra da. Tawamhã ma tô ãma rowasété zahuré ni, Paru norĩ ãma, Banabéhé me. Ma tô tãma rob'ru zahuré ni, ta hawi danhipti'a nho'õmo hawi neb zahuré da, danhiti. ⁵¹ Tawamhã Paru norĩ hã ma tô tipara zapru hã wamirĩ zahuré, da'ãma dâ'â zahuré tō da. Taha wa, õne haré ma tô tineb zahuré, Iconizu na 'ri nho'õmo nhisi u. ⁵² Tawamhã Zezusihi zazei'wa norĩ hã Ātizotiza ãma 're ĩsi'ubumroi mono hã te 're to za'ra. 'Re ĩhãimana u'âsi mono pē'ēzani na ma tô aptete za'ra, ĩpē'ē mono bâ.

14

Paru norĩ hã Iconizu ãma te te ĩromhuri zahuré zé wasu'u

¹ Tawamhã Iconizu na 'ri nho'õmo nhisi u ma tô aimasisi zahuré, Paru norĩ hã, Banabéhé me. Tamomo simasisi zahuré wamhã, Ātizotiza ãma sada ĩromhãimana zahuré ne, ma tô duré sada tiromhãimana zahuré. Zudezu norĩ te, rowahutuzéb u ma tô tizasi zahuré, te te dama rowasu'u zahuré da. Tawamhã simirowasu'u wē wa, mreme wapari ze zahuré di, dama hã. Taha wa, da'ahã na ma tô saze za'ra ni, zudezu norĩ hã, zudezu'õ norĩ zama. ² Tane nherē, zudezu norĩ te te 're ĩsaze za'ra mono õ hã ma tô zudezu'õ norĩ hã wada'uri wasété za'ra, sada hãimana za'ra da, Paru norĩ zada, uburé siré ĩsazei'wa norĩ zada zama. ³ Tane nherē, Paru norĩ hã te Iconizu ãma aimasisi hã zahuré. Pahi ãna ma tô Wanhīb'apito hã dama wasu'u wē zahuré. Tawamhã ĩwasu'uwē

hã tô sena na da te waihu'u za'ra da, Wanhîb'apito hã ma tô Paru norĩ pawaptob zahuré, da te 're ïwaihu'u za'ra mono zéb da hã, marĩ ïwê hã dama ï'manharĩ waihu'u'ô hã te te dama 're ab'manharĩ zahuré mono da tame. ⁴Tane nherê, ôhõ na si misi da te dasima âma rosa'rata za'ra ô di, 'ri nho'ômo âma 're ïdasi'ubumroi mono norĩ hã. Ma tô dasima aipo'o ni. Ni'wam norĩ hã ma tô zudezu norĩ niwĩ 're hâimana za'ra. Ni'wam norĩ hã te Paru norĩ niwĩ 're hâimana za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ niwĩ.

⁵ Tawamhã ni'wam norĩ hã zudezu norĩ hã zudezu'ô norĩ me, ma tinhîb'apito norĩ me âma sisaze za'ra, Paru norĩ âma te te rowasété za'ra da, duré êtê na te te siwi pãrĩ da. ⁶Tawamhã damreme te te sina wapari zahuré wamhã, ma tô dawî tipusi zahuré, wara sina, Paru norĩ hã. Rica'oniza na danhipti'a nho'ômo nhisi u ma tô tineb zahuré. Tamomo neb zahuré wamhã, Risitira na 'ri nho'ômo nhisi u, ma tô aimasisi zahuré, duré Derebi na 'ri nho'ômo nhisi amoi u. ⁷ Tame ma tô oto dama rowahutu zahuré, Zezusihi wasu'uwê na hã.

Paru norĩ hã Risitira âma duré Derebi âma te te ïromhuri zahuré zé wasu'u

⁸ Tawamhã Risitira âma te aibâ hã 're sãmra, ïhi'rê hã, ïpotozém hawî ïmorĩ'ô hã para uwa zahuré wa. ⁹ Paru hã te te dama rowasu'u ré, ma tô ïhi'rê hã mreme wapa. Tawamhã Paru, ma tô ïtême rob'madâ. Te te 'madâ'â wamhã, ma tô sina waihu'u, tô sena Wanhîb'apito te te ïsaze na hã, duré te te pese da, te te sina ï'umnhasi na hã. ¹⁰ Taha wa, te mreme 'râihâ na tâma tinha:

— Aiwahutu. Hâiwi asa na, aipara na. — Æne te tâma tinha.

Tawamhã ãhi're, si'aba're na ma tô hâiwi za. Ma tô timorĩ wẽ. ¹¹ Taha wa, Paru te te ãwahudu hã da te 'madâ'â za'ra wamhã, ma tô dasima 'mahârâ za'ra ni, âne:

— Ìhâiba'õ norĩ, ãwaihu'upese norĩ hã ma tô wei watẽme 'manhi'ra zahuré. Ma tô si'aibã zahuré, âma 're ãwawata za'ra mono norĩ hã. — Âne ma tô dasima 'mahârâ za'ra ni, dasimremezẽm na, Rica'oniza âma 're ãdasi'ubumroi mono norĩ mreme na.

¹² Tawamhã Paru norĩ hã ma tô sisi zahuré ni, Banabéhẽ me. Ìhâiba'õ norĩ hã waihu'u pese newa da te dasima 're ãsisi za'ra mono zẽm na ma tô sisi zahuré ni. Banabẽ hã Zupité na ma sisi ni. Durẽ Paru hã Mecuriu na ma tô sisi ni, rowahutu'wai wa. ¹³ Zupitéhẽ âma 're ãdawata za'ra mono zẽ hã 'ri nho'õmo 'wawi wa'ra 'ridawa 'rata, 'ri hã. Taha wa, aibã hã Zupitéhẽ ma da'âma 're ãmreme mono hã ma tô powawẽ hã saprõni zahuré, âma 're ãdawata za'ra mono zẽb u, 'ri nho'õmo 'wawi wa'ra 'ridawa u hã. Tawamhã romnhirãrã na ma tô sõ'rebzu zahuré, tâma 'madâ'â ze zahuré da. We ãsaprõni zahuré 'wa hã ma tô dasine sima wẽ, powawẽ hã te te pãrĩ zahuré da, âma dawata za'ra da, Paru norĩ âma, waihu'u pese zahuré newa.

¹⁴ Tawamhã te te ã'manharĩ wasu'u hã Paru norĩ hã te te wapari zahuré wamhã, wara sina ma tô dawa'wa u tizasi warẽ zahuré. Ti'uza hã ma tô hâiwazu zahuré, tinho'utu nho'õmoi baba, rob'ru te. Te te hâiwazu zahuré sina, ma tô hârâ 'rãihã na da'mahârâ zahuré, âne:

¹⁵ — Aibã norĩ, e marĩ da, te za tane ã'manharĩ za'ra wa'wa. Tô'ã. 'Manharĩ za'ra wa'aba tõ. Wa norĩ hã aibã, asine wa'aba hã. Zesusihi wasu'uwẽ na wa te aima rowasu'u za'ra wa'aba da, wa tô we

wanem ni, atēme za'ra wa'aba. Wa tô aima roti za'ra wa'aba ni, taré romhâiba na âma 're aiwata za'ra wa'aba mono zém hawi 're aipizari za'ra wa'aba mono da, ïwaihu'upese newa âma 're aiwata tō za'ra wa'aba mono da, 'Re ïhâimana u'âsi mono niwī 're anomro aba mono da oto. Ta hã ropoto na'rata 'wa, duré hâiwa nhirõtō 'manharĩ'wa, duré ti'ai 'manharĩ'wa, duré âporé 'manharĩ'wa. Uburé ti'ai âma 're ïdanomro mono da hã, ma tô te te da'apoto, hâiwa nhirõtō âma 're ïdahâimana za'ra mono da zama, duré â 'râwi 're ïnomro mono da zama. ¹⁶ Duréihã, dahi'rata sidâpâsi da te dasima ïwêzéb uwaibaba te 're danomro. 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te te 're da'ahâ za'ra su'u mono ò di. ¹⁷ Tane nherê, ma tô dama 're siwaihu'u u'âsi, tinhoprubzém na sena 're ïhâimana mono zém na, da te 're waihu'u za'ra mono da. Tã hã ma tô pisutu, we aima 're ta'a za'ra wa'aba mono da, te te aima 're robdi'i za'ra wa'aba mono da. Buru nho hã te duré te te aima 're sômri za'ra wa'wa, 're ï'rã za'ra mono zéb da hã, te te ïpisutu zarina, âma 're asaihuri aba mono zéb da hã, aima âma 're ïrobzei u'âsi za'ra wa'aba mono zéb da hã. — Æne ma tô Paru norĩ hã dapo're pu'u zahuré, Banabéhé me.

¹⁸ Æne Zesusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã te te dawī sawī zahuré nherê, da te âma rosahâri waihu'u za'ra ò di aré. Powawê hã te aré tô dasiwi pãrĩ ni, Paru norĩ âma ïdawata za'ra zéb da hã. Tane nherê, dama mreme pire zahuré wa, ma tô âma rosahâri za'ra ni oto, da te dasiwi pãrĩ tō da, ïwaihu'upese zahuré newa, âma dawata tō zahuré da, Paru norĩ âma hã. ¹⁹ Tawamhã zudezu norĩ hã Ætizotiza hawi te ai'aba're, Paru norĩ zarina, Iconizu hawib zama. Sihutu wamhã, ma tô âma

dawada'uri wasété za'ra, aihĩni sada danhiti'ru za'ra da. Tawamhã, ma tô ãma tasisaze za'ra ni. Taha wa, êtê na ma tô dasiwi hã ni, Paru hã da te dasiwi wĩrĩ da. Tawamhã, dâ'â newa, ma tô ãma rosa'rata za'ra ni. Taha wa, ma tô da te ãma robâdâ, 'ri ahâ nhiti. ²⁰ Tawamhã ãsiré ãsazei'wa norĩ hã ma tô siwi uirĩ. Ì'rata simasab ré, ma tô udu, Paru hã. Tawamhã 'ri nho'ômo u te apâ mo. Tame awẽm na te oto ne Paru norĩ hã, Banabéhé me. Derebi na 'ri nho'ômo nhisi u te tineb zahuré. ²¹ Tame ma tô dama rowahutu zahuré, ãwasu'uwẽ na. Tawamhã da'ahã na ma tô saze za'ra ni, Zezusihi nhirã zarina 're danomro mono da. Taha pari, te oto apâ tineb zahuré dahawĩ, siwa'rãmi.

Paru norĩ hã ãtizotiza u, siwa'rãmi ãneb zahuré zé wasu'u

Tawamhã Paru norĩ hã Risitira wa'wai baba te apâ tineb zahuré siwa'rãmi, duré Iconizu wa'wai baba, duré ãtizotiza wa'wai baba. ²² 'Ri nho'ômo wa'wai baba neb zahuré wamhã, ma tô ãsazei'wa norĩ hã pawaptob za'ra, hãimana nhiptete na 're nomro mono da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma te te 're sasõmri u'ãsi za'ra mono da. ãne te duré tãma nharĩ za'ra:

— A norĩ wa'wa hã Zezusihi zazei'wai wa, marĩ ãwasédé hã da te aima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, tãma 're aipahi za'ra wa'aba mono õ di za. ãne na hã te za tô 're ãrobzépata za'ra wa'aba mo. Tane nherẽ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwẽ oto 're anomro aba mono wa, te za niwapsi hãiwa ãma ã'rata 're ãhãimana u'ãsi za'ra wa'aba mo, rowẽ na. — ãne te tãma nharĩ za'ra. ²³ Tawamhã 'ri nho'ômo mono bâ ãsazei'wa norĩ hã siré 're ãsi'rã'õtõ mono sidâpãsi ma tô da'madâ'ã'wa

da hã te te 're apisutu zahuré, Paru norĩ hã. Sai ãna, te duré ta norĩ hã timreme zahuré, Wanhíb'apito ma, te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono ma, ĩwasété wĩ da'wawĩ 're ĩsimapa za'ra mono zém na te te 're pawaptob u'âsi za'ra mono da, da'madâ'â'wa norĩ hã.

²⁴ Pisidiza na danhipti'a nho'ômo nhisi wa'wai baba, te oto tineb zahuré Paru norĩ hã, Pãpiriza na danhipti'a nho'ômo nhisi u. ²⁵ Tame, ma tô Zezusihi wasu'uwẽ na dama rowahutu zahuré, Peredi na 'rĩ nho'ômo nhisi ãma. Taha pari, ma tô duré tineb zahuré, Atariza na uba're nhimizahârizém nhisi u. ²⁶ Ta hawi te duré tineb zahuré, rowa'u'u na uba'renem na, dame. Tawamhã apâ ma tô aimasisi zahuré Âtizotiza u, Siriza na danhipti'a nho'ômo nhisi ãma timorĩ na te te ĩsãna'rata zahuré zéb u. Ta hawi neb zahuré ô ré, ma tô Paru norĩ ãma tamreme zusi ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. Te te tãma 're romhuri wẽ zahuré mono da, te te 're pawaptob u'âsi zahuré mono da, ma tô ãma tamreme zusi ni, Âtizotiza hawi neb zahuré ô ré. Te te dama 're rowahutu zahuré mono parimhã, ma tô apâ aimasisi zahuré.

²⁷ Âtizotiza u apâ simasisi zahuré wamhã, ma tô ĩsazei'wa norĩ zô tihârâ zahuré, te te ĩtême ubumro da. Taha wa, ma tô dama siwasu'u zahuré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipawaptobzém na. Âne te tãma rowasu'u za'ra:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô wapawapto, marĩ ĩwẽ hã wa te dama 're 'manharĩ mono da, ĩwasu'uwẽ hã wa te dama âwisi da, zudezu'ô norĩ ma zama. Tawamhã ƚa norĩ zama ma tô te te 're sazei pese za'ra. — Âne te tãma rowasu'u za'ra, ĩsazei'wa norĩ ma. ²⁸ Âtizotiza ãma te oto aimasisi

hâ zahuré, Zezusihi nhirã zarina 're ãnomro mono norĩ 'rata, Paru norĩ hã.

15

Zeruzarẽ ãma ãdasi'rã'õtõzé wasu'u

¹ Tawamhã aibã norĩ hã ma tô aihutu ãtizotiza u, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi. Tawamhã ãsazei'wa norĩ ma, te roti za'ra, ãne:

— Zudezu'õ norĩ hã, Mozési hã wahi'rata norĩ ma, te te ãpisutu zarina, 're sisihãiwata nhihãri za'ra mono õ nherẽ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te 're sõ'reptu za'ra mono õ di za. — ãne te tãma nharĩ za'ra, aibã norĩ hã.

² Tawamhã Paru norĩ hã Banabéhé me, ma tô wẽ'õ zahuré, ãsimirowasu'u za'ra hã. Taha wa, te simreme wa'rãmi sa'ëtẽ ãma sima nharĩ za'ra. ãne wa, ãsazei'wa norĩ hã ma tô ni'wam norĩ hã pisutu za'ra, Paru norĩ siré si'aba'ré da, Zeruzarẽ u, tame da'madã'ã'wa norĩ me duré Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ me, te te sima ãma romnhoré za'ra da. ³ Tawamhã ãsazei'wa norĩ hã siré 're ãsi'rã'õtõ mono norĩ hã ma tô ãma ana, ãsi'aba'rézém na hã. Ma tô si'mazatõrĩ za'ra, ãme 'masi'aba'réri hutu da. Tawamhã Paru norĩ hã Zeruzarẽ u si'aba'réri ré, Penisiza na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba, te ai'aba'ré, duré Samariza na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba zama. Taha wa'wai baba, si'aba'réri ré, ma tô ãsazei'wa norĩ ma, te te rowasu'u za'ra, zudezu'õ norĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono u, 're ãsipizari za'ra mono na hã. Tawamhã aihĩni ma tô dama ãma rowẽ zani za'ra, tame ãsazei'wa norĩ ma. ⁴ Tawamhã Zeruzarẽ u ma tô oto aihutu. Sihutu wamhã, ãsazei'wa norĩ hã, duré Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã, duré da'madã'ã'wa norĩ hã ma tô siwi waibui wẽ, Paru norĩ hã.

Tawamhã Paru norĩ hã ma tô dama rowasu'u za'ra aihĩni, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimipawap-tobzéb zarina uburé ãsadawa para te te dama 're ã'ab'manharĩ zahuré mono zém na hã. ⁵ Tawamhã ni'wam norĩ hã ma hãwi aimasa, parisezu norĩ hã te te dama rowasu'u za'ra da. Tawamhã te dama nharĩ za'ra, ãne:

— ãsazei'wa norĩ ma, wa te roti za'ra wa'aba, zudezu'õ norĩ hã, dame 're sisihãiwata nhihãri za'ra mono da, uburé 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozésihi nhimi'ui'ére zarina 're nomro mono da. — ãne te dama nharĩ za'ra.

⁶ Tawamhã Zesusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã ma tô si'rã'õtõ, da'madã'ã'wa norĩ me, te te sima ãma romnhoré za'ra da niha. ⁷ Tawamhã te te sima ãma romnhoré hã za'ra pari, ma tô Pedru hã hãwi za. ãne te tãma nharĩ za'ra:

— Wasisãnawã norĩ, ãwapari za'ra wa'aba. Duréihã 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ma tô sima ãpisutu, ãhãiba pisutu zudezu'õ norĩ ma, Zesusihi wasu'uwẽ na te tãma 're rowasu'u za'ra mono da, te te 're wapari za'ra mono wa, te te 're saze za'ra mono da. ãne na ma tô ããma ãwaihu'u za'ra wa'wa. ⁸ 'Re ãhâimana u'âsi mono hã dapẽ'ẽ 'remhã danhimirosa'rada hã te te waihu'u pese di. Zudezu'õ norĩ hã te te 're saze za'ra mono wamhã, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te 're ãwêsãmri za'ra mono zéb zarina, ma tô Tipẽ'êzani hã ta norĩ ma zama te te 're anhomri, ãsãna'rata hawi te te wama 're ã'anhomri mono ne. ⁹ Ta norĩ hã Zesusi te te sina 're ã'umnhasi za'ra mono zéb zarina si, ma tô ãwasédé hã te te tãma 're apari, wa norĩ hã wa te wasina 're umnhasi za'ra mono wa, wawasédé hã te te wama 're ã'apari mono ne hã aiwa. Aimawi hã te te tãma 're apisutu mono õ di, zudezu'õ wa.

10-11 E marĩ da, ma tō bété asima ĩwē za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã pibu za'ra wa'aba da, niha te te aima ĩrob'manharĩ za'ra wa'aba ò zéb zô. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te âma ĩrob'ui'ééré hã wa te tãma âma 're uwaimrami waihu'u za'ra mono ò di, taha zarina 're ĩwasisõ'reptu za'ra mono da hã. Wahi'rata norĩ zama te te tãma âma 're uwaimrami waihu'u za'ra mono ò di duré. Taha wa, e marĩ da, wa za bété wasiré ĩsazei'wa norĩ ma, wa te 're roti za'ra, Mozésihi nhimi'ui'ééré zarina 're nomro mono da, zudezu'õ nherẽ. Ni'wa hã marĩ ĩpire uptabi hã te te danhoihi waptob ãna, te te dama ĩsibu 'rãihã ne, ma tō a norĩ wa'wa hã ĩpire uptabi hã tãma ĩpisutu za'ra wa'wa, zudezu'õ na ĩsazei'wa norĩ ma hã. Tane nherẽ, tinhoprubzém na si ma tō Wanhĩb'apito Zezusi hã te te 're wa'anho'reptu. Õhõ na si te duré ta norĩ zama te te 're anho'reptu, zudezu'õ norĩ hã. — Āne te tãma nharĩ za'ra, Pedru hã.

¹² Tame ĩsi'ubumro norĩ hã te ari'iwi asimro, Banabé norĩ mreme hã te te wapari za'ra da, Paruhu me. Uburé zudezu'õ norĩ ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te 're ĩ'ab'manharĩ zahuré mono zém na te dama siwasu'u zahuré. ¹³ Ta norĩ hã te te dama rowasu'u zahuré parimhã, te duré Ti'adu hã dama rowasu'u, āne:

— Wasisānawã norĩ, ĩwapari za'ra wa'aba.

¹⁴ Sima Pedru, ma tō wama rowasu'u pari za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, tinhoprum na zudezu'õ norĩ âma ĩsime na'rata zém na. Tinhĩb'a'uwē da, ma tō ni'wam norĩ si te te 're awaibu, zudezu'õ norĩ hã. ¹⁵ Āne na ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa

wasu'u 'rata 'wa hã ãma rob'ui'ééré, tô ãsarina. ãne duréihã rob'ui'ééré hã, uburé Danhib'apito mreme na hã:

16 “Zahadu wa za apâ ãsina siri, Dawi na aihirata nhisi nhimirotizéb zarina ni'wa hã ãsihudu uwaibaba hã siroti'wa da.

'Ri siprum nherê, ti'ai u'êne hã te za ubumro ni, da te dasiwi ãma 'ri téb da apâ. Tane duré, Dawi hã duréihã pire na te te 're ãda'ab'madâ'â mono zé hã si'utõrĩ nherê, wa za ãsihudu hã pisutu, apâ Dawihi nhimiroti zarina te te 're 'mairoti mono da.

17 Tawamhã zudezu'õ norĩ zama te za ãzô 're sõpré, ãnhib'a'uwê da, te ãsima ãpisutu za'ra norĩ hã te te 're ãzaze za'ra mono da.

18 Wa hã uburé Danhib'apito, wa tô ãne hã ãsãna'rata hawimhã dama waihu'u pa.”

ãne ãsadowa wasu'u ui'ééré 'rada hã. — ãne ma tô Ti'adu hã tãma rob'rãzarõtõ za'ra.

19 Te duré tãma nharĩ za'ra:

— ãhãna ãnhimirosa'rada hã wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Zudezu'õ norĩ hã, 'Re ãhãmana u'âsi mono u 're ãsipizari za'ra mono norĩ wi, wa te tiwi 're ro'wa'rutu za'ra mono õ di za. 20 ãne si wa za 'manharĩ za'ra ni. Wa za tãma rob'ui'ééré za'ra ni, marĩ ãwasété uptabi si, wa te tiwi sawi za'ra da, romhãiba 'manharĩ ãma 're ãdawata za'ra mono zéb da, abaze da te 're simroi mono wamhã, taha nhi hã te te 're huri tõ mono da, duré siwa'ru tihãimanazé ãwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono tõ da, pi'õ na aibã na zama, duré danhimizama hã da te 're ãsõ'reti za'ra mono nhi hã wapruĩ ré te te 're huri tõ mono da, duré danhimizama wapru hã te te duré 're

âhuri tō mono da. ãne si wa za dawī sawi za'ra ni.
²¹ Rowahutuzé mono bâ, sabadu sidâpâsi Mozésihi
 nhimi'ui'ééré hã da te 're sōré za'ra mono ré hã, ma
 âma tiwahub ahâ. Te duré da te dasima âma 're
 rowahutu u'âsi za'ra, 'ri nho'ômo mono bâ. Taha
 wa, Mozésihi nhimi'ui'ééré hã dama waihu'u pese
 za'ra wa, te za ã norĩ hã roti hã te te wama 're
 'madâ'â za'ra, zudezu'ô norĩ hã, rowẽ na wasiré
 're wahâimana za'ra mono da. — ãne ma tô Ti'adu
 hã dama rowasu'u 'rãsutu.

*Zudezu'ô na, Zezusihi zazei'wa norĩ ma, da te
 ãrob'ui'ééré za'ra zé wasu'u*

²² Tawamhã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ
 hã, da'madâ'â'wa norĩ me, ma tô aihĩni âma sisaze
 za'ra, ãsiré ãsazei'wa norĩ me, ãtizotiza u tisiré norĩ
 hã te te siwi 'mazatōrĩ zahuré da, Paru norĩ siré
 'maneb zahuré da, Banabéhé me. Tawamhã Zu-
 dasi hã ma tô siwi pisutu, Basaba na ãsisi amo hã,
 ãsiré neb zahuré da, Siraha me. Ta norĩ hã simiroti
 prédub zahuré di, ãsazei'wa norĩ ma hã. ²³ Tawamhã
 ãsiré neb zahuré wamhã, rob'ui'ééré, ma tô siré âri
 zahuré. ãne rob'ui'ééré hã:

“Wasiré ãsazei'wa norĩ, zudezu'ô na 're aipoto
 za'ra wa'aba mono hã, wa âma asawi za'ra wa'aba
 ni, ãtizotiza na 'ri nho'ômo nhisi âma 're aihâimana
 za'ra wa'aba mono norĩ hã, duré Siriza na dan-
 hipti'a nho'ômo nhisi âma 're aihâimana za'ra
 wa'aba mono norĩ hã, duré Sirisiza na danhipti'a
 nho'ômo nhisi âma 're aihâimana za'ra wa'aba
 mono norĩ hã. Wa norĩ hã Zezusihi zadawa
 wasu'u'wa norĩ hã duré âme da'madâ'â'wa norĩ
 zama wa tô wasisânawã na wa te 're asisi za'ra
 wa'wa, wasiré Zezusihi zazei'wai wa. ²⁴ Wa
 norĩ hã wa tô romreme hã wapari za'ra ni.
 Aibâ norĩ hã, aré wasiré 're ãsi'ubumroi mono

hã ma tô, u, âma ai'aba'ré, atême za'ra wa'aba, wazadawa para ô nherê. Si'uihã na ma te u, tin-himirowasu'u na aiwi ro'wa'rutu za'ra wa'wa. Ma duré asimirosa'rada hã aiwi 'wa'rutu za'ra wa'wa. ²⁵ Taha wa, aihĩni wa tô âma wasisaze za'ra ni, aibã norĩ hã maparane wasi'upana wa te wasiwi âma satõrĩ zahuré da, atême za'ra wa'aba. Aibã norĩ hã Banabé norĩ siré te za âma tineb zahuré. Banabé norĩ hã Paruhu me, wama ĩsawi pese zahuré. ²⁶ Ta norĩ hã Wanhĩb'apito Zezu Cristu te te dama 're wasu'u wê zahuré mono da, 're neb zahuré ré, ma tô da te dasima 're 'ru zahuré, da te dasiwi pãrĩ da. Tane nherê, ma tô Zezusi hã te te dama 're sadawa wasu'u u'âsi zahuré. ²⁷ Āhãna, wa Paru norĩ me wasiwi âma satõrĩ zahuré ni Zudasi norĩ hã, Siraha me. Wanhimi'ui'ére zarina te za 'rãwi aima wazadawa wasu'u za'ra wa'wa. ²⁸ 'Re ĩhãimana u'âsi mono pẽ'ezani hã ma tô wanhimirosa'rata waihu'u pe hã wama sômri za'ra, ĩsimirosa'rada hã wa te waihu'u za'ra da. Tawamhã wa tô âma saze za'ra ni, wanhimiroti ahã na wa te aima 're roti za'ra wa'aba mono tã da. Āne si wa za aima roti za'ra wa'aba ni: ²⁹ 'Danhimizama hã romhãiba 'manharĩ âma 're dawata za'ra mono da, da te 're ĩsimroi mono nhi hã 're huri aba mono ô di za. Duré ĩwapru hã 're âhuri aba mono ô di za. Duré danhimizama da te 're ĩsõ'reti za'ra mono nhi hã 're huri aba mono ô di za. Duré siwa'ru aihãimanazé ĩwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono ô di za, pi'õ na aibã na zama.' Āne na si wanhimiroti za'ra hã, aima za'ra wa'aba hã. Āne na wanhimiroti zarina 're anomro aba mono wamhã, aima 're rowê za'ra wa'aba mono di za. Wa âma asawi za'ra wa'aba ni, ĩrême ma." — Āne ma tô tãma rob'ui'ére za'ra, Zeruzarê âma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã.

³⁰ Tawamhã Zeruzarẽ hawi, dasi'upana da te ãsatõrĩ zahuré hã ma tô tineb zahuré, ãtizotiza u. Paru norĩ me te tineb zahuré. Sihutu wamhã, ãsazei'wa norĩ zô hãrã za'ra wa, ma tô ubumro. Rob'ui'ére, ma tô tâma sômri za'ra. ³¹ Taha wa, ma tô sôré za'ra. Te te sôré za'ra wamhã, toi uptabi za'ra di, roti hã wẽ wa. ³² Zudasi norĩ hã Siraha me, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa zahuré. Tawamhã ta norĩ hã ma tô ãsazei'wa norĩ ma roti zahuré. Simiroti hã zahuré di, ta norĩ hã. Taha wa, ma tô ãsazei'wa norĩ hã ãma aptete za'ra, ãsimiroti zahuré na. Marĩ ãwẽ hã te te 'manharĩ ze za'ra di. ³³⁻³⁴ Taha wa, ma tô bâdã hã nasi ãma si'utõrĩ zahuré, Sira norĩ ãma ãtizotiza ãma simasisi zahuré ré hã. Tawamhã ãsazei'wa norĩ hã ma tô apã siwi satõrĩ za'ra, rowẽ na apã neb zahuré da, te te siwi ãsatõrĩ za'ra norĩ u.

³⁵ Paru norĩ hã te a'ã aimasisi zahuré, ãtizotiza ãma, Banabéhé me. Tame ni'wam norĩ me te te dama 're rowahutu zahuré mono da, duré Wanhib'apito zadawa wasu'u na te te dama 're rowasu'u zahuré mono da, ma tô a'ã aimasisi zahuré.

Paru norĩ hã siwi ãsiwanhizarizé wasu'u

³⁶ Tawamhã ãma ronomro pese zahuré pari, te Paru hã Banabéhé ma tinha:

— Oto wane na apã, 're ãwanebzé na'rata niwĩ. 'Ri nho'õmo u datême 're ãwaneb na'rata zéb uwaibaba, Wanhib'apito, wa te dama ãsada wasu'u na'rata zéb u, wa za wanem ni, ãsazei'wa norĩ hã wa te duré sabu na sitéb za'ra da, rowẽ na 're hãimana za'ra mono zô. — ãne te tâma tinha.

³⁷ Tawamhã Banabé hã ma tô sima wẽ, Zuwã Marcusi hã ãsiré morĩ zahuré da. ³⁸ Tane nherẽ,

Paru hã ma tô wê'ô, ĩsiré morĩ zahuré tã da, ĩwana wamhã, Zeruzarẽ u Pãpiriza hawi apã morĩ sirõmo da, te te rẽme zahuré wa, Zuwã Marcusi hã. Timorĩ hã te te ĩme 'rãsutu zahuré ô wa, ma tô siwi wê'ô. ³⁹Tawamhã te sima ãma nharĩ zahuré, Zuwã Marcusihi hãiba na. Siwapari zahuré ô di. Taha wa, ma tô siwi aiwanhizari zahuré, ãma sisaze zahuré ô wa. Tawamhã Banabé hã ma tô Zuwã Marcusi hã saprõ. Rowa'u'u na uba'renem na te tineb zahuré dame, Sipri na rob're za'iti nhisi u. ⁴⁰Tawamhã Paru hã ma tô Sira hã pisutu, ĩsiré morĩ da. ĩsazei'wa norĩ hã ma tô ãma mreme zu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ta hã te te pawaptob zahuré da, ĩneb zahuré zém na hã.

⁴¹Taha parimhã, ma tô tineb zahuré Paru norĩ hã, Siriza na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba, duré Sirisiza na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba. Tinhimiroti na ma tô te te 're da'apawapto, ĩsazei'wa hâimanazém na danhiptete na 're dahâimana za'ra mono da, dasiré 're ĩdasi'rã'õtõ mono bâ.

16

Timotiu hã ĩme morĩ zahuré da, Paru te te sima ĩwêzé wasu'u

¹Tawamhã Derebi na 'ri nho'õmo nhisi u ma tô aimasisi zahuré, Paru norĩ hã. Taha pari, ma tô duré aimasisi zahuré, Risitira na 'ri nho'õmo nhisi u. Tame te aibã hã 're sãmra, Zezusihi zazei'wa hã, Timotiu na ĩsisi hã. ĩna hã zudezu, Zezusihi zazei'wa, ta hã. Tane nherẽ, ĩmama hã zudezu ô di, deredu norĩ siré hã, ta hã. ²ĩsazei'wa norĩ hã uburé ma tô Timotiu hã wêsãmri za'ra, Risitira ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã, duré Iconizu ãma

're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã. ³ Tawamhã Paru hã ma tô sima wẽ, Timotiu hã ĩsiré morĩ da. Tane nherẽ, zudezu norĩ hã uburé tãma waihu'u pese za'ra di, Timotiuu mama hã deredu norĩ siré na hã. Taha wa, Paru hã ma tô Timotiu sihãiwata nhizã, sizudezu da, te te ãma siwi wẽ'õ tã da, zudezu norĩ hã. ⁴ Tawamhã Paru norĩ hã daza'rui mono bâ ma tô te te dawaimrami za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ nhimirosa'rata na, te te dama rowasu'u za'ra mono da, duré Zeruzarẽ ãma da'madã'ã'wa norĩ nhimirosa'rata na zama. Ma tô duré dama roti za'ra, ta norĩ nhimirosa'rada hã da te 're 'madã'ã pese za'ra mono da, ĩsazei'wa norĩ hã. ⁵ Taha zarina, ma tô Wanhib'apito te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zém na 're siptete za'ra, ĩsazei'wa norĩ hã daza'rui mono bâ siré 're ĩsi'rã'õtõ mono hã. Awẽ sidâpâsi ma tô sina hã, ĩsazei'wa hã.

Paru hã Torowadi ãma marĩ hã sõtõ 'rowim ne te te ĩsabuzé wasu'u

⁶ Tawamhã Paru norĩ hã ma tô ai'aba'ré, Prizi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba, duré Darasiza na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba. Tane nherẽ, 'Re ĩhãimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã ma tô sadawa uwati za'ra, Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma ĩwasu'u'wẽ na te te dama rowasu'u za'ra tã da a'ã. ⁷ Tawamhã ma tô aihutu, ti'a nhizãrizéb u, Mizi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi u. Bitinha na danhipti'a nho'õmo nhisi u sisisi neza. Tane nherẽ, Zezusi hã ma tô Tipẽ'ẽzani na tiwi rosawi za'ra, tamomo si'aba'ré tã da. ⁸ Taha wa, Mizi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba, ma tô ro'rahãri waré za'ra. Tawamhã Torowadi na 'ri nho'õmo nhisi u, ma tô aihutu, uba're za'etẽ nhimizahãrizéb u. ⁹ Tawamhã sõtõ õ nherẽ, sõtõ 'rowi te te ĩrosawẽrẽ

ne, ma tô marĩ hã sabu Paru hã, barana. Aibã hã Masédoniza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma 're ãsãmra mono hã te ã'rata za, sa'êtê te te waptêrê da, âne:

— Wei watême aimorĩ, Masédoniza u wa'âma aime za'ra da. — Âne te tâma tinha. ¹⁰ Tawamhã âne hã Paru hã sôtô 'rowim ne te te 'madâ'â wamhã, wa tô wasima ro'ubumro za'ra ni, Masédoniza u wasi'aba'rê da. E marĩ wa. Zezusihi wasu'uwê na tame wa te dama rowasu'u za'ra da, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te ãwapisutu za'ra na wa te wasina waihu'u za'ra wa.

Paru norĩ hã Piripu âma te te ãromhuri na'rata za'ra zé wasu'u

¹¹ Tawamhã Torowadi hawi, wa tô ai'aba'rê ni, rowa'u'u na uba'renem na. Samotarasisa na rob'rê za'iti nhisi u, ma tô waré tiwara waré za'ra. Ta hawimhã awêpsi wa tô saprĩ za'ra ni zara u, Ne'apuri na 'rĩ nho'ômo nhisi u hã.

¹² Tawamhã Ne'apuri hawi, wa tô aihutu ni, Piripu na 'rĩ nho'ômo nhisi u, Masédoniza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma 'rĩ nho'ômo u hã. Tame te romanu norĩ hã 're si'ubumro. Tame wasi'ubumroi ré, ma tô bâdâ hã umro na wa'âma ai'utôrĩ za'ra.

¹³ Tawamhã sabadu na wa tô wawairébê ni, 'rĩ nho'ômo hawi, pazaihã u 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, wamreme zusi da. Tame, zudezu norĩ hã tâma 're ãmreme zusi mono zém na wa te wasima rosa'rata za'ra wa, wa tamomo ai'aba'rê ni. Tame ma tô pi'ô norĩ hã ubumro, âdawa. Tawamhã wa norĩ hã wa tô ã'rata asimro ni, pi'ô norĩ 'rata, wa te wasima rowasu'u za'ra da. ¹⁴ Tame te pi'ô hã nhamra, Ridiza na ãsisi hã. Ti'atira na 'rĩ nho'ômo nhisi âma 're ãsãmra mono aré ta hã, Ridiza hã. Zazahã ãwê hã te te dama 're ã'awede mono, ãhâprê

pe hã. Ta hã, 'Re ãhãimana u'âsi mono ãma 're ãwata mono duré. Tawamhã Paruhu nhimirowasu'u te te wapari wamhã, Wanhib'apito hã ma tô pawapto, te te ãma saze da. ¹⁵ Taha wa, ma tô â dawabzuri hã 'manharĩ za'ra, Ridiza norĩ hã ãsiré ãsôrôwa ãma 're ãsi'ubumroi mono norĩ me. Taha pari, te duré wazô tihârâ za'ra, ãrata wasi'ubumro da a'â. ãne te wazô tihârâ za'ra:

— Wa hã, Wanhib'apito zazei'wa na sena na ãwaihu'u za'ra wa'aba wamhã, ãnhorôwa ãma te za asimroi wa'wa a'â. — ãne ma tô wazô tihârâ za'ra, pi'ô hã. ãne wama siwaihu'u za'ra zawi te, wa tô ãtême ai'aba'rê ni, ãrata wasi'ubumro da a'â.

Paru norĩ hã dazazéb 're, da te ãsitob zahuré zé wasu'u

¹⁶ Tawamhã nimahã bâta na 'Re ãhãimana u'âsi mono ma, 're ãdamreme zusi mono zéb u wasi'aba'rêi ré, azarudu hã ma tô wawa'râmi mo, pawâ'âbâ ãna dama romhuri'wa hã. Wa'uburé ré 're hãimana mono wa, te marĩ hã romhâ ré te te dama 're awaihu'u siro, ta hã. Tawamhã azarutu wada'uri'wa norĩ hã ma tô rob'uiprazé hã ahâ na ã'upana te te sima 're waibu, marĩ hã romhâ ré te te dama 're ã'awaihu'u mono zé wa'â hã. ¹⁷ Tawamhã azarudu hã ma tô Paruhu zarina mo, wazarina zama. Mreme 'rãihâ na te nasi te te wa'mahârâ za'ra, ãne:

— Ô hã aibâ norĩ hã, 'Re ãhãimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ, ãwaihu'u pese uptabi ma romhuri'wa za'ra. Niha te za aima waihu'u za'ra wa'wa, asisô'reptu za'ra wa'aba da. — ãne te nasi te te wa'mahârâ za'ra, dama.

¹⁸ Awê sidâpâsi te nasi ãne te te wa'ab'mahârâ. Te te nasi wa'ab'mahârâ u'âsi mono wa, wapari a te,

nimahã bâtâ na ma tô Paru hã sô aipi'ra, wa'uburé ma, te te nharĩ da. ãne te tãma tinha:

— Zezu Cristuhu zadawa para, wa aima rob'ru. Mo oto aimorĩ, azarutu nhiti. — ãne te tãma tinha, wa'uburé ma, Paru hã.

Tawamhã awa'awi, ma azarutu hawi watobro. Ma tô ĩsiti mo oto. ¹⁹ Taha wa, azarudu hã marĩ hã romhã ré te te oto dama 're awaihu'u mono õ di. Taha wa, ĩwada'uri'wa norĩ hã ma tô Paru norĩ zada tinhiti'ru za'ra, ĩwa'â te te sima 're waibui mono õ wa oto. Taha wa, ma tô siwi pamra, Paru norĩ hã. Taha pari, ma tô siwi sari zahuré, dama ĩpire norĩ u 'ri nho're u. ²⁰ Tawamhã, apito siromanu norĩ nho're te te siwi simizusi wamhã, te ãne tãma rowasu'u za'ra:

— ã hã aibâ norĩ hã, zudezu norĩ siré hã 're ĩwanomro mono zém na ma tô wawi ro'wa're zahuré, ãme waza'rui 'remhã. ²¹ 'Re ĩdanomro mono zép tém na te dama rowasu'u zahuré, 're ĩwahâimana za'ra mono zéb upana. Wa norĩ hã, romanu. Taha wa, ĩsarina ãma 're ĩwanomro mono da hã, wa te waihu'u za'ra õ di. — ãne te tãma rowasu'u za'ra.

²² Tawamhã õhõ na si ma tô da'ahâ na ãma tasisaze za'ra ni, Paru norĩ ma, rowasédé hã da te dasiwi 'manharĩ za'ra da. Tawamhã apito norĩ hã ma tô da'wapéi'wa norĩ ma 'ru za'ra, Paru norĩ uza hã te te tiwi hâiwazu za'ra da, Siraha me. Taha wa, ma tô sa'êtê tiwi hâiwazu zahuré ni, ĩ'uza hã. Wedehu na te duré da te 're pré'é zahuré. ²³ Da te 're pré'é zahuré mono parimhã, ma tô 'mazasi zahuré ni, dazazéb u. Taha pari, dazazé 'madâ'â'wai ma, ma tô 'ru zahuré ni, te te 'madâ'â pese zahuré da, pusi õ'umnhasite. ²⁴ Taha wa, ãne, da te tãma

'ru za'ra wa, ma tô 'mazasi zahuré, dazazé 'ri 're wa'wa amo nhipai u. Tame wedepo'o zapu'u 're, ma tô ĩpara hã za zahuré ni, da te para'õtô tété zahuré da.

Paru norĩ hã dazazéb 're ĩsima'wara zahuré zé wasu'u

²⁵ Tawamhã mara wa'wa, ma tô Paru norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma timreme zahuré, Siraha me. Tinho're na te duré âma tiwata zahuré. Tawamhã 'ri 're wa'wa amo niwĩ ĩsimasam norĩ hã te wapari za'ra, ĩsõ're zahuré hã. ²⁶ Tawamhã te awa'awi ti'a hã 're wara. Ti'ai 'rowi, 'ri na'rata tétézé hã te sãã'ã, dazazéb 'ri hã. Tawamhã awa'awi ma uburé 'ridawa nhitobzé hã si'ridawa za'ra. Dapawasisizé hã duré daparatétézé hã ma tô sisinarĩ, dazazéb 're ĩsimasam norĩ ma, ĩsi'uwazi nhorõ rudu hã. ²⁷ Taha wa, dazazé 'madâ'â'wa hã ma tô udu. Utu wamhã, ma tô 'ridawa hã 'madâ. 'Ridawa haré te za, dazazé hã. Taha wa, ma tô tinhi'wa hã sisada waze, âma siwĩrĩ da aré, ĩsimasam norĩ hã wairébé newa. ²⁸ Taha wa, te Paru hã hârâ 'râihâ na 'mahâ:

— Tô'ã. Asiwĩrĩ tõ. Āhãta wa aihĩni aimasam ni.
— Āne te 'mahâ.

²⁹ Tawamhã ma tô dazazé 'madâ'â'wa hã rob'uiwézéb zô hã. Wara sina, ma tô ĩtēme tizébré zahuré, Paru norĩ u. ĩpapara, ma tô aime zahuré hi'rãtitõ, rērē'ē sina. ³⁰ Taha pari, ma tô sani zahuré, rob u. Te tãma nharĩ zahuré, āne:

— Aibâ norĩ, e marĩ wa za 'manha, danho'reptuzé hã te ĩsina uwaimrami da hã.
— Āne te sina sadanharĩ zahuré.

³¹ Tawamhã ma tô asa tãma rowasu'u zahuré:

— Wanhîb'apito Zezusi asina umnhasi. Tawamhã te za asõ'reptu, asõrõwa ãma asiré 're ai'ubumroi wa'aba mono norĩ me.

³² Tawamhã Wanhîb'apito zadawa wasu'u na te duré tãma rowasu'u za'ra, dazazé 'madâ'â'wai ma, duré ĩsiré 're ĩsi'ubumroi mono norĩ ma zama.

³³ Mara wa'wam nherê, dazazé 'madâ'â'wa hã ma tô a'â Paru norĩ hã hãiba upsõ zahuré, da te dasiwi 're ĩpré' zahuré mono zém na da te ĩhânharĩ zahuré mono zé hã. Te te upsõ zahuré parip si, ma tô â dawabzuri hã 'manha, dazazé 'madâ'â'wa hã. ĩsiré 're ĩsi'ubumroi mono norĩ zama ma tô 'manharĩ za'ra. ³⁴ Taha pari, tinhorõwa u te oto saprõni zahuré. ĩsa hã ma tô tãma sômri zahuré, sa zahuré da. Dazazé 'madâ'â'wa hã, toi uptabi di oto. ĩsõrõwa ãma ĩsiré 're ĩsi'ubumroi mono norĩ zama toi uptabi za'ra di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te saze za'ra wa.

Paru norĩ hã dazazém hawi ĩpusizé wasu'u

³⁵ Tawamhã awê mararé romanu na danhib'apito norĩ hã ma tô damrami'wa norĩ hã sô 'mazatõrĩ za'ra, Paru norĩ hã da te dasiwi sani da, Siraha me. Āne te tãma 'ru za'ra:

— Aibã norĩ hã sani wa'aba, neb zahuré da oto. — Āne te tãma 'ru za'ra. ³⁶ Tawamhã dazazé 'madâ'â'wa hã ma tô Paru norĩ ma rowasu'u, āne:

— Danhib'apito norĩ hã ma tô ai'rui wa'wa, da te asani wa'aba da, ane wa'aba da oto. Rowê na ane wa'aba za. — Āne ma tô Paru norĩ ma tinha, dazazé 'madâ'â'wa hã.

³⁷ Tawamhã te Paru hã asa tãma nharĩ za'ra, damrami'wa norĩ ma:

— Marĩ hã wa te 'manharĩ wasété õ nherê, ma tô dama wa'ru, danho'a da te 're wapré'.

mono da, wa norĩ hã romanu norĩ siré nherẽ. Ma tô wamrami ni, dazazéb 're, wasima'wara da. Tawamhã e pi'uriwi te za wazatõrĩ za'ra. Mare di. Apito norĩ hã te za wei wazô ai'aba'ré, si'uihã na danho'a te te siwi wazani da, waneb da. — ãne te Paru hã tãma nharĩ za'ra.

³⁸ Tawamhã damrami'wa norĩ hã ma tô Paru norĩ hã tãma sadawa wasu'u za'ra, danhib'apito norĩ ma. Romanu norĩ siré na siwasu'u zahuré wa, ma tô tipê'ẽwara za'ra. ³⁹ Taha wa, ma tô itẽme ai'aba'ré, tãma siwasu'u za'ra da, Paru norĩ ma, ta norĩ hã te te sina 'ruiwapari za'ra tã da. Taha pari, ma tô siwi sani zahuré dazazém hawi, neb zahuré da. Tawamhã ma tô tãma rob'ru za'ra, 'ri nho'õmo hawi neb zahuré da oto. ⁴⁰ Tawamhã, dazazém hawi da te sani zahuré wamhã, ma tô tineb zahuré, Ridizaha nhorõwa u. Tame ma tô isazei'wa norĩ me sisõpêtẽ za'ra. Tawamhã tin-himirowasu'u na ma tô tãma rowẽ zani za'ra. Taha pari, te oto tineb zahuré, Piripu na 'ri nho'õmo nhisi hawi.

17

Paru norĩ hã Tesaronita ãma te te ãromhuri za'ra zé wasu'u

¹ Tawamhã Paru norĩ hã te oto ai'aba'ré, ãpipori na 'ri nho'õmo nhisi wa'wai baba, duré Aporoniza na 'ri nho'õmo nhisi wa'wai baba zama. Tawamhã ma tô oto aihutu, Tesaronita na 'ri nho'õmo nhisi u. Tame te rowahutuzé hã 're sa, zudezu norĩ te hã. ² Paru hã nimomo 're simasisi mono sidâpâsi, te rowahutuzéb u 're zasi, 're ãhâimana mono zéb zarina. Taha wa, Tesaronita u wisi wamhã, ma tô duré ãzé, rowahutuzéb u. Tawamhã si'ubdatõ romhuri 'rãsutu na ma tô dama rowasu'u sabadu

na, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na rob'ui'ére 'rata na, tame 're ìsi'ubumroi mono norĩ ma. ³ ãne ma tô dama rob'rãzarõtõ:

— “Cristu hã Danho'reptui'wa da, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te wama ìpisudu hã te za robzépata. Te za duré dârâ. Dâ'â uptabi nherẽ, te za apâ hâiwa'udu.” ãne te wama âma rowasu'u, ìrob'ui'ére 'rata na hã. Zezusi hã te aima ìwasu'u za'ra wa'wa hã wa tô waihu'u pese za'ra ni, tô õ hã Cristu, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te wama ìpisudu, Danho'reptui'wa da. — ãne ma tô Paru hã tãma rowasu'u za'ra.

⁴ Tawamhã ni'wam norĩ hã zudezu norĩ hã ma tô saze za'ra, Paru norĩ te te tãma ìrowasu'u za'ra zéb zarina. Taha wa, ma tô ìsiré tihâimana za'ra, Paru norĩ siré, Siraha me. Duré deredu norĩ zudezu'õ norĩ hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono âma 're ìwata za'ra mono norĩ hã, ahâ na ma tô duré saze za'ra. Pi'õ norĩ zama ma tô saze za'ra, dama ìmreme pire za'ra hã. Ta norĩ zama ma tô oto ìsiré tihâimana za'ra.

⁵ Tane nherẽ, zudezu norĩ, ìsazei'õ'wa norĩ hã ma tô âma 'madâ'â wẽ'õ za'ra, Paru norĩ hã. Taha wa, ma tô 'ri nhi'riti na aibâ ìwasété norĩ ma si'upana 'ru za'ra, ìwa'a norĩ ma hã. Tawamhã ta norĩ hã ma tô sitême sito, Paru norĩ zada hâimana za'ra da. Ta norĩ hã ma tô âma siwi ro'wa'rutu pese, 'ri nho'õmo âma. Aibâ nhorõwa hã ma tô duré siwi uirĩ, Zasãhã nhorõwa hã. Paru norĩ zô sisisi da, ma ìré siwi uirĩ. Taha pari, ma sô asisi, te te siwi sani da, danho're u. ⁶ Tane nherẽ, oto sô sisisi wamhã, robaba zahuré di, Paru norĩ hã. Te te sa'rese za'ra õ di. Taha wa, Zasã norĩ hã ma tô Paru norĩ upana pawaiibu ni, ìsiré ìsazei'wa norĩ me. Tawamhã dama ìpire norĩ nho're u ma tô te

te simro. Tawamhã mreme 'rãihã na te 'mahârã za'ra, ãsaprõni'wa norĩ hã:

— Õ hã, aibã norĩ hã daro mono bâ, 're ãdahãimana za'ra mono zêm na ma tô ãma dawĩ saprĩ za'ra. Ma tô dawĩ ro'wa'rutu za'ra. Æhãna ma tô duré we aimasisi, waza'ru u. ⁷ Zasã hã ma tô tinhorõwa u 'mazasi zahuré, ã'rata simasisi zahuré da a'ã. Roma ãma danhib'apito nhimiroti wa'rãmi, te 're hãimana za'ra. Æne te wama nharĩ za'ra: “Zezusi hã, taha si danhib'apito uptabi hã.” Æne te wama nharĩ za'ra. — Æne ma tô 'mahârã za'ra, apito norĩ ma.

⁸ Tawamhã taha wasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, ma tô dazahi sina nharĩ za'ra ni. Dama ãpire norĩ zama ma tô sada tizahi za'ra. ⁹ Taha wa, dama ãpire norĩ ma, ma tô Zasã norĩ hã rob'uiprazé hã sômri za'ra, ãsisani za'ra zéb da hã. Taha pari, ma tô satõrĩ za'ra, tinhorõwa u si'aba're da apã.

¹⁰ Tawamhã mara simeĩ wĩ, ma tô ãsazei'wa norĩ hã Paru norĩ hã siwi satõrĩ zahuré, Siraha me, Bereza na 'ri nho'õmo nhisi u neb zahuré da.

Paru norĩ hã Bereza ãma te te ãromhuri za'ra zé wasu'u

Tawamhã Bereza na 'ri nho'õmo nhisi u sihutu wamhã, ma tô Paru norĩ hã ai'aba're, zudezu norĩ te, rowahutuzéb u.

¹¹ Bereza ãma 're ãsi'ubumroi mono norĩ nhimirosa'rada hã, wẽ di. Tesaronita ãma 're ãsi'ubumroi mono norĩ nhimirosa'rata nei õ di. Zezusihi wasu'uwẽ hã ma tô wapari pese za'ra. Awẽ sidâpâsi, ma tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u na rob'ui'ére 'rada hã da te 're sôré za'ra, Paru norĩ nhimirowasu'u hã tô sena zô te te ãma rosa'rata pese za'ra da. ¹² Taha wa,

zudezu norĩ hã ahâ na ma tô saze za'ra. Deredu norĩ si'aibâ norĩ hã ma tô duré saze za'ra, ahâ na. Deredu norĩ sipi'õ norĩ zama ma duré ahâ na saze za'ra, ãsibro pese norĩ hã. ¹³ Tawamhã taha wasu'u hã ma tô waptãrã apâ Tesaronita u, ãne: “Bereza ãma te duré u, dama rowahutu Paru hã, 'Re ãhâimana u'ãsi mono zadawa wasu'u na hã.” ãne hã zudezu norĩ hã te te wapari za'ra wamhã, ma tô Paru norĩ zarina ai'aba'rê, Bereza u siti'ru sina. Tame ma tô duré timreme wasété na dawĩ ro'wa'rutu za'ra, sada dazahi za'ra da. ¹⁴ Tawamhã ãsazei'wa norĩ hã awa'awi ma tô oto Paru hã satõrĩ za'ra, âporé zaihã u morĩ da. Sira norĩ si Timotiuhu me te ãsa'u aimasisi zahuré, Bereza ãma. ¹⁵ Paru hãiba wapto'wa da hã ma tô duré si'mazatõrĩ za'ra, ãsazei'wa norĩ hã ãsiré 'masi'aba'rê da, Atena na 'ri nho'õmo nhisi u te te siwi saprõni za'ra da. Taha pari, ma tô apâ ai'aba'rê, Bereza u. Paruhu mreme hã te apâ siwi ti'â, Sira norĩ ma, Timotiuhu me, ãtême nep su'u zahuré da, Atena u hã.

Paru hã Atena ãma te te ãromhurizé wasu'u

¹⁶ Atena ãma, Paru hã te oto sô mapari zahuré, Sira norĩ zô Timotiuhu me. Tame romhãiba 'man-harĩ hã ahâ na te 're simasa, ãma 're ãdawata za'ra mono zéb da hã. Taha wa, da'ãma pẽ'êzé uptabi di, Paru hã. ¹⁷ Taha wa, zudezu norĩ te, rowahutuzéb ãma ma tô awẽ sidâpâsi marĩ wasu'u na te te azada'âbâ, zudezu norĩ hã duré zudezu'õ norĩ, 'Re ãhâimana u'ãsi mono ãma 're ãwata za'ra mono norĩ zama. 'Ri nhi'riti nho'õmo na da te 're ãubumroi mono zéb u te te da'anhopêtẽ mono sidâpâsi, ma tô duré marĩ wasu'u na te te da'azada'âbâ, Paru hã. ¹⁸ Zezusihi wasu'uwẽ na ma tô dama rowasu'u.

Dâ'â nherẽ, apâ ãhâiwa'utuzém na ma tô duré dama rowasu'u. Taha wa, Epiturezuhu nhimirowahutu zarina, duré etozitu norĩ nhimirowahutu zarina dama rowahutu'wa norĩ hã ma tô duré ãma sada'âbâ za'ra, Paru hã. Tawamhã nima norĩ hã ma tô ãne sisadhanharĩ za'ra ãma:

— E marĩ na te wama rowasu'u. Simiza'rese bâ. — ãne te sima ãma rowasu'u za'ra, dama rowahutu'wa norĩ hã.

Nima norĩ hã te duré ãne sima nharĩ za'ra:

— Áté ãhâiba'õ norĩ wasu'u na te wama rowasu'u, ãwaihu'upese hãiba amoi wasu'u na, wa te ãma 're saze za'ra mono da. — ãne te sima nharĩ za'ra. ¹⁹ Tawamhã Paru hã ma tô siwi saprõ, Are'opadu na rosa'rata'wa norĩ si'rã'õtõzém nhisi u. Tame ma tô tãma nharĩ za'ra, ãne:

— E te za wama ãwaihu, asimirowahutuzép té hã. E marĩ, te wama ãwasu'u za'ra. ²⁰ ãwasu'u hã wa te waihu'u za'ra õ di. Duré wama ãma sahu na pé, wa te waihu'u za'ra da. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

²¹ Atena ãma 're ãsi'ubumroi u'âsi mono norĩ hã, duré darob amoi hawi ãtẽme 're ãsihutu mono norĩ hã marĩ hã rowasu'u té hã te te 're wapari ze za'ra mono di. Te te sima ãma 're rowasu'u ze za'ra mono di duré. Taha wa, te ãne tãma nharĩ za'ra, Paruhu ma.

²² Taha wa, Paru hã hãiwi ma tô za, danho're te te tãma rowasu'u za'ra da, Are'opadu ãma. ãne te tãma nharĩ za'ra:

— Aibâ norĩ, ãme Atena ãma 're ai'ubumroi wa'aba mono norĩ hã ma'ãpé ãwapari pese za'ra wa'aba. 'Re aihãimana za'ra wa'aba mono zé hã wa tô waihu'u. Romhãiba hã ahã na te 're simasa, ãma 're ãaiwata za'ra wa'aba mono zéb da hã.

²³ 'Ri baba 're ãmorĩ wa, wa tô te azabu, ãma 're

ĩ'aiwata za'ra wa'aba mono zé hã. Nimame, wa tô wedeza ne hã sabu, romhâiba 'manharĩ ma, marĩ hã ĩsisiwimhã da te 're ĩsa'ra za'ra mono zé hã. Taha ãma rob'ui'éré hã wa tô duré sabu. Āne rob'ui'éré hã: “Ĩwaihu'upe hã wa te waihu'u za'ra õ nherẽ, ãma 're ĩwawata za'ra mono zé, ã hã.” Waihu'u õ nherẽ, ãma 're ĩ'aiwata za'ra wa'aba mono hã wa za oto aima waihu'u za'ra wa'wa sô'awi.

24 — 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô ti'a hã 'manha, duré uburé marĩ hã ĩwa 're ĩhâimana za'ra mono da hã. Ta hã Danhib'apito uptabi, hãwa ãma, ti'ai ãma zama. Taha wa, ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb da, 'ri hã danhib'rata na da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono ãma hã, 're sãmra mono õ di.

25 Ōhõ si ma tô dapẽ'ẽzanizé hã te te dama 're anhomri. Taha zarina si te 're dapẽ'ẽzani za'ra. Taha si, ma tô uburé marĩ hã te te dama 're anhomri, ãma 're ĩdahâimana za'ra mono zéb da hã. Taha wa, marĩ zô tiwĩ 're rowaptâ'â mono õ di, da te 're ĩpawaptob za'ra mono zéb da hã. 26 ĩsãna'rata hawimhã, aibâ misire nherẽ, ma tô ta hawimhã atébré dapoto mono bâ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, dapoto mono bâ ma tô dasitébré. Ma tô da'ãma ropé, ropâ 're dasi'ubumroi mono da. 'Re ĩdahâimana za'ra mono sidâpâsi, ma tô te te dama 're apisutu, ti'a hã, ĩwa 're ĩdasi'ubumroi mono zéb da hã. Niha wahum na ĩwa 're ĩdahâimana za'ra mono zéb da hã, ma tô duré te te dama 're apisutu. 27 Āne ma tô te te dama 're ab'manharĩ, sô 're danhopré mono da, niha wamhã, até te te 're sôpêtẽ za'ra mono da. Romhã na wanhiti 're hâimana mono õ di tô, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. 28 Ta hã 're morĩ u'âsi õ 'wa'âhã, ãne aré 're wahâimana za'ra mono õ di. Duré waihu'u pese õ 'wa'âhã, ãne aré,

're wanomro mono ò di. Asõ're za'ra wa'aba na te rosawêrê'wa norĩ hã ãne wama rowasu'u za'ra: "Wa norĩ hã ãsimipodo, ã'ra." ²⁹ Taha wa, wa norĩ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono 'ra wamhã, e marĩ na wa za wa te ãma 're rosa'rata za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono ãma hã. E êtê'ubuzi pré oru 'manharĩ na wa za wa te ãma 're rosa'rata za'ra. E êtê'ubuzi'a prata 'manharĩ na, e êtê 'manharĩ na wa za wa te ãma 're rosa'rata za'ra. Mare di. ãne, wa te ãma 're rosa'rata za'ra mono ò di za. Danhipese na da te 're ãrob'manharĩ za'ra mono nei ò di, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. ³⁰ 'Re ãhâimana u'âsi mono hã dama waihu'u ãna 're danomro mono ré, te te dahã za'ra sirõmo ò di, ta hã. Tane nherê, ãhãna ropã 're ãdasi'ubumroi mono hã te za te te 're da'awada'uri, dawasété wi 're dasipizari za'ra mono da, ãsiniwĩ 're danomro mono da. ³¹ Bãdã hã ma tô sima pisutu siro, romhã ré, danho'a te te dama ã'arowairébézéb da hã. Taha wa, te ãne dama roti, 're dasipizari za'ra mono da. Ni'wa hã ma tô pisutu, sena na dama rowairébé'wa da hã. Dã'ã uptabi nherê, apã te te ãhãiwa'udu, ma tô pisutu, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. Apã te te ãhãiwa'utuzéb zarina, ma tô ãne hã dama waihu'u za'ra, ò hã dama rowairébé'wa na hã. — ãne ma tô Paru hã dama rowaihu'u siro.

³² Tawamhã dadã'ã nherê, apã dahãiwa'utuzé wasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, ma tô ãma tato za'ra ni. Tane nherê, ãhãiba amo norĩ hã te ãne tãma nharĩ za'ra:

— Nimahã bãtã na wa za duré aiwapari za'ra ni, apã 're ãdahãiwa'utu za'ra mono zé wasu'u na. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

³³ Tawamhã Paru ma tô tiwi timorĩ za'ra. ³⁴ Tane nherê, ni'wam norĩ hã ma tô Paruhu ãma sasõmri

za'ra. Zezusi hã ma tô saze za'ra. Aibã hã, Dizonizi'u na ĩsisi hã ma tô saze, dama rowairébé'wa norĩ siré Atena ãma, dama ĩpire uptabi hã. Pi'õ hã Damarisi na ĩsisi hã ma duré saze. Duré ni'wam norĩ hã tamemhã umro na ma tô siré saze za'ra.

18

Paru hã Corĩtu ãma te te ĩromhurizé wasu'u

¹ Tawamhã Paru hã ma tô watobro, Atena hawi. Corĩtu na 'ri nho'õmo nhisi u te oto mo. ² Tawamhã, Corĩtu u wisi wamhã, ma tô zudezu norĩ siré hã sôpētē aibã hã, ĩmro me. Atira na aibã nhisi hã. Põtu na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma ĩwaptã'ázé hã. Roma na 'ri nho'õmo nhisi hawi ma tô ĩwana aimasisi zahuré, timro me, Itaria na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi. Pi'õ nhisi hã Prisira na. Caradiu na danhib'apito uptabi nhisi hã ma tô zudezu norĩ hã satõrĩ za'ra, Roma na 'ri nho'õmo nhisi hawi, ĩsiti si'aba'ré da. Taha wa, ma tô Corĩtu u aimasisi zahuré, Atira norĩ hã. Ta norĩ hã te te sabu zahuré da, ma tô ĩtēme timorĩ zahuré, Paru hã. ³ Tawamhã, tame te oto ĩ'rata tinhamra zahuré, ĩsimiromhuri za'ra hã aiwa wa. Romhã 'manharĩ na 'ri'wa, ta norĩ hã. Taha wa, ma tô siré tihâimana za'ra a'â, siré te te romhuri za'ra da. ⁴ Tawamhã sabadu sidâpâsi, ma tô nasi dama rowahutu, zudezu norĩ te, rowahutuzéb ãma, Zezusi hã da te 're saze za'ra mono da, zudezu norĩ hã, deredu norĩ zama.

⁵ Tawamhã tamomo ma tô Sira norĩ hã ĩtēme aimasisi zahuré, Masédoniza hawi, Timotiuhu me. ĩtēme simasisi wamhã, Paru hã ma tô Zezusihi wasu'uwē na si romhuri u'âsi oto. Zudezu norĩ ma, te Zezusi hã tãma wasu'u za'ra, õ hã Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te

ĩpisutu na hã. ⁶ Tane nherẽ, ĩwasu'u hã ma tô tiwi wẽ'õ za'ra. Timreme wasété na ma tô siwi azâ, Paru hã. Taha wa, Paru hã ma tô ti'uza zapru wami, damreme wasété na âma dâ'â tã da. Te tãma nharĩ za'ra:

— E ĩnhimirowahutuzéb zarina te za ropipa u 're anomro aba mo. Mare di. Asi'uihã na te za 're asisimini za'ra wa'aba mo. Zudezu'õ norĩ u si wa za oto 're ĩne, ta norĩ ma si te 're rowasu'u za'ra mono da oto, ĩwasu'uwẽ na hã. — Âne te tãma siwasu'u za'ra.

⁷ Tawamhã zudezu norĩ te, rowahutuzém hawi, ma tô oto watobro. Aibã nhorõwa u ma tô âzé, Tisizu Zusituhu nhorõwa u. Ta hã zudezu'õ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩwata mono. Zudezu norĩ te, rowahutuzéb zababa, te 're sa, Tisizuhu nhorõwa hã. ⁸ Tawamhã rowahutuzéb âma 're da'anhimi'rui mono 'wa hã ma tô saze Wanhib'apito hã, Crisipu na ĩsisi hã. Duré, uburé ĩsõrõwa âma ĩsiré 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã ma duré saze za'ra. Corĩtu âma 're ĩdasi'ubumroi mono zama ma tô da'ahã na saze za'ra ni, Zezusihi wasu'uwẽ hã da te wapari za'ra wamhã. Taha wa, ma tô â dawabzuri hã 'manharĩ za'ra ni.

⁹ Tawamhã nimahã barana, Paru hã ma tô Wanhib'apito hã sabu, danhotõ 'rowi da te 're ĩrosawẽrẽ za'ra mono ne. Te tãma tinha, âne:

— Aipahi tã. Dama 're rowasu'u u'âsi mono. Sazãri tã. ¹⁰ Wa hã wa ai'rata 're ĩnhamra. Âmemhã, ĩnhib'a'uwẽ hã ahã di. Taha wa, ni'wa hã rowasédẽ te te ai'âma 'manharĩ waihu'u õ di za. — Âne te tãma tinha.

¹¹ Taha wa, te Paru hã tame 're sãmra, te te dama 're rowahutu mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na hã. Tame 're sãmra mono ré, ma

tô âma tiwahu, misi wahum na duré ãhâiba amoi wãiwab u.

¹² Tawamhã Darizu hã ma tô si'apito, Ataza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma. Romanu norĩ ma, roti'wa zadawa para, ma tô si'apito, tame te te dama 're roti mono da. Tawamhã zudezu norĩ hã ma tô Paruhu zada si'rã'ôtô. Taha wa, ma tô siwi ti'â, dama rowairébé'wai u. ¹³ Tawamhã zudezu norĩ hã ma tô Paru hã tâma wasu'u za'ra, Darizuhu ma. ãne te tâma rowasu'u za'ra:

— ã hã aibã hã te sima wẽ, rosa'rata na te te dama âma azaprĩ mono da, 'Re ãhâimana u'âsi mono âma 're ãdawata za'ra mono zẽm na hã. Wan-himiroti 'rata zarina 'Re ãhâimana u'âsi mono âma 're wawata tẽ za'ra mono da, te za da'ãma azaprĩ, aibã hã. — ãne te tâma rowasu'u za'ra.

¹⁴ Tawamhã Paru hã te aré timreme hã waze, tâma siwasu'u za'ra da. Tane nherẽ, mreme õ ré, ma tô danhib'apito Darizu hã âma sõzã, zudezu norĩ ma, te te rowasu'u da. ãne te tâma nharĩ za'ra:

— Zudezu norĩ, marĩ ãpire hã te te 'manharĩ wasété 'wa'ãhã, wa aré asadaihu'u za'ra wa'wa.

¹⁵ Tane nherẽ, ãnei õ di. Taré ãmreme zõ te pibu da, ma tô we ãtẽme asiwi ãsaprõni 'wa. Asimirowasu'u za'ra wa'aba zarina, duré danhisi na, duré asimiroti za'ra wa'aba zarina ãmreme zõ te ãpibu da si, ma tô we ãtẽme asiwi ãsaprõni 'wa. Taha wa, te âma rowairébé õ di za. A norĩ wa'wa hã asi'uihã na te za âma ãrowairébé za'ra wa'wa. — ãne ma tô tâma waihu'u za'ra.

¹⁶ Tawamhã da'wapéi'wa norĩ ma, ma tô 'ru za'ra, rob u te te sate mono da, zudezu norĩ hã.

¹⁷ Tawamhã ma tô aibã hã siwi ti'â, rowahutuzéb âma 're ãda'anhimi'rui mono 'wa hã, Sotẽni na aibã nhisi hã. Tawamhã ma tô siwi azã, dama

rowairébézé nho're âma. Te te siwi azâri nherê, te te âma rosa'rata ã di, apito Darizu hã.

Paru hã Âtizotiza u apâ ãmorîzé wasu'u

¹⁸ Tawamhã Paru hã bâta ahã na ma tô nhamra, Corĩtu na 'ri nho'ômo nhisi âma. Tawamhã ma tô oto ãsazei'wa norĩ ma siwasu'u za'ra, morĩ da oto, Siriza na danhipti'a nho'ômo nhisi u. Prisira norĩ hã ma tô ãme tineb zahuré, Atiraha me, Sêtireza na 'ri nho'ômo nhisi u. Sêtireza âma sãmra ré, ma tame 'rã pari ni Paru hã, marĩ na 'Re ãhãmmana u'âsi mono ma, te te ãropisutuzêm na, te te sina tâma uwaimrami wa, te te âma ã'uwaimrami na ãwaihu'uzéb da. Ta hawi rowa'u'u na uba'renem na ma tô dame aĩ'aba'rê, Siriza na danhipti'a nho'ômo nhisi u.

¹⁹ Tamomo si'aba'rêi wamhã, ma tô aihutu, Épézu na 'ri nho'ômo nhisi u. Prisira norĩ hã te za oto ãsa'u aimasisi zahuré tame, Atiraha me. Tawamhã tame sãmra ré, ma tô Paru hã âzé, zudezu norĩ te, rowahutuzéb u. Tame ma tô zudezu norĩ me marĩ wasu'u na sima âma rowasu'u za'ra. ²⁰ Tawamhã ma tô siwi âma ropti, a'â hãmmana da, ã'ratab za'ra. Tane nherê, te te sina saze za'ra ã di, Paru hã.

²¹ Taha wa, ma tô tâma nharĩ za'ra asa, âne:

— 'Re ãhãmmana u'âsi mono te te ãma waihu'u wapsi, wa za we atême ãmorĩ 'wa apâ. — Âne te tâma nharĩ za'ra.

Tawamhã rowa'u'u na uba'renem na ma tô mo, Épézu hawi. ²² Sézareza u, ma tô oto wi. Ta hawi, te duré mo, Zeruzarê u awa'awi. Tame, ma tô si'aba'rê na sawi za'ra, ãsazei'wa norĩ hã. Tawamhã ta hawi, ma tô duré mo, Âtizotiza na 'ri nho'ômo nhisi u, Siriza na danhipti'a nho'ômo nhisi 're, 'ri nho'ômo u. Tame te a'â nhamra oto.

²³ Tawamhã Ātizotiza āma sāmra parimhã, ma tô duré mo Paru hã, Darasiza na danhipti'a nho'ōmo nhisi wa'wai baba, duré Prizi'a na danhipti'a nho'ōmo nhisi wa'wai baba zama. Daza'rui wa'wai baba 're morĩ ré, ma tô Zezusihi zazei'wa norĩ hã te te 're apawapto, hâimana nhiptete na si 're nomro mono da.

Aporu hã Épézu āma duré Corĩtu āma te te ĩromhurizé wasu'u

²⁴ Tawamhã aibã hã, zudezu norĩ siré hã ma tô wi, Épézu u, Aporu na ĩsisi hã. Aresādiriza na 'ri nho'ōmo nhisi āma ĩpodo, ta hã. Mreme wabzuri waihu'u pese di. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na ĩbaihã na da te āma 're ĩrob'ui'ééré za'ra mono hã tãma waihu'u pese di.

²⁵ Wanhīb'apito 're ĩmorĩ wě zém na ma tô da te tãma 're romnhoré za'ra. Taha wa, mreme nhiptete na ma tô ĩ'uwaibaba si te te dama 're rowahutu, Zezusihi wasu'u na hã. Tane nherě, uburé Zezusihi wasu'u hã zahadu te te waihu'u ō di. Dawasété wi 're dasipizari za'ra mono da, Zuwã, â dawabzuri te te dama 're ĩwasu'u mono si ma tô waihu'u, Aporu hã. ²⁶ Tawamhã pahi āna ma tô dama rowahutu na sãna'rata, zudezu norĩ te, rowahutuzéb āma. Tawamhã Prisira norĩ hã Atiraha me ĩsimirowasu'u hã te te wapari zahuré wamhã, tinhorōwa u ma tô saprōni zahuré, Zezusihi wasu'uwě hã te te tãma waihu'u pese zahuré da, 're ĩdanomro mono zép tém na 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na. ²⁷ Tawamhã Aporu hã ma tô sima rowě, Ataza na danhipti'a nho'ōmo nhisi u morĩ da. Taha wa, Épézu āma ĩsazei'wa norĩ hã ma tô āma ana, Aporuhu āma. Rob'ui'ééré

hã ma tô tãma sômri za'ra, Ataza u te te siré âri da. Îsazei'wa norĩ hã te te siwi âri wẽ da, ma tô âma wada'uri za'ra. Tawamhã Aporu hã Ataza u wisi wamhã, ma tô Îsazei'wa norĩ hã pawapto pese za'ra, 'Re Îhâimana u'âsi mono nhimizawi pese zéb zarina te te 're Îsaze za'ra mono norĩ hã.

²⁸ Tawamhã mreme nhiptete na te nasi zudezu norĩ ma tãma âma wa'rãmi za'ra. 'Re Îhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré zarina, ma tô nasi tãma rowasu'u za'ra danho'a, Zezusi hã Danho'reptui'wa da, 'Re Îhâimana u'âsi mono te te Îpisutu na sena na da te 're waihu'u za'ra mono da. Zudezu norĩ hã te te âma wa'rãmi za'ra neza, Zezusihi zazei'ô'wa norĩ hã. Tane nherê, Aporu hã ma tô aiwétési âma ai'uté za'ra, zudezu norĩ âma, tinhimirowasu'u na.

19

Paru hã, Épézu âma romhuri na te te Îsãna'ratazé wasu'u

¹ Aporu hã Corĩtu na 'ri nho'ômo nhisi âma sãmra ré, ma tô Paru hã ro'razâ, Épézu u sa'a nhisi baba. Tame ma tô Zezusihi zazei'wa norĩ hã sôpêtê za'ra.

² Taha wa, ma tô sadanharĩ za'ra:

— E saze za'ra wa'aba wamhã, ma tô 'Re Îhâimana u'âsi mono hã Tipê'êzani hã aima sômri za'ra wa'wa. — Âne ma tô sadanharĩ za'ra.

Tawamhã asa te tãma siwasu'u za'ra:

— Mare di, zahadu wa te wapari za'ra ô di, Îpê'êzani 're Îhâimana mono zé wasu'u hã.

³ Taha wa, ma tô duré sadanharĩ za'ra, Paru hã:
— E 'wa simirowahutu zarina ma tô â dawabzuri hã Î'manharĩ za'ra wa'wa bété.

Tawamhã asa te duré tãma nharĩ za'ra:

— Zuwãhã nhimirowahutu zarina wa tô 'manharĩ za'ra ni.

⁴Tawamhã ma tô duré Paru hã tãma nharĩ za'ra:

— Zuwã hã dawasété wi 're ìdasipizari za'ra mono norĩ ma si, ma tô â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ. Izarazéhé nhihudu norĩ ma, ma tô te te 're roti, Ìsa'u datême ìwi hã da te dasina 're umnhasi za'ra mono da, Danho'reptui'wa na, tô Zezusi hã. — Ìne ma tô tãma waihu'u za'ra.

⁵Tawamhã Paruhu nhimirowasu'u hã te te waparĩ za'ra wamhã, tô sena Wanhìb'apito Zezusihi zazei uptabi 'wa na Ìsiwasu'u za'ra zéb zarina, ma tô â dawabzuri hã 'manharĩ za'ra, ta norĩ hã. ⁶Taha wa, Paru hã ma tô tinhìb'rata na 'rà upi za'ra. Te te 'rà upi za'ra wamhã, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã Tipê'êzani hã tãma sômri za'ra. Taha wa, te oto damreme tãma ìwaihu'u za'ra ò na dama rowasu'u za'ra, hâiba mono bâ. Timreme nai ò nherê, 'Re ìhâimana u'âsi mono, Tipê'êzani na te te tãma ìwaihu'u za'ra zéb zarina, te oto mreme zu. 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na te duré dama rowasu'u za'ra. ⁷Ta norĩ hã, âté 12 na ìhâiba za'ra hã.

⁸Tawamhã Paru hã te nasi âza, zudezu norĩ te, rowahutuzéb u, te te dama rowahutu da. A'amo si'ubdatô, ma tô âma ai'utô, tame te te dama 're rowahutu mono ré hã. Da te tãma 're nharĩ za'ra mono nherê, pahì âna ma tô te te dama 're rowasu'u, da te 're saze za'ra mono da. 'Re ìhâimana u'âsi mono, za da'âma 're ìsib'a'uwê mono zém na da te 're saze za'ra mono da, ma tô te te dama 're roti. Taha wa, ni'wam norĩ hã ma tô saze za'ra. ⁹Tane nherê, ni'wam norĩ hã te te saze za'ra ò di, pê'ê tete za'ra wa. Wanhìb'apito 're ìmorìzéb zarina 're ìdanomro mono zép té wasu'u hã ma tô

tiwi wẽ'õ za'ra, danho'a, mreme wasété na. Taha wa, Paru hã ma tô tiwi timorĩ za'ra, rowahutuzém hawi. Zezusihi zazei'wa norĩ hã ma tô te te simro, Tiranuhu na aibâ nhisi te, romnhorézéb u. Awẽ sidâpâsi, ma tô tame te te tâma 're rowahutu za'ra oto. ¹⁰ Tame te te dama 're rowahutu mono ré hã, maparane ma tô âma tiwahu. Taha wa, aihĩni Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi âma 're ĩsi'ubumroi mono hã, ma tô Wanhĩb'apito nhimiroti hã wapari za'ra, zudezu norĩ hã, duré zudezu'õ norĩ zama.

Sewaha 'ra norĩ wasu'u

¹¹ 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô Paru hã pawapto, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're ab'manharĩ mono da, ĩwẽ hã. ¹² Romhurizéb da, ĩ'uza wẽ nhisiwi, te te sima 're ĩ'mazai mono hã ma tô da te 're waibu, ĩhâzé ré norĩ ma, te te 're 'wasari mono da. ĩsu'u u'õzéb zama ma tô duré da te 're waibu, ĩhâzé ré norĩ hã te te 're upi za'ra mono da. Te te 're upi za'ra mono wamhã, ma tô 're séptâ'â za'ra. Wa'uburé norĩ hã ma tô duré dahawi 're wairébé. ¹³ Tawamhã ni'wam norĩ hã zudezu norĩ hã wa'uburé te te dama 're sãmra za'ra mono da, 're ĩnomro mono norĩ hã ma tô si'âma rosa'rata za'ra, Wanhĩb'apito Zezusihi zadawa para, wa'uburé te te dama 're sãmra za'ra mono da oto, Paruhu ne. Ta norĩ hã Zezusihi zazei'õ'wa nherẽ, Zezusihi zadawa para newa, te oto tâma rob'ru za'ra, wa'uburé ma, âne:

— Zezusi hã Paru te te dama ĩwasu'u hã taha zadawa para, wa aima rob'ru za'ra wa'aba ni, dahawi aiwairébé aba da. — Āne te nasi tâma rob'ru za'ra.

¹⁴ Aibâ norĩ hã 7 na ĩhâiba hã ma tô âne hã 'manharĩ za'ra. Séwa na ĩmama nhisi za'ra hã.

Sasedoti ĩpire aré, ĩmama hã. ¹⁵ Tawamhã, nimahã bâtâ na Sewaha 'ra norĩ hã te te tãma rob'ru za'ra wamhã, wa'uburé te asa tãma nharĩ za'ra, âne:

— Zezusi hã wa tô waihu'u. Paruhu zama wa tô duré waihu'u. E 'wam norĩ hã bété, a norĩ wa'wa hã. Te aiwaihu'u za'ra wa'aba ô di. — Âne te asa tãma nharĩ za'ra, Sewaha 'ra norĩ ma.

¹⁶ Tawamhã, wa'uburé ré 're ĩmorĩ hã zahadu wa'uburé te te rême ô wa, sa'êtê, ma tô sô sime za'ra, Sewaha 'ra norĩ zô. Ĩ'uzã hã ma tô tiwi hãiwazu za'ra. Ma tô duré te te hãiba hãpré za'ra. Taha wa, Sewaha 'ra norĩ hã ai'uréiwi ma tô sisa're, wa'uburé ré 're ĩmorĩ wi hã. ¹⁷ Tawamhã taha wasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, ma tô tapahi za'ra ni, Zezusihi zadawa para newa, marĩ hã duré da te 're 'manharĩ za'ra mono tô da. Aihĩni, ma tô ĩwasu'u hã wapari za'ra ni, Épézu âma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã, zudezu norĩ hã, duré zudezu'ô norĩ hã. Tawamhã da te sazei uptabi za'ra ô nherê, ma tô aihĩni âma tawata za'ra ni, Wanhib'apito Zezusihi âma. ¹⁸ Ni'wam norĩ hã te te 're saze za'ra mono ô ré, abzé te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zém na ma tô siwasu'u za'ra danho'a, tiwasédé te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zém hawi ĩsipizari za'ra na hã. ¹⁹ Duré ahã na abzé 'manharĩ'wa norĩ hã ma tô ĩbaihã mono bâ siwi sa'wa simisutu, abzé 'manharĩ na rob'ui'éré ré hã. Tawamhã ma tô âma ro'o za'ra, danho'a. Wa'âbã za'êtê nherê, ma tô âma ro'o za'ra. 50 miu na êtê'ubuzi'a prata zapotore na ĩwa'â hã, simisutu hã. ²⁰ Wanhib'apito mreme hã dama pire di oto. Daro mono bâ ma tô da te âma ropé. Taha wa, da'ahã na ma tô da te 're wapari za'ra oto.

Épézu âma ro'wa'rutuzé wasu'u

²¹ Tawamhã âne na romhâimana pari, ma tô Paru hã 'râwi sima waihu'u, Zeruzarê u morĩ da, Masêdoniza wa'wai baba, duré Ataza wa'wai baba. Taha wa, te sima tinha, âne: “Zeruzarê u ĩmorĩ parip si, Roma na 'ri nho'ômo nhisi u ĩmorĩ ãa, wa duré ĩsima wê, te dazabu da.” Âne ma tô sima waihu'u.

²² Tawamhã tipawapto'wa norĩ hã ma tô satõrĩ zahuré, Timotiu norĩ hã, Erasituhu me, ĩwana neb zahuré da, Masêdoniza na danhipti'a nho'ômo nhisi u. Neb zahuré za'u hã Paru hã te a'â nhamra, Azi'a âma.

²³ Tame sãmra ré, Wanhíb'apito 're ĩmorĩzéb zarina 're ĩdanomro mono zép té wasu'u hã da te wapari za'ra wa, ma tô ro'wa'rudu hã dawí watobro, Épézu âma hã. ²⁴ Aibâ hã Demetirizu na ĩsisi hã êtê'ubuzi'a prata na rob'manharĩ'wa hã ma tô ro'wa'rutu na sãna'rata. Rob'manharĩ ĩsyryre te te 're ab'manharĩ, Demetirizu hã. Di'âna na romhâiba nhisi 're ĩsimasa mono zém ne hã 'ri ĩsyryre te te 're ab'manharĩ, êtê'ubuzi'a prata na. Tãma ĩromhuri'wa norĩ hã pawa'âbâ za'êtê di, rob'manharĩ ĩsyryre wa'âbâ zarina. ²⁵ Tawamhã Demetirizu hã ma tô tãma ĩromhuri'wa norĩ zô tihârâ za'ra. Siré ĩ'manharĩ'wa norĩ zô zama te duré sô tihârâ za'ra. ĩtême sihutu wamhã, te tãma nharĩ za'ra, âne:

— A norĩ wa'wa hã te za ĩwapari pese za'ra wa'wa. Wanhimiromhuri wa'âbâ na wa tô aré wanhibro pese za'ra ni. ²⁶ Âhãna, asi'uihã na ma tô Paruhu nhimiroti hã ĩwapari za'ra wa'wa. ĩsimiromhuri hã ma tô duré ĩ'madâ'â za'ra wa'wa, âme Épézu âma hã duré uburé Azi'a na danhipti'a nho'ômo nhisi 'remhã. Ta hã ma tô te te dama 're

anharĩ, 're ĩwahâimana za'ra mono zém hawi, 're dasipizari za'ra mono da. Da'ahâ na ma tô saze za'ra ni, ĩsimirowahutu na hã. Marĩ hã danhib'rata na da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono hã tô sena ĩwaihu'u pese ô di, u, âma 're ĩdawata za'ra mono da hã. Āne te te dama 're rowahutu, ta hã. ²⁷ Taha wa, romnhimimnhasi di, wanhimiromhuri za'ra hã da te dasiwi wẽ'ô za'ra ô'umnhasite. Tawamhã e wanhimiromhuri si te za dasiwi wẽ'ô za'ra ni. Mare di. Di'âna ĩwaihu'u pese te, 'ri wamri hã te za duré dasiwi wẽ'ô za'ra ni. Azi'a na danhipti'a nho'ômo nhisi âma uburé 're ĩdasi'ubumroi mono hã, âma 're ĩdawata za'ra mono zé hã te za da te dasima 're wasu'u wasété za'ra, daro mono bâ âma 're ĩdawata za'ra mono zé hã, tô ô hã Di'âna na ĩwaihu'u pese wamri hã. Ta hã dama tarére wa, te za tô da te dasiwi 're wẽ'ô pese. — Āne te tâma nharĩ za'ra, Demetirizu hã.

²⁸ Āne hã ĩmreme te te wapari za'ra wamhã, ma tô ab'ru za'ra ni. Ma tô 're hãsi, hârâ 'rãihâ na:

— Di'âna hã, ta hã ĩwaihu'upe. Danhipai u, dama siptete uptabi di. Āme, Épézu âma 're ĩwasi'ubumroi mono hã âma 're ĩwawata za'ra mono hã, wẽ uptabi di. — Āne ma tô 're hãsi.

²⁹ Tawamhã 'ri nho'ômo âma ma tô dazahi hã te te ropé, 'ri wa'ôtô mono bâ. Uburé ro'wa'rutu di oto. 'Ri nho'ômo âma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã te nasi tihârâ na ai'rahâri za'ra. Tawamhã Paru norĩ siré 're ĩneb zahuré hã ma tô dasiwi pamrami ni, Da'izu norĩ hã, Aritacuhu me. Masédoniza âma 're ĩsimasisi zahuré mono aré, ta norĩ hã. Tawamhã dasi'aba're na ma tô ĩpano na dasiwi sari zahuré ni, dasi'rã'ôtôzéb u, da'ahâ uptabi na. ³⁰ Paru hã datême morĩ neza, te te dama

nharĩ da. Tane nherẽ, Zezusihi zazei'wa norĩ hã ma tô siwi wairĩ, morĩ tã da. ³¹ Duré ĩsiwadi norĩ hã tame danhib'apito norĩ hã ma tô duré ĩtẽme da'mazatõrĩ za'ra, te te tiwi rosawi za'ra da, dasi'rã'õtõzéb u morĩ tã da, dazahi wa. ³² Marĩ u newa, sisatõrĩ wa, ma tô tamomo ubumro ni. Tawamhã dasi'rã'õtõzéb ãma ma tô 're dahãsi, damreme aimawi na. Damreme aiwab õ di. Siwa'ru te nasi ãma ai'rahâri za'ra ni, dahârâ na.

³³ Tawamhã zudezu norĩ hã ma tô aibã ma rob'ru za'ra, Aresãdiri na ĩsisi ma, danho're sab da. Ma tô siwi wada'u aré Aresãdiri hã, timreme na te te dawĩ robzãri da. Taha wa, ma tô tinhib'rada hã hãwi dama wẽ, ari'iwĩ dasi'ubumro da, te te dama rowasu'u da. ³⁴ Tane nherẽ, zudezu na 're ĩhãmana mono na da te waihu'u za'ra wamhã, ma tô sa'ëtẽ tihârâ 'rãihã na 'mahârâ za'ra. Æne te õhõ si 'mahârâ za'ra:

— Di'ãna, ta hã ĩwaihu'upe. Danhipai u, siptete uptabi di, ãma 're ĩwawata za'ra mono hã, ãme Épézu ãma hã. — Æne te nasi sa'ëtẽ 'mahârâ za'ra ni. Dahârâ hã da te sahâri su'u za'ra õ di. Maparane bâtã pibuzé hã ma tô da'ãma ai'utõ, da te nasi 'mahârâ za'ra ré.

³⁵ Tawamhã 'ri nho'õmo ãma danhib'apito pazapari'wa hã ma tô dazadawa uwati, ari'iwĩ dasi'ubumro da. Tawamhã dawarõtã'ã wapsi, te oto dama roti, ãne:

— Épézu ãma 're ai'ubumroi wa'aba mono norĩ, ĩwapari pese za'ra wa'aba. Wa norĩ hã ãme Épézu ãma 're ĩwasi'ubumroi mono hã Di'ãna hã ĩwaihu'upe 're ĩsa mono zé hã wa wa te 're 'madã'ã pese za'ra, 'ri hã. Di'ãnahã hãiba ne ëtẽ 'manharĩ hã hãwi hawĩ watẽme we ĩwaptã hã taha zama, wa wa te

're 'madâ'â za'ra, âme. ³⁶ Tawamhã âne hã ni'wa te te wawi sawi waihu'u za'ra ô di za. Taha wa, te za aiwaimri aihâimana za'ra wa'wa, marĩ na wa te rosa'rata pese za'ra âna, wa te 'manharĩ za'ra tō da. ³⁷ Aibã norĩ hã we asiwi ĩpamrami 'wa hã, Di'âna ĩsabzém hawi, marĩ na sipsaihuri zahuré ô di. Pi'ô hã âma 're ĩwawata za'ra mono hã te te wasu'u wasété zahuré ô di duré. ³⁸ Âne wamhã, Demetirizu hã, duré tâma ĩromhuri'wa norĩ zama marĩ ĩwasété na te te tâma nharĩ za'ra da, âwa wei wama siwasu'u za'ra ô di za. Dama rowairébé'wa norĩ u si te za wasu'u za'ra. Tamep si dawasété na dama ĩnharĩzé hã. ³⁹ Wazadawa pibu za'ra wa'aba da, wazô aihârâ ze za'ra wa'aba wamhã, wa za âme wasi'rã'ôtô waré ni, rowê na 're ĩwahâimana za'ra mono zéb zarina, wawaimri na. ⁴⁰ Â bâtâ na wasi'rã'ôtô waré ô wa, romnhimimnhasi di, wanhib'apito nhimiroti, wa te ĩ'madâ'â za'ra ô zarina, wazada sahi ô'umnhasite. Marĩ hã hâimana ô nherê, ma ro'wa'rudu hã watobro. Wasi'rã'ôtôzém na ni'wa te te wazadanharĩ za'ra wamhã, e niha wa za asa tâma rowasu'u za'ra ni. Asa wa te tâma rowasu'u waihu'u za'ra ô di za. — Âne te dama roti, danhib'apito pazapari'wa hã.

⁴¹ Âne na te te dama roti parimhã, ma tô dama rob'ru, dawairébé da oto.

20

¹ Tawamhã damreme 'wa'rudu hã ma tô sahâri za'ra ni. Rowê di oto. Rob u'âsi nomro wamhã, Paru hã ma tô Zezusihi zazei'wa norĩ zô tihârâ za'ra. Taha wa, ma tô tâma roti za'ra, siptete sina 're hâimana za'ra mono da. Tawamhã, ma tô oto tâma siwasu'u za'ra, za oto ĩmorĩ na hã. Taha pari, te oto mo, Masédoniza u.

Paru hã Zeruzarẽ u apâ ãmorĩzé wasu'u, Masédoniza wa'wai baba

² Tawamhã Masédoniza na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba, ma tô ro'razâ, Paru hã. Daza'rui mono bâ 're morĩ ré, ma tô ãsazei'wa norĩ hã pawaptob za'ra ãsimiroti na, siptete sina 're hãimana za'ra mono da. Taha parip si, ma tô mo, Deresiza na danhipti'a nho'õmo nhisi u. ³ Tame sãmra ré, ma tô a'amo si'ubdatõ âma ai'utõ. Tawamhã ma tô sima rosa'rata, Siriza na danhipti'a nho'õmo nhisi u morĩ da. Tane nherẽ, rowa'u'u na uba'renem na sébré õ ré, ma tô wapa, zudezu norĩ te te sima ãhãiba za're zé wasu'u hã. Taha wa, ma tô sima âma saprĩ, ti'ai babap si apâ morĩ da oto, Masédoniza wa'wai baba. ⁴ Morĩ wamhã, aibã norĩ hã ma tô ãsiré ai'aba're. Ta norĩ nhisi za'ra hã, âne: Sopaturu hã Pirõhõ 'ra hã, Bereza âma 're ãsãmra mono, duré Aritacu norĩ, Seduduhu me, Tesaronita âma 're ãsimasisi zahuré mono hã, duré Da'izu, Derebi âma 're ãsãmra mono hã, duré Titicu hã Toropimuhu me, Azi'a âma 're ãsimasisi zahuré mono hã, duré Timotiu hã. ⁵ Ta norĩ hã ma tô wawana ai'aba're, Torowadi na 'ri nho'õmo nhisi u. Tame ma tô wazô mapari za'ra. ⁶ Tawamhã ã'u'ẽtẽ duptoi'õ na dasa da te huri parip si, Piripu na 'ri nho'õmo nhisi hawi wa tô wanem ni, Torowadi u rowa'u'u na uba'renem na. Bãdã 5 na ma tô wa'ãma ai'utõ, tamomo wasi'aba'rei ré. Tame, wa tô wasi'ãma aihutu ni apâ, aibã norĩ hã wawana ãsi'aba're norĩ âma. Romhuri misi, ma tô wa'ãma ai'utõrĩ za'ra, tame wasi'ubumroi ré.

Paru hã Torowadi âma te te ãromhurizé wasu'u

⁷ Tawamhã sabadu barana wa tô wasi'rã'õtõ ni, tame ãsazei'wa norĩ hã 're ãsi'ubumroi mono norĩ me,

ĩ'u'ětē wapu hã wa te huri da. Tawamhã Paru hã sisa'u ma tô wama roti za'ra, awē za oto morĩ na dâ'âsina. Simiroti za'ětē na te mara wa'wam nherē, zahadu wama roti za'ra. ⁸ Tamemhã rob'uiwēzé hã ahâ di, hâimo ĩwasi'ubumrozéb âma hã, si'ubdatō 'ri 're si'uzusi âma hã. ⁹ Tawamhã 'ritéi'wa hã, Eticu na ĩsisi hã ma tô 'ri zadazâri âma nhamra, Paru hã te te wama roti za'ra ré. Simiroti za'ětē wamhã, aptâ'â di, 'ritéi'wai ma hã. Aptâ'â uptabi wa, ma tô nhono. Sôtō pese ré, ma tô waptârã ti'ai u, hâimo 'ri zadazâri hawi. Tawamhã dâ'â sirōmo, ma tô siwi ti'â. ¹⁰ Taha wa, Paru hã ma tô ĩtēme si'ra. Te te ĩtēme si'rai wamhã, ma tô tâma aiwē'ē. Tawamhã ma tô ĩré pahato, te te sa'ra da. Tawamhã âne ma tô dama tinha:

— Aipē'ēwara za'ra wa'aba tō. Hâiba ré, te nomro. — Âne te dama tinha.

¹¹ Taha pari, ma tô apâ sai'u. ĩ'u'ětē wapu hã ma tô te te wē'ē oto. Taha pari, ma tô te te tâma sômri, ĩsiré ĩsi'ubumro norĩ ma. Tawamhã te ĩme tisa za'ra. Taha pari, te duré tâma roti za'ra. Te te tâma roti za'ra ré, ma tô tiwi tirowa'a. Rowa'a wamhã, ma tô oto tiwi timorĩ za'ra. ¹² Tawamhã 'ritéi'wa hã hâiba ré ma tô siwi saprō, ĩsōrōwa u. Ta hã ma tô tâma rowē wazere za'ra, ĩsazei'wa norĩ ma hã.

Paru hã Torowadi hawi Miretu u ĩmorizé wasu'u

¹³ Tawamhã wa norĩ hã wa tô asisi ni, rowa'u'u na uba'renem na. Taha na wa tô ai'aba'rē ni, Asôsi na 'ri nho'ōmo nhisi u, Paruhu zô tame wanhimi-pari za'ra da. Paru hã ma tô sima pisutu aré, ti'ai baba âma morĩ da. Taha wa, tamomo te za wa'âma tiwisi za'ra. ¹⁴ Tawamhã Asôsi u wisi wi, ma tô watēme tizébré za'ra, rowa'u'u na uba'renem

na. ¹⁵ Tawamhã taha na wa oto ai'aba're ni, Mitireni na 'ri nho'ômo nhisi u. Awêpsi, ma tô duré uba'rene hã waré wara, Ti'osi na rob're za'iti nhisi wa'wai baba. Tawamhã awê amo na ma tô wi, Samo na rob're za'iti nhisi u hã. Tawamhã awêm na si wa tô oto aihutu ni, Miretu na 'ri nho'ômo nhisi u hã, uba're nhimizahârizéb u. ¹⁶ Paru hã ma tô aré sima rosa'rata, Épézu u hã sipa tō da, Zeruzarē u wisi su'u da. Taha wa, Azi'a na danhipti'a nho'ômo nhisi âma sãmra zei ô di oto. Pêtecoti na bâta wana, Zeruzarē u îwisi su'u da si, ma tô sima wê, Paru hã.

Paru hã Épézu âma da'madâ'â'wa norĩ ma, te te ïrotizé wasu'u

¹⁷ Tawamhã Paru hã Miretu âma sãmra ré, ma tô da'mazatō, Épézu u, Îsazei'wai 'madâ'â'wa norĩ zô ïtême si'aba're da. ¹⁸ ïtême sihutu wamhã oto, ma tô âne tâma rowasu'u za'ra, Paru hã:

— A norĩ wa'wa hã ma tô ïnhimiromhuri na îwaihu'u za'ra wa'wa, asiré 're ïhâimana za'ra wa'aba mono ré hã. Azi'a u âma îwisi na'rata zém hawim haré, duré aihawi wa'aba za ïmorizéb u hã ma tô âne na hã ïâma îwaihu'u za'ra wa'wa.

¹⁹⁻²¹ Îsina 're îwata mono âna, wa tô Wanhîb'apito ma si te 're romhuri u'âsi. Zudezu norĩ hã nasi ïzada siwada'uri za'ra wa, îma ropire uptabi di. Taha wa, îwawa sina, wa tô te tâma 're romhuri, Wanhîb'apito ma. Tane nherē, îwasu'uwê hã te aiwi wasu'u zazâri za'ra wa'aba ô di. Âne na ma tô ïâma îwaihu'u za'ra wa'wa. Danho'a wa tô te aima âma 're rowasu'u za'ra wa'wa, 'ri baba zama. Zudezu norĩ ma, duré zudezu'ô norĩ ma zama, wa tô te tâma 're roti pese za'ra, tiwasété wi 're sipizari za'ra mono da, 'Re ïhâimana u'âsi mono

niwĩ 're nomro mono da, Wanhĩb'apito Zezusi hã te te 're saze za'ra mono da. ²² Āhãna Zeruzarē u wa za mo, 'Re ĩhãimana u'âsi mono pē'ēzani te te ĩma ĩwaihu'uzéb zarina. Tame za marĩ hã ĩzô ĩwatobro hã te waihu'u ô nherē, wa za mo. Tane nherē, wa za mo tô. ²³ 'Ri nõh'õmo mono bâ 're ĩmorĩ ré, ma tô 'Re ĩhãimana u'âsi mono pē'ēzani hã te te ĩma 're awaihu'u, āne: Tame, te za dazazéb 're ĩnherē ni. Ropire hã wa za tô te 're sépata. ²⁴ Tane nherē, ĩhãiba ré 're ĩmorĩ da hã, ĩhãiba hã te ĩsima sawi ô di. Wanhĩb'apito Zezusi hã ma tô ĩnhimiromhuri hã ĩma tisô, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimizawi pese zé wasu'u na te dama 're sadawa wasu'u mono da. ĩnhimiromhuri hã te tãma āma uwaimrami da, wa ĩsima wē, taha si.

²⁵⁻²⁷ — Airo mono bâ, te 're aiwaimrami aba mono ré hã, wa tô te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhãimana u'âsi mono, da'āma 're ĩsib'a'uwē mono zé wasu'u na hã. Tawamhã niwamhã 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti hã te aiwi wasu'u zazâri aba ô di. Mare di. Āhãna, wa hã Paru, wa ĩsina waihu'u, za ĩzabu na sahu za'ra wa'aba ô na dâ'āsina. E tawamhã ĩnhimiromhuri na te ai'āma upa za'ra wa'aba bâ, te za asõ'reptuzé hã asiwi ĩ'manhimini wa'wa. Mare di. Asĩ'uihã na te za asisimini za'ra wa'wa 'rãwi. Āne na hã tô sena wa tô waihu'u. ²⁸ Taha wa, te za 're asĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, 're anomro wē wa'aba mono da. Duré ĩsazei'wa norĩ hã te za 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, siré 're ĩsi'rã'õtô mono norĩ hã. 'Re ĩhãimana u'âsi mono pē'ēzani hã ma tô sima aipisutu za'ra wa'wa, ĩsazei'wa norĩ hã tãma 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono da. Ti'ra wapru na ma tô ĩsazei'wa norĩ hã wa'â, tite da.

Taha wa, pone'ërebâ 'madâ'â'wa norĩ ne, te za 're ĩda'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ hã. ²⁹ Aihawi ĩmorĩ za'ra wa'aba wamhã, ni'wam norĩ hã te za we asô ai'aba'rêi wa'wa. Abaze zahi, pone'ërebâ da, 're ĩsahi za'ra mono ne, te za asada tizahi za'ra wa'wa. Tinhimirowahutu wasété na te za asada tihâimana za'ra wa'wa. Ai'âma pê'êzé za'ra wa'aba ô di za. ³⁰ Āne wa tô ai'âma waihu'u sirômo za'ra wa'wa. ³⁰ Duré ni'wam norĩ hã asiré wa'aba nherê, te za aima sadawa hapeze za'ra wa'wa, ĩsiniwĩ 're anomro aba mono da, ĩsazei'wa norĩ hã uburé ĩsiniwĩ 're nomro mono da. ³¹ Taha wa, te za asimiza'rese sina 're aihâimana za'ra wa'aba mo, ta norĩ wi. Te aima 're roti za'ra wa'aba mono ré hã, ma tô si'ubdatô ĩ'âma tiwahu. Rowa'a na wa tô aihâiba mono bâ te aima 're roti za'ra wa'wa, barana zama, ĩwawa sina. Roti hã niwa te aiwi sazâri za'ra wa'aba ô di. Taha wa, ma'âpé ĩnhimiromhurizém na 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mono za.

³² — Āhãna hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wa za oto airême za'ra wa'wa, taha si te te 're ai'madâ'â za'ra wa'aba mono da oto. ĩsimizawi pese zé wasu'u na te za 're asôpré u'âsi aba mo. Ta hã te za te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa, ĩsaze za'ra wa'aba zém na aiprédup sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Uburé marĩ ĩwẽ hã tinhib'a'uwẽ norĩ ma, te te 're ĩ'anhomri mono hã te za duré aima sômri za'ra wa'wa, ate za'ra wa'aba da oto. ³³ Wa hã danhibrob zô, te 're rob'ruiwapari mono ô di, rob'uiprazém na duré da'uza na. ³⁴ Duré ĩhâimanazéb da, wa tô ĩnhib'rata na te 're romhuri, ĩsiré norĩ hâimanazéb da zama. Āne na ma tô

a norĩ wa'wa hã asiwi ãwaihu'u za'ra wa'wa.
³⁵ Ìnhimiromhuri pese na wa tô aima ãma asanho
 za'ra wa'wa, sib'uwere na 're ãhãimana za'ra mono
 norĩ hã wanhimiromhuri na wa te ãma 're pawap-
 tob za'ra mono da. Wanhib'apito Zekusihi mreme
 na te za 're aipo're pu'u u'ãsi za'ra wa'aba mo.
 ãne ma tô wama waihu'u za'ra: “Ni'wa hã marĩ
 na te te dawari wamhã, da te tãma sômri wamhã,
 tãma rowẽ di. Tane nherẽ, te te 're ãda'azari mono
 ma hã ãsipai u tãma rowẽ uptabi di.” ãne Wan-
 hib'apito Zekusihi mreme hã. — ãne ma tô Paru
 hã da'madã'ã'wa norĩ ma waihu'u za'ra.

³⁶ Tawamhã Paru hã mreme parimhã, ma
 tô da'madã'ã'wa norĩ me hi'rãtitõ asimro, 'Re
 ãhãimana u'ãsi mono ma, mreme zusi da. ³⁷ Mreme
 zusi pari, wawa sina ma tô Paru hã nasi tinho'utu
 awaibu, te te sawi za'ra da, ãma pẽ'ẽzé za'ra wa.
 Ma tô duré nasi tob'rata hãrã za'ra. ³⁸ Za niwamhã
 te te ãhãiba pibui za'ra ô na tãma siwasu'u za'ra wa,
 ãma pẽ'ẽzé uptabi za'ra di. Tawamhã ma tô ãme
 ai'aba'rẽ, rowa'u'u na uba'reneb u.

21

Paru hã Zeruzarẽ u ãmorĩzé wasu'u 'rãsudu

¹ Tame wa tô oto wasisawi za'ra ni. Taha
 parip si, wa tô wasima wapã za'ra ni. Tawamhã
 rowa'u'u na uba'rene hã ma tô oto waré tiwara
 za'ra awa'awi, Cosi na rob'rẽ za'iti nhisi u. Ta-
 momo wasihutu wamhã, awẽpsi, wa tô duré
 ai'aba'rẽ ni, Rodisi na rob'rẽ za'iti nhisi u, uba're
 nhimizahãrizéb u hã. Tawamhã ta hawi, wa tô
 ai'aba'rẽ ni, Patara na 'ri nho'õmo nhisi u. ² Tame,
 wa tô wasiwi sôpẽtẽ ni, rowa'u'u na uba'rene hã,
 Penisiza na danhipti'a nho'õmo nhisi u ãwara da

hã. Tawamhã taha na wasi'aba're da, wa tô asisi ni. ³ Uba'rene hã waré wara ré, wa tô Sipri na rob're za'iti nhisi hã 'madâ'â za'ra ni, wanhimi'e niwĩ. Ōne haré ma tô waré wara, Siriza na danhipti'a nho'ōmo nhisi u. Taha wa, wa tô Tiru na 'ri nho'ōmo nhisi u oto aihutu ni, tamomo da te ĩro'wasari hã da te sa'ra za'ra da. Tame wa tô wawairébé ni, uba're hawi. ⁴ Tame wa tô Zezusihi zazei'wa norĩ hã sōpētē za'ra ni. Wasisōpētē za'ra wamhã, romhuri misi, ma tô wa'āma ai'utōrĩ za'ra, wasiré wasi'ubumroi ré hã. Tawamhã ĩsazei'wa norĩ hã 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani te te tāma ĩwaihu'u za'ra zéb zarina, ma tô Paruhu ma roti za'ra, Zeruzarē u morĩ tō da. ⁵ Tawamhã bâdâ hã wasi'aba'rézéb da hã ĩwa waptã'ã wamhã, ĩsazei'wa norĩ hã ma tô wasiré ai'aba're, â zaihã u, 'ri nho'ōmo nhiti. Aihĩni ma tô wasiré ai'aba're, aibã norĩ hã duré ĩmro norĩ hã, duré ĩ'ra norĩ me, te te wazawi za'ra da. Tame wa tô wahi'rātītō asimro ni, supara 'ré wa, wamreme zusi da. ⁶ Wasisawi za'ra pari, wa tô asisi ni apã uba're wawē neb 're, wasi'aba're da. Ta norĩ hã 'ri tēme ma tô apã ai'aba're.

⁷ Tawamhã Tiru hawi, wa tô ai'aba're ni. Wasi'aba'rei wamhã, Patorema'ida na 'ri nho'ōmo nhisi u, wa tô aihutu ni. Tame ĩsazei'wa norĩ hã wa tô sawi za'ra ni. Tame ma tô bâdâ hã misi wa'āma ai'utōrĩ za'ra, ĩ'rata wasi'ubumroi ré hã. ⁸ Tawamhã awēpsi, wa tô ai'aba're ni, Sézareza u. Tame wa tô asimro ni, Piripihĩ nhorōwa āma. Piripĩ hã Zezusihi wasu'uwē na ĩsazei'ō'wa norĩ ma rowasu'u'wa, ta hã. ⁷ na ĩsazei'wa norĩ pawapto'wa da, da te ĩpisutu za'ra norĩ me, aré 're ĩhāimana mono, Zeruzarē āma. ⁹ ĩ'ra norĩ sipi'ō norĩ hã

ĩmro'õ za'ra hã maparane si'uiwa na ãhãiba hã, te 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te dama 're sadawa wasu'u za'ra. ¹⁰ Tame ma tã bãdã hã nasi wa'ãma si'utõrĩ za'ra. Tawamhã aibã hã ma tã watẽme tiwisi za'ra, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi. Aibã hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa, Adabu na ĩsisi hã. ¹¹ Watẽme wisi wi, ma tã Paruhu usisizẽ hã tiwi waze. Ma tã ãma sipara'õtõ wasisi. Ma tã durẽ ãma sipawasisi. Taha pari, ma tã wama rowasu'u za'ra, ãne:

— 'Re ãhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani hã ãne ma tã ĩma waihu'u: “Ã da'usisizẽp tede'wai ma, te za zudezu norĩ hã ãne 'manharĩ za'ra, Zeruzarẽ ãma 're ĩsi'ubumroi mono hã. Zudezu'õ norĩ ma, te za hãiba nhomri za'ra.” — ãne ma tã wama waihu'u sirõmo za'ra, Adabu hã.

¹² Tawamhã ĩmreme wa te wapari za'ra wamhã, tame ĩsazei'wa norĩ 're ĩsi'ubumroi mono norĩ me, wa tã Paruhu wi rosawi za'ra ni arẽ, Zeruzarẽ u morĩ tã da. ¹³ Tawamhã asa te wama nharĩ za'ra:

— E niha da, ma aiwa'õ na ĩwi ĩrobzei'õ za'ra wa'wa. Zeruzarẽ u hã ĩmorĩ dã si, wa tã ĩsima rowẽ upta. Zezusi hã, Wanhĩb'apito na te 're sisi mono wa, ãtẽ te za dasiwi ĩnherẽ ni, dazazẽb 're. Ãtẽ, wa za dârã. Tane nherẽ, ĩma wẽ di tã, tamomo ĩmorĩ da hã. — ãne ma tã wama siwaihu'u za'ra asa, wa te waihu'u za'ra da.

¹⁴ Taha wa, Zeruzarẽ u morĩ tã da, wa te oto tiwi rosawi waihu'u za'ra õ di. Taha wa, wa tã tãma nharĩ za'ra ni oto:

— Wẽ di tã. Mo oto aimorĩ. Wanhĩb'apito te te aima ĩwẽzẽb uwaibaba, te za tã ĩ'manha. — ãne wa tã tãma rob'ru za'ra ni.

¹⁵ Tame wahãimana za'ra rẽ, syry na ma wa'ãma ronomro. Tawamhã wanhĩbro hã wa oto wasima

ubumro za'ra ni, Zeruzarẽ u wasi'aba'rẽ da. Taha pari, wa tô wawairébé ni oto. ¹⁶ Sézareza âma ãsazei'wa norĩ hã ma tô wame si'mazatõrĩ za'ra, umro na wame 'masi'aba'rẽi hutu da. Tawamhã Menasõhõ nhorõwa u ma tô wame ai'aba'rẽ, tame wasi'ubumro da a'â. Duréihã ãsazei'wa, Menasõ hã. Ìpotozé hã Sipri na rob'rẽ za'iti nhisi hã.

Paru hã Zeruzarẽ âma 're ãsãmra mono zé wasu'u na'rada

¹⁷ Tawamhã Zeruzarẽ u wasihutu wi, ma tô ãsazei'wa norĩ hã to sina wazawi za'ra. ¹⁸ Tawamhã awẽpsi ma tô Paru hã wame timorĩ za'ra, Ti'aduhu u. Tame, ma tô uburé pese ubumro, ãsazei'wai 'madâ'â'wa norĩ hã. ¹⁹ Tawamhã Paru hã ma tô uburé sawi za'ra, timreme na. Te te sawi za'ra parimhã, ma tô tinhimíromhurizém na tâma si-wasu'u za'ra, 'Re ãhãimana u'âsi mono, zudezu'õ norĩ ma, uburé te te 're ã'ab'manharĩ mono zéb za-rina. ²⁰ Paruhu mreme te te wapari za'ra wamhã, aihĩni ma tô âma tiwata za'ra, 'Re ãhãimana u'âsi mono âma. Taha wa, te asa tâma rowasu'u za'ra, Paruhu ma:

— Wasisãnawã, ãhãna wa za aima wasiwasu'u za'ra ni. Zudezu norĩ hã, wasiré norĩ hã ahâ uptabi na ma tô Zezusi hã te te sina 're umnhasi za'ra, Danho'reptui'wa na. Aihĩni, te simi'ẽ na 're hãimana za'ra, 'Re ãhãimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozésihi nhimi'ui'éré zarina. ²¹ Ta norĩ hã ma tô aiwasu'u wapari za'ra, wasiré zudezu norĩ ma, asimirowahutu wasété newa. Mozésihi nhimi'ui'érézé hã, te wasiré zudezu norĩ wi ãsawi za'ra, u, daro mono bâ 're ãhãimana za'ra mono wi, âma 're hãimana za'ra mono tõ da. Duré Mozésihi nhimi'ui'éré zarina, ti'ra norĩ te te 're sihãiwata nhihãri za'ra mono tõ da, ma tô, u, wasiré zudezu

norĩ wi ĩsawi. Āne ma tō aiwasu'u hā wapari za'ra, ta norĩ hā. ²² Āhāna aihĩni, te za aiwaihu'u za'ra ni, we aiwisizēm na hā. E marĩ, wa za tawamhā 'manharĩ za'ra ni, āne aiwasu'u hā tō senai ō na da te waihu'u za'ra da. ²³ Tawamhā āne wa za aima roti za'ra ni, marĩ 'manharĩ da, 're aihāimana wē mono zé hā da te waihu'u za'ra da. Wawa'wa, aibā maparane si'uiwa na ĩhāiba hā marĩ na ma tō tāma ropisutu za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma. ²⁴ Tawamhā te za asiré ĩsimroi mo, 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma 're ĩdawata za'ra mono zéb u, marĩ hā Mozésihi nhimi'ui'ére zarina asiré 'manharĩ za'ra wa'aba da, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, aihāiba wasété āna aihāimana za'ra wa'aba da, tāma. Tawamhā 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, pone'ērebā te te siwi ĩsimro hā te za tāma ĩwa'ābā za'ra. Tawamhā te za oto si'rāpari za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, te te ĩropisutu za'ra zéb zarina, te te tāma āma ĩ'uwaimrami za'ra na da te ĩwaihu'u za'ra zéb da hā. Āne hā 'manharĩ wamhā, aihĩni te za aiwaihu'u za'ra ni oto, aiwasu'u hā tō senai ō na hā. Te za duré aiwaihu'u za'ra ni, 'Re ĩhāimana u'āsi nhimiroti 'rata na Mozésihi nhimi'ui'ére zarina 're ĩ'aihāimana mono zém na hā. Āne hā 'manharĩ da, wa aima roti za'ra ni, wasiré ĩsazei'wa zudezu norĩ, te te aiwaihu'u za'ra da. ²⁵ E niha tawamhā zudezu'ō nherē, ĩsazei'wa norĩ 're ĩhāimana za'ra mono zéb da hā. Āne wa tō tāma roti pari za'ra ni: “Danhimizama hā romhāiba 'manharĩ āma 're dawata za'ra mono da, da te 're ĩsimroi mono nhi hā 're huri aba mono ō di za. Duré ĩwapru hā 're āhuri aba mono ō di za. Duré danhimizama da te 're ĩsō'reti za'ra mono nhi hā 're huri aba mono ō di za. Duré aihāiba na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono ō di za.” Āne

wa tô tâma rob'ui'ééré za'ra ni. — Āne te Paruhu ma rowasu'u za'ra.

²⁶ Tawamhã Paru hã ma tô âma saze za'ra, aibâ norĩ siré morĩ da. Tawamhã awēpsi, ma tô Paru hã te te simro, aibâ norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb u. Marĩ hã ma tô ĩsiré 'manharĩ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, hâiba wasété âna tâma hâimana za'ra da. Taha pari, ma tô âzé, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorōwa u. Sébré wamhã, ma tô dama pisutu bâdâ hã, marĩ te te siwi ĩ'manharĩ 'rāsutu zéb da hã. Te te siwi 'manharĩ parimhã, te za marĩ hã ĩhâiba mono bâ tâma sômri za'ra, sasedoti norĩ ma, si'udâna za'ra. Tawamhã te za waihu'u za'ra ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te te ĩ'manharĩ 'rāsutu za'ra zém na hã.

Zudezu norĩ hã, Paruhu zada ĩsiti'ru za'ra zé wasu'u

²⁷ Tawamhã bâdâ 7 na zahadu âma si'utōrĩ ô di, te te siwi ĩ'manharĩ 'rāsutu zéb u hã, Paru norĩ hã. Romhuture di oto. Tawamhã zudezu norĩ hã Azi'a hawi ĩsihudu ma tô Paru hã sima sãmri za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb âma. Izarazéhé nhihudu norĩ te, 'ri 'wawi wa'ra âma sãmra ré, ma tô siwi 'madâ. Taha wa, ma tô sada dawada'uri wasété za'ra, Paruhu da. Tawamhã ma tô oto siwi pa'â, Paru hã. ²⁸ Taha wa, te si'mahârâ za'ra zudezu norĩ hã, âne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, wei wa'âma ana wa'aba. Ā hã aibâ hã ma tô daro mono bâ te te dama 're rowahutu, da te dasiwi wawē'ō za'ra da, duré Mozésihi nhimiroti hã da te dasiwi wē'ō za'ra da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorōwa zama da te dasiwi wē'ō za'ra da. Ma tô duré zudezu'ō norĩ hã we te te simro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb u. ĩsōrōwa hã wē nherē,

ma tô wawi wasété za'ra. — Āne ma tô da'mahârâ za'ra, tame ĩsi'rã'õtõ norĩ hã, aihĩni Paruhu zada dazahi za'ra da. ²⁹ Ta norĩ hã ma tô aibã hã 'madâ'â za'ra aré, Toropimu na ĩsisi hã, Épézu âma 're ĩsãmra mono hã. 'Ri nho'õmo nhi'riti na Paruhu siré morĩ ré, ma tô 'madâ'â za'ra. Taha wa, ma tô âma romnomri za'ra, zudezu'õ nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa u Paru te te saprõni 'ru te. Taha wa, te âne da'mahârâ za'ra, zudezu norĩ hã.

³⁰ Taha wa, Zeruzarẽ 'remhã 'ri wa'õtõ mono bâ ma tô ro'wa'rudu hã te te ropé. Tawamhã Paruhu zô ma tô dasitẽme dasisa're, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb u. Ma tô dasiwi pa'âri ni 'ri para, rob u da te dasiwi wazere da. Da te dasiwi wazere parip si, ma tô oto tiwi 'ri nhitom ni. ³¹ Tawamhã te aré dasiwi wĩrĩ ni. Tawamhã da te aré dasiwi ĩwĩrĩzé wasu'u hã ma tô wapa, Roma na 'ri nho'õmo nhisi hawi da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã, Zeruzarẽ âma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ ĩsib'ru za'ra zé wasu'u hã. ³² Tawamhã awa'awi ma tô tinhib'a'uwẽ norĩ zô hârâhai'aba're za'ra, tiwada'uri'wa norĩ me siré sisa'rei mono da, datẽme. Ĩtẽme ĩsisa'rei mono hã da te 'madâ'â za'ra wamhã, ma tô âma rosahâri za'ra ni, Paruhu âma hã. ³³ Tawamhã apito hã ma tô Paruhu u ai're 'rãwi. Ma tô pa'â. Taha pari, ma tô duré da'wapéi'wa norĩ ma ti'ru, te te siwi pawasisi da, maparane ĩsi'uwazi nhorõ rutu na. Taha pari, ma tô âma da'azadanha, âne:

— E 'wa hã ã hã aibã. E marĩ ma tô 'manha. — Āne ma tô âma da'azadanha.

³⁴ Tawamhã dasiwa'rãmi te nasi tãma 'mahârâ za'ra ni, dasimana'rãmi hawi. Da te tãma wasu'u waré za'ra õ di. Dahârâ si'rahâri ahâ wamhã, ĩwasu'u uptabi hã te te waihu'u õ di, apito hã. Taha

wa, da'wapéi'wa norĩ ma, ma tô ti'ru, Paru te te siwi saprõni da, tinhorõwa u. ³⁵ Tawamhã hâimo 'ri para u sai'urizéb u sihutu wamhã, da'wapéi'wa norĩ hã ma tô te te siwi upari, Paru hã, zudezu norĩ hã sahi sina, ĩsarina si'aba'rúi wa. ³⁶ Taha wa, ma tô nasi tãma 'ru za'ra, ãne:

— Wĩrĩ aba. Wĩrĩ aba. — ãne te nasi tãma 'ru za'ra.

³⁷ Tawamhã da'wapéi'wa norĩ hã apito nhorõwa u te te siwi 'mazébré õ ré, Paru hã ma tô apito ma tinha, ãne:

— E aima wẽ õ di, aima ĩsiwasu'u da hã. — ãne te tãma tinha, deredu norĩ mreme na.

Tawamhã apito hã te asa tãma tinha:

— E nare aima waihu'u pese di, deredu norĩ mreme hã. ³⁸ Wa tô aré ai'ãma romno, a hã ezipsiu newa. Nimosi ni'wa hã ezipsiu hã ma tô aibã norĩ ãma aiwanhizari za'ra. Ta hã 4 miu na ma tô te te simro, rowasété 'manharĩ'wa norĩ hã a'ubuni u. Roma ãma apito wi sipizari za'ra da, dapãrĩzéb ré, ma tô te te simro. 'Wazé, a hã simroi mono õ di. — ãne te tãma tinha, apito hã.

³⁹ Tawamhã Paru hã te asa tãma tinha:

— Wa hã zudezu. Tasu na 'ri nho'u ĩsa'ětē nhisi ãma ĩpotozé hã, Sirisiza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma hã. 'Wazé za ĩma ĩwē, te dama ĩrowasu'u da hã. — ãne te asa tãma tinha, Paru hã.

⁴⁰ Tawamhã da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã ma tô tãma wẽ tô, te te dama rowasu'u da.

Paru hã si'uihã na dama ĩsiwasu'uzé wasu'u na'rada

Tawamhã te te dama rowasu'u da, apito te te tãma wẽ wa, ma tô Paru hã sai'u hâimo, 'ri para u sai'urizém na hã. Tame ma tô tinhib'rada hã

dama wẽ hâimo, ari'iwĩ dasi'ubumro da. Taha wa, ma tô tawarõtâ'â za'ra ni. Dawarõtâ'â za'ra wamhã, Paru hã ma tô timreme na dama rowasu'u, ebreusi norĩ mreme na.

22

¹ ãne te Paru hã dama siwasu'u:

— Ĩsiré norĩ, duré wamama norĩ, ma'ãpé ĩwapari pese za'ra wa'aba za. Wa za oto aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, 're ĩhâimana mono zém na hã ĩwaihu'u za'ra wa'aba da. — ãne ma tô tisiwasu'u na tãma sãna'rata za'ra.

² Tawamhã ebreusi mreme na te te dama ĩrowasu'u za'ra zé hã da te wapari za'ra wamhã, ma tô tãma tawarõtâ'â pese za'ra ni oto. Tawamhã te duré tãma siwasu'u za'ra, ãne:

³ — Wa hã, zudezu. Tasu na 'ri nho'ômo nhisi ãma ĩpotozé hã, Sirisiza na danhipti'a nho'ômo nhisi 'remhã. ãne Zeruzarẽ ãma wa tô ĩprédu. Damarizé hã ma tô te te ĩma 're rowahutu, wahi'rata norĩ nhimiroti na hã. ĩnhimi'ẽ na wa tô te 're romhuri pese, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. A norĩ wa'wa hã asimi'ẽ na tãma 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono ne, wa tô ôhõ ma si 're ĩsisômri u'âsi, ĩnhimi'ẽ na te tãma 're romhuri pese mono da, asine wa'aba. ⁴ Wa tô te da'ãma 're rowasété aré, 're ĩdanomro mono zép tém na 're ĩdanomro mono norĩ ãma hã. ĩzadawa para ma tô aibã norĩ hã da te 're pawasisi za'ra, pi'õ norĩzama. ĩzadawa para, ma tô duré da te 're simro, dazazéb u hã. 'Re dâ'â za'ra mono da, wa tô ãne hã te tãma 're 'manharĩ za'ra, Zezusihi zazei'wa norĩ ma hã. ⁵ 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ĩpire uptabi hã ma tô ãne na hã ĩwaihu'u, sasedoti ĩpire uptabi hã,

duré uburé zudezu norĩ ma roti'wa norĩ zama. Ta norĩ hã ãma sadanharĩ za'ra wa'aba wamhã, te za ãne na hã aima ãwasu'u za'ra wa'wa, sena na. Ta norĩ hã ma tô tinhimi'ui'ére hã ãma sômri za'ra, Damasitu u te âri da, ãsiré dama ãpire norĩ ma. Taha zarina, wa tô mo, Damasitu u te we simroi mono da, ãsazei'wa norĩ hã. ãsi'uwazi nhorõ rutu na pawasisi ré, Zeruzarê u we te simroi mono da, wa tô sô ãmorĩ za'ra, ãne da te hã za'ra da.

⁶ — Tawamhã Damasitu u te rosahutu wapsi, abzuma wa'wa ma tô hãwa hawi rowa'a za'êne hã ãma ai'ubuzi, waptu na ãhãiba nho'õmoi baba.

⁷ Taha wa, wa tô waptãrã, ti'ai wa. Ni'wai mreme hã wa tô wapa. ãne te ã'mahã: “Saru. Saru. E marĩ wa, te ãwi 're ãrowasutu u'âsi mo.” — ãne te ã'mahã.

⁸ — Tawamhã wa tô asa sada'â: “Apito, e 'wa hã, a hã.”

— Tawamhã te duré asa ãma tinha: “Wa hã Zezusi, Nazaré ãma aré 're ãnhamra mono. Te ãwi 're ãrowasutu u'âsi mo.” — ãne te ãma siwasu'u.

⁹ — Rowa'a za'êne hã ãma si'ubuzi wamhã, ãsiré ãsi'aba'rê norĩ hã ma tô 'madã'ã za'ra, rowa'a hã. Tane nherê, ta norĩ hã ãmreme hã te te waparĩ waihu'u za'ra õ di, ãma ãnharĩ'wai mreme hã.

¹⁰ Tawamhã wa tô duré 'mahã, ãne: “Apito, e marĩ, wa za 'manha.”

— Tawamhã Wanhĩb'apito te ãma tinha: “Ai-wahutu, Damasitu u aimorĩ da. Tame te za ni'wa hã aima roti, uburé 'Re ãhãimana u'âsi mono te te aima ãpisutuzé hã 'manharĩ da.” — ãne te ãma tinha.

¹¹ — Tawamhã rowa'a za'êne hã ma tô ãtob'a. Taha wa, ãsiré ãsi'aba'rê norĩ hã ma tô ãpano na siwi ãzaprõ. Taré ta norĩ hã te te siwi ãzaprõni na wa

tô wi, Damasitu u. ¹² Tame aibâ hã te 're hâimana, Ananiza na ĩsisi hã. Ta hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata wapari pese 'wa. Zudezu norĩ hã tame 're ĩsi'ubumroi mono hã ma tô Ananiza hã te te 're wēsāmri za'ra. ¹³ Ta hã ma tô we ĩzô rĩtĩ. Tawamhã, ĩtēme wisi wamhã, ma tô ĩma tinha, āne: “Īsisānawã Saru, apâ rob'madâ'â.” — Āne te ĩma tinha, aibâ hã.

— Tawamhã awa'awi, wa tô duré apâ rob'madâ. Taha wa, Ananiza hã wa oto 'madâ. ¹⁴ Tawamhã ta hã te duré ĩma tinha: “Re ĩhâimana u'âsi mono hã wahi'rata norĩ nhib'apito hã ma tô sima aipisutu, te te ai'āma sima 're ĩroti mono zé hã waihu'u da. Ma tô duré aima pisutu, Wanhīb'apito Zezusi hã ĩwē uptabi 'manharĩ'wa hã bâdâdi wa, sabu da, duré ĩmreme hã wapari da. ¹⁵ A hã te za dama 're ĩsawâ wasu'u mo, dahâiba mono bâ. Ta hã atōmo na ĩsabu hã, duré aipo're na ĩmreme hã ĩwapari hã te za dama 're ĩwasu'u mo. ¹⁶ E marĩ zô te bété asimipa, āhāna hã. Ma'āpé aiwahutu, â dawabzuri hã da te aima 'manharĩ da, duré Wanhīb'apito wi rowaptērē da, te te asō'reptu da. Tawamhã aiwasédé hã te za aima tipa.” — Āne ma tô ĩma roti, Ananiza hã.

'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Paruhu ma, romhuri te te ĩpisutuzé wasu'u

Tawamhã Paru hã dama siwasu'u 'rāsutu da, ma tô āne dama rowasu'u:

¹⁷⁻¹⁸ — Tawamhã, Zeruzarē u apâ ĩwisi wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono āma 're ĩdawata za'ra mono zéb u wa tô mo, tāma ĩmreme da. Tawamhã tāma ĩmreme sina, ĩnhotō ō nherē, ĩnhotō 'rowi te ĩrosawērē ne, wa tô Wanhīb'apito hã sabu. ĩmreme hã wa tô wapa. Te ĩma tinha, āne: “Ai'aba'rē na

aiwatobro Zeruzarẽ hawi, ãmemhã da te aiwapari za'ra õ wa za, ãwasu'u na hã.”

19 — Tawamhã wa tô asa tãma ãsiwasu'u: “Ãme 're ãsi'ubumroi mono norĩ hã ma tô ãhãimanazém na siwi ãwaihu'u. Rowahutuzé mono bâ wa tô asazei'wa norĩ zô 're ãzasi, dazazéb 're te 're 'mazai mono da, duré te 're ahã za'ra mono da. 20 Duré Esitéwã, dama aiwasu'u'wa hã da te dasiwi wĩrĩ wamhã, wa tô dasiré ãhãiba. Wa hã wa tô ãma da'ab'madã. ãma wẽ di, ãdã'ázé hã. ãwĩrĩ'wa norĩ uza, ãsisiwimhã ã'ubuzé hã, wa tô sa 'madã'ã za'ra.” ãne wa tô asa tãma ãsiwasu'u, Wanhib'apito ma.

21 — ãne na Wanhib'apito ma, ãsiwasu'u wamhã, ma tô ãma rob'ru, ãne: “Mo oto aimorĩ. Zudezu'õ norĩ tẽme, wa za asatõ, romhã na.” ãne ma tô ãma rob'ru, Wanhib'apito hã. — ãne ma tô Paru hã tisiré zudezu norĩ ma hã siwasu'u.

22 Tawamhã Paru hã zudezu'õ norĩ hã te te sisi wamhã, ma tô sada tizahi za'ra, zudezu norĩ hã zudezu'õ norĩ te te sisi õ ré hã te te aré wapari wẽ za'ra nherẽ. Taha wa, te sa'ëtẽ sima 'mahãrã za'ra, zudezu norĩ hã, ãne:

— Wĩrĩ aba. Õ hã wasétére di. Dã'ã hã.

23 ãne ma tô zudezu norĩ hã ãma si'mahãrã za'ra, hãrã 'rãihã na, ãsisiwimhã ti'ubuzé hãimo te te 're wanarĩ za'ra mono sina. Ropru te duré hãimo sãmra za'ra, sada siti'ru za'ra wa.

Paru hã da'wapéi'wa norĩ nhib'apito ma, ãsiwasu'uzé

24 Tawamhã romanu hã da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã ma tô da'wapéi'wa norĩ ma 'ru za'ra, 'ri para u te te siwi 'mazébré da, Paru hã. Te duré tãma 'ru za'ra, te te siwi 're pré'é mono

da, siwasu'u da, zudezu norĩ te te sima ã'ruzém na te te waihu'u da. ²⁵ Tawamhã ma tô siwi hiwasisi, ãsi'uwazi nhorõ rutu na te te siwi 're pré'é mono da. Tawamhã Paru hã ma tô da'wapéi'wa norĩ nhib'apito zadawa para dawada'uri'wai ma tinha, âne:

— E ãwasété na asiwi ãwaihu'u aba wa, ma tô asiwi 're ãpré'é aba mo. E tô ã'uaibaba âne hã, wa hã romanu nherẽ. — Âne te Paru hã tâma tinha, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wai ma.

²⁶ Tawamhã Paruhu mreme te te wapari wamhã, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa hã ma tô tinhib'apito ma wasu'u:

— E marĩ âma 'manharĩ da bâ. Ni'ã. Õ hã romanu. — Âne ma tô tâma wasu'u.

²⁷ Taha wa, apito hã ma tô mo Paruhu u, te te sadanharĩ da. Tawamhã âne te sadanha:

— ãma asiwasu'u na, te waihu'u da. E nare a hã romanu.

— ãhe. Wa hã, romanu.

²⁸ Tawamhã apito hã te duré tâma siwasu'u, âne:

— Wa hã duré, romanu. ãpoto'wa hã romanu õ nherẽ, wa'âbâ za'ëtê uptabi na wa tô ãsiwa'â romanu norĩ ma, ãsiromanu da.

Tawamhã Paru te asa tâma tinha:

— Tazahã ãpoto'wa hã romanu wa, wa hã duré romanu u'â. — Âne te asa tâma tinha.

²⁹ Tawamhã Paru hã romanu na siwasu'u wa, awa'awi ma tô da'wapéi'wa norĩ hã tâma ai'rẽ za'ra, te te siwi sadanharĩ za'ra âna. Duré da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã âne na te te waihu'u wamhã, ma tô pê'ẽwara, ãsimiwada'uri zarina, te te siwi hiwasisi wa.

Paru hã dama roti'wa norĩ nho're ãsiwasu'uzé

³⁰ Tawamhã da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã ma tô sima wê, zudezu norĩ hã Paruhu ãma ãwasédé hã te te siwi ãma ãhirizé hã sena na te te waihu'u da. Taha wa, awêpsi ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ãpire norĩ ma 'ru za'ra, uburé zudezu norĩ ma roti'wa norĩ ma zama, Paruhu zada si'rã'õtô da. Da'wapéi'wa norĩ ma, ma tô duré 'ru za'ra, Paruhu pawasisizé hã te te tãma wasihu za'ra da, dama ãpire norĩ nho're sab da.

23

¹ Tawamhã zudezu norĩ ma roti'wa norĩ tême, te rob'madâ'â pese, Paru hã. Te tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, wa hã wa tô 're ãsi'madâ'â u'âsi, 're ãmorĩ wê u'âsi da, 'Re ãhâimana u'âsi mono nho'a. Taha wa, ãpê'ê wapu na wa 'rãwi 're ãsisaze. — ãne te tãma siwasu'u za'ra.

² Tawamhã Ananiza hã sasedoti ãpire uptabi hã ma tô ti'ru, ãrata ãsimasam norĩ ma, te te siwi sadawa pré'é da, Paru hã. ³ Taha wa, te Paru hã asa tãma tinha:

— Oro wama roti'wa za a hã, ma aiwasédé hã ããma ãmanha. A hã ãme te asã, ãpibu da, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére zarina 're ãmorizéb zô. Tane nherê, ãsimiroti hã ma tô ãupa. Da te ãzadawa pré'é da, ma tô dama ãru. Ta hã 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti zarinai ô di. Taha wa, te za ai'azã. — ãne te tãma tinha, Paru hã.

⁴ Tawamhã ãrata ãsimasam norĩ hã te tãma nharĩ za'ra, ãne:

— E marĩ da, ma tô sasedoti ãpire uptabi ãma ãwasé.

⁵ Tawamhã Paru te asa tãma nharĩ za'ra:

— E nare ta hã sasedoti dama ĩpire. Te waihu'u õ di. Te waihu'u 'wa'âhã, te tãma nharĩ õ di aré. 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme ui'ére 'rata na wa tô âne hã waihu'u za'ra ni: “Ni'wa hã dama pire wamhã, tãma 're aimreme wasété za'ra wa'aba mono õ di za.” ãne ma tô wama waihu'u za'ra. — ãne Paru te asa tãma nharĩ za'ra.

⁶ Tawamhã Paru hã ma tô waihu'u, dama roti'wa norĩ, sina ĩsipo'o za'ra zé hã. Ni'wam norĩ hã sadusezu, duré ni'wam norĩ hã parisezu. Tawamhã, ma tô dama si'mahã, âne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, ĩwapari za'ra wa'aba. Wa hã parisezu. ĩmama norĩ zama parisezu. Dadâ'â nherẽ, apâ dahâiwa'utuzé wasu'u hã te sazei wa, wa asõ're ĩzab za'ra wa'wa, asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'aba da, taha zô si 're ĩnhimipari u'âsi mono wa. — ãne ma tô dama si'mahã.

⁷ Tawamhã mreme pari, tame ĩsi'rã'õtõ norĩ hã ma tô sina ĩsipo'ozéb zarina sima nharĩ za'ra, parisezu norĩ hã, sadusezu norĩ me. ⁸⁻⁹ Parisezu norĩ nhimizazezé hã, âne: 'Re dadâ'â za'ra mono nherẽ, apâ 're ĩdahâiwa'utu za'ra mono na, duré hâiwa âma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa norĩ hã tô sena na 're ĩhâimana za'ra mono na, duré dapẽ'êzani hã dawĩ 're wairébé mono wamhã, nimomo 're ĩdanomro mono na hã. ãne parisezu norĩ nhimizazezé hã. Tane nherẽ, sadusezu norĩ hã âne na simizaze za'ra õ di, ta norĩ hã. 'Re ĩdahâiwa'utu za'ra mono zé hã, mare di, u. Duré hâiwa âma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa norĩ hã, mare di, u. Duré dapẽ'êzani, dawĩ 're wairébé mono wamhã, nimomo 're danomro mono õ di za, u. ãne sadusezu norĩ nhimizazezé hã. Taha wa,

ma tô 're sisadawa 'rui u'âsi za'ra, parisezu norĩ hã, sadusezu norĩ me.

Tawamhã 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na dama rowahutu'wa norĩ hã, parisezu na 're ãhâimana za'ra mono norĩ hã hãwi ma tô aimasa, Paru, da te dasiwi ãrize hã te te siwi wẽ'õ wa. ãne te mreme 'rãihã na nasi ãma si'mahãrã za'ra:

— Aibã hã, õ hã wa tô waihu'u za'ra ni. Tiwasédé hã te te ãri õ di. ãté hãwa ãma 'Re ãhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, ma tô tãma rowasu'u. ãté ni'wai pẽ'ẽzani, ma tô nima hawi tãma rowasu'u.

— ãne te parisezu norĩ hã nasi ãma si'mahãrã za'ra.

¹⁰ Tawamhã damreme tete na dasi'wapé za'ra wa, da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã ma tô ãma hãtãrã, Paruhu ãma, da te dasiwi hãiba'ẽi mono õ'umhasite. Taha wa, ma tô da'wapéi'wa norĩ ma 'ru za'ra:

— Sô ai'aba'rêi wa'aba, asiwi wazere aba da, dawa'wa hawi. Tawamhã wanhorõwa u te za we asiwi ãsaprõni 'wa apã. — ãne te tãma 'ru za'ra.

¹¹ Tawamhã taha mara na Wanhãb'apito hã ma tô tãma sihã'rê, Paruhu ma. Te tãma tãma, ãne:

— Aipahi tõ. ãme Zeruzarẽ ãma ma tô dama ãwasu'u pa. Roma na 'ri nho'õmo nhisi ãma te za duré õhõ na si dama ãwasu'u, niwamhã.

Zudezu norĩ hã Paru te te sima ãru za'ra zé wasu'u

¹² Tawamhã awẽ rowa'a wi, zudezu norĩ hã ma tô pi'uriwi si'rã'õtõ. Te sima 'ru za'ra, Paru hã te te siwi wĩrĩ da. ãne te sima ãma roti za'ra:

— Paru hã wa te wasiwi wĩrĩ aba. Tawamhã 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, wa za wasi'ru za'ra

ni, wa te wasiwi wĩrĩ ò wamhã, te te wa'uprosi da, wa te wasima ì'ruzé hã wa te ãma uwaimrami za'ra ò wamhã. Wa te wasima ì'ruzé hã wa te ãma uwaimrami za'ra ò ré, wasaihuri ò di za. Duré wa te âhuri ò di za. — ãne ma tô sima roti za'ra, Paruhu ãma. ¹³ Aibã hã 40 nhipai u ìhãiba hã ma tô ãne sima 'ru za'ra. ¹⁴ Tawamhã zudezu norĩ hã ma tô ai'aba'ré, 'Re ìhãimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ìpire norĩ u, dama ìpire norĩ u zama. Te tâma nharĩ za'ra, ãne:

— Paru hã wa tô wasima 'ru za'ra ni, wa te wasiwi wĩrĩ da. 'Re ìhãimana u'âsi mono ma, wa tô duré wasi'ru za'ra ni, te te wa'uprosi da, Paru hã wa te wasiwi wĩrĩ ò wamhã. Tawamhã wa te wasiwi wĩrĩ ò ré hã, wasaihuri ò di za. ¹⁵ ãhãna, ma'ãpé da'wapéi'wa norĩ nhib'apito ma, waihu'u za'ra wa'aba, asi'rã'õtô aba zém na. Dama roti'wa norĩ me, uburé asi'rã'õtô aba zém na tâma waihu'u za'ra wa'aba, Paru te te ì'manharĩzé hã waihu'u pese za'ra wa'aba da newa, Paru hã te te we atême saprõni za'ra wa'aba da. Tawamhã wa norĩ hã bâdâdi wãi wa, wa za sô asimro ni, atême wisi za'ra wa'aba ò ré, wa te wasiwi wĩrĩ da. — ãne te tâma nharĩ za'ra.

¹⁶ Tawamhã 'ritéi'wa hã ma tô wapari za'ra, sô ìdanhimipari za'ra na hã. 'Ritéi'wa hã Paruhu 'ra wapté, ìhidiba 'ra. Taha wa, te Paruhu u mo, da'wapéi'wa norĩ nhorõwa u te te po're pu'u da. ¹⁷ Tawamhã Paru hã ma tô sô hã, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa zô. Te tâma tinha, ãne:

— ã hã 'ritéi'wa hã ãma saprõni, asib'apito u te te tâma rowasu'u da. Marĩ hã te te ìwaihu'uzém na te za tâma rowasu'u. — ãne te tâma tinha.

¹⁸ Tawamhã ãwada'uri'wa hã ma tô saprõ, apito u.
Te tãma tinha, apito ma:

— Paru hã da'wapéi'wa norĩ te te 'madâ'â za'ra da, wanhorõwa ãma ãsa hã ma tô ãzõ hã. Ta hã ma tô ãma tinha, 'ritéi'wa hã te we atême saprõni da. Ta hã, marĩ hã te te ãwaihu'uzém na te te aima rowasu'u da, ma tô ãma tinha, te we atême saprõni da. — ãne te tãma wasu'u.

¹⁹ Tawamhã da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã ma tô 'ritéi'wa hã pa'â. Danhiti ma tô saprõ, te te tãma rowasu'u da, ãne:

— E marĩ te za bété ãma ãwasu'u. — ãne te sadanha.

²⁰ Tawamhã ma tô asa tãma rowasu'u:

— Zudezu norĩ hã ma tô sima 'ru za'ra, Paru hã awẽpsi te te aiwi waptêrẽ za'ra da, dama roti'wa norĩ nho're sab da, ãtême satõrĩ za'ra da. Paru te te ãmanharizé hã te te waihu'u pese za'ra da newa, te za aiwi waptêrẽ za'ra. ²¹ Tawamhã ãtême satõrĩ za'ra da, saze za'ra õ di za. Tô'ã. Aibã norĩ hã 40 nhipai u ãhãiba hã ma tô sima 'ru za'ra, te te siwi wĩrĩ da. Te te siwi wĩrĩ õ ré hã, saihuri õ di za, u. Duré â hã te te âhuri õ di za, u. 'Re ãhãimana u'âsi mono ma, ma tô duré si'ru za'ra, te te uprosi da, te te sima ã'ru za'ra zé hã te te ãma uwaimrami za'ra õ wamhã. Te za, u, sô aima'uri za'ra. Asa tãma ãrowaihu'u za'ra zéb zõ si, te ãhãna hã mapari za'ra. — ãne te tãma rowasu'u.

²² Tawamhã apito hã te sadawa uwati, 'ritéi'wa hã, ãne:

— Ni'wai ma, ãma ãrowasu'uzém na hã rowasu'u tõ za. — ãne te sadawa uwati, apito hã. Taha pari, te tãma rob'ru, morĩ da.

Apito Perihi u, Paru da te ãsaprõnizé wasu'u

²³ Tawamhã da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã te oto sô tihârâ zahuré, tizapari da'wapéi'wa wada'uri'wa norĩ zô. ãne te tãma rob'ru zahuré:

— Ma'âpé sô aihârâ aba, da'wapéi'wa norĩ zô, para na 're ãnomro mono hã 200 na ãhâiba norĩ zô, duré awaru na 're ãnomro mono hã 70 na ãhâiba norĩ zô, duré ãsi'uwazi'wa na dapãrĩ'wa norĩ hã 200 na ãhâiba norĩ zô. Mara sime na te za aiwairébé 'wa, Sézareza u ai'aba'rúi wa'aba da. ²⁴ Awaru hã te za ãubumroi wa'wa, Paru hã ãma ãmorĩzéb da. Awaru na te za asiwi ãsaprõni waré wa'wa, Peri na danhib'apito nhisi u, asiwi ãwisi wẽ wa'aba da. — ãne te tãma rob'ru zahuré.

²⁵ Tawamhã da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã Zeruzarẽ ãma 're ãsãmra mono hã ma tô Perihĩ ma rob'ui'ééré. ãne ãsimi'ui'ééré hã:

²⁶ “Peri, wanhib'apito, uburé na da'madâ'â'wa, wa ãma asawĩ.

“Wa hã, Caradiu Risi'asi.

²⁷ “Ã hã aibã hã ma tô zudezu norĩ hã siwi ti'ã. Te aré siwi tĩwĩ. Tawamhã wa hã wa tô ãtẽme wi, da'wapéi'wa norĩ me. Wa tô dawĩ ãma wasisaprĩ za'ra ni, romanu na 're ãhãimana mono na te waihu'u wa oto. ²⁸ Wa tô ãsima wẽ, ãwasédé hã da te ãma ãsa'razé hã te waihu'u da. Taha wa, wa tô saprõ, zudezu norĩ ma roti'wa norĩ tẽme. ²⁹ Taha wa, wa tô waihu'u oto. Marĩ ãwasédé hã te ãma waihu'u õ di, da te ãwĩrĩzéb da hã, duré dazazéb 're, da te dasiwi ãsẽrẽzéb da hã. Mare di. Zudezu norĩ 're ãhãimana za'ra mono zé wa'rãmi, 're ãhãimana mono zém na si ma tô ãwasédé hã siwi ãma sa'ra. ³⁰ Zudezu norĩ hã te te siwi wĩrĩ da, te te sima ã'ru za'ra zé hã ma tô duré ãma waihu'u ni. Te waihu'u wi, wa tô ãma atẽme satõ, sa'ëtẽ. ãwasété na tãma ãnharĩ'wa norĩ ma, wa tô duré ãma rob'ru za'ra, ãma

atême si'aba'ré da, asô'a te te ãwasédé hã ãma sa'ra da. ãne si, wa ãma aima rob'ui'éré.”

³¹ Tawamhã da'wapéi'wa norĩ hã te te tãma ã'ru za'ra zém na ma tô ãma uwaimrami za'ra. Paru hã ma tô siwi saprô. Tawamhã tô ã mara na ma tô ai-hutu, ãtipatiridi na 'ri nho'ômo nhisi u. ³² Tawamhã awêpsi, da'wapéi'wa norĩ, para na ãsi'aba'ré norĩ hã ma tô apâ ai'aba'ré, tinhorôwa u. Paru hã ma tô rême za'ra, awaru na 're ãnomro mono norĩ si te te siwi saprôni da oto. ³³ Tawamhã ta norĩ hã ma tô siwi saprô, Sézareza u. Tamomo sihutu wi, ma tô awa'awi siwi saprô Paru hã, apito u. Tawamhã ma tô apito ma rob'ui'éré hã sômri za'ra. ³⁴ Apito, ma tô sôré, rob'ui'éré hã. Te te sôré parip si, ma tô Paru sadanha:

— E niha asipti'a nhisi hã.

Tawamhã te asa tãma tinha:

— Sirisiza na ãnhipti'a nhisi hã.

³⁵ Tawamhã te te waihu'u wamhã, apito hã te tãma tinha:

— Aiwasedé hã te te ai'ãma ãsa'ra norĩ hã we sihutu wapsi, wa za aiwapa, ta norĩ siré. — ãne te tãma tinha.

Tawamhã ma tô da'wapéi'wa norĩ ma Paru hã 'ru za'ra, Erodihi nhorôwa ãma te te siwi sêrê da. Te te duré siwi 'madâ'â pese da zama, te tãma 'ru za'ra.

24

Zudezu norĩ hã Paruhu ãma ãwasédé te te siwi ãma ãhirizé wasu'u

¹ Tawamhã bâdâ hã 5 na ma tô ãma ne, Erodihi nhorôwa ãma hâimana ré hã, Paru hã. Tawamhã Ananiza hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma da'ãma

romhuri'wa ĩpire uptabi hã ma tô Sézareza u wi, sasedoti ĩpire uptabi hã. Ni'wam norĩ hã, da'madâ'â'wa norĩ hã ma tô siré te te simro. Danhimirob'manharĩzém na dawasu'u'wa zama te siré saprõni za'ra, Téturu na ĩsisi hã. Ta norĩ hã apito Perihi ma, ma tô ĩwasédé hã siwi ãma tihi, Paruhu ãma. ²⁻³ Tawamhã apito Peri hã ma tô Paruhu zô hã, danho're sab da. Taha pari, Téturu hã ma tô oto Paruhu ãma ĩwasédé hã ãma tihi. Apito ma, te rowasu'u, ãne:

— Roti'wa, a hã aiwẽ uptabi di. A hã wama 're roti wẽ u'âsi mono wa, wa rowẽ na si 're wahâimana za'ra ãhãna hã. Wa'madâ'â'wa norĩ ma, ma tô 're ĩroti wẽ u'âsi mo, daro mono bâ te te 're wa'madâ'â wẽ za'ra mono da, marĩ ĩwasédé hã te te wama 're pese za'ra mono da. Tawamhã waro mono bâ, asimipawaptobzém na wama 're asõpru mono wa, wa wa te 're aiwẽsãmri u'âsi za'ra. ⁴ Tane nherẽ, ĩwapari wa'a õ'umnhasite, ĩmreme syry na wa za aima rowasu'u. Asõpru wa, da'upana te aima rowasu'u wamhã, ãté aima wẽ di za, ĩwapari da hã. ⁵ Õ hã aibã hã wa tô waihu'u za'ra ni, timreme na daré ro'wa'rutu'wa na hã. Duré daro mono bâ zudezu norĩ hã te te ĩropéi mono tème 're morĩ wamhã, ma tô te te da'ãma 're aro'wa'rutu. Duré nazarenu na dasina dasipo'ozém nhisi niwĩ, 're ĩnomro mono ma hã pire di, õ hã. ⁶ Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zé hã te aré wawi wasété, 'ri hã. Tazahã wa tô wasiwi âri ni. ⁷ Tawamhã apito Risi'asi hã ma tô watème wi. Sa'ëtẽ ma tô wawi ti'â, Paru hã. ⁸ Ta hã ma tô ĩwasété na tãma ĩnharĩ'wa norĩ ma 'ru za'ra, asõ'a simasab da, te te aima wasu'u za'ra da. Taha wa, ã hã aibã hã sadawa pibui wamhã, tô sena na te

za ĩwaihu, ĩwasédé hã wa te wasiwi ãma ĩsa'razém na hã. — Āne te Téturu hã apito sada wada'u.

⁹ Tawamhã zudezu norĩ, tame ĩsimasam norĩ hã te duré sadawa waptob za'ra, ĩwasu'u tô sena na.

Paru hã, Perihĩ uiwada ĩsiwasu'uzé

¹⁰ Tawamhã apito hã ma tô Paruhu ma tinhib'rada sarõtõ, timreme hã te te oto wazere da. Taha wa, Paru hã timreme hã ma oto waze, āne:

— Ma tô ai'āma tiwahub ahã, āme dama rowairébé'wa na 're aihāimana mono ré hã. Āne hã ĩma waihu'u pese di. Taha wa, asõ'a ĩsi'uihã na aima ĩsiwasu'u da hã, ĩma wẽ di. ¹¹ ĩmreme hã sena na te za ĩwaihu. Nĩmosi, wa tô wĩ, Zeruzarẽ u hã. Bãdã ¹² na ma tô ĩ'āma ne, tame ĩnhamra ré hã. 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma ĩwata dã, wa tô wi. Tawamhã 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma 're ĩdawata za'ra mono zéb āma 'ri 'wawi wa'ra 're, ĩnhamra ré, ĩsiré zudezu norĩ hã ma tô ĩsāmri za'ra. ¹² Tane nherẽ, ĩmreme na te ĩdazadawa 'razãri na hã te te ĩwapari za'ra õ di. Zudezu norĩ te, rowahutuzé mono bã ĩmreme na te dazada'rãmi õ di. Duré 'ri babab zama te da'azada'rãmi mono õ di. ¹³ Taha wa, ĩwasété newa, tô sena na te te siwi ĩ'āma sa'ra waihu'u õ di. Mare di. ¹⁴⁻¹⁵ Āne wa za aima ĩsiwasu'u. 'Re ĩdanomro mono zép téb zarĩna, wa tô te 're romhuri, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma. 'Re ĩdanomro mono zép té wasu'u hã te zudezu norĩ hã te te siwi 're wẽ'õ za'ra, senai õ newa. Tane nherẽ, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti hã, wahi'rata norĩ nhib'apito nhimiroti hã wa tô uburé saze, Mozési te te āma ĩrob'ui'ééré hã. ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimi'ui'ééré hã wa tô duré saze. ĩwasédé hã te te siwi ĩ'āma ĩsa'ra norĩ hã 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma te te ĩsasõmri za'ra ne, wa duré wa

hã ãma sasõ. Dadâ'â nherẽ, aihĩni apâ te te 're ãda'ahâiwa'utu mono zém na wa tô ãma sasõ, ãwẽ hã duré ãwasédé hã apâ te te 're ãda'ahâiwa'utu mono zém na hã. ¹⁶ Taha wa, ãwẽ hã te 'manharĩ tõi da hã, ãwa'a õ di, ãpẽ'ẽ wapu na 're ãsi'madâ'â u'âsi mono da si, 'Re ãhâimana u'âsi mono nho'a, duré danho'a zama. — ãne te Paru hã tãma siwasu'u, apito Perihi ma.

¹⁷ Te duré tãma siwasu'u, ãne:

— Zeruzarẽ nhiti 're ãmorĩ ré, ma tô ã'ãma ti-wahub ahâ. Tawamhã tamomo wa tô apâ mo, danhibzari hã te âri da, ãsiré norĩ ma, te sãmri da. Duré danhimizama hã da te ãsimro hã 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, te sãmri da, ãma ãwata da, wa tô apâ mo. ¹⁸⁻¹⁹ ãne te 'manharĩ da, wa tô ãsipese, wasiré zudezu norĩ 're ãhâimana za'ra mono zéb zarina, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te te ãwêsãmri da. Tawamhã zudezu norĩ hã Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi ãsihudu hã ma tô ã'madâ'â za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zéb ãma 'ri 'wawi wa'ra 're. Tame te te ã'madâ'â za'ra wamhã, ã'rata dasi'rã'õtõ õ di. Da te ãmreme 'razâri õ di. Rowẽ si. Ta norĩ hã te te ã'madâ'â za'ra norĩ hã marĩ ãwasédé hã te te ã'ãma waihu'u za'ra wamhã, we si'aba'rúi 'wa'ãhã, aré wẽ di, asõ'a ãwasédé hã te te ã'ãma sa'ra da. ²⁰ Ta norĩ hã we si'aba'rúi õ wamhã, áté asõ'a ãsimasam norĩ si te za aima ãwasu'u za'ra. Dama roti'wa norĩ nho're ãzab ré, marĩ ãwasédé hã te te ã'ãma ãwaihu'u za'ra zém na, te za ãwasu'u za'ra, ãme ãzab ré. ²¹ Wa hã wa za aima ãsiwasu'u, te ã'mahârâzém na, dama ãpire norĩ nho're ãzab ré, ãne: “Ã bâtâ na wa asõ'a ãzab za'ra wa'wa, ãpibui pese za'ra wa'aba da. Dadâ'â nherẽ, apâ dahâiwa'utuzé, te sazei wa, 'Re ãhâimana

u'âsi mono nhimiroti na 're ĩmorĩzéb zô te za ĩpibu za'ra wa'wa.” Āne si wa tō ĩsi'mahâ, dama ĩpire norĩ nho'a ĩzab ré. Āté āne ĩmreme wamhã, te ĩãma rosa'rata za'ra, ĩwasété na. — Āne te Paru hã siwasu'u, apito Perihĩ ma.

²² Tawamhã apito Peri te tãma tinha:

— Zahadu, apito Risi'asi wei wisi wapsi, wa za niha hã aima rowairébé. — Āne te tãma tinha.

Apito Peri hã ma tō waihu'u pese, 're ĩdanomro mono zép té hã. Tane nherē, te te āma wapari 'rãsutu ō di.

²³ Tawamhã apito Peri hã ma tō da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wai ma waihu'u, āne:

— 'Madâ'â pese za'ra wa'aba za, ã hã aibã hã aiwi simani za'ra wa'aba tō da. Tazahã, marĩ hã te te 'manharĩ da, te te sima wē wamhã, syry na te za tãma ĩrowairébé 'wa. Duré, ĩsiré norĩ hã ĩhãimanazéb da, te te pawaptob za'ra da, we ĩtēme sisisi wamhã, wē'ō za'ra wa'aba ō di za, tiwi. — Āne ma tō tãma waihu'u, apito hã.

Paru hã Apito Perihĩ nho're ĩsabzé wasu'u, Durusiraha nho're me

²⁴ Bâdã hã siwaptom na āma ne pari, ma tō apito Peri hã Paruhu zô hã, timro me, Durusiraha me. Durusira hã, zudezu. Tawamhã Cristu Zezusi hã da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zém na ma tō Paru hã tãma rowasu'u zahuré. Apito Peri hã ma tō ĩsimirowasu'u hã wapari pese.

²⁵ ĩwē na si 're ĩdanomro mono zém na ma tō tãma rowasu'u, marĩ hã ĩwasédé hã da te dasiwi ĩwē'ōzém na zama. 'Re danomro wasété mono wa, rob'rãsutu u 'Re ĩhãimana u'âsi mono, za niha te te dama ĩrob'manharĩ pipa zém na ma tō duré

tãma rowasu'u. Āne hã te te tãma awasu'u wa, ma tō apito Peri hã tipahi. Taha wa, te tãma tinha, Paruhu ma:

— Āhãna te za aimo a'â. Niwa te ĩsima wẽ wapsi, wa za duré asô hã apâ, te aiwapari da.

²⁶ Tawamhã Paruhu ãma te rosa'rata, rob'uiprazém na tãma siwa'âbâ da newa, dazazém hawi watobro da. Taha wa, te nasi sô hã, te te sima rowasu'u zahuré da.

Paru hã Pesituhu ma, ĩsiwasu'uzé wasu'u

²⁷ Tawamhã maparane ma tō ãma tiwahu, Sezariza ãma sãmra ré, dazazéb 're, Paru hã. Tawamhã Posi'u Pesitu hã te za oto si'apito, Perihi nhowa're're. Taha wa, apito Peri hã sisa'u ma tō tizadawa ãma tirẽ, dazazéb 're, hâimana u'âsi da Paru hã, ĩsa'u hã. Zudezu norĩ ma, rowêzéb da, ma tō ãne hã tizadawa hã ãma tirẽ.

25

¹ Tawamhã Pesitu hã tame si'apito wamhã, bâdâ si'ubdatō ãma ne pari, te oto mo Zeruzarẽ u, Sézareza hawi. ² Zeruzarẽ u wisi wamhã, sasedoti ĩpire norĩ hã duré zudezu norĩ ma, roti'wa norĩ zama ma tō tãma wasu'u za'ra Paru hã, wasété ré ne. ³ Ma tō tiwi waptẽrẽ za'ra, Paru hã te te tãma satõrĩ za'ra da, Zeruzarẽ u. Ta norĩ hã bâdâdi wãi wa, te te siwi wĩrĩ da, aré ãma siwada'uri za'ra na dâ'âsina, ma tō tiwi waptẽrẽ za'ra, Zeruzarẽ u te te satõrĩ da. ⁴ Tawamhã apito Pesitu hã ma tō asa tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Paru hã Sézareza ãma te nhamra dazazéb 're, da'wapéi'wa norĩ hã te te siwi 'madâ'â pese za'ra da tame. Tamomo wa za apâ morĩ su. ⁵ Taha wa, dama ĩmreme pire norĩ hã asiwa'wa hawi, asiwi

satōrĩ za'ra wa'aba za, ĩme si'aba're da. ĩwasédé hã te te âma hiri ze za'ra wamhã, tamep si te za tãma nharĩ za'ra, ĩnho'a. — Āne te apito Pesitu hã tãma nharĩ za'ra.

⁶ Tawamhã bâdâ hã 8 na âté niwamhã 10 na ma tô âma ne, Zeruzarê âma sâmra ré hã, apito Pesitu hã. Taha pari, ma tô mo apâ, Sézareza u. Wisi wamhã, awê te oto nhamra, dapa'uwati'wa sima-sisizém na. Tawamhã Paruhu zô ma tô da'mazatô, te te ĩtême siwi saprôni da. ⁷ Tawamhã Paru hã ĩtême wisi wamhã, zudezu norĩ hã Zeruzarê hawi ĩsi'aba're norĩ hã ma tô siwi uirĩ. Taha wa, apito ma, ma tô wasu'u wasété uptabi za'ra, Paru hã. Tane nherê, tô sena na ĩwasédé hã te te siwi âma sa'ra waihu'u ô di, zudezu norĩ hã. ⁸ Tawamhã Paru hã ma tô apito ma siwasu'u, âne:

— Zudezu norĩ nhimiroti wa'râmi, ĩwasédé hã te 'manharĩ ô di. Mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb âma duré ĩwasédé hã te 'manharĩ ô di. Duré Roma âma apito Sézaha ma, marĩ hã te 'manharĩ ô di, danhipai u danhib'apito ma hã. — Āne ma tô Paru hã si'wawi aimapa.

⁹ Tawamhã apito Pesitu hã te asa tãma tinha:

— E Zeruzarê u aimorĩ da hã, aima wê di, tame da te asadhanarĩ za'ra da, ĩnho'a. — Āne te sadanha, zudezu norĩ ma, ĩmreme te te tãma âma uwaimrami za'ra da, tãma ĩrowê za'ra zéb da.

¹⁰ Tawamhã Paru, te asa tãma tinha:

— Mare di. ĩmorĩ da hã, te ĩsima rowê ô di. Roma âma apito Sézaha zadawa para, te âme 're ĩda'apa'uwati mo. Taha wa, âmep si te za siwi ĩzadanha, ĩhâimanazém na. Marĩ ĩwasédé hã te 'manharĩ ô di, zudezu norĩ ma hã. Āne na hã

aima ĩwaihu'u pese di, a hã. ¹¹ Marĩ ĩwasédé hã te 'manharĩ 'wa'âhã, da te dasiwi ĩwĩrĩ da hã, aré ĩsisawi ò di. Tane nherẽ, ĩwasédé hã te te siwi ĩ'ãma ĩsa'ra hã tô senai ò wamhã, ni'wa hã te te tãma ĩza'réi waihu'u za'ra ò di. Taha wa, Roma na 'ri nho'ômo nhisi u si te za ĩzatõ, apito Sézaha nho're ĩzab da, taha ma si ĩsiwasu'u da, tame. — Āne te tãma si'ru, Paru hã.

¹² Tawamhã Paruhu mreme hã te te wapari wamhã, apito Pesitu hã ĩsimiroti na ãma ĩsime za'ra norĩ me, ma tô sima ãma roti za'ra. Taha parip si, ma tô asa Paruhu ma tinha, āne:

— Ma tô ĩma asi'ru, Roma ãma apito Sézaha u te asatõrĩ da. Tane tô. Te za tô ĩtẽme aimo. — Āne ma tô tãma rowairébé, apito Pesitu hã.

Paru hã Apito Adaripaha nho're ĩsabzé wasu'u, Berenisihi nho're me

¹³ Tawamhã, syry na ãma ronomro pari, apito Adaripa norĩ hã ma tô tihidiba me aimasisi zahuré, Sézareza u. Berenisi na ĩhidiba nhisi hã. Apito Pesitu hã te te sabu zahuré da, ma tô ĩtẽme aimasisi. ¹⁴⁻¹⁵ Tawamhã tame simasisi ré, bâdâ hã umro na ãma ne pari, ma tô apito Pesitu hã apito Adaripaha ma wasu'u, Paru hã. Te tãma tinha, āne:

— Āme aibâ hã te za, dazazéb 're, apito Peri hã sisa'u te te dama ĩ'ru hã, dazazéb 're, hãimana u'âsi da, ĩsa'u hã. Tawamhã Zeruzarẽ u ĩmorĩ wamhã, sasedoti ĩpire norĩ hã duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ me, ma tô ĩma wasu'u za'ra, Paru hã wasété ré ne. Te dama hãiba 'ru da, ma tô ĩwasédé hã siwi ãma tihi. ¹⁶ Tane nherẽ, wa tô asa tãma nharĩ za'ra, āne: “Mare di. Wa norĩ hã, romanu norĩ hã āne wa te 're 'manharĩ za'ra mono ò di. Dasi'wawi 're

dasimapa za'ra mono ò ré, wa te 're dahâiba za'rêi waihu'u za'ra mono ò di. Te te dama 're ñharĩ za'ra mono norĩ nho'a 're dasimasa mono wapsi, te za a'â 're dasiwasu'u za'ra, sena zô.” ãne wa tô asa tâma nharĩ za'ra, sasedoti norĩ ma. ¹⁷ Tawamhã ta norĩ hã ma tô we ñsiré ai'aba'ré. Tawamhã awêm na hã awa'awi wa tô sô nhamra, dapa'uwatizéb âma. Wa tô dama ti'ru, da te we ñtême saprõni da, aibã hã. ¹⁸ Tawamhã tâma ñharĩ'wa norĩ hã ma tô sada aimasa. Tane nherê, marĩ na te te wasu'u wasété za'ra ò di. Ñwasété uptabi newa, wa tô aré âma rosa'rata. Tane nherê, ânei ò di oto, ñnhimirosa'rada hã. ¹⁹ Zudezu norĩ nhimizazezém na sisada'âbã za'ra wa, marĩ hã ñwasété na te te âma hiri za'ra neza. Aibã hã Zezusi na ñsisi hã dã'â nherê, apã ñhãwa'utu na te te dama 're wasu'u u'âsi mono wa, ma tô ñwasété na tâma nharĩ za'ra. ²⁰ Taha wa, wa hã ñsimi'manharizéb zô te pibui waihu'u ò di, âmemhã. Taha wa, wa tô sadawa pibu aré, Zeruzarê u morĩ da, te te sima rowê zô, tame da te dasiwi sadanharĩ da. ²¹ Tane nherê, ma tô ñwi rowaptê, Roma âma apito Sézaha u si te satõrĩ da, duré da'wapéi'wa norĩ nhib'rata sãmra da a'â, tamomo te satõrĩ ò ré. Taha wa, wa tô dama ti'ru, da te dasiwi âma ropti da, âme sãmra da a'â Paru hã, apito Sézaha u te satõrĩ ò ré. — ãne apito Pesitu hã ma tô tâma rowasu'u, apito Adaripaha ma.

²² Tawamhã mreme parip si, Adaripa te tâma tinha, Pesituhu ma:

— Aibã mreme hã te wapari hã, wa ñsima wê.

Tawamhã Pesitu te asa tâma tinha:

— Tane tô, awêpsi te za ñwapa.

²³ Tawamhã awêpsi apito Adaripa norĩ hã Berenisihi me, ma tô tizasi zahuré, apito te,

dasi'rã'õtôzéb u. Uza wẽ ré, duré sima sipse na, ma tizasi zahuré, dama pire wẽ te, âma datob'uzu za'ra da. Da'wapéi'wa norĩ nhĩb'apito norĩ me ma tô asisi, 'ri nho'ômo âma dama ĩpire norĩ me zama. Tawamhã apito Pesitu hã ma tô Paru hã dama ti'ru, te te ĩtẽme siwi saprõni da. ²⁴ Te te ĩtẽme siwi saprõni wamhã, Pesitu hã ma tô dama tinha, âne:

— Apito Adaripa, duré âme 're asimroi wa'aba mono norĩ, ĩwapari za'ra wa'aba. Âhãta te za, aibã hã. Zeruzarẽ âma ĩnhamra ré hã zudezu norĩ hã aihĩni ma tô siwi âma ĩwasutu. Âneb zama te siwi âma ĩwasutu, dâ'â da. Â hã hãiba ré 're morĩ u'âsi wamhã, te za, u, te te da'âma 're rowasété. ²⁵ Tane nherẽ, marĩ na hã te waihu'u ô di, da te dasiwi ĩwĩrĩzéb da hã. Tawamhã ô hã si'uihã na ma tô ĩwi rowaptẽ, Roma âma apito Sézaha u te satõrĩ da. Taha wa, wa tô âma saze tô, te ĩtẽme satõrĩ da. ²⁶ E niha, wa za tawamhã bété ĩwasété na tãma rob'ui'ééré, Roma âma wanhĩb'apito ma. Marĩ na sena na ĩwasédé hã da te âma ĩsa'razém na hã te waihu'u ô di, wa hã. Baba di. Taha wa, wa tô sô hã, asõ're sab za'ra wa'aba da, apito Adaripaha nho'reb zama. Marĩ zô te za asiwi ĩ'madâ'â 'wa pé, marĩ na pé te âma rob'ui'ééré da, wanhĩb'apito ma. ²⁷ ĩwasédé hã da te âma ĩsa'razém na te tãma rob'ui'ééré waihu'u ô di. E niha da, wa za bété taré ĩtẽme satõ, aibã hã da'wapéi'wa norĩ me morĩ da, Sézaha nho're sab da, si'uihã na tãma siwasu'u da. Marĩ hã ĩwasédé hã da te âma ĩsa'razé hã hãimana ô nherẽ, te ĩtẽme satõrĩ waihu'u ô di. — Âne te apito Pesitu hã dama tinha.

26

Paru hã apito Adaripaha nho're, dama

ĩsiwasu'uzé wasu'u

¹ Tawamhã apito Adaripa ma tô Paruhu ma tinha, âne:

— Āhãna, asi'uihã na te za wama asiwasu'u, aihâimanazém na.

Taha wa, Paru hã ma tô tinhib'rada hã dama wẽ, apito Adaripaha ma siwasu'u da. Taha pari, te âne tãma siwasu'u oto danho'a:

² — Apito Adaripa, ĩto ti āhãna hã, asõ'a za oto aima ĩsiwasu'u wa. Zudezu norĩ hã ĩwasédé hã te te ĩãma ĩhiri za'ra zém na wa za ĩsiwasu'u na wa'rã. ³ Zudezu norĩ hã 're ĩnomro mono zé hã aima waihu'u pese di. ĩsisada'rãmi za'ra zé hã, aima waihu'u pese di duré. Taha wa, wa aiwi rowaptẽ, asimi'ẽ na ĩwapari da.

⁴ — ĩprédu wi, 're ĩhâimana mono zém na ma tô uburé zudezu norĩ hã ĩwaihu'u za'ra. ĩrob āma 're ĩhâimana mono ré, ma tô ĩwaihu'u za'ra, 're ĩhâimana mono zém na hã. Zeruzarẽ āma ma tô duré ĩwaihu'u za'ra, tame 're ĩhâimana mono ré hã. ⁵ Parisezu norĩ siré, wa tô 're ĩhâimana. Wasiré zudezu norĩ hã Mozésihi nhimi'ui'ére zarina sipai āna 're ĩhâimana za'ra mono zém nhipai u're ĩwahâimana za'ra mono zé hã, wasiré parisezu norĩ hã. Āne ĩsãna'rata hawimhã, 're ĩhâimana mono zé hã. Zudezu norĩ hã sena na te te aima ĩwasu'u ze za'ra 'wa'āhã, âne na hã te aré aima ĩwasu'u wẽ za'ra. ⁶ Dadâ'â nherẽ, apã te te 're ĩda'ahâiwa'utu mono zéb zô, wa 're ĩnhimipari u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, wahi'rata norĩ ma, te te ĩropisutu zô. Taha zarina, ma tô zudezu norĩ hã ã bâtã na ĩwasédé hã ĩãma hiri za'ra. ⁷⁻⁸ Wahi'rata norĩ, 12 na ĩhâiba norĩ nhihudu mono bâ, wa wanhimi'ẽ na āma 're wawata za'ra, 'Re ĩhâimana

u'âsi mono âma hã. Rowa'a na wa âma 're wawata za'ra, barana zama. 'Re ãhâimana u'âsi mono te te wama ãropisutu zô, wa wanhimipari sina âma 're wawata u'âsi za'ra. Ôhõ zô 're ãnhimipari mono wa, te zudezu norĩ hã ãwasédé hã ãâma sa'ra. ãwapari'wa norĩ, e marĩ wa, te 'Re ãhâimana u'âsi mono âma 're ãrosa'rata upa za'ra wa'aba mo, te te 're ãda'ahâiwa'utu mono zéb da hã, tâma ãwaihu'u ô newa.

9 — Wa tô aré ãsina rosa'rata, Zezusihi zazei'wa norĩ âma te 're rowasutu u'âsi mono da, Nazaré âma aré 're ãsãmra mono zazei'wa norĩ âma. 10 Tawamhã Zeruzarê âma ma, wa tô âne hã te tâma 're 'manharĩ za'ra. Sasedoti ãpire norĩ zadawa para, wa tô te 're 'maza, dazazéb 're, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ hã. Duré da te dasiwi 're simroi mono da, da te dasima 're hãiba za'ré za'ra mono wamhã, wa tô te âma 're dazaze za'ra. 11 Taha wa, wa tô te âma 're arowasété, rowahutuzé mono bâ, Zezusi hã te te siwi 're wẽ'ô za'ra mono da, ãsazei'wa norĩ hã. Ta norĩ zada ãzahi uptabi wa, wa tô 'ri nho'ômo mono bâ te âma 're rowasété za'ra, darob amoi âma zama.

12 — Taha da, nimahã bâtâ na wa tô duré mo Damasitu u, ãsazei'wa norĩ zô, âne hã te tâma 'manharĩ za'ra da. 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa ãpire norĩ hã ma tô ãzatõrĩ za'ra. Rob'ui'ére ma tô ãma sãmri za'ra, ãsazei'wa norĩ âma te 're rowasété za'ra mono da, ãsadowa parab za'ra. 13 Apito, tane nherẽ, ma tô aimawi ãma tiromhãiba. Damasitu u ãmorĩ ré, abzuma wa'wa ma tô rowa'a za'ëté uptabi hã ãma ai'ubuzi, hãiwa hawi. Bâtâ nhimirowa'a nhipai u, rowa'a za'ëté uptabi di. ãsiré ãsi'aba'ré norĩ uwaibaba

zama ma tô ai'ubuzi. ¹⁴ Tawamhã aihĩni wa tô warere'e ni, ti'ai wa. Wa hã ni'wai mreme hã wa tô wapa. ãne te ĩma tinha, ebreusi norĩ mreme na: “Saru, Saru, e marĩ wa, te ĩwi 're ĩrowasutu u'âsi mo. Aipẽ'ẽ 'remhã ma tô 're asi'u'a u'âsi mo, powawẽ hã wedehu 'rã'wa na da te zusi wa, te te sina mei wa, ĩsi'u'a ne.”

¹⁵ — Tawamhã wa tô asa 'mahâ: “Apito, e 'wa hã a hã.”

— Tawamhã Wanhĩb'apito te asa ĩma tinha: “Wa hã Zezusi, te ĩwi 're ĩrowasutu u'âsi mo. ¹⁶ Ma'ãpé aiwahutu, hãwi asab da. Wa we aima ĩsihã're, te ĩsima aipisutu da, ĩma romhuri'wa da. ã bâta na ĩzabuzém na te za dama 're ĩwasu'u u'âsi mo. Duré zahadu wapsi te aima ĩwaihu'uzém na zama, te za dama 're ĩzadawa wasu'u u'âsi mo. ¹⁷ Wa hã wa za te 're ai'madâ'â, asiré zudezu norĩ, ĩsahi norĩ wi, te 're asõ'reptui mono da, duré zudezu'õ norĩ wi, te 're asõ'reptui mono da zama. Zudezu'õ norĩ tẽme, wa za oto asatõ. ¹⁸ Datob'a ne 're danomro mono wa, da te 're ĩdato pese za'ra mono ne, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na 're ĩpo're pu'u za'ra mo, zudezu'õ norĩ hã. Ro-bra na 're ĩnomro mono hã te za 're ĩ'awaibui mo, rowa'a na oto 're nomro mono da, ta norĩ hã. Satanasihi nhiptetezém hawi te za 're ĩ'apizari mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono niwĩ 're nomro mono da oto, te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zéb zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwasédé hã te te tãma 're apari mono da, duré ãma 're sib'a'uwẽ za'ra mono da oto dame.” ãne ma tô Wanhĩb'apito hã ĩma pisutu, zudezu'õ norĩ hã. — ãne ma tô Paru hã siwasu'u, apito Adaripaha ma, tihâimanazém na te te ãma ĩsaprĩzém na hã.

Paru hã tinhimihuri na ĩsiwasu'uzé

Tawamhã Paru te duré siwasu'u, âne:

19 — Apito Adaripa, ĩwapari. Hâiwa hawi te ĩsabui mreme hã wa hã te sadawa rême õ di. 20 Damasitu âma uimrehêne wa tô Zezusihi zadawa wasu'u na hã dama âma sâna'rata. Taha parip si, Zeruzarê âma wa tô duré dama âma rowasu'u. Taha parip si, wa tô duré Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi âma dama sadawa wasu'u, zudezu norĩ ma, zudezu'õ norĩ ma zama. Ta norĩ hã tiwasédé hã te te 're rême za'ra mono da, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono niwĩ 're nomro wẽ mono da, wa tô te tãma âma 're rowasu'u za'ra, tô sena tiwasété wi 're ĩsipizari za'ra mono na, da te 're waihu'u za'ra mono da. 21 Taha 'ru te, ni'wam norĩ hã zudezu norĩ hã ma tô siwi ĩ'â, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb âma 'ri 'wawi wa'ra 're, ĩnhamra ré. Te aré siwi ĩwĩ. 22 Tane nherê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô te te 're ĩpawaptob u'âsi. Taha wa, â bâta na ĩhâiba ré, wa zahadu 're ĩhâimana. Taha wa, zahadu wa nasi dama sadawa wasu'u, dama ĩwapu norĩ ma, duré dama ĩpire norĩ ma zama. Uburé Mozésihi nhimirowasu'u zarina, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimirowasu'u zarina, wa tô te dama 're sadawa wasu'u. ĩnhimizadawa wasu'uzém na âma ĩsipai õ di. Romhã ré ma tô ta norĩ hã te te dama 're wasu'u za'ra, âne: 23 “Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã te za robzépata za'êtê. Te za dasiwi wĩrĩ ni. Dadâ'â nherê, apâ te te 're ĩdahâiwa'utu mono zéb da na te za sâna'rata. Tawamhã te za dama waihu'u za'ra, rowa'a na 're ĩdanomro wẽ mono zé hã. Apâ ĩhâiwa'utuzéb za'u si, te za âne hã zudezu norĩ ma waihu'u za'ra,

zudezu'õ norĩ ma zama.” ãne ma tô romhâ ré dama sadawa wasu'u za'ra. Taha na wa tô duré wa hã dama rowasu'u. — ãne te siwasu'u Paru hã, apito Adaripaha ma.

²⁴ ãne siwasu'u ré, ma tô apito Pesitu hã sadawa 'razâ. Mreme 'râihâ na te tãma tinha, ãne:

— Paru, ma tô aiwamna, ai'rãzadâ'â wa. Asimirosa'rata ahâ wa, ma tô ai'rãsiwamna.

²⁵ Tawamhã Paru te asa tãma tinha:

— ãnhib'apito, mare di. ãsiwamnari õ di. ãmreme hã tô sena. ãmreme wẽ di. — ãne te asa tãma tinha, apito Pesituhu ma. ²⁶ Tawamhã apito Adaripaha ma, te duré tinha:

— Apito Adaripa, Zezusi hã ti'ai ãma 're morĩ ré hã uburé marĩ hã tãma 're ãromhâimana mono zẽm na hã aima waihu'u pese di, idâ'ázẽm na hã duré ãhãwa'utuzẽm na zama. Da'ahã na ma tô ãma 're danhopré. Taha wa, apito Adaripa, a zama ma tô ãwaihu, uburé Zezusihi wasu'u hã te aima ãwasu'u hã. Taha wa, sena na, wa aima ãsiwasu'u ãpahi ãna, waihu'u da. ²⁷ Apito Adaripa, e 'Re ãhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ ãhimirowasu'u hã sena na ma tô ãsaze. Ma ãsaze tô. ãne na wa tô ãsina aiwaihu'u.

²⁸ Tawamhã apito Adaripa, ma tô mreme to na Paruhu ma tinha:

— E tane na duréi ãma rowasu'u bâ, wa za bété ãma asaze, Cristu hã te saze da.

²⁹ Tawamhã Paru te asa tãma tinha:

— ãmreme 'rutu na niha wamhã, ãmreme pa na te aima rowasu'u wamhã, tô marĩ õ di. ãhã si ãpire hã, ãsine 're ãsazei pese mono da hã. Taha da, wa 'Re ãhãimana u'âsi mono ma ai'ãma 're ãmreme u'âsi, uburé ã bâtã na ãwapari'wa norĩ ãma zama,

te ĩsima wẽ õ nherẽ, Cristu hã saze za'ra wa'aba 'ru te, ĩsine da te aipawasisi za'ra wa'aba da hã. — ãne te asa tãma tinha, Paru hã.

³⁰ Tawamhã apito Adaripa hã duré apito Pesitu hã duré Berenisi hã, duré uburé ĩsiré ĩsi'ubumro norĩ zama ma tô tiwahutu za'ra aihĩni. ³¹ Te oto tiwi ai'aba'rẽ. Tiwi si'aba'rẽ za'u si, ma tô sima ãma nharĩ za'ra, ãne:

— Õ hã aibã hã marĩ ĩwasédé hã te te 'manharĩ õ di, da te dasiwi ĩwĩrĩzéb da hã, niha wamhã, dazazéb 're, da te dasiwi ĩsẽrẽ da hã.

³² Tawamhã Adaripa te tãma tinha, Pesituhu ma:

— Õ hã, aibã hã Roma ãma apito Sézaha nho're sab da, te te rowaptêrẽ õ 'wa'ãhã, wa aré tãma rowairébé za'ra ni, apã 're morĩ da. Tane nherẽ, waihu'u õ di oto. — ãne te tãma tinha, Pesituhu ma.

27

Paru hã Roma u morĩ da, timorĩzém na te te ĩsãna'ratazé wasu'u

¹ Tawamhã apito Pesitu hã ma tô oto tãma ropibu, Paruhu ma, Itaria na danhipti'a nho'õmo nhisi u morĩ da, rowa'u'u na uba'renem na hã. Tawamhã wa hã, Rucasi hã wa tô ĩme mo. Zuri'u na da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa nhisi hã ma tô duré wame satõ, Paruhu 'madâ'â'wa da hã, duré pawasisi ré ĩsiré ĩsi'aba'rẽ norĩ 'madâ'â'wa da hã. Da'wapéi'wa wada'uri'wa nhimi'ubumro norĩ hã Danhipai u, Apito te na ĩwaptêrẽ hã. ² Tawamhã rowa'u'u na uba'reneb 're, wa tô asisi ni, Adaramitu hawi we ĩsimizazâri na, wasi'aba'rẽ da. Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi u â zada'rẽi baba wara ré, uba'rene nhimizahârizé mono bâ

te za simizahâri. Aibâ hã Aritacu na ãsisi hã te wame mo, Tesaronita na 'ri nho'ômo nhisi âma 're ãsãmra mono hã, Masédoniza na danhipti'a nho'ômo nhisi 'remhã. Tawamhã ma tô oto waré tiwara za'ra. ³ Tawamhã awêpsi, wa tô aihutu ni, Sido na 'ri nho'ômo nhisi u. Tame, Zuri'u hã ãwê na te te pawaptob da, ma tô Paruhu ma waprosi, tame ãsazei'wa norĩ u morĩ da a'â, ta norĩ hã Paruhu âma sime za'ra da, ãhãimanazéb da hã. ⁴⁻⁵ Tawamhã Sido hawi ma tô oto waré wara, uba'rene hã. Wasi'aba'réri wamhã, rowa'u hã te we wawa'rãmi rowapõ, sa'êtê. Taha wa, Sipri na rob'rê za'iti nhisi uwaibaba, rowa'u'u syry niwĩ, te waré wara, â poré wa'wai baba, Sirisiza na danhipti'a nho'ômo nhisi uwaibaba. Pãpiriza na danhipti'a nho'ômo nhisi uwaibaba ma tô duré wara. Tawamhã wa tô aihutu ni, Miha na 'ri nho'ômo nhisi u. Risiza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma te za, Miha hã. ⁶ Tame da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa hã ma tô rowa'u'u na uba'reneb amo hã tisã, Aresãdiriza na 'ri nho'ômo nhisi hawi ãwara hã, Itaria na danhipti'a nho'ômo nhisi u ãwara da hã. Tawamhã ma tô wama rob'ru za'ra, ã're wanhisisi da.

⁷ Tawamhã rowa'u'u na uba'rene hã ma tô si'ãsi, waré za'ra, wara pire wa. Bãdã ahã na te âma si'utõrĩ, si'ãsi mono ré hã. Tawamhã Sinidu na 'ri nho'ômo nhisi 'rata, ma tô waré mazazã a'â. Tawamhã rowa'u hã te zahadu wei wawa'rãmi rowapõ. Taha wa, uba'rene hã Cereta na rob'rê za'iti nhisi u ma tô waré wara. Tawamhã Sara-mona na romnhisi uwaibaba rowa'u'u syry niwĩ ma tô waré uirĩ za'ra. ⁸ Â zada'réri baba te wara u'â. Wara pire di. Wara pire nherê, wa tô aihutu ni, Uba're nhimizahâri wê zém na 'ri nho'ômo nhisi u, Raséza na 'ri nho'ômo nhisi 'ratamhã.

⁹ Tamemhã wa tô asimroi hã ni. Dawasété parizém na 're îdasipo're pu'u za'ra mono zé bâtâ za'u si, te rowa'u'u wawê hã 're pusi, wahup sidâpâsi. Taha wa, â wa'wai baba, 're danomro mono ô di oto, rowa'u'u wawê nhimimnhasi te. Taha wa, Paru hã ma tô dama roti, âne:

¹⁰ — Aibâ norĩ, ĩwapari za'ra wa'aba. Âhãna â nhisi baba wasi'aba'rêi wamhã, wama romnhimimnhasi za'ra di za. Uba'rene hã te za waré aiprub za'ra. Taha wa, ĩ're ĩromnhimi'wara hã te za rere'e, âi ba. Duré wa norĩ hã âté wa za ai'utõrĩ ni. Âne wa tô waihu'u. — Âne te tâma nharĩ za'ra, Paru hã.

¹¹ Tane nherê, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa hã Paruhu nhimirowasu'u hã te te sazei ô di. Uba'rene tede'wa norĩ mreme si ma tô saze, ĩmapraba'wai mreme zama. ¹² Tame uba'rene nhimizahârizéb âma, rowa'u'u wawê hã 're pusi mono ré, rowa'u'u na uba'rene hã nomro wê waihu'u ô di. Taha wa, da'ahâ na ma tô dasima wê za'ra ni, ô hawi dasi'aba'rê da, Cereta âma Penisi na uba're nhimizahârizém nhisi u sihutu hã, tame uba'rene hã nomro wê da, rowa'u'u wawê hã tamemhã te te 're rowapõrĩ mono ô wa.

Â poré âma rowa'u ĩsa'êne hã te te ĩrowapõrize wasu'u

¹³ Tawamhã rowa'u ĩsyryre hã hãiwa'a're nhimi'e hawi ma tô watobro. Syry na ma tô rowapõ. Taha wa, ma tô âma rosa'rata za'ra, te te sima ĩwê za'ra zéb uwaibaba si'aba'rê da, sihutu waré da newa. Uba're tétézé hã ma tô wazere za'ra, â 'rowi ĩsimi'wara hã. Tawamhã rowa'u'u na uba'rene hã ma tô waré wara, â zada'rêi baba, Cereta na rob'rê za'iti nhisi zababa. ¹⁴ Tane nherê, zahadu wasina wapahâ za'ra ô ré, ma tô rowa'u'u za'êne hã

awa'awi wei watēme rowapōrĩ za'ra, rob'ré za'iti hawi. Rowa'u'u za'ēne hã, Nodesiti na da te 're ĩsisi za'ra mono, bātâ pusizém nhimire hawimhã 're pusi u'âsi mono wa. ¹⁵ Tawamhã â zada'rúi baba awa'awi wara da, wa aré wa te si'oto pibu za'ra. Tane nherē, te wawi tiwara u'âsi za'ra. Taha wa, wa tô tâma 'marēme za'ra ni, si'uihã na wara da oto, rowa'u'u zarina. ¹⁶⁻¹⁷ Tawamhã Cazuda na rob'ré za'iti 'rare nhisi uwaibaba ma tô wara, rowa'u'u syry niwĩ. Tamomo wara ré, uba're 'rare hã ĩna're na wa te wasiwi ĩsi'u hã wa tô wasiwi wazere ni, â hawi, siprup tô da. Pire uptabi nherē, ma tô uba're na romhuri'wa norĩ hã siwi sarõtõ, uba're ĩsa'ētē 're, te te siwi sērē da. Uba're za'ēne hã ma tô duré te te siwi wasisi, wedenhorõ rutu na sipo'o tô da. Ribiza na danhipti'a nho'õmo nhisi âma â zaihã uwaibaba supara uwa niwĩ, wara õ'umnhasite, ma tô âma tihâtâ'â za'ra. Taha wa, ma tô zazahã wawē hã ĩmaprabazé hã siwi si'ra, tamomo wara tô da. Tawamhã rowa'u'u wawē zababa ma tô uba'reneb za'ēne hã wara. ¹⁸⁻¹⁹ Rowa'u'u za'ēne hã pupu'u za'ētē di. Ropupu'u za'ētē uptabi di. Tawamhã wa'âma awē wamhã, te te dama wede za'ra da, âma ĩsihãiba waptob za'ra hã ma tô siwi sãmra na'rata za'ra, âi ba, rowa'u'u na uba'rene hã wapu na waré wara da oto. Ma duré âma ti'awē, rowa'u'u za'ētē na hã. Tawamhã ĩmapraba'wa norĩ hã ma tô ĩpru hã uba're na romhurizé hã syry na siwi sãmra, âi ba.

²⁰ Awē sidâpâsi te hãiwarutu u'âsi. Taha wa, bâdã hã te te urĩrĩ õ di. Wasi zama te te urĩrĩ za'ra õ di. Rowa'u'u wawē si te zahadu nomro. Tã hã pĩni za'ētē di duré. Tawamhã wasisõ'reptu za'ra zéb zô, wa te rosa'rata za'ra õ di oto. Sô wanhimipari za'ra

õ di oto.

²¹ Tawamhã wasaihuri ãna wahâimana za'ra ré, wa'ãma ropsi'utõrĩ za'ra wamhã, ma tô Paru hã hâiwi za, ãwa'wab za'ra. Æne te tãma rowasu'u za'ra:

— Aibã norĩ, ãwapari za'ra wa'aba. E marĩ da, ãmreme hã saze za'ra wa'aba õ di bété. ãmreme hã saze za'ra wa'aba 'wa'ãhã, aré Cereta hawimhã wawairébé õ di. Taha 'wa'ãhã, aré wama rowẽ za'ra di, ãhãna hã. Aré ãma wasi'uba za'ra õ di.

²² Tane nherẽ, sada asib'ru za'ra wa'aba. Ni'wa hã dã'ã õ di za. Uba'renep si te za wawi aiprub za'ra.

²³ Wa hã, 'Re ãhâimana u'ãsi mono nhĩb'a'uwẽ, te tãma 're ãromhuri u'ãsi mono hã. Barana, hãiwa ãma tãma ãromhuri'wa hã ma tô we ãtẽme wi. ²⁴ Te ãma tinha, ãne: “Paru, aipahi tõ. Tô sena Roma ãma apito Sézaha nho're te za asa, asi'uihã na tãma asiwasu'u da. 'Re ãhâimana u'ãsi mono hã aima ãsõprubzéb zarina ma tô pisutu, aihĩni asiré ãsi'aba'rẽ norĩ hã aiji dã'ã za'ra tõ da.” Æne ma tô ãma tinha. ²⁵ Taha wa, ãhãna aipahi za'ra wa'aba õ di za. Sada asib'ru za'ra wa'aba. 'Re ãhâimana u'ãsi mono hã ãma umnhasi uptabi di. Uburẽ te te ãma ãwaihu'u zarina, te za tô wama ãma uwaimrami za'ra. ²⁶ Tazahã nimomo, rob'rẽ za'iti u uba'rene hã te za warẽ time, rowa'u hã. — Æne ma tô Paru hã po're pu'u za'ra.

²⁷ Tawamhã 14 na ma tô wa'ãma timara za'ra, rowa'u'u za'ẽne hã wawi nomro za'ra ré hã. Taha wa, te rowa'u'u na uba'rene hã zahadu warẽ si'ãsi za'ra siwa'ru, Mediteranizu na ãporé nhisi wa'wai baba. Tawamhã mara wa'wa ma tô uba're na romhuri'wa norĩ hã waihu'u za'ra, ã zãdã'rẽ u ãropsi'utõrĩ na hã. ²⁸ Taha wa, wedenhorõ na ãtẽ nhĩ'õmore hã ma tô siwi time, ãi ba, ã 'reptõ zõ te te

siwi âma pibu da. Tawamhã ma tô waihu'u za'ra, 36 na â 'rehâ pibuzé hã. Tawamhã syry na âma ronomro pari, ma duré siwi pibu. 27 na â 'rehâ pibuzé hã oto. ²⁹Tawamhã uba'rene hã êtê wa'wai baba wara ô'umnhasite, te sima simimnhasi za'ra, êne hã te te prub ô'umnhasite. Taha wa, ma tô îna're hawi îtétézé hã maparane si'uiwa na siwi wabzu âi ba, simi'wara da, uba're hã wara tô da. Tawamhã rowa'a zô te te rob'madââ za'ra. ³⁰Tawamhã uba're na romhuri'wa norĩ hã ma tô sisawi za'ra, uba'renem hawi siwaprosi wairébé da. Uba're 'rare hã ma tô sisada si'ra za'ra âi ba, uba'renep tétézé hã îwata âma zama te te siwi wabzuri da newa. ³¹Tane nherê, Paru hã ma tô da'wapéi'wa norĩ ma âne hã waihu'u, îwada'uri'wa norĩ ma zama:

— Ô norĩ hã wa'rata si'ubumroi ô wamhã, asisô'reptui waihu'u za'ra wa'aba ô di za. — Âne ma tô Paru hã tâma waihu'u za'ra.

³²Tawamhã da'wapéi'wa norĩ hã ma tô wedenhorô hã siwi sizâ, uba're 'rare nhi'ômozé hã. Baba na ma tô wawi tiwara za'ra, uba're 'rare hã.

³³Tawamhã hâiwaza wi, ma tô Paru hã tâma roti za'ra, tisa hã te te huri da oto, siptete za'ra hã. Âne te tâma roti za'ra:

— Bâdâ hã 14 na ma tô ai'âma ai'utôĩ za'ra wa'wa, asaihuri aba âna hã, rowa'u te te îsazârizéb zô asimipari za'ra wa'aba ré hã. ³⁴Âhâna wa za aima roti za'ra wa'wa, asaihuri aba da oto, asiptete sina aihâimana za'ra wa'aba da. Ni'wa hã dââ ô uptabi di za. Aihĩni te za aihâiba ré ré aiwairébé 'wa. — Âne te tâma roti za'ra, Paru hã.

³⁵Tawamhã mreme pari, ma tô ti'â, î'u'êne hã. 'Re îhâimana u'âsi mono ma, ma tô mre danho'a,

ĩsõprum na ãma wata da. Taha pari, ma tô ĩ'u'ẽne hã sima wẽ'ẽ, te te 'rẽne da. ³⁶ Tawamhã aihĩni ma tô oto sada aptete za'ra ni. Taha wa, ma tô tisa hã tihu oto. ³⁷ 276 na wahâiba za'ra hã uba'reneb 'remhã. ³⁸ Tawamhã wasaihuri pari, uburé amnho hã uba'reneb 're ĩsimi'wara hã ma tô oto siwi sa'wa âi ba, uba'rene hã wapu na waré wara da oto.

Rob u aihĩni dahâiba ré ĩdawairébézé wasu'u

³⁹ Tawamhã rowa'a pese wamhã, ro hã te te waihu'u za'ra õ di, uba're na romhuri'wa norĩ hã. Taré ma tô supara hã siwi tisã, êtẽ 'râihã papara ĩnomro hã, â zaihã na. Tawamhã ma tô ãma siwada'uri za'ra, rowa'u'u na uba'rene hã tame te te siwi hiri da. ⁴⁰ Tawamhã uba're tétézé hã â 'rowi ĩsimi'wara hã ma tô siwi sihâri za'ra, ĩsa'u 're simi'wara mono da oto, â 'rowi. Uba're wabzurizé hã ma tô siwi wasihu, te te siwi pi'ra da. Uba're wata ãma ma tô zazahâi wa'õno hã siwi sasõ, rowa'u hã te te ãma saprõni da, supara u. Tawamhã â zaihã u te oto waré wara, uba'rene hã. ⁴¹ Tazahã sitẽme â wara sitob u ma tô uba're hã âzé, supara ahã u, â 'rowi 're ĩnomro mono u. Taha wa, supara hã ma tô ĩwada hã ti'â. Rési waihu'u õ di oto, uba'rene hã. Tawamhã, â sisasisi za'êtẽ wamhã, te te nasi ĩwabzuri na ma tô na'rehaipo'o.

⁴² Tawamhã da'wapéi'wa norĩ hã te ãma siwada'uri za'ra, ĩpawasisi ré norĩ ãma, te te siwi simro da, tiwi zâribi za'ra wa, tiwi simani za'ra õ'umhasite. ⁴³ Tane nherẽ, ĩwada'uri'wa hã te ãma pa'uwati za'ra, Paru te te sõ'reptu da, te te sima wẽ wa. Tawamhã te tãma rob'ru za'ra, ĩzâribi waihu'u pese norĩ hã âi ba rere'e da, zâribi uimrehẽne za'ra da, rob u, ⁴⁴ duré ni'wam norĩ hã, ĩzâribi waihu'u'õ

norĩ hã wede hâpâ na duré uba're ĩsiprum na te te tété za'ra mono sina ĩsarina zârĩbi za'ra da. Tawamhã aihĩni ma tô rob u wairé. Ni'wa hã dâ'â õ di. Ni'wa hã u'a õ di duré. Rowẽ na ma wairé.

28

Maruta ãma Paru norĩ ĩsi'ubumrozé wasu'u

¹ Tawamhã rob u wawairébé wẽ wamhã, wa tô rowaihu'u za'ra ni oto. Maruta na rob're za'iti nhisi u wa tô wawairébé ni, rowẽ na. ² Tame 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã ma tô siwi wawaibui wẽ. Tã hã wawi ta'a za'ra wa, duré rowahã zé wa, ma tô uzâ hã wama ro'o za'ra, wahâi'ro za'ra da. Taha wa, ma tô wama tirowẽ za'ra oto. ³ Tawamhã Paru hã ma tô mi hã waibu, unhama nhisiwi te te sa'ra da. Te te sa'ra wamhã, wahi hã ma tô mimi hawi watobro. Watobro wamhã, ma ĩsib'rata wi tisa, unhama wa'ro zé te. ĩsib'rata na te ãma 're sipra. ⁴ Tawamhã tame 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã, Paruhu nhĩb'rata na wahi hã te te sãmri za'ra wamhã, te sima rowasu'u za'ra, ãne:

— Ôhõta aibã hã wahi ma te tisa, ĩsib'rata wi. Te za oto dârâ. Áté tô dapãrĩ'wa. Taha wa, â hawi sisõ'reptu nherẽ, te za áté tô dârâ. — ãne te sima rowasu'u za'ra.

⁵ Tane nherẽ, Paru hã ma tô wahi ré 're sib'ratai wẽrẽ. 'Re sib'ratai wẽrẽ mono wamhã, unhama wa'wa ma waptãrã, wahi hã. ãma sépu'u õ di.

⁶ Te ãma rosa'rata wasété za'ra, áté sib'rata dupto da newa, áté dâ'â sirõmo da newa, õne haré. Tane nherẽ, te te siwi 'madâ'â hã nherẽ, marĩ hã ãma hâimana õ di. Rowẽ na te tihâiba, Paru hã. Tawamhã Paru hã dapãrĩ'wa na ãma ĩsimirosa'rata za'ra zé hã ma tô rême za'ra. Taha wa, te ãne sima wasu'u za'ra oto:

— Ta hã ãhâiba'õ, ãwaihu'upe. — ãne te sima rowasu'u za'ra.

⁷ Taha 'rata te Pubiri'u na 're hâimana, rob'rê za'iti ãma danhib'apito hã. ãsiti'a hã romhuture di. Ta hã ma tô wawaibui wê, ãrata wasi'ubumro da a'â, ãsôrôwa ãma. Tawamhã bâdâ si'ubdatô ma tô wa'ãma ne, tame wasi'ubumroi ré hã. ⁸ ãmama hã hâzé ré te nomro, waptâ. Wa'ro za'êtê di, ãsânapru zama. Tawamhã Paru hã ma tô ãtême âzé, te te sabu da. 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, ma tô ãma mre. ãma mreme pari, ma tô tinhib'rada hã ãma tino. Taha wa, ma tô séptârâ. ⁹ Taha parimhã, uburé ãhâzé ré nori hã ma tô Paruhu tême we si'rê. Tawamhã ma tô uburé apese. ¹⁰ ãne hã Paru te te apese pari, ma tô wama tinhoprub za'ra, marĩ ahâ na. Tame wasi'ubumroi ré, a'amo si'ubdatô ma tô wa'ãma ai'utô, rob'rê za'iti ãma hã. Tawamhã, wasi'aba'rê da wamhã, ma tô wasazéb da hã te te wama sé, uba'reneb 're.

Roma u ãwasihutuzé wasu'u

¹¹ Tawamhã tame a'amo si'ubdatô wa'ãma si'utôri pari, wa tô uba'reneb 're asisi ni oto, ta hawi ãma wasi'aba'rê da. ãhâiba'õ si'ubza na uba're nhisi hã. Aresâdiriza hawi ma tô wei mazazâ, rob'rê za'iti u, tame nomro da a'â, rowa'u'u wahâ 're sa'wari mono ré. ¹² Tawamhã Siracusa na 'ri nho'ômo nhisi u wa tô aihutu uimrehêne ni. Tame wasi'ubumroi ré, bâdâ si'ubdatô ma wa'ãma ne. ¹³ Ta hawi, ma tô waré si'âsi rowa'u'u na uba'rene hã, rowa'u'u wa'râmi. Tawamhã Rezi'u na 'ri nho'ômo nhisi u, wa tô aihutu ni. Awêpsi, rowa'u ma tô we rowapô, hâiwa'a're nhimi'e hawi, wasi'aba'rêzéb zarina. Tawamhã bâdâ maparane wa'ãma ne parip si, wa tô duré aihutu ni, Pozu'ori

na 'ri nho'ômo nhisi u. Tame uba'rene hã wa tô rême za'ra ni. ¹⁴ Tame wa tô sôpêtê za'ra ni, ãsazei'wa norĩ hã. Ma tô wahâiba waptêrê za'ra, misi romhuri na ã'rata wahâimana za'ra da a'â. Taha parip si, wa tô Roma na 'ri nho'ômo nhisi u ai'aba'rê ni, wapara na. ¹⁵ Tawamhã ãsazei'wa norĩ hã, Roma âma 're ãsi'ubumroi mono norĩ hã ma tô wawas'u hã wapari za'ra. Taha wa, Apizu âma rowedezém na 'ri wa'ôtô nhisi u wasihutu wamhã, Roma hawi ãsazei'wa norĩ me wa tô wasi'uzusi za'ra ni. Duré, Si'ubdatô Daza'warizém na 'ri wa'ôtô nhisi u wasihutu wamhã, ãsazei'wa hâiba amo norĩ hã ma tô duré ãsa'u hã wa'uzusi za'ra, Roma hawi. Tawamhã Paru hã te te dazabui wamhã, 'Re ãhâimana u'âsi mono âma te tiwata, ãsôprum na. Ma tô duré tâma rowê watobro.

Paru hã, Roma âma oto 're ãsãmra mono zé wasu'u

¹⁶ Tawamhã Roma u wasihutu wamhã, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa hã ma tô Paruhu ma pisutu, hâiba pisutu 're hâimana mono da, danhorôwa âma. Da'wapéi'wa si te za ã'rata 're hâimana, te te 're 'madâ'â mono da.

¹⁷ Tawamhã bâdâ si'ubdatô âma ne pari, ma tô dazô hã Paru hã, zudezu norĩ ma ãpire norĩ zô, ãtême si'rã'ôtô da. ãtême si'rã'ôtô wamhã, te tâma nharĩ za'ra:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, ãwapari pese za'ra wa'aba za. Wasiré norĩ ma, ãwasédé hã te 'manharĩ ô nherê, duré wahi'rata norĩ nhimiroti zarina 're ãwahâimana za'ra mono zéb âma ãsipai ô nherê, ma tô Zeruzarê âma siwi ã'â, wasiré norĩ hã. Romanu norĩ ma, ma tô ãnhomri za'ra.

¹⁸ Tawamhã romanu norĩ hã ãwasété zô ma tô siwi ãzadanha. Tane nherê, ãwasédé hã te te ã'âma sãmri

za'ra ò di, da te dasiwi ìwĩrĩzéb da hã. Taha wa, dazazém hawi te te ìwazere za'ra da, te sima ì'ru za'ra. ¹⁹ Tane nherẽ, zudezu norĩ hã ìwatobro tō da, ma tō siwi ìwẽ'ō. Taha wa, wa tō rowaptẽ, we ìmorĩ da, apito Sézaha nho're ìzab da, tãma ìsiwasu'u da. Tane nherẽ, apito Sézaha ma, ìsiré norĩ wasété na te ìnharĩ da hã, we ìmorĩ ò di. ²⁰ Taha wa, wa tō asô ìhârâ za'ra wa'wa, te asabu za'ra wa'aba da, aima ìsiwasu'u za'ra wa'aba da. Izarazéhé nhihudu norĩ hã sô ìsimipari za'ra âma te sasômri wa, wa ìpawasisi ré 're ìnhamra. — Æne ma tō tãma waihu'u za'ra.

²¹ Tawamhã te asa tãma nharĩ za'ra, Paruhu ma:

— Zudeza hawi rob'ui'ére na aiwasu'u hã da te wei watême 'mai'âwisi za'ra ò di. Duré wasiré norĩ hã we watême nasi sihutu nherẽ, aiwasu'u wasédé hã we te te 'mai'âwisi ò di. ²² Tane nherẽ, wa tō wasima aiwẽ za'ra ni, asimirosa'rada hã wa te wapari za'ra da, duré wa te waihu'u za'ra da. A hã dasima ìdasipo'ozép tém niwĩ, te 're aihâimana mo. Ta niwĩ 're ìdahâimana za'ra mono hã, te ìwasété na da te dasima 're rowasu'u za'ra, daro mono bâ. Æne hã wa te waihu'u za'ra wa, wa tō wasima aiwẽ za'ra ni, wa te aiwapari za'ra da. — Æne te asa tãma nharĩ za'ra.

²³ Tawamhã ma tō sima pisutu za'ra, nimahã bâta na ìtême dasi'rã'õtō da. Taha wa, ma tō da'ahâ na ìtême tasi'rã'õtō ni, Paru hã ìsãmrazéb u hã. Bâta bâ ma tō dama romhu, 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'âma 're ìsib'a'uwẽ mono zé wasu'u na. Mozésihi nhimi'ui'ére zarina, duré 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ nhimi'ui'ére 'rata zarina, ma tō tãma âma rowasu'u pese za'ra, Zezusi hã Danho'reptui'wa da, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te

ĩpisutu na da te saze za'ra da. ²⁴ Tawamhã, ĩmreme da te wapari za'ra wamhã, ni'wam norĩ hã ma tô saze za'ra. Aimawi norĩ hã te te ãma saze za'ra õ di. ²⁵ Tawamhã tiwi si'aba'rúi õ ré, ma tô Paru hã duré tãma nharĩ za'ra:

— Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani hã ma tô tizadawa wasu'u'wai ma waihu'u, Iza'izaha ma, aih'i'rata norĩ ma, te te sadawa wasu'u za'ra da. ²⁶ ãne ma tô Iza'izaha ma waihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã:

“Aimorĩ oto, asiré norĩ tême, tãma ĩzadawa wasu'u za'ra da. ãne te za tãma ĩzadawa wasu'u za'ra: 'ĩnhimiroti hã aipo're na 're wapari u'âsi za'ra wa'aba mono nherê, taré te za 're ĩwapari za'ra wa'aba mo, ãma 're waihu'u za'ra wa'aba mono ãna. Duré ĩnhimiromhuri hã atômo na 're 'madâ'â u'âsi za'ra wa'aba mono nherê, taré te za 're ĩ'madâ'â za'ra wa'aba mo, ãma 're waihu'u za'ra wa'aba mono ãna.' ãne te za tãma ĩzadawa wasu'u za'ra.

²⁷ E marĩ wa, te za ãne hã tãma ĩzadawa wasu'u za'ra. Ta norĩ hã tipê'ê 're, te te 're ĩrosa'rata za'ra mono zé hã te sitom haré ĩré 're hâimana u'âsi za'ra, te te ĩ'ãma 're rosa'rata wê za'ra mono õ wa. Po're sitom haré, te duré 're hâimana za'ra, ĩnhimiroti hã te te 're wapari ze za'ra mono õ wa. Duré tômo sitom haré te 're hâimana za'ra, ĩnhimiromhuri hã tãma 'madâ'â ze za'ra õ wa.

ãnei õ 'wa'âhã, te aré ĩnhimiromhuri hã te te 're 'madâ'â ze za'ra, titômo na. Te aré duré te te 're wapari ze za'ra, ĩnhimiroti hã. Te aré duré te te 're ĩwaihu'u pese za'ra, tipê'ê

're, te te ãma 're rosa'rata wẽ za'ra mono wa. Taha zarina si, te aré duré ãtẽme 're sipizari za'ra, tiwasété wi hã. Tawamhã dahâzé wa, da te 're ãdapeze za'ra mono ne, wa aré ãwasédé hã te tãma 're apari, te ãma 're ab'madâ'ã tã mono da oto."

Ãne ma tã 'Re ãhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani hã Iza'izaha ma waihu'u, sena na, ãsiré zudezu norĩ ãma hã. — Ãne ma tã Paru hã tãma rowasu'u za'ra, zudezu norĩ ma.

²⁸ Tawamhã Paru te duré tãma rowasu'u za'ra:

— Taha wa, ma'ãpé waihu'u pese za'ra wa'aba. 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te za oto zudezu'õ norĩ ma waihu'u, tinhiminho'reptuzé wasu'u hã. Ta norĩ hã te za oto te te 're wapari za'ra. — Ãne ma tã Paru hã timreme hã tãma 'rãsutu za'ra.

²⁹ Tawamhã ãne na te te tãma rowasu'u za'ra pari, zudezu norĩ hã ma wairé, si'aba'ré da oto. Tawamhã si'aba'ré sina, ma tã Paruhu mreme na sa'ëtẽ sisada'rãmi za'ra.

³⁰ Tawamhã maparane ma tã ãma tiwahu, Paruhu ãma, danhorõwa hã taré te te sima ãwa'ãbã mono zéb 'remhã. Tame, da'ahã na ma tã ãtẽme 're dasihutu. Dasihutu sidâpãsi, ma tã te te 're da'awaibui wẽ, ãtẽme 're danhisisi mono da.

³¹ Pahi ãna, duré da te tiwi 're sadawa uwati za'ra mono ãna, ma tã te te dama 're rowasu'u, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zé wasu'u na hã, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu wasu'u na zama.

clxxx

'Re ãhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u
New Testament in Xavánte (BR:xav:Xavánte)

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Xavánte

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Xavánte [xav], Brazil

Copyright Information

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Printed book ISBN 1882536746

The New Testament

in Xavánte

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

744f0b3a-210f-53c7-b3a1-39b62617ba0c